Magyar Szociológiai Társaság *Wesley János Lelkészképző Főiskola*

Konfliktus és társadalmi innováció

a Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciája és közgyűlése
2010. november 5-7., Wesley János Lelkészképző Főiskola

Absztraktok
Abstracts

MAGYAR SZOCIOLÓGIAI TÁRSASÁG
BUDAPEST · 2010

Konfliktus és társadalmi innováció

a Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciája és közgyűlése
2010. november 5-7., Wesley János Lelkészképző Főiskola

Absztraktok
Abstracts

MAGYAR SZOCIOLÓGIAI TÁRSASÁG
BUDAPEST · 2010

Szerkesztők

Paksi Veronika
Tibori Tímea

Angol nyelvi lektorok

Chris Christiaansz
Judit Takács

Olvasószerkesztő

Hricó Ivánné

Kiadó

Magyar Szociológiai Társaság

Cím: 1014 Budapest, Országház utca 30.
Tel: (1) 224-0768 és (1) 224-0770
Fax: (1) 224-0790
E-mail: mszt@socio.mta.hu
Honlap: www.szociologia.hu

ISBN 978-963-88633-1-7

Minden jog fenntartva.

A konferencia támogatói

Microsoft Unlimited Potential
Community Technology Skills Program

Wesley János Lelkészképző Főiskola

BUDAPEST JÓZSEFVÁROS ÖNKORMÁNYZATA

TARTALOMJEGYZÉK

Előadások absztraktjai magyar és angol nyelven ……8

Ábrahám Katalin, PhD[1] – Tőzsér Zoltán, PhD hallgató[2] (12. szekció)....9
Acsády Judit, PhD[1] (5. szekció)....10
Antal Attila, MA[1] (7. szekció)....11
Antal Z. László, PhD[1] (4. szekció)....12
Argejó Éva, MA[1] (5. szekció)....13
Balázs János, CSc[1] (18. szekció)....14
Balku Anett, BA hallgató[1] (17. szekció)....15
Balogh Péter, Phd hallgató[1] (7. szekció)....16
Barlay Zsuzsa, PhD hallgató[1] (19. szekció)....17
Barna Ildikó, PhD[1] – Koltai Júlia, Phd jelölt[2] (3. szekció)....18
Bartus Tamás, PhD[1] (7. szekció)....19
Bayerné Sípos Mónika, PhD hallgató[1] (14. szekció)....20
Bindorffer Györgyi, PhD[1] (14. szekció)....21
Bíró Zsuzsanna Hanna, doktorjelölt[1] (12. szekció)....22
Boda Zsófia, PhD hallgató[1] – Vörös András, PhD hallgató[2] (12. szekció)....23
Bodó Julianna, PhD[1] (27. szekció)....24
Bognár Adrienn, PhD hallgató[1] (9. szekció)....25
Csaba Zoltán, MA[1] – Pál Judit, PhD hallgató[2] (12. szekció)....26
Csákó Mihály, CSc[1] (17. szekció)....27
Csákó Mihály, CSc[1] (9. szekció)....28
Csermely Péter, DSc[1] (1. szekció)....29
Csoba Judit, PhD[1] – Czibere Ibolya, PhD[2] (17. szekció)....30
Csókay Ákos, Phd hallgató[1] (8. szekció)....31
Csurgó Bernadett, Doktorjelölt[1] (7. szekció)....32
Czakó Ágnes, CSc[1] (11. szekció)....33
Dezső Dóra, MA[1] (5. szekció)....34
Fabó Edit, PhD[1] (16. szekció)....35
Feischmidt Margit, PhD[1] (13. szekció)....36
Ferencz Magdolna, PhD[1] (19. szekció)....37
Filebics Magdolna, MA[1] (6. szekció)....38
Fokasz Nikosz, DSc[1] (plenáris)....39
Fónai Mihály, CSc[1] (7. szekció)....40
Fromann Richárd, PhD hallgató[1] (8. szekció)....42
Gábrity Molnár Irén, PhD[1] (12. szekció)....43
Gábrity Molnár Irén, PhD[1] (14. szekció)....44
Gál Róbert, PhD[1] (15. szekció)....45
Gecser Ottó, PhD[1] (1. szekció)....46
Gergely Orsolya, Doktorjelölt[1] (8. szekció)....47
Göncz Borbála, Doktorjelölt[1] (19. szekció)....48
Győri Ágnes, PhD hallgató[1] (11. szekció)....49
Hajdu Gábor, PhD hallgató[1] – Hajdu Tamás, PhD hallgató[2] (19. szekció)....50
Hajna Csongor, MA[1] (11. szekció)....51
Harcsa István[1] (22. szekció)....52
Heiszer Katalin, PhD hallgató[1] (18. szekció)....53
Hényel Katalin, MA hallgató[1] (18. szekció)....54
Héra Gábor, PhD hallgató[1] – Széger Katalin, MA[2] (12. szekció)....55
Herman Zita, MA[1] – Ignácz Zsófia, PhD hallgató[2] (15. szekció)....56

Homoki Andrea, PhD hallgató[1] (12. szekció).....57
Horváth Attila, BA[1] (6. szekció).....58
Horváth Péter, PhD hallgató[1] (18. szekció).....59
Hrubos Ildikó, CSc[1] (12. szekció).....60
Husz Ildikó, PhD[1] (11. szekció).....61
Husz Ildikó, PhD[1] (16. szekció).....62
Huszár Ákos, PhD[1] (15. szekció).....63
Hüttl Antónia, PhD[1] (22. szekció).....64
Jávor István, CSc[1]– Jancsics Dávid, Doktorjelölt[2] (9. szekció).....65
Kabai Imre, PhD[1] (18. szekció).....66
Kanczler Balázs, MA[1] (6. szekció).....67
Kerülő Judit, CSs[1] (13. szekció).....68
Keszi Roland, PhD[1] – Kiss László, Doktorjelölt[2] – Papp Gergő, PhD hallgató[3] – Pál Judit, Phd hallgató[4] (18. szekció).....69
Keszi Roland, PhD[1] – Papp Gergő, PhD hallgató[2] (18. szekció).....70
Keveházi Kata[1] (5. szekció).....71
Kiss Gabriella, CSc[1] -Fényes Hajnalka, PhD[2] (17. szekció).....72
Klucsik Gábor, PhD hallgató[1] (8. szekció).....73
Kmetty Zoltán, PhD hallgató[1] – Tóth Gergely, PhD hallgató[2] (10. szekció).....74
Koltai Júlia, Doktorjelölt[1] (15. szekció).....75
Kopper Ákos, PhD [1] (3. szekció).....76
Kovács Laura, PhD hallgató[1] (14. szekció).....77
Krizmanits József, Doktorjelölt[1] (10. szekció).....78
Krizsán Andrea, PhD[1] (5. szekció).....79
Laki Ildikó, Doktorjelölt[1] (18. szekció).....80
Leidinger Dániel, PhD hallgató[1] (4. szekció).....81
Lugosi András, PhD hallgató[1] (14. szekció).....82
Magyar Henrietta, PhD hallgató[1] (16. szekció).....83
Makó Ágnes, PhD hallgató[1] (16. szekció).....84
Makovi Kinga, PhD hallgató[1] – Néray Bálint, PhD hallgató[2] (12. szekció).....85
Marián Béla, MA[1] (9. szekció).....86
Medgyesi Márton, PhD hallgató[1] (15. szekció).....87
Megyesi Boldizsár, Phd hallgató[1] (7. szekció).....88
Mérő László[1] (1. szekció).....89
Messing Vera, PhD[1] (13. szekció).....90
Micsinai István, PhD hallgató[1] (3. szekció).....91
Molnár Attila Károly, PhD [1] (2. szekció).....92
Muraközy Balázs [1] (1. szekció).....93
Murinkó Lívia, Doktorjelölt[1] (19. szekció).....94
Murinkó Lívia, Doktorjelölt[1] (16. szekció).....95
Némedi Dénes, DSc[1] (2. szekció).....96
Nemenyi Mária, DSC[1] (13. szekció).....97
Németh Nóra, PhD hallgató[1] (17. szekció).....98
Németh Szilvia, PhD hallgató[1] (6. szekció).....99
Nyüsti Szilvia, BA hallgató[1] (17. szekció).....100
Örkény Antal, DSc[1] (plenáris).....101
Örkény Antal, DSc[1] – Székelyi Mária, DSc[2] (15. szekció).....102
Pál Eszter, PhD[1] (2. szekció).....103
Papp Gergő, PhD hallgató[1] (11. szekció).....104
Papp Z. Attila, PhD[1] (6. szekció).....105
Pataki Gyöngyvér, PhD hallgató[1] (17. szekció).....106
Prazsák Gergő, PhD[1] (8. szekció).....107
Rényi Ágnes, PhD[1] (2. szekció).....108
Róna Dániel, PhD hallgató[1] (10. szekció).....109

Sáska Géza, CSc[1] (12. szekció) 110
Sik Domonkos, PhD1 (9. szekció) 111
Sik Domonkos, PhD[1] (1. szekció) 112
Somlai Péter, DSc[1] (2. szekció) 113
Sőrés Anett, BA hallgató[1] (17. szekció) 114
Sulyok Tamás, Doktorjelölt[1] (18. szekció) 115
Szabari Vera, PhD[1] (2. szekció) 116
Szabó Ildikó, DSc[1] (9. szekció) 117
Szabó Ildikó, DSc[1] (plenáris) 118
Szalai Júlia, DSc[1] (plenáris szekció) 119
Szalma Ivett, Doktorjelölt[1] (16. szekció) 120
Szanyi F. Eleonóra, PhD hallgató[1] (11. szekció) 121
Szász Anna, MA[1] 122
Szél Bernadett, Doktorjelölt[1] (16. szekció) 123
Szendrő Zoltán [1] (6. szekció) 124
Szentesi Balázs, PhD hallgató[1] (12. szekció) 126
Szilágyi Magdolna, MA[1] (6. szekció) 127
Szvetelszky Zsuzsanna, PhD hallgató [1] (3. szekció) 128
Takács Judit, PhD[1] (5. szekció) 129
Takács Judit, PhD[1] - Szalma Ivett, Doktorjelölt[2] (19. szekció) 130
Tamáska Máté, Doktorjelölt[1] (7. szekció) 131
Tőkés Gyöngyvér, PhD[1] (8. szekció) 132
Tóth Eszter Zsófia, PhD[1] (9. szekció) 133
Tóth János, PhD hallgató[1] (2. szekció) 134
Vág András, MA[1] (4. szekció) 135
Vajda Júlia, PhD[1] (14. szekció) 136
Vajda Róza, PhD hallgató[1] (5. szekció) 137
Verdes Tamás, PhD hallgató[1] (10. szekció) 138
Verebélyi Gabriella, PhD hallgató[1] (6. szekció) 139
Vicsek Lilla, PhD[1] (19. szekció) 140
Vidra Zsuzsanna, PhD[1] (13. szekció) 141
Vigh Edit, PhD hallgató[1] (7. szekció) 142
Vincze Enikő, PhD[1] (13. szekció) 143
Virág Tünde, PhD[1] (14. szekció) 144
Zsolt Péter, PhD[1] (7. szekció) 145

Kerekasztal, filmvetítés, könyvbemutató, színházi előadás, évforduló ismertetői…….. 146

Előadások szekciók szerinti csoportosításban ……154

Előadások

Ábrahám Katalin, **PhD**[1] **– Tőzsér Zoltán, PhD hallgató**[2] (12. szekció)

Alap-és mesterképzésben tanuló hallgatók részvétele a felnőttképzésben

A kelet-közép-európai rendszerváltozások politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásokat indukáltak, amelyek egyúttal a felsőoktatás rendszerét is befolyásolták. Az átmenet éveit követően a felsőoktatási intézmények iránti hirtelen és nagymértékű igénynövekedés (expanzió és tömegesedés) a felsőoktatási intézmények egyik legfontosabb aktorait, a hallgatókat is érintette. Mindezért a munkaerő-piacra belépő egyetemi és főiskolai végzettségű hallgatók nehéz helyzetben vannak, hiszen a felsőoktatási intézményben megszerzett diploma már nem garancia a sikeres elhelyezkedéshez. Ebből kifolyólag a hallgatóknak szert kell tenniük olyan ismeretekre, kompetenciákra és képzettségekre, illetve szakmai tapasztalatokra, amelyeket a felsőoktatási intézmények nem vagy nem kellő mértékben biztosítanak, ugyanakkor a munkaerő-piaci szereplők elvárnak. Ezek a további képzettségek és kompetenciák részben a tapasztalati tanulás, részben a felnőttképzés kereteiben sajátíthatók el a sikeresebb munkaerő-piaci pozíció megszerzése érdekében. A harmadfokú képzés szerepe a regionális átalakulásban (TERD) elnevezésű OTKA kutatás (kutatásvezető: Prof. Dr. Kozma Tamás) első fázisában (2008) BA/BSc hallgatók, a második szakaszában (2010) MA/MSc hallgatók körében végeztük kérdőíves felmérést Magyarország, Románia és Ukrajna magyar tannyelvű felsőfokú intézményeiben. A mintában Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye felsőoktatási intézményei (Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Főiskola, Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola), valamint néhány határon úli intézmény (a nagyváradi székhelyű Partium Keresztény Egyetem, a Nagyváradi Állami Egyetem, a Babes – Bólyai Tudomány Egyetem Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozata és a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola) hallgatói szerepeltek. A BA/BSc hallgatók körében a minta karonként reprezentatív, az összes karról létszámarányosan kerültek lekérdezésre a hallgatók. A minta elemszáma N=1361. Az MA/MSc hallgatók körében teljes körű lekérdezés történt 2/3-os kitöltési aránnyal, így a minta elemszáma N=602. A kutatás aktualitását és európai dimenzióját az a tény adja, hogy a kutatás terepének országai néhány évvel ezelőtt csatlakoztak a Bologna folyamatként is ismert európai felsőoktatási reformfolyamathoz. Ez a kihívás a felsőoktatás strukturális átalakulását jelentette, s ebben fontos szerep illeti meg az alap- és mesterképzésben tanuló hallgatókat is. A vizsgálat során feltártuk az alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatók munkaerőpiachoz való viszonyát, így azt, hogy milyen típusú – a munka világára felkészítő – felnőttképzésben vesznek részt, és (akár) ezzel összefüggésben rendelkeznek-e munkatapasztalattal, diplomájuk munkaerő-piaci értékéről hogyan vélekednek, illetve hogyan ítélik meg elhelyezkedési esélyeiket.

Undergraduate and graduate students' participation in adult education

The East-Central European transitions have caused political, economic and social changes, which influenced the system of higher education as well. After the years of transition the great and suddenly increased demand (expansion and massification) for higher education institutions has affected one of the most important categories of participants in higher education: the students. University and college graduates are in a rather difficult situation since having a university or college degree no longer guarantees success in the labour market. Therefore, higher education students have to accumulate certain knowledge, competences and qualifications as well as practical experience, which are not or only partly provided by their higher education institutions, but are nevertheless expected by the labour market. On the one hand, these further qualifications and competences can be gained by learning from experience, on the other hand by the use of adult education programmes in order to be more competitive in the labour market. The research The Impact of Tertiary Education on Regional Development (TERD) was led by Tamas Kozma Dr. Prof. The first phase (2008) of the research was carried out among BA/BSc students, while the second phase (2010) among MA/MSc students who studied at Hungary's, Romania's and the Ukraine's Hungarian-speaking tertiary educational institutions. The sample of the research includes higher education institutions in Hajdu-Bihar County, Szabolcs-Szatmar-Bereg County (University of Debrecen, Kölcsey Ferenc Reformed Training College, College of Nyíregyháza) and Hungarian speaking tertiary education institutions in Romania (Partium Christian University, University of Oradea, the Outsourced Institute of the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Babes-Bolyai University) as well as in the Ukraine (II. Rákóczi Ferenc Hungarian Teacher Training College of Transcarpathia). The sample of BA/BSc students is representative in each faculty, as the students were asked to participate in the research according to their proportion. We took samples using the method of group questioning. Whole seminar groups were questioned on a random basis (N=1,361). The total sample of MA/MSc students were asked to participate in the research, however, the coverage rate is 2/3, that is why the number of the sample is 602. The European dimension and significance of the research is highlighted by the fact that those countries (Hungary, Romania and the Ukraine) have recently implemented the European reform of higher education, known as the Bologna process. This challenge meant structural changes of the systems of higher education in these countries, and undergraduate and graduate students have also had a major role in this process. We examined the undergraduate and graduate students' relation towards the labour market, and the types of adult education programmes that qualify them when entering the labour market. In addition we examined, whether they have any kind of work experience, and how they judge the labour market value of their degrees as well as how they assess their future possibilities in the labour market.

[1] abkatalin@gmail.com
Egyetemi tanársegéd

[2] tozser1984@gmail.com
PhD hallgató, Debreceni Egyetem

Acsády Judit, PhD[1] (**5**. szekció)

Rendszerváltozások Közép és Kelet-Európában – Változó Gender Perspektívák

A Graz-i Egyetem (Universität Graz), a St. Kliment Ohridski Egyetem (Szófia), és az az ERSTE Foundation (Bécs) munkatársaiból álló tudományos tanácsadó testület kezdeményezésére, az Aspects of Gender in Eastern European Art from the 1960" kulturális programsorozat folytatásaképpen a kelet-európai egyetemek és kutatóintézetek bevonásával nemzetközi kutatási projectet kezdeményeztek a Kelet- és Közép Európában lezajló rendszerváltozások a nemek társadalmi viszonyára való hatásának kutatására. Míg az első project a feminitás és maszkulinitás konstrukcióját kívánta feltérképezni az államszocializmus időszaka alatt, addig a második project az 1989 után zajló változásokat vizsgálta a nemek társadalmi konstrukciójában. A bécsi MUMOK-ban a tudományos kutatások eredményeit is bemutatták a nagysikerű Gender Check c. kiállítással egy időben. A beszámoló során amellett, hogy résztvevő országok által kiválasztott témákat és kutatási eredményeket áttekintem, részletesebben kitérek a 'CARE' c., a fentebbi project részeként megvalósuló, idén zárult hazai kutatási projectre (MTA Szociológiai Kutatóintézet, Témavezető: Acsády Judit), amely statisztikai adatok másodelemzésén, és kvalitatív interjúkon alapult a gondoskodás társadalmi konstrukciójáról.

Transitions in Central and South Eastern Europe - Changing Gender Perspectives

The ERSTE Foundation Culture Programme initiated a research project on "Aspects of Gender in Eastern European Art from the 1960s". The project aimed to map social constructions of femininity and masculinity in Eastern Europe, covering thirty years of state socialism and reaching up to the present. It is designed to demonstrate how visual representations contributed to the constitution of female and male genders under state socialism and it will also point to the changes of gender identities after the fall of communist regimes. The project-outcome will figure as the most relevant source for an exhibition opening on the 24th of September 2009 at MUMOK Vienna. Extending the research interest to more general socio-historical, political and economic questions the three Programmes of ERSTE Foundation, Culture, Europe and Social Affairs supported research projects on the topic "Transitions in Central and South Eastern Europe - Changing Gender Perspectives". The research projects were focusing on the development of gender relations, on the social constructions of the so-called femininity and masculinity, and on the position of women in Central and South Eastern Europe mostly after the transition but also during the past forty years, presenting a comparative, trans-national perspective on the (transitional) construction of gender(s). The presentation is going to summarize those nine joint research projects in the region that were completed this year. The main emphasis during the recent presentation will be devoted to the presentation of the 'CARE' research project (HAS Sociology, Leader of research team: Judit Acsády). The theoretical background of the 'ethics of care' served as a basis of the enquiry that included statistical analyses and qualitative individual interviews with three groups of care providers.

[1] acsady@socio.mta.hu
Tudományos főmunkatárs, MTA Szociológiai Kutatóintézet

Antal Attila, MA[1] (**7**. szekció)

Környezeti demokrácia és civil szféra

A környezeti demokrácia témaköre összegzi magában mindazokat a tendenciákat, amelyek az utóbbi évtizedekben jelen vannak a közéletben, a társadalomban: együtt jelenik meg itt az életterünkért való aggódás, a jövő generációinak fontossága, továbbá a politikából való kiábrándulás, az állampolgárok cselekvési igénye, részvétele a demokratikus döntéshozatali rendszerben (ideértve ennek szervezett formáját, a környezetvédelmi civil szervezetek tevékenységét). Az előadás két irányból vizsgálja a környezetvédelem és civil társadalom kapcsolatát: egyrészt egy demokráciaelméleti szemszögből, másrészt a civilek által felvetett problémák oldaláról. Az utóbbi időben – a képviseleti demokrácia válságjelenségei nyomán – reneszánszukat élik a közvetlen, deliberatív demokráciaelméletek. Mindezek alapján egyre szélesebb csoportok kapcsolódhatnak be a közpolitika formálásába, egyre gyarapodik a közvetlen demokrácia eszköztára (népszavazás, népi kezdeményezés, részvételi költségvetés). Sőt immáron nem csupán nemzetállami szinten, hanem európai szinten is lehetőség van ilyen közvetlen eszközök alkalmazására (európai polgári kezdeményezés). Az eladás az intézményi körképen túl azt kívánja bemutatni (hazai példákból kiindulva), hogy a civil szféra hogyan tudja felhasználni ezeket az eszközöket a környezetvédelem érdekében, hogyan tud egy-egy probléma, konfliktus felszínre hozásával befolyást gyakorolni a politika világára. Az előadás fő hipotézise az, hogy a XXI. század társadalma a fenntartható, környezeti jogaikkal és kötelességeikkel tisztában lévő, azokat érvényesítő és teljesítő közösségeken fog nyugodni.

Environmental Democracy and the Civil Sphere

The theme of environmental democracy includes a summary of trends, which have emerged in the last two decades in society: worrying about our environment, the importance of future generations, and disillusionment with politics, citizens' participation in the democratic decision-making procedures (including its organized form, the activities of environmental NGOs). The lecture examines the relationship between civil society and the environment, on the one hand the theories of democracy, and on the other hand the issues raised by civilians. The last time – following the crisis of representative democracy – the direct and deliberative theories of democracy are very famous. On this basis, more and more groups are getting involved in shaping public policy, and the growing tool of direct democracy (referendums, popular initiatives, participatory budget). At last, not only at the national level, but also at the European level it is possible to use such direct instruments (e. g. European Citizens' Initiative). In addition to the institutional panorama the lecture seeks to show (from Hungarian examples), how the civil sector can use these tools to protect the environment and how they can influence political actors by raising awareness about environmental problems and conflicts. The main hypothesis of the lecture is that the bases of the XXI. Century are sustainable, environmentally responsive communities, which know their rights and obligations.

[1] antal.attila@ajk.elte.hu
Egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Phd hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Antal Z. László, PhD[1] (**4**. szekció)

Éghajlatváltozás és társadalmi változások

Az éghajlatváltozás és általában a környezeti válság a Föld minden lakóját érintő természeti jelenségek. Ma már több ezer olyan települést ismerünk, amelyek helyi szinten próbálnak válaszokat adni az éghajlatváltozás, az ezzel sok tekintetben összefüggő erőforrásválság és általában a környezeti válság kihívásaira. A szükségesnek tartott lépések megtétele azonban - Magyarországon és külföldön egyaránt - gyakran jogi akadályokba ütközik. Az érvényes jogszabályok jelentős részében ugyanis nem érvényesülnek az ökológiai szempontok. Ennek következtében néhány jogszabály kifejezetten előírja, hogy környezetpusztító módon éljünk (pl. az építési szabályok egy része), más részük pedig akadályozza, illetve tiltja kidolgozott klímaprogramok megvalósítását (pl. a helyi piac és a közvetlen kereskedelem kialakulását). A helyi szintű éghajlat-változási stratégiák része az élelmiszer-önellátás megerősítése, a helyi termelés és helyi értékesítés kialakítása. Ennek a célnak a megvalósítását kezdték el Hosszúhetényben 2007-ben a klímastratégia elfogadása után. A helyi piac megnyitása és működtetetése közben szerzett tapasztalatok alkalmasak arra, hogy bemutassuk azokat a társadalmi és gazdasági feltételeket, amelyek a klímastratégiában megfogalmazott célok megvalósítását akadályozzák. 2008-ban újból megnyílt a helyi piac, amely a hatvanas évek közepén szűnt meg. A piac megnyitásával az önkormányzat komoly kockázatot vállalt, mert nem tartotta be azokat az előírásokat, amelyek a piacok működését szabályozzák. Szokatlan lépés volt ez egy önkormányzat részéről. Ma még kevés önkormányzat vállalja, hogy az érvényben lévő jogszabályok figyelmen kívül hagyásával tegye meg azokat a lépéseket, amelyeket a település érdekében fontosnak tart. A hosszúhetényi piac története – amely csupán egy példa a sok hasonló történet közül - azt mutatja, hogy az uralkodó paradigmák üzeneteit a mindennapok szintjére lefordító jogszabályok - helyi és országos szinten egyaránt - nem segítik, hanem akadályozzák azoknak a lépéseknek a megtételét, amelyeket a természetben tapasztalható változások egyre sürgetőbbé tesznek. Ezt az ellentmondást az éghajlatváltozás egyre erősebben érvényesülő hatásai az un. „rendkívüli időjárási jelenségek" egyre jobban felerősítik. Az éghajlatváltozás egy olyan természeti jelenség, amely az uralkodó paradigmák válságára hívja fel a figyelmünket.

Climate Change and Social Changes

Climate change and environmental crisis in general are natural phenomena affecting all the inhabitants of the Earth. Today there are several thousand settlements are trying to respond locally to the challenges of climate change and the related crisis of natural resources in many respects as well as generally to those of the environmental crisis. However, taking the steps considered necessary in Hungary as well as abroad often meets legal obstacles. Actually ecological considerations are not asserted in a considerable part of legislation currently in force. Consequently some laws expressly state that we should live in a way detrimental to the environment (such as parts of the building code), some others hinder or even prohibit the realisation of the elaborated climate programmes (such as the development of local markets and direct trade). One of the objectives of local-level strategies of climate change is to strengthen food self-sufficiency and to evolve local production and sale. The realisation of this aim was launched at Hosszúhetény after the approval of the climate strategy in 2007. Experiences gained from the opening and running of the local market can reveal the social and economic conditions that hinder the realisation of the objectives spelt out in the climate strategy. The re-opening of the local market, which had been closed down in the mid-sixties could be achieved in 2008. The local government had undertaken a serious risk with opening the market because it did not comply with the legal rules regulating the operation of a food market. This was an unusual step by a local government. Today there are few local governments that take steps that are considered important in the interest of the given settlement, ignoring the law. The history of the operation of the market at Hosszúhetény, which is only one example of numerous similar stories, shows that legal norms translating the messages of the dominant paradigms on local as well as national levels do not promote but hinder those steps that are becoming increasingly urgent because of changes experienced in nature. This contradiction is made increasingly vigorous by the ever-stronger effects of climate change and by the "phenomena of extraordinary weather". Climate change is such a natural phenomenon, which calls our attention to the crisis of the dominant paradigms.

[1] posta@socio.mta.hu
Tudományos főmunkatárs, kutatóműhely-vezető, MTA Szociológiai Kutatóintézet

Argejó Éva, MA[1] (**5**. szekció)

Kutatói életstratégiák a rendszerváltást követően

Az MTA, a PTI és a TÉT közreműködésével „A nők és férfiak esélyegyenlősége a kutatásfejlesztésben Magyarországon a 20. századtól napjainkig" EU projekt keretében vizsgáltuk a hazai kutatóhelyeket és a magyar tudományos élet szereplőinek helyzetét. Kutatásunk kezdetén, országos mintán kérdőíves felmérést végeztünk, majd a kérdőívben megkérdezettek közül ötven különböző nemű, korú, és különböző tudományterületen működő kutatóval, felsőfokú intézményben oktatóval mélyinterjút készítettünk. Előadásomban az 50 mélyinterjúból kibontható kutatói életstratégiákról számolok be: a megkérdezetteket férfi-nő bontásban, négy korosztályba sorolva (23-30 év, 31-40 év, 41-55 év, 56-62 év) részletesen bemutatom a különböző életszakaszokat jellemző tipikus kutatói életstratégiákat. A kutatóként való boldogulást elemezve, szólok a férfi és női kutatók helyzetének hazai lehetőségeiről, lehetetlenségeiről és tényleges gyakorlatáról. Előadásomban felvillantom azokat a feszültségeket, melyek a hazai tudományos élet „átmeneti" jellegéből adódóan a „régi" és „új" tudományos fokozattal rendelkezők között fennáll a PhD végzettségűek, a kandidátusok és az MTA nagydoktorok között. Szólok azokról a generációs különbségekről, melyek úgy tűnik, alapvetően meghatározzák a tudományos pályához való viszonyt és a hatékony önmenedzselés formáit: az anyagi erőforrások megszerzésének módját, a pályázatírást, a külföldi ösztöndíj,- és munka lehetőségek kihasználását, a nemzetközi konferenciákon való rendszeres részvételt és a kapcsolathálózat építését. A tudományos nyilvánosság hazai hiányosságairól szólva bemutatom azokat az alternatív formákat is, - kutatói műhelyek szervezése, tudományos fórumok teremtése - melyek stratégiai lépéseknek tekinthetők ezek pótlására.

Within an EU project, 'Equal opportunities of women and men in research development in Hungary from the 20th century up to now', with the contribution of MTA, PTI and TÉT we researched Hungarian research places and the participants of the Hungarian science scene. First we conducted a nationwide survey, then we interviewed 50 of the previously asked researchers or academics from different genders, age and scientific fields. In my lecture I am going to talk about life strategies that could be concluded from the 50 interviews. I am going to present the researchers' life strategies that were typical in different periods of their lifetimes in detail. The researchers were divided according to gender and into four different age groups (23-30, 31-40, 41-55, 56-62). In the analysis of how it was possible to succeed as a researcher I am going to talk about the opportunities, impossibilities and the actual work of male and female researchers in Hungary. In my lecture I am going to briefly talk about the tension which is caused by the changing set-up of Hungarian science and which is between researchers with the 'old' and 'new' scientific titles, namely the 'PhD', 'kandidátus', and 'nagydoktor' titles. I am going to mention the differences between generations that seem to fundamentally determine the attitude towards the scientific profession and the ways of effective self-management: the ways of accessing material resources, applying for tenders, making the most of foreign scholarships and work opportunities, regularly attending international conferences and building professional networks. Talking about the deficiencies of the Hungarian science scene I am going to describe the alternative ways, like organising research workshops and creating scientific panel discussions, which can be seen as strategic steps to solve the problem.

[1] argejo.eva@gmail.com
Tudományos munkatárs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

Balázs János, CSc[1] (**18**. szekció)

Az integráció – eszmény vagy realitás?

Az integráció, mint ún. „idegen" szó jelentése egységesülés, beilleszkedés, beolvasztás. A három magyar szó tartalma azonban közel sem ugyanaz. Jelenünk társadalomtudományi nyelvezetében az integráció hétköznapi kifejezéssé vált, és amennyiben a fogyatékossággal hozzuk összefüggésbe, nem is annyira a szegregáció, mint sokkal inkább a hátrányos helyzetek és diszkrimináció pozitív ellentéteként gondolunk rá. Habár az inkluzív (befogadó) társadalom fogalmát szinte azonosként kezeljük az integráció megvalósulásával, mégis ritkán foglalkozunk azzal, hogy az integráció, mint beilleszkedés mennyiben egyéni lehetőség és mennyire kollektív, továbbá ritkán gondolunk arra, hogy vajon mit is jelent egy „egységes" társadalom, és hogy mennyire mást jelent a beolvadás, mint a jól látható másság tudomásul vétele és azonos értékűként való elfogadása. A fogyatékos emberek integrációjának követelése jellemzően emberjogi alapokon nyugszik. Ez az emberjogi megközelítés tulajdonképpen annak a folyamatnak talán legutolsó fordulata, amelyben a szabadságjogok hosszú történelmi idő alatt fokozatosan kiterjesztődnek az ideáltipikus embereszményről (az ideáltipikus Ádám) a különböző embertípusokra, azaz minden életkori, vagyoni, műveltségi, származási, lakóhelyi, vallási, nemi, nemzetiségi, etnikai típusra. Az emberjogi felfogásban azonban az integráció mégsem kollektívumok integrációja, hanem olyan individuális azonos értékűség elismerése, amely nem okvetlen jelent akár beilleszkedést, akár beolvadást, sőt egységesülést sem. A kulturális (és minden más megragadható) különbözőség deklarálása és a kulturális azonosságok esszencialista felértékelése a szegregáció maradandóságának biztosítéka. A társadalmi kohézió – amit az integrált társadalom elválaszthatatlan jellemzőjeként, pozitívumaként szeretnénk elérni – a belülről kollektív részek tulajdonsága és esszencialista követelménye, míg a különbözőség – Max Webernek a nyitott és zárt kapcsolatokra vonatkozó okfejtésének megfelelően – a verseny és a kizárás oka és esélye. A fogyatékos emberek társadalmi integrációja mindössze néhány évtizedes történetének fordulópontjait és magyarországi állapotát, esélyeit a fenti gondolatok fényében elemzi az előadás.

Integration – idea or reality?

The word 'integration' means unification, adaptation, assimilation. However, the meanings of these three words are by far not the same. In the Hungarian social science discourse the word integration has become a very common expression. If we use 'integration' in the context of disability we think about it not that much as the opposite of segregation but rather as the contrary of disadvantageous circumstances and discrimination. Although the concept of inclusive society is almost identified with the realization of integration, we hardly think about whether integration as adaptation is an individual or a collective chance. Moreover, we are likely to ignore the question of what a 'consistent' society means and the fact that assimilation differs from acknowledging visible differences and accepting them as equal. The requirement of the integration of disabled people is based on human rights. This approach is probably the last station of the long historic process in which human rights were extended from the ideal typical man (the Biblical Adam) to the different types of humans (regardless of age, wealth, education, origin, religion, gender, nationality or ethnicity). In the human rights approach, still, integration is not the integration of collectives but the acknowledgement of individual equality, which does not consequently mean adaptation, assimilation or unification. The declaration of cultural and other kind of differences and the essentialist reassessment of cultural identity ensure the preservation of segregation. The cohesion of society, which we want to reach as an inseparable characteristic of a well integrated society, is a trait and essentialist requirement of collectives, while the differences – using Max Weber's terms of open and closed relationships – are the reason of and the chance for competition and exclusion. This presentation analyses the only-a-few-decade-old history of the integration of people living with disability in Hungary on the basis of the above thoughts.

[1] balazs.janos@barczi.elte.hu
Főiskolai tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Balku Anett, BA hallgató[1] (17. szekció)

Virtuális és valóságos csoportok – az online szerepjátékok világa

Amikor ifjúsági csoportokról beszélünk, sokszor olyanokra gondolunk, mint egy színjátszó-kör, egy bizonyos zenei ízléshez tartozók közössége vagy például egy kosárlabdacsapat. Azonban ritkán jutnak eszünkbe azok a viszonylag új, nehezen megfogható és „láthatatlan" közösségek, amelyek az interneten szerveződnek. A számítógépek és az internet elterjedésével sokan úgy gondolták, hogy ezek használói elszigetelődnek a közösségektől. Azonban véleményem szerint léteznek olyan csoportok, amelyek épp ezen új technológiák révén alakulnak ki. Az internet segítségével ugyanis tagjai lehetünk például különböző közösségi oldalaknak, csatlakozhatunk a világhálón szerveződő mozgalmakhoz, regisztrálhatunk egy minket érdeklő téma fórumára, vagy részesei lehetünk egy online szakmai közösségnek is. Az internet előnye abban rejlik, hogy lehetővé teszi és megkönnyíti a sajátos érdeklődésű, illetve életmódú emberek társaságra találását. Előadásomban az online szerepjátékosok csoportját mutatom be. Úgy gondolom fontos megismerni, milyenek ezek az újfajta módon szerveződő közösségek, hogyan jönnek létre, és milyen célt szolgálnak. Külön figyelmet érdemel a szerepjáték az ifjúság tekintetében, mert az egyfajta identitáskísérletnek is tekinthető. Az internetes szerepjátszók olyan virtuális világ részesei, amelyben maguk alakíthatják környezetüket, formálhatják jellemüket, identitásukat, mindenféle komolyabb következmény nélkül. A játékosok azonban legtöbbször a valódi világban is kapcsolatban vannak egymással, a virtuális közösség így válik valós közösséggé. A csoporttagságok pedig azért fontosak, mert az egyének általuk határozhatják meg önmagukat, segítségükkel könnyebben tudnak eligazodni a mai globalizált világban. A csoporttagokat főleg a közös tevékenység köti össze, de kialakult közös nyelvük, vannak szabályaik és hierarchiájuk is. A csoport érdekessége, hogy míg az élménykeresési mintázataik alapján hasonlóak tagjai, azonban életkor, családi állapot, státusz és más csoportokhoz való tartozás szempontjából nem feltétlen hasonlítanak egymáshoz. Ez egybevág Gerhard Schulze élménytársadalom elméletével, amely szerint a társadalomban gyengülnek a hagyományos osztály- és rétegstruktúrák, és a társadalom új szervezőelve az élmény lesz. Kutatásom jelentőségét egyrészt abban látom, hogy olyan közegben folytattam vizsgálódásaimat, amely kevéssé kutatott. Másrészt azért lehet érdekes az online szerepjátszók csoportvilágának kutatása, mert olyan általános kérdések is megvizsgálhatók benne, mint például milyen új egyenlőtlenségek fedezhetők fel ezekben a közösségekben, vagy a virtuális és valós világ csoportjai között, milyen hatalmi viszonyok jellemzik a csoportokat, másabbak-e a virtuális és a valós közösségek csoportdinamikái, másabb-e a csoportok kialakulása, működése és funkciója. Tervezett előadásomban az internetes szerepjátékosok közösségével kapcsolatos problémaköröket szeretném részletesebben kifejteni. Előadásom a „Campus-lét" a Debreceni Egyetemen című kutatás elővizsgálatának része.

Virtual and actual groups – the world of online role-playing games.

When we talk about juvenile groups, we often think of something like a drama class, the people favouring a particular musical style or a basketball team for example. At the same time those relatively new, elusive and "invisible" communities, which are formed on the internet, rarely come to our mind. As computers and the internet began to spread, many people thought that the users of these are insulating themselves from the community. However in my opinion there are groups that exist just because of these new technologies. With the help of the internet we can be members of different social sites, join movements organized on the web, register at a forum of our interest or be part of an online vocational commune. The advantage of the internet lies in its capability to help people with unique interests or lifestyles to find company. In my presentation I will talk about the online role-playing groups. I reckon it is important to get to know what these newly organized communities are like, how they come into existence and what their role is. Role-playing in point of young people deserves special attention, as it can be regarded as a kind of identity experiment. Internet-based role-players are part of a world where they can shape their environment, form their character and identity without any serious consequence. In most cases, however, the gamers are in touch with each other in the real world as well. This is how the virtual community becomes actual community. The group memberships are important because individuals can identify themselves by them and they can also help us navigate in our globalised world. The members of the group are mainly interconnected by collective activity, but they also have their common language, rules and hierarchy. Interestingly, while members of the group are similar on the grounds of experience-seeking patterns, they do not necessarily bear a resemblance in age, marital status, state and in belonging to other groups. This overlaps with Gerhard Schulze's theory of experience-society, according to which the conventional class- and layer-structures are weakening, and the new organizing principle in society will be experience. On the one hand, the significance of my research lies in studying a less examined medium. On the other, exploration of the world of online role-players can be interesting, because it enables me to look at general questions like: what kind of new inequalities can be found in these communities or in the groups of virtual and actual reality; what are the characteristics of the group's authority relations; is the group dynamics of virtual and actual communities different; is groups' formation, operation or function different. In my proposed presentation I would like to explicate topics related to internet-based role-playing communities. My presentation is part of a pre-examination of the research "Campus-lét" performed by the University of Debrecen.

[1] balkuanett@yahoo.com
BA hallgató, Debreceni Egyetem

Balogh Péter, Phd hallgató[1] (**7**. szekció)

Civilek, fejlesztéspolitika és területi konfliktusok

Tervezett előadásunk keretében – kutatási tevékenységünkhöz kapcsolódóan – azzal foglalkozunk, hogy a civil szférának milyen szerepe lehet a konfliktusok generálása és megoldása szempontjából egy speciális területen: a civil szektor milyen hatással van a fejlesztéspolitikai beavatkozások – a hazánkban 2004-2006. között az NFT I. keretében lehívott források – területi egyenlőtlenségeinek alakulására. A bemutató során elsőként kísérletet teszünk egy olyan – elsősorban az új gazdaságszociológia meglátásaira támaszkodó – elméleti keret felvázolására, mely talán sikerrel alkalmazható a fejlesztéspolitikai intézkedések és a (területi) egyenlőtlenségek kapcsolatának szociológiai értelmezésére. Ennek során – a kérdésfelvetésből adódóan – különös figyelmet igyekszünk fordítani a társadalmi tőke elméletére, illetve annak fejlesztéspolitikai vonatkozásaira. Részben kapcsolódva az ezt követő – módszertani – részhez, a társadalmi tőke mérésének elméleti kérdésére is igyekszünk kitérni. A következőkben bemutatjuk a kutatás keretében alkalmazott módszertan főbb elemeit, melynek keretében kiemelt hangsúlyt fektettünk arra, hogy minél magasabb belső érvényességű összefüggésekhez juthassunk az adatelemzés során. Kitérünk a többféle forrásból származó információkat tartalmazó adatbázis összeállításának mikéntjére, valamint röviden ismertetjük az azt alkotó változókat és főkomponens-elemzéssel kialakított indexeket. Az adatelemzés során egyrészt kontrollváltozókkal kibővített lineáris regressziós eljárást alkalmazunk, továbbá interakciós hatást tartalmazó modellek tesztelését is elvégezzük, illetve azok eredményeit igyekszünk értelmezni. Az empirikus eredmények alapján megfogalmazható, hogy a kontrollváltozós modellek esetében a kedvezményezett kistérségek arányának hatása ellentétesre változik a kétváltozós modell eredményeihez képest – szemben a civil szféra kiterjedtségének hatásával. Valamint az interakciós modellek tekintetében egyrészt (1.) a civil szervezetek hatása erősödik a kedvezményezett kistérségek arányának növekedésével, továbbá (2.) ahhoz, hogy a kedvezményezett kistérségek aránya mint intézményes szabályozás növelje az adott területi egységre jutó támogatást, a civil szervezetek legalább átlagos, vagy annál nagyobb számára van szükség.

Kulcsszavak: civil szervezetek, területi egyenlőtlenségek, fejlesztéspolitika

NGOs, development policy and regional conflicts

In our planned presentation – connected to our research activities – we investigate the role of civil society in generating and solving conflicts in a specific area: what kind of effect NGOs have on the regional inequalities of development policy interventions – the NDP I. development funds allocated in Hungary between 2004-2006. At the beginning we attempt to outline a theoretical framework – primarily based on the views of new economic sociology – which may be applied successfully to give the sociological interpretation of the relation between the development policy interventions and (regional) inequalities. During that – because of our research questions – we wish to pay specific attention to the theory of social capital, respectively on its aspects of development policy. Partly connecting to the following – methodological – section, we try to touch on the theoretical aspects of the measurement of social capital. Next we introduce the main elements of the methodology applied in the research – in that we stressed to gain as high a level of internal validity for the relations as possible in the course of data analysis. We present how the database compiled from multiple information sources was created; furthermore we shortly present its variables and indexes produced with principal component analysis. In the course of data analysis we apply on the one hand linear regression procedure containing control variables, furthermore we test models containing interactional effects as well, and try to interpret their outcomes. According to the empirical results it can be formulated that – in the case of controlled models compared to the original two-variable models – the effect of the rate of beneficiary micro-regions turns out to be opposite – unlike the effect of the NGOs. Furthermore – in the case of the interactional models – on the one hand (1.) the effect of the NGOs increases as the rate of the beneficiary micro-regions rises, and (2.) in order for the institutional regulation (beneficiary status of underdeveloped micro-regions) to inrease the level of realized development funds, there must be at least an average or higher number of NGOs.

Keywords: NGOs, regional inequalities, development policy

[1] augurbp@freemail.hu
Egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Barlay Zsuzsa, PhD hallgató[1] (**19**. szekció)

Kultúrateremtők. Arcképek egy társadalmi innováció történetéből

2010 tavaszán végeztem egy kutatást, mely egy 2000-ben megjelent amerikai szociológiai bestseller tételei alapján készült Magyarországon (Paul H. Ray és Sherry Ruth Anderson „The Cultural Creatives, How 50 Million People Are Changing The World"). A kutatás témája egy új társadalmi réteg, a kultúrateremtők. Olyan egyéni, kreatív életformát kialakító személyekről van szó, akik tudatosan és felelősen viszonyulnak a saját testükhöz, és emberi, szellemi vagy természeti környezetükhöz. Olyan egyénekről van szó, akik egyre nagyobb számban, ám egymástól szinte függetlenül választanak hasonló életmódot. Mivel az eredeti kutatás az Egyesült Államokra és közvetve Nyugat-Európára terjedt ki, kultúrateremtők azonban Magyarországon is élnek, ezért döntöttem úgy, hogy a lehetőségeim által szabott keretek közt, vagyis személyes ismerőseim körében megkeressek 10 kultúrateremtőnek gondolt személyt. Az interjúk alanyai 25 és 55 év közötti személyek, 6 nő és 4 férfi. Az induktív vizsgálat kiinduló állítása az, hogy ezek a személyek „valahogy másak", mint a személyes perspektívámból észlelt legtöbb személy. Ez a másság-attribúció egyrészt egy hipotetikus állítás, másrészt felvet számos kérdést – tudniillik hogy milyen okból, milyen módon, és milyen céllal „mások" az általam megkérdezett személyek, mint a többségi kultúra képviselői. Maga a vizsgálat két részből állt, egyrészt személyes, félig strukturált interjúkból, másrészt 5 nyílt végű kérdésből, melyekre írásban kellett válaszolni. A kapott válaszokat feldolgoztam és megkíséreltem koherens elméleti keretbe foglalni.

Cultural creatives. Portraits from the history of a social innovation

Early this year (2010), I carried out research based on the findings of American sociologist Paul H. Ray and psychologist Sherry Ruth Anderson. They describe a new social subculture, which they call the 'Cultural Creatives'. As of the year 2000, there are 50 million of them in the United States and about 80-90 million in Europe. Cultural Creatives are people with a special worldview, values and lifestyle, who care about ecology, human relationships and social justice, but also about self-actualisation, spirituality and self-expression. Since there are Cultural Creatives in Hungary too, I designed a research project (within the limits of my possibilities, i.e. among my acquaintances). It included semi-structured interviews and 5 open questions to be answered in writing by 10 Hungarian Cultural Creatives, 6 women and 4 men, all of them between 25 and 55. Here I summarise and categorise the answers, present them and try to put them into a coherent theoretical frame. The aim of my undertaking is to draw attention to this optimistic and altruistic mass of people who might be willing to speak more frankly and act more directly in society if accepted – something which would be most desirable for the good of humanity.

[1] zsbarlay@yahoo.com
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Barna Ildikó, PhD[1] – Koltai Júlia, Phd jelölt[2] (**3**. szekció)

Kvantitatív társadalomkutatás tengeren innen és túl

Egy tudományág fennmaradása, létjogosultsága napjainkban attól (is) függ, hogy mennyire képes reagálni a fejlődés következtében bekövetkezett változásokra. Éppen ezért tartottuk érdekesnek, hogy ebből a szempontból megvizsgáljuk a szociológia egy szűkebb területét, nevezetesen a kvantitatív társadalomkutatást. Ezen a területen a változások több forrásból is fakadnak. Egyrészről a kutatók arra törekszenek, hogy minél inkább képesek legyenek modellezni a társadalom komplexitását. Másrészről ehhez a technika soha nem látott fejlődése is jó eszközként szolgál. Arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen utat tett meg a kvantitatív kutatás Magyarországon, és nemzetközi kontextusban hová érkezett. Úgy gondoltuk, hogy erről érzékletes képet kaphatunk a Szociológia, majd Szociológiai Szemle, valamint az American Journal of Sociology (AJS) lapszámainak vizsgálatával és összehasonlításával. A Szociológia című folyóirat 1972-ben indult útjára a Magyar Tudományos Akadémia lapjaként. 1991-től ezt váltotta a Szociológiai Szemle, amit a Magyar Szociológiai Társaság jelentet meg. Némedi Dénes és Róbert Péter 1995-ben úgy értékelte a folyóiratot, amely „jó keresztmetszeti képet ad a hazai szociológiai kutatás állásáról". Az 1895-ben alapított AJS a maga területén az Egyesült Államok első tudományos folyóirata volt, amely kiemelkedően magas presztízsével továbbra is vezető szerepet tölt be a társadalomtudományokban. Vizsgálatunk két fő részből állt. Az elsőben a Szociológia és a Szociológiai Szemle 1972 és 2002 között megjelent lapszámait vizsgáltuk. Ezzel a kvantitatív kutatás magyarországi fejlődését próbáltuk jellemezni. Kutatásunk második részében az AJS 1997 és 2002 között megjelent lapszámait vettük górcső alá, és hasonlítottuk össze a Szociológiai Szemléével, így teremtve meg a már említett nemzetközi kontextust. Mindkét esetben két adatbázist hoztunk létre. Az egyikben az elemzési egység a lapszám volt. A másodikban pedig azok a cikkek, amelyek kvantitatív adatelemzésen alapultak. Természetesen eredményeink nem általánosíthatók a szakma egészére, ám úgy gondoljuk, hogy az elemzésen keresztül izgalmas képet kaphatunk a kvantitatív társadalomkutatás fejlődéséről és helyzetéről.

Quantitative social research in continental and overseas context

The survival and the reason for existence of a discipline depend on (among other reasons) how well it can react to the changes brought about by development. That is why we found it interesting to examine a smaller area of sociology from this aspect, namely quantitative social research. In this field changes arises from many sources. On the one hand researchers seek to model the complexity of society in the best possible way. On the other hand the unprecedented development of technology serves as a good tool to achieve this goal. We were interested in the distance quantitative research has covered in Hungary and the point it has reached in the international context. We thought that an expressive picture can be drawn by the analysis of the issues of Szociológia (Sociology) and Szociológiai Szemle (Review of Sociology), as well as of American Journal of Sociology (AJS). Szociológia (Sociology) was first published in 1972 by the Hungarian Academy of Sciences. This was replaced by the journal of the Hungarian Sociological Association titled Szociológiai Szemle (Review of Sociology). In 1995 Dénes Némedi and Péter Róbert evaluated the review: "it gives a good cross-sectional view of the situation of sociological research in Hungary". The AJS was established in 1895 as the first U.S. scholarly journal in its field, and with its outstandingly high prestige it still keeps its leading role in the social sciences. Our survey consisted of two parts. In the fist we examined the issues of Szociológia and Szociológiai Szemle published between 1972 and 2002. With this we aimed at characterizing the development of quantitative research in Hungary. In the second part of our survey we created the aforementioned international context by examining the issues of AJS published between 1997 and 2002 and comparing them with those of Szociológiai Szemle. In both parts two databases were created. In the first the units of analysis were the issues, while in the second only the articles based on quantitative analysis. Naturally, our results cannot be generalized to the whole sociological profession but they still give an interesting picture about the development and situation of quantitative social research.

[1] xbarna.ildiko@gmail.com
Egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] koltai.juli@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bartus Tamás, PhD[1] (**7**. szekció)

Elérési idő és a falu-város bérkülönbség

A Magyarország északi, északkeleti és déli részein található falvakra jellemző tartós munkanélküliség egyik magyarázata szerint a városi munkavállalással járó bérnövekedés nem haladja meg a napi ingázás költségeit. Az előadás célja a faluból nagyvárosba utazással elérhető kereseti előnyök becslése, valamint az ingázástól várható bérnövekedés és az ingázás költségeinek összehasonlítása. A kereseti előnyök becsléséhez egy speciális településszintű adatbázist használunk, melyet a Bértarifa felvétel 2005-ös hullámából, valamint 2006 januári MÁV és Volán menetrendi információkból állítottunk elő. A becsléseket hat vidéki nagyváros (Győr, Pécs, Szeged, Debrecen, Nyíregyháza és Miskolc) vonzáskörzeteiben végezzük, a vonzáskörzetekbe tartozó településeket eltérő módszerekkel becsüljük. Előzetes eredményeink a következők:
(1) A vizsgált nagyvárosok körzeteiben faluból Az elemzések során nem csak az ingázás közvetlen pénzbeli költségeit vesszük figyelembe, hanem az utazással eltöltött idő feltételezett pénzbeli költségeit is. a körzetközpontba utazással nő a várható órabér.
(2) A növekedés mértéke meghaladja az utazás közvetlen pénzbeli költségeit, de nem haladja meg számottevően az utazással feláldozott idő becsült pénzbeli értékét. Az előadás az eredmények fejlesztéspolitikai implikációt is vizsgálja.

Accessibility and the urban-rural wage differential

From a classical economic point of view, regional inequalities in unemployment cannot be persistent since unemployed workers can move or commute to prospering labour markets. Not surprisingly, it was argued that the persistent unemployment in the northern, eastern and southern parts of Hungary is due to the fact that costs of daily commuting exceed the returns in terms of wages. This presentation aims to estimate the returns to commuting from rural areas to urban centres, and to compare these returns with commuting costs. Next to the direct monetary costs of travel, we also take into account the monetary costs of time spent on daily commuting. We use settlement level data on wages and accessibility. Data sources include a large-scale survey among employees and time-schedule data on travel time. The analyses are carried out in local labour markets situated around six larger towns (Győr, Pécs, Szeged, Debrecen, Nyíregyháza and Miskolc). The boundaries of the local labour markets are identified using several methods. Our findings, although preliminary, are as follows:
(1) Commuting from rural areas to urban centres is associated with a positive expected return in terms of hourly wages.
(2) This increase exceeds the direct monetary expense associated with travel, but does not seem to compensate for the estimated monetary value of time spent on commuting. The implications for rural development are discussed.

[1] tamas.bartus@uni-corvinus.hu
Egyetemi docens, központvezető, Budapesti Corvinus Egyetem

Bayerné Sípos Mónika, PhD hallgató[1] (**14**. szekció)

Hová vezet az ideológiai megosztottság? Konfliktus közeli állapot a magyar szervezetek között Kárpátalján

2010 tavaszán empirikus kutatást végeztem Kárpátalján, a régióban bejegyzett nagyobb, ismertebb helyi szervezetek között. A vizsgálata során kvantitatív és kvalitatív módszereket egyaránt használtam. Felkerestem több helyi civil szervezetet és különböző közéleti szereplőkkel mélyinterjút készítettem, valamint további megkérdezettekkel kérdőíveket töltetettem ki. Könyvtári kutatómunkát is folytatottam, melynek keretében több Kárpátalján megjelent szakirodalmat és helyi folyóiratokat (magyar és ukrán nyelvűeket egyaránt) tanulmányoztam. Hipotézisem az volt, hogy a kárpátaljai magyar érdekvédelmi-, civil szervezetek nagyon átpolitizáltak, nincs elég erejük arra, hogy önállóan képviseljék a régió magyarságának ügyét. Az ideológiai megosztottságról alapvetően 1993 óta beszélhetünk, amikor is kétpólusúvá vált a helyi szervezetrendszer. A két legnagyobb magyar szervezet a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) és az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) megalakította saját ernyőszervezeteit, amelyek behálózzák a társadalmat. Mellettük elvétve működnek független civil szervezetek, valamint az állam által támogatott magyar intézmények. A helyi érdekvédelmi csoportosulások között évek óta mély lyuk tátong. A törésvonalak mögött konfliktusokkal találkozhatunk. Az egyik legismertebb konfliktus az, hogy a nemzeti önazonosság megtartásához elegendő-e az állampolgári jogegyenlőség és a nyelvpolitikai jogok biztosítása, vagy szükséges-e ezen túl az önálló kisebbségi intézményrendszer kiépítése? Ennek a jelenségnek az a sajátossága, hogy nem az etnikumok közötti, kisebbségi - többségi konfliktusok a leginkább jellemzőek, hanem a magyar civil szervezetek közöttiek. A helyi szervezetek rövid bemutatása valamint a kisebb konfliktusok ismertetése után előadásomban arra keresem a választ, hogy miként oldhatóak meg ezek az ellentétek. Milyen megoldási javaslatokra van szükség ahhoz, hogy a helyi magyarság érdekeit, együttműködve más csoportokkal, hatékonyabban tudják képviselni a kárpátaljai magyar szervezetek. A megoldási javaslatok között szerepel az egységes érdekképviselet kialakítása, egymás legitimitásának elismerése, valamint az ideológiai semlegesség.

Where does ideological division lead? A state close to conflict between the Hungarian organisations of Subcarpathia

I did empirical research among the well-known local organisations of Subcarpathia, in the spring of 2010. I applied quantitative and qualitative methods equally during the examination. I approached several civil organisations, and I also made interviews with different characters in public life, furthermore I made additional persons fill questionnaires. I continued with library research activity, in which I investigated several technical literatures and local journal (written in Hungarian, and Ukrainian as well) published in Subcarpathia. My hypothesis was that the Hungarian civil organisations of Subcarpathia are highly encompassed by political issues. These organisations do not have enough power to represent the Hungarian minority's interest, living in the region. We can realise the ideological division since 1993, when the local organisations became a "two pole system". The two largest Hungarian organisations, The Hungarian Cultural Organisation, (KMKSZ) and the Hungarian Democratic Organisation of Ukraine (UMDSZ) formed its own umbrella organisations, which enmesh the society. Independent civil organisations rarely work beside them, nor do Hungarian institutions favoured by the state. We are facing conflicts behind the ideological divisions. One of the best-known conflicts is about the following question: whether the citizen's equality before the law and the assurance of language policy rights are enough to preserve the national self-identity or is it necessary to develop the independent minority institutional system? The main feature of this phenomenon is not the conflicts between ethnic groups, or minority - majority conflicts, but the conflicts that exist between the Hungarian civil organisations. After the presentation of the conflicts mentioned above, I try to find some possible solution. What kinds of solution proposals are needed for the Hungarian organisations of Subcarpathia to represent the Hungarian nationalities' interests more efficiently, collaborating with other groups? The forming of uniform representations of interest, the acknowledgement of each other's legitimacy and ideologically neutrality are included in the solution proposals.

[1] siposmonika@yahoo.com
PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem

Bindorffer Györgyi, PhD[1] (**14**. szekció)

„Addig terjed az autonómiám, amíg a pénzem". Ellentmondások és konfliktuspotenciálok a magyar kisebbségi törvényben

Ha visszatekintünk a történelemben, láthatjuk, hogy 1790 óta az államalkotó magyarságnak egyetlen célja volt: kisebbségeinek elnyomása, nyelvi és politikai jogaik megtagadása. A nyelvtörvények, az erőszakos elmagyarosítási szándék azonban nem sikeres asszimilációhoz, hanem a nemzetiségek elszakadásához vezetett. A Trianoni békeszerződés után Magyarországon a németeket leszámítva gyakorlatilag alig maradt nemzetiségi népesség; 1945 után pedig a németek kitelepítésével ez a létszám is alaposan megcsappant. 1990-ig a nemzetiségek, akik közé a romákat nem sorolták be, a lenini elvek alapján folytatott látszat-kisebbségpolitika hatására erőteljes asszimilálódás következett be, s mire a kisebbségi törvény létrejött, már alig volt Magyarországon nemzetiségi, akire vonatkozott volna. A kisebbségi törvény azonban azzal, hogy állandó pénzösszeggel támogatta a magukat a törvényileg garantált szabad identitásválasztás jegyében kisebbségekhez tartozónak vallókat és az általuk létrehozott kisebbségi önkormányzatokat, ott is létrehozott „kisebbségi" csoportokat és identitásokat, ahol ez sohasem létezett. A magyar kisebbségi törvény soft law, a benne foglaltak kikényszerítésére a jogalanyoknak semmilyen törvényileg garantált mód nem áll rendelkezésükre, vagyis sokkal inkább kisebbségi jogi elvek gyűjteménye, mint érvényesíthető joggyakorlat. Tehát a törvényben foglaltak sokkal inkább ajánlások az állam, illetve lehetőségek a nem tudni pontosan kikből is álló kisebbségi önkormányzatok részére. A törvény paragrafusainak érvényesülése az állam, valamint helyi képviselői, a települési önkormányzatok, és képviselőik, polgármesterek és jegyzők szubjektív megítéléseitől, pillanatnyi politikai érdekeitől függenek. A kisebbségi önkormányzatok számára azonban a törvény gyakorlatilag nem ír elő a kisebbségek érdekében kötelezően elvégzendő feladatokat – az állam által biztosított kontrollmentes pénzügyi kereteken belül azt tesz, amit jónak lát. A jogok nem egyenlően érvényesülnek sem a 13 kisebbségi önkormányzat között, sem egy-egy kisebbség – amúgy mellérendeltnek definiált szerveződési formái között. Ha egy kisebbségi önkormányzat települési szinten szeretne például élni a törvényben garantált oktatási autonómia jogokkal, azt anyagi források és kompetencia híján nem valószínű, hogy meg is teheti – erre legfeljebb az országos önkormányzatoknak nyílik lehetőségük. Ebben a szegmentáris rendszerben azonban a törvény egyes esetekben – önmagának ellentmondva, de bizonyítva a települési kisebbségi önkormányzatok kompetenciahiányát – a törvényben egyébként kiemelten kezelt átvállalt feladatok esetében országos önkormányzati garanciát ír elő. Az előadás a törvényt és a törvény gyakorlati meg(nem)valósulását elemzi egy 4 éves, kérdőíves és terepmunkát magában foglaló, Baranya és Borsod-Abaúj-Zemplén megye cigány, német, görög és ruszin kisebbségi önkormányzataira kiterjedő kutatás eredményei alapján.

'My autonomy lasts as long as I have money'. Contradictions and conflict potentials in the Hungarian minority law

Looking back into Hungarian history it can be seen that since 1790 the state forming Hungarian majority aimed to overwhelm its minorities, and to deny their language and political rights. Language acts and forced assimilation did not result, however, in success, but led to the dissolution of the Middle-Age Hungarian State. After the Trianon treaty with the exception of the Germans, Hungary practically lost her minorities. Following the Second World War as a result of the resettlement of the Germans minority losses in a number of minorities have continued. During the years of socialism nationalities have assimilated to such a high extent that after the transition of 1990 less than 1 percent of the total population belonged to minority groups. Following the Minority Law in 1993 the ethnic business began to flourish and on the basis of free choice of identity as well as being aware of the guaranteed subsidies hundreds of minority self-governments were founded even there where no minority could ever be traced. The Hungarian minority law is a soft law, which does not have any legally binding force. This law does not list any forced actions for the minority self-governments either, which should have been done compulsorily in the interest of the group they represent. The distribution of rights among the three types of self-government (local, regional and country level) is equal in the law, but possibilities of exercise are highly different. The paper analyses the minority law and its (non-) realization in practice on the basis of a 4 years' research project among the Roma, German, Greek and Ruthen minority self governments in Baranya and Borsod-Abaúj-Zemplén county.

[1] gybind@t-online.hu
Tudományos kutató, Vezető főtanácsos, Országgyűlési Biztos Hivatala

Bíró Zsuzsanna Hanna, doktorjelölt[1] (**12**. szekció)

Szabad bölcsészet és szabályozott középiskolai alkalmazás (1900-1945)

[1] birozsuzsanna@ella.hu
Kutatási titkár, megbízott előadó, Közép-Európai Egyetem
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Boda Zsófia, PhD hallgató[1] **– Vörös András, PhD hallgató**[2] (**12**. szekció)

A népszerűség és a népszerűtlenség egyéni és csoportszintű meghatározói

A középiskolai osztályokban a népszerűség és népszerűtlenség alakulása fontos vizsgálati kérdés, a népszerű gyerekek ugyanis normaformálók: nagyban hatnak az osztályban elfogadott értékekre, akár szabadidő-eltöltésről, akár devianciákról, akár tanulással kapcsolatos attitűdökről legyen is szó. A népszerűtlenség kérdése ugyanakkor a kiközösítettség, kirekesztettség vizsgálata szempontjából is jelentős. Előadásunkban a népszerűség – amelyet a baráti hálózatban elfoglalt központi, illetve a negatív hálózatokban betöltött perem pozícióval azonosítunk – egyéni és csoportszintű összefüggéseit vizsgáljuk. Elemzésünk célja annak bemutatása, hogy az egyéni személyiségjellemzők hogyan hatnak a népszerűségre, és hogy az osztályok különböző szempontú összetétele hogyan befolyásolja ezeket a hatásokat. Mintánkban megmutatunk bizonyos „integrálónak" és „szegregálónak" tekinthető szempontokat, amelyek mentén az osztályszintű heterogenitás mértéke befolyásolja mind az osztályon belüli kapcsolatok számát, mind a különböző személyiségjellemzők hatását. Előadásunkban felhívjuk a figyelmet a homofília elvének fontosságára, és ezen keresztül értelmezzük a heterogenitásra vonatkozó eredményeket.

Kulcsszavak: népszerűség, népszerűtlenég, osztály, pozitív hálók, személyiség.

Individual- and Group-level Factors of Popularity and Unpopularity

Examining popularity and unpopularity within high-school classes is an important issue, since popular students have a key role in forming norms in the classes: they have serious impact on the accepted values and behaviours, considering free-time activities, deviances or even attitudes towards learning. Unpopularity, on the other hand, has a significant relation to segregation and bullying. The lecture focuses on some individual and group-level factors of popularity, which is identified as centrality in friendship and adversarial networks. The aim of the study is to present the effect of certain personality traits on popularity and to demonstrate how these effects vary due to the different composition of the classes. In-group heterogeneity in some dimensions, which may be called 'segregating' and 'integrating', seems to alter the density of informal networks and the effect of personality traits on popularity as well. The lecture highlights the importance of homophily and the results concerning heterogeneity are interpreted through this concept.

Keywords: popularity, unpopularity, high-school class, positive networks, personality

[1] bodzso@gmail.com
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

[2] voros.andras@recensproject.hu
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Bodó Julianna, PhD[1] **(27. szekció)**

30 éves a KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja, Csíkszereda

Székelyföldi migránsok a transznacionális térben

A társadalomtudományokban a migráció témaköre kiemelt helyet kapott napjainkban. Globalizálódó világunkban, amikor a helyváltoztatás, a kommunikáció, a távoli munkavállalás lehetőségei megnövekedtek, különös hangsúlyt kap a téma. A munkamigráció, az ezzel együtt járó vándorlás és több helyhez tartozás legalább két okból kap megkülönböztetett figyelmet: egyrészt azért, mert a jelenség mára nagy méreteket öltött és a föld szinte minden régiójára kiterjedt. Másrészt azért, mert a társadalomtudományok terén átgondolásra késztet sok beidegződést, megváltoztatja a kérdésfelvetéseket, ugyanakkor új elméleti és elemzési perspektívákat nyit – és nem csak magának a migrációnak a megközelítésében. Ezeknek a jelei már megmutatkoznak azokban az elméleti és elemző munkákban, amelyek a kultúrák saját terei mellett fontosnak tartják a kultúrák közti tér vizsgálatát is, az asszimiláció és a kirekesztés mellett a transznacionális tér és életmód kiépülésének elemzését is. Ez az előadás a napjainkban Székelyföldről külföldre irányuló munkavállalás jelenségét vizsgáló kutatásokból nyújt ízelítőt. Ezek a kutatások a csíkszeredai KAM - Regionális és Antropológia Kutatások Központja, valamint az EMTE – Sapientia Társadalomtudományi Intézet keretén belül zajlottak. A vizsgálódások fő kérdése arra irányult, hogy az elmúlt évtizedben a jelezett társadalmi jelenségben az otthoni és az idegen világ hogyan közeledett egymáshoz, melyek azok a mechanizmusok, amelyek által megszűnik az egyetlen tér kizárólagossága, és ehelyett lehetségessé válik az egyszerre két fizikai és mentális térben való élés.

Trans-national migration in Szeklerland

The importance of migration issues in social sciences has been emphasized in the past years. The globalisation, the growing possibilities for mobility, communication, external work stressed out the subject. Labour migration attracts attention for at least two reasons. On the one hand, the phenomenon grew to considerable proportions and by today it is covering almost every region of the Earth. On the other hand it leads to the reconsideration of many theories in social sciences, changes the ways of raising the issues. At the same time it opens new theoretical and methodological perspectives. Some theoretical and analytical studies are already considering the analysis of the spaces between cultures important, and not only the spaces of cultures, or the research of the trans-national spaces and trans-national way of life, and not only assimilation and exclusion. This paper is presenting research of labour migration in Szeklerland. These research projects were done by WAC – Center for Regional and Anthropological Research and the Sapientia University. The main questions of these studies are the deconstruction of frontiers between the home and the foreign world, and the construction of the trans-national space instead of the unique mental and physical space of life.

[1] bodojulianna@yahoo.com
Tudományos munkatárs, KAM- Regionális és Antropológiai Kutatások Központja
Egyetemi tanár, EMTE- SAPIENTIA

Bognár Adrienn, PhD hallgató[1] (**9**. szekció)

Intolerancia, konfliktus, érdektelenség

Az előadás elsőként azt a kérdéskört járja körbe, hogy miért fontos a fiatalok közösségekben való részvételének vizsgálata, valamint azt, hogy milyen előnyökkel járhat a fiatalok számára a közösségekben való részvétel. (Például a közös cél, közös érdek mentén való szerveződés, együttműködés elősegíti a konfliktuskezelési képesség növekedését, az érdekérvényesítési képesség fejlődését, hozzájárulhat a konszenzusra való törekvés kereséséhez, a demokratikus attitűdök elsajátításához stb.). Ezt követően azt mutatom be, - a rendszerváltozást megelőző időszakra való kitérőt követően - hogy mi jellemzi a fiatalok közösségi részvételét a 90-es évektől kezdődően. Elmondható, hogy a fiatalok a kollektív cselekvési formák helyett egyre inkább az egyéni sikereik eléréséhez egyéni utakat keresnek. A közösségekben való részvétel hiánya azonban maga után vonja a tolerancia, empátiakészség csökkenését, az érdekérvényesítési képesség csökkenését, valamint az együttműködés, egy közös cél elérése érdekében történő „együtt cselekvés" képességének csökkenését is. A kilencvenes évektől végzett kutatások a fiatalok politikai érdektelenségét, passzivitását bizonyítják. Erre a korosztályra a politikai érdektelenség, politikai, társadalmi, közösségi passzivitás, formális szervezetektől való elfordulás jellemző. Végül azt vázolom fel, hogy a demokratikus attitűdök közül a másokkal szembeni tolerancia, illetve intolerancia szempontjából hogyan jellemzőek a fiatalok a 2008-as, közel 6000 fős „Iskola és demokrácia" című vizsgálat tükrében.

[1] bognar.adrienn@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Pécsi Tudományegyetem

Csaba Zoltán, MA[1] **– Pál Judit, PhD hallgató**[2] (**12**. szekció)

Iskolai konfliktusok vizsgálata network megközelítésben

Az egyének a csoporton belüli illetve csoportok közötti konfliktusainak pontosabb feltérképezésére és mélyebb megértésére hatékony megközelítés a társadalmi kapcsolatháló-elemzés. A negatív kapcsolatok romboló hatást gyakorolhatnak egy olyan zárt közösség eredményes működésére, mint az iskolai osztály. Különböző kutatások már rámutattak arra, hogy az utálat a külső megfigyelő számára nem észlelhető és érzékelhető érzelmi, verbális és fizikai megnyilvánulás nélkül is jelentős hatást gyakorol egy közösség működésére. (Labianca- Brass, 2006). Előadásunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy mi befolyásolja a diákok közti negatív (utálati) viszonyok kialakulását és meglétét. Mi magyarázza, hogy egy diák elutasított vagy kifejezetten utált lesz egy osztályban? Milyen társadalmi jelenségek, közösségi hatások és egyén szintű változók állnak annak hátterében, hogy a fiatalok az egymás iránt érzett ellenszenvet verbálisan, vagy fizikálisan ki is mutatják? Csúfolják, megalázzák, netán bántalmazzák is egymást? Megmutatjuk, hogy a különböző képzéstípusú osztályokban milyen jellemző agresszív viselkedést figyeltünk meg, ezzel felhívjuk a figyelmet arra, hogy a szociológiai megközelítés miért gyümölcsöző egy olyan jelenség vizsgálatában, amit korábban elsősorban a pszichológia és a szociálpszichológia tárgyalt. Elemzésünket saját, 2009-2010-es longitudinális, Kelet-Magyarországi kisvárosban felvett adatbázison végeztük, a társadalomtudományokban egyre meghatározóbb kapcsolatháló-elemzés módszerével (N=306).

Kulcsszavak: negativitás, agresszió, iskola, kapcsolatháló-elemzés

School Conflicts in a Network Approach

Social network analysis is a useful tool in unveiling and understanding the conflicts within and between groups. Negative relations may have a subversive effect on closed communities such as high-school classes. Previous studies demonstrated that hatred can seriously affect the functioning of groups, even if it lacks verbal and physical manifestations and thus is invisible and insensible for an external observer (Labianca-Brass, 2006). The lecture focuses on the factors of the development and persistence of negative relations (antipathy, hatred). Why do certain students become rejected or hated by their peers in class? What social phenomena, group effects and individual-level variables motivate the verbal and physical manifestations of antipathy among adolescents? Do they mock, humiliate or even assault each other? The lecture demonstrates some patterns of aggressive behaviour observed in classes with different academic course materials. Benefits of the sociological approach are drawn into focus in a topic that has fallen mostly in the realm of psychology and social-psychology so far. The analysis is conducted on a self-collected database, which is based on a social network panel survey of high-school students of a small sized town in Eastern Hungary in 2009-10 (N=306).

Keywords: negativity, aggression, school, social network analysis

[1] csaba.zoltan@recensproject.hu
Kutató, Budapesti Corvinus Egyetem

[2] judit.pal2@uni-corvinus.hu
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Csákó Mihály, CSc[1] (17. szekció)

A tolerancia különbségei a fiatalok lakóhelyi csoportjai között

Az előadás a politikai szocializáció iskolai tényezőinek feltárását célzó 2005. és 2008. évi „Iskola és társadalom" című kutatásra támaszkodik. Mivel mindkét adatfelvétel a főváros és négy illetve öt megye középiskoláinak reprezentatív mintáján folyt, az adatok alkalmat adnak egyrészt földrajzi, másrészt lakóhelyi különbségek megállapítására a tizenévesek csoportjai között. Az ifjúsági attitűdök között az utóbbi évtizedben komoly súlyt kapott a tolerancia vizsgálata, mivel tartani lehet attól, hogy a cigányokkal szembeni ellenérzés és az Európában másutt is erősödő idegenellenesség az újabb generációban még tovább erősödhet.

Regional variation in tolerance of Hungarian adolescents

The paper is based on observations made in the 2005 and 2008 surveys "School and Society". Representative samples of secondary school students in Budapest and five counties offer an opportunity to study regional and domicile differences through the data on students. Research interest in this field has been growing in Europe with growing xenophobia and racism. Anti-gypsy feelings became extremely strong in Hungarian adolescents parallel with the criminal attacks against gypsy families at several points of Hungary.

[1] mcsako@gmail.com
Egyetemi docens, Wesley János Lelkészképző Főiskola

Csákó Mihály, CSc[1] (**9**. szekció)

Vallásosság és politikai érdeklődés hetedikeseknél

Az ELTE szociológia szakosok szakmai gyakorlata keretében 1990 óta veszünk föl négyévente adatokat fővárosi hetedikesek politikai szocializációjáról. A felvételek ugyan 2002-ig nem voltak reprezentatívak, ilyen hosszú sorozat azonban így is érdekes információkkal szolgál. Ezúttal a politikai érdeklődés és a vallásosság változatait vizsgáljuk meg öt kohorszon, valamint a kettő összefüggésének változását. Ebben az életkorban mind a vallásosság, mind a politikai érdeklődés nagyon kialakulatlannak mutatkozik ahhoz, hogy komoly hatással lehessenek egymásra.

Religiosity and political socialisation of young adolescents

Seventh graders have been surveyed 4-yearly since 1990 in Budapest by sociology students of Eötvös Loránd University. Although samples were small and non-representative before 2002, such a long series of surveys can offer important insights. The paper deals with the relationship of religiosity and emerging political interest in five 13 year old cohorts. In this age group both religiosity and political interest are in the phase of formation, some signs of their interrelation can be observed however.

[1] mcsako@gmail.com
Egyetemi docens, Wesley János Lelkészképző Főiskola

Csermely Péter, DSc[1] (**1**. szekció)

Innovatív elemek biológiai és társadalmi hálózatokban

Egy válságterhes, innovációra kiéhezett korban érdemes olyan minták után nézni, amelyek az életrevalóságukat már évek milliárdjaiban bizonyították az evolúció során. A hálózatos gondolkodás más komplex rendszerekre, így például a társadalmakra is transzformálhatóvá teszi azokat a tanulságokat, amelyeket a biológiai hálózatok vizsgálata jelent. A fehérjéktől az embercsoportokig a komplex hálózatok felépítésében központi és rendkívül dinamikus szerepet játszó „kreatív elemek" olyan hálózatos elemeket kapcsolnak össze, amelyek ezen elemek nélkül soha nem szereznének tudomást egymásról, és az általuk őrzött megoldásmorzsákról. A kreatív elemek a többi elem dinamikus „sorba-látogatásával" a hálózat egészének válságmegoldási potenciáljáról szereznek be egy reprezentatív mintát, és így képessé válnak vagy a létező megoldáselemek újszerű kombinálására, vagy egy ilyen kombináció elősegítésére. A sejtek stressz-válaszaiban a hálózatok csoportjait szétválasztó folyamatok figyelhetőek meg a válság kezdeti szakaszában. A válságot kiváltó tényezők lecsitulása az élesztőben a hálózatos újraépítés kezdetét jelenti, amelyben döntő szerepet játszanak a kreatív hálózatos elemek. A hálózatok csoportjainak és ezen csoportok átfedéseinek válság-mediált átalakulása nemcsak a hálózat válaszkészségét adaptálja a megváltozott viszonyokhoz (azaz tanulási modellként fogható fel), hanem a csoportok átfedésének szabályozásával a hálózat válaszkészségének mértékét is szabályozni képes.

Innovative elements in biological and social networks

In the middle of a world economic crisis studies of biological crisis-survival strategies, which have proven their efficiency in billions of years of evolution, may provide novel ideas and solutions. In our paper we summarize our knowledge and our latest results showing that the 'crisis of cells', called stress in biology, and its extreme form, programmed cell death (also called as apoptosis) induce a decrease in the inter-modular contacts of protein-protein interaction networks of yeast and human cells, respectively. Moreover, programmed cell death leads to the decomposition of several key modules of human cells. This network disintegration fits well into the general scheme of network topological phase transitions upon a decrease of resources (and/or an increase of perturbations, stress). Additionally, the modular disassembly resembles changes of social networks in crisis-like situations. Thus, the re-association of cellular networks after stress and the necessity of mobile, inter-modular elements, called 'creative elements' for this process (called as 'modular evolution') may provide us adaptable schemes for crisis-survival strategies proving the old observation that a crisis is not a disaster but a chance for development.

[1] csermely@eok.sote.hu
Egyetemi tanár, Semmelweis Egyetem

Csoba Judit, PhD[1] – Czibere Ibolya, PhD[2] (17. szekció)

A társadalmi nemekkel kapcsolatos sztereotípiák a középiskolás fiatalok körében

Az előadás célja a magyarországi középiskolás fiatalok nemekkel kapcsolatos tipikus sztereotip vélekedéseinek bemutatása. A XX. század második felében a fejlett országokban számos fontos változás történt a férfi és női szerepekben és az ezekkel kapcsolatos értékekben, attitűdökben. Az európai országok többségében ezek a változások egy irányba, a modernizálódás felé mutattak. Magyarországon viszont nem ez a helyzet, sajátos kettősség figyelhető meg a vallott értékek és a mutatott életformák között. A klasszikus attitűdök egy premodern, tradicionális és patriarchális társadalmat engednek láttatni, a társadalom tagjainak nemi szerepekkel és a családdal kapcsolatos valóságos viselkedései viszont egy modern, az európai társadalmak sorába illeszkedő helyzetet mutatnak. Az EU tagországaiban napjainkra a nők helyzetében több tekintetben is javulás következett be, de az élet napról napra bebizonyítja, hogy a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek még mindig számos területen jelen vannak. Az előítélet legfontosabb alapja egyrészt az, hogyan osztják fel az emberek a világot társadalmi csoportokra, másrészt a sztereotípiák, azaz, azok a vélekedések, amelyeket az emberek úgy alakítanak ki, hogy összekötik a jellemző tulajdonságokat és érzelmeket a megfelelő csoportokkal. A sokszor elfogult és annál gyakrabban felületes vélekedések, amelyeket ezekről a csoportokról kialakítanak, az előítélet és a diszkrimináció alapjává válnak. A nemi sztereotípiák súlyosan korlátozzák a nők és férfiak tanulmányi és szakmai pályafutását, jelentősen hozzájárulnak a munkaerőpiac nemek szerinti szegmentáltságához, és a nők és férfiak családi feladatainak, munkaidejének és jövedelmének egyenlőtlen elosztását eredményezik, jelentős akadályokat gördítve a nők szakmai előmenetele és döntéshozói pozíciókba kerülésének az útjába is. Mindezek következtében kiemelten fontos kutatási kérdés az ifjúság körében tapasztalt sztereotip viselkedések és gondolkodás mértékének ismerete, amelynek csökkentése elengedhetetlen annak érdekében, hogy a következő felnőtt generáció férfi és nő tagjai egyenlő esélyekkel élhessenek szerzett jogaikkal. Az e témában folytatott kutatásunk 40 középiskolában, 53 tréner segítségével, 128 csoportban, 1275 középiskolás fiatal részvételével, 2009-ben az EQUAL-program keretében zajlott. A kutatási program egy olaszországi (palermói) speciális módszertanú vizsgálat általunk adaptált változata. Következtetéseinket vizuális eszközökre építő csoportos szituációs helyzetekből nyert információkra és a sztereotip viselkedési minták mérésére alkalmas itemsor eredményeire alapoztuk.

Gender stereotypes among secondary school students

The aim of the presentation is to describe secondary school students' gender-related stereotypical suppositions. During the second half of the 20th century, important changes have occured in the developed countries as far as the roles of men and women as well as the related values and attitudes are concerned. These changes point towards the same direction: modernisation in the majority of European countries. However, the situation in Hungary is ambiguous, there is a difference between confessed values and presented life forms. Classic attitudes imply a pre-modern, traditional and patriarchal society, while the real behaviour of the members of society with regard to gender and family denote a modern European situation. The status of women has currently improved in numerous respects in EU countries, though life proves that the inequalities between men and women still exist. The most important basis of discrimination is – on the one hand – the way people distribute the world into social groups and – on the other hand – stereotypes, the suppositions they form by connecting typical features and emotions to given groups. The partial and superficial presumptions that are formed about these groups serve as the basis for discrimination and prejudice. Stereotypes restrict women and men's educational and professional careers, contribute to the gender-specific segmentation of the labour market, result in unequal distribution of their family tasks, working hours and salaries, thus hindering women in their professional advancement and attaining decision-making positions. Consequently, youths' stereotypical behaviour and suppositions constitute an extremely significant research area, and the reduction of these levels is crucial so that the male and female members of the next adult generation live a life of equal opportunities and rights. Our research concerning this question was conducted in 40 secondary schools with 53 trainers, 128 groups and 1275 secondary school students.

[1] csobaj@dragon.unideb.hu
Egyetemi docens, intézetigazgató, tanszékvezető

[2] czibere.ibolya@dragon.unideb.hu
Egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem

Csókay Ákos, Phd hallgató[1] (**8**. szekció)

Az újmagány

Az újmagány jelenségének egzakt körülírása, és az újmagányosok szociológiai és szociálpszichológiai definíciója a PhD témám tárgya. Előadásomban a problémafelvetést és a legfontosabb kutatási fókuszokat kívánom bemutatni. Az 1950-60-as évek szociológiájának egyik kiemelkedő témája volt a magány – a nagyvárosi lét elszigetelődése, a kommunikáció zavara, kapcsolatok kiüresedése, az elembertelenedés folyamata. A filozófiát sem hagyta érintetlenül a korszellem: ide sorolható az egzisztencializmus irányzata, valamint a klasszikus elidegenedés-viták. Ezen írások jó része normatív alapon, sokszor ironikusan, de tiltakozás. Abban a reményben íródtak, hogy ez az egész folyamat valamilyen módon még visszaállítható. A magány tehát egy rossz állapot, amin változtatni kell. Mára mindez eltűnt: a magány választható alternatívává nőtte ki magát. Lettek a magánynak apostolai és apologetái. A magány már nem valaminek a hiánya, a valami iránti vágy megfogalmazása többé. A „magány" emancipálódott és felemelkedett a „nem magány"-nyal egyenrangúra. Az újmagány korát éljük. Az hetvenes-nyolcvanas évekre a kommunikáció, és eminens módon a tömegkommunikáció, a munka világából felszabadult szabadidő hasznos eltöltését és a szórakoztatást szolgálta eredetileg. A média hőskorában a médiafogyasztás – a technológiai szűk keresztmetszetek miatt is – kifejezetten társas tevékenység volt. Manapság már látjuk, az unalom és a magány elűzése helyett a TV sokszor inkább felerősíti azt. Leláncol és magához köt – kiszakítva minket a társas valóságból. Sokkal markánsabb formában, de ugyanezt teszi napjainkban az internet is: a végletekig felerősíti a magány érzését, úgy hogy közben több száz kapcsolatunk és ismerősünk is lehet a világ minden részéről. Ez elől fokozott kommunikációs aktivitásba, gyakran kényszeres társas-túlmozgásokba menekülünk. Egy idő után minél jobban örül valaki az smseknek, e-maileknek, a Twitter és Facebook-üzeneteknek, annál kevésbé lesz igazi öröme a valódi életben. Ami a valóságból marad az a monitor hideg vibrálása. Az élmények megélésének színhelye, a pszeudo-interakciók lebonyolítása teljesen áttevődik a cybertérbe. A háború, a kommunikáció, a kereskedelem, a szerelem és a mindennapi életünk terei. Gyakran ezt érezzük valódibbnak a valódi világnál. Az élet már máshol van.

The newsolitude

My PhD topic is an exact description of the phenomenon of newsolitude and the sociological and social psychological definitions of newsolitary persons. In my presentation I would like to talk about the core problem and the main focal points of the research. One key subject of the sociology of the 1950s and '60s was solitude – urban isolation, communication failures, loss of meaningful relationships, in short the process of dehumanisation. The zeitgeist had not left philosophy unaffected either: existentialism and classic alienation disputes belong here. Most of these writings take a normative, often ironic approach but they are protests anyway. They were written with their authors hoping that this process can be somehow turned back. Solitude is a negative state, which in turn has to be changed. Today all this has disappeared: solitude has come to be a real choice. Solitude has apostles and apologists. Solitude is not the lack of something any more, nor the expression of longing for something. "Solitude" emancipated and reached the level of "non-solitude". We are living in times of newsolitude. By the 1970s and '80s communication, and eminently mass media originally served to entertain and to spend spare time, which had increased with the fall in working hours, meaningfully. In the heyday of media, media consumption was – also partly due to technology bottlenecks – a social activity. Today we are aware that television, instead of eliminating boredom and solitude, increases it. It binds us and takes hold of us – thus removing us from social reality. In a much more striking way, the internet does the same nowadays: it increases the feeling of solitude extremely, while we may have hundreds of friends from all over the world. From this we are running away into elevated communication activities, and forced social hyperactivity. After a while the more one is happy about receiving texts, emails, twitter- and facebook posts, the fewer real-life pleasures one will have. What remains from reality is the cold vibration of the screen. The scene of living our experiences, and engaging in pseudo-interactions is shifted completely to the cyberspace. This is the place of war, communication, trade, love and our everyday life. We tend to feel that it is more real than the real world. Life is somewhere else.

[1] akos.csokay@hst.hu
Kutató, tanácsadó, HST.hu Kutató és Tanácsadó Kft.
Phd hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Csurgó Bernadett, Doktorjelölt[1] (**7**. szekció)

A civil szervezetek helye és szerepe a helyi fejlesztésekben – a Mezőtúri kistérség esete

A civil szervezetek egyre nagyobb jelentőséggel bírnak a különböző helyi, vidék és mezőgazdasági fejlesztési együttműködésekben Európában és Magyarországon egyaránt. Az uniós integrációs folyamat folyományaként az 1997-es területfejlesztési törvény formálisan is decentralizálta a fejlesztési források feletti döntések rendszerét a pályázati rendszer létrehozásával, amelynek következményeként a civil szervezetek aktivitása megnőtt a vidékfejlesztésben Magyarországon is. Az előadásban egy esettanulmány, a Mezőtúri kistérségben végzett kutatás eredményei alapján elemzem a civil szervezetek helyét és szerepét a helyi fejlesztésekben. A Mezőtúri kistérség Jász-Nagykun-Szolnok megye délkeleti részén helyezkedik el. A Mezőtúri kistérség jelenlegi formájában meglehetősen fiatal képződmény 2004-ben lett önálló statisztikai egység. Magvárosai, Mezőtúr és Túrkeve. A mezőgazdaság gazdasági erejének és jövedelemtermelő képességének drasztikus csökkenése ellenére még napjainkban is központi helyet foglal el a kistérség életében. A mezőtúri kistérségben összesen 22 félig strukturált interjú készült. Az interjúk során a kistérség fejlesztési kulcsszereplőit és nyertes pályázóit kerestük fel. A kutatás során arra kerestük a választ, hogy az EU forrásokból társfinanszírozott fejlesztések hogyan illeszkednek a kistérségi és települési igényekhez, elképzelésekhez, milyen változásokat hozott a civil és gazdasági szereplők megjelenése a helyi fejlesztések rendszerében. Kutatásunk egyik központi kérdése, hogy kik és milyen célok megvalósítása miatt kezdeményezték és kezdeményezik a fejlesztéseket. Elemeztük, hogy a Mezőtúri kistérségben milyen informális, formális kapcsolathálókat használtak a fejlesztések megvalósítása során. A kutatás eredményei szerint a fejlesztések a kistérségben egymástól elszigetelten valósultak meg. A fejlesztési szereplők többségét a forrásszerzés motiválja, arra pályáznak, amire lehetőség van. Az összefogás hiánya, az együttműködés esetlegessége jellemzi a helyi szereplőket. A szereplők hálózatai gyengék, nincsenek befolyással a kistérség fejlődésére, fejlesztésre. Nem alakultak ki markáns, belső erőforrásokra építő koncepciók. A helyi önkormányzatokat és a helyi civil szervezeteket eltérő fejlesztési koncepciók jellemzik. Nincs közös fejlődési irány. Az agrárfejlesztések magas száma ellenére a mezőgazdaság fejlesztését nem tekintik valós kitörési pontnak a kistérség számára. A kistérség helyzetének megoldását döntően külső beavatkozástól várják. A fejlesztési szereplők többsége nem hisz abban, hogy helyben, helyi erőforrásból meg lehet oldani a kistérség problémáit.

Civic organization and the local development – the case of the Mezőtúr micro region

Civic organisations have a more and more important role in co-operating networks of rural and agricultural development in the developed countries in Europe as well as in Hungary. The European integration process, starting with a territorial and rural development act in 1997 that formally decentralized decision-making over development resources, resulted in the introduction of an application system contributed to making civil associations more active in rural development in Hungary. The paper is based on case study analysis of the Mezőtúr micro-region. The Mezőtúr micro-region can be found in the southeast part of Jász-Nagykun-Szolnok County, it has two important centres Mezőtúr and Túrkeve. An important sector of the economy is agriculture that is quite stable and productive. The micro-region is a relatively new one: it was created in 2004. The paper examines the role and activity of civic organization in the local development arena. The main focus of the analysis shall be the key actors and roles and knowledge crucial in the local development projects. The study is based on empirical fieldwork comprising 22 semi-structured interviews with leaders and actors of development projects from 5 settlements of the micro region. The study involved interviews with local institutions and civic organisations to understand how they plan and organise development projects and what their demands and perceptions of the local development were, with local government representatives to ascertain what, if any, changes to local development and development policy agendas were being attributed to non-governmental actors appearing in local development arena. A key finding from the study showed that there is no general plan for the development of the micro region. There are several ideas, demands and perceptions of the future development of the area without connections or synergies. The micro region was characterised by fragmentation. Local governments and local civic organisations respond differently to development opportunities. There are big differences in civil activity between settlements. The centre of civil life is Túrkeve, while the centre of the micro region is Mezőtúr, which results in conflicts between actors and institutions. Local development network for the micro region has not evolved; there is only some cooperation without a strong and effective future plan for local development.

[1] csbetti@mtapti.hu
Tudományos segédmunkatárs, MTA Politikai Tudományok Intézete
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Czakó Ágnes, CSc[1] (**11**. szekció)

Vállalkozók és a pénzügyi innovációk

A kkv-k pénzügyi kultúrájának egyik szegmensével foglalkozunk: a vállalkozók mennyire nyitottak a bankok korszerű termékeire, szolgáltatásaira. Kérdés, hogy a gazdálkodás, a termelés, a szolgáltatás és finanszírozás fejlesztésében igénybe veszik-e a pályázatok által kínált lehetőségeket és sikeresek-e a pályázatokon. Úgy véljük, hogy a kkv-szektor nagyobb vállalatai inkább élnek ezzel, mint a kisebbek; a vállalkozás mérete erősebben hat az innovatív magatartásra, mint az ágazat vagy az, hogy melyik településen működik a vállalkozás. Vizsgáljuk továbbá, hogy a 2008-09-es válság vajon befolyásolta-e a pénzügyi piaci termékek, például a hitelek igénybevételét: visszaszorult-e a hitelfelvételek aránya az előző kutatásunkban mért arányokhoz képest.

Entrepreneurs and Financial Innovations

We deal with one segment of the financial culture of SME, namely with the way entrepreneurs utilise the modern products and services of banks. The question comes up to what extent entrepreneurs make use of tendering and how successful these tenders are in fostering management, production, servicing and financing. We believe that the larger enterprises in the SME sector benefit from these tenders to a higher degree than the smaller ones; that is the size of the company more strongly affects its innovative behaviour than the location or branch of industry the respective company belongs to. We do research on the effects of the economic crises of the years 2008 and 2009 on the recourse to the financial market products, such as the use of loans; and further investigate if borrowing rates declined compared with our previous research.

[1] agnes.czako@uni-corvinus.hu
Egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem

Dezső Dóra, MA[1] (**5**. szekció)

PRIMTS – A „harmadik országokból" érkező migránsok integrációs kilátásai és jelenlegi helyzetük a munkaerőpiacon: Szakpolitikai változások és intézkedések felé

Sok „harmadik országbeli" (nem uniós országból származó) migráns az Európai Unió munkaerőpiacán képzetlen munkaerőként helyezkedik el. Az Unió gazdasági növekedéséhez járulnak hozzá azzal, hogy olyan állásokat töltenek be, melyek nem eléggé vonzóak az „őslakos" munkaerő számára, ezzel egy olyan munkaerő-piaci igényt elégítenek ki, ahol viszont sokkal nagyobb eséllyel szembesülnek nem megfelelő bánásmóddal, a szerződési feltételek megszegésével vagy a feketepiacon történő kizsákmányolással. A jelenlegi integrációs politikák az integrációt egy két-oldalú folyamatként értelmezik, melynek célja a migráns és az „őslakos" munkavállalók esélyeit egymáshoz közelítse, és az ezen a területen jelentkező különbségeket felszámolja. Ám ezek a politikai irányvonalak sokszor csak a szabályozás szintjén valósulnak meg, és nélkülözik azokat a mechanizmusokat, melyek lehetővé tennék, illetve felgyorsítanák az integráció folyamatát. A PRIMTS projekt ezekre a kihívásokra keresi a választ a „harmadik országbeli" migránsok bizonytalan munkaerő-piaci pozícióinak figyelembevételével. Továbbá elemzi ezeket a kihívásokat az integrációs törvények nézőpontjából, ezzel is segítve a „harmadik országbeli" állampolgárok helyzetének hosszú távú javítását (ezen belül a gazdaság alacsonyabb státuszú szektoraiban foglalkoztatott férfi és a női munkavállalókat). A további célkitűzések közé tartozik még olyan összehasonlítható, flexibilis integrációs intézkedési javaslatok megalkotása uniós szinten, melyek a „harmadik országok" állampolgárainak különleges igényeire keresnék a választ, akik körében nagyobb veszéllyel fenyeget a korábbi képzettség értékének elvesztése és a munkaerő-piaci nehézségek is sokkal erősebben jelennek meg. Alapvető célkitűzés, hogy az integrációs szakpolitikáknak az érintettek érdekeit kell figyelembe venniük. A projekt a „harmadik országokból" érkezett állampolgárokra partnerekként tekint a kommunikációban, fő célkitűzése pedig, hogy olyan haladó szakpolitikai javaslatok megfogalmazását segítse elő, melyek pozitív hatást gyakorolnak a marginális helyzetbe került bevándorlók életére. Ez várhatóan olyan eredményekhez vezet, mint a sokkal rugalmasabb szakpolitikák végrehajtása, biztonságosabb munkahelyek teremtése és a migránsok ellen irányuló diszkrimináció csökkentése.

PRIMTS – Prospects for Integration of Migrants from "Third countries" and their Labour Market Situations: Towards Policies and Action

Many migrants from "third countries" are recruited to the European Union labour markets for unskilled labour. They contribute to the growth of the EU economy by filling in positions that are unattractive to the "native" workforce, responding to job demands where many are exposed to abuse, violations of contracts or exploitation in the informal market. Current integration policies declare integration as a two-way process that should equalize the migrants' opportunities with those of the "nationals." However, these policies often remain at the descriptive level, lacking mechanisms that would enable and accelerate integration. The PRIMTS project responds to these challenges by considering precarious labour market positions of "third country nationals" and analyses these from the perspective of integration bills with the purpose to contribute to long-term benefits of "third country nationals," particularly male and female workers in lower sectors of economy. A further objective is to establish proposals for comparable flexible integration policies at the EU level tailored to specific needs of "third country nationals" who are faced with deskilling and hardship in the labour market. A central assumption is that integration policies should attend to the agency of the persons involved. The project involves "third country nationals" as partners in communication, its main objective being to propose advanced policy mechanisms with positive effects on marginal situations of "third-country nationals". This is expected to result in the implementation of more flexible policies, securer working environment and a diminishing of discrimination towards migrants.

[1] dezso_dora@student.ceu.hu
Projekt munkatárs, Közép-Európai Egyetem

Fabó Edit, PhD[1] (**16**. szekció)

Virtuális közösségek konfliktusai a 19. században: A „boldog békeidők" vágy- és vagyonképe

Ritkán adódik alkalom egy valahai sajtófórum generálta virtuális közösség felépülésének, kommunikálásának, konfliktuskezelésének vizsgálatára. Erre nyújt különleges lehetőséget az 1881-es Hymen. A szépirodalmi és házassági folyóirat főleg irodalmi közléseire és hirdetéseire koncentrált. A 19. századvégi párkeresések vágyak és vagyon vezérelte szempontjait dokumentálják a korabeli házassági, ismerkedési hirdetések, illetve az általuk kiváltott érdeklődés. Az újság szerkesztősége az akkor megszokott olvasó-szerkesztő kapcsolattartáson túl – a többitől eltérő módon – azt is közölte, hogy melyik hirdetés, milyen érdeklődést kapott. A hirdetések többsége egyértelmű abban a tekintetben, hogy házastársat (vagyonnal, külsővel), szeretőt (időtöltésre, utazásra), vagy csupán barátságot (levelezésre) keres-e feladója. Megállapítható a sikeres és kevésbé sikeres ajánlkozók köre. A különböző társadalmi rétegek milyen gazdasági feltételekkel vállalkoztak a párkapcsolatra. A felhívások házasságra, szerelmi kapcsolatra, ismerkedésre vonatkoztak-e, s ezek hogyan oszlottak meg nemenként, rétegenként. Kirajzolódik az az egzisztenciális és vágykeltő tulajdonság, illetve az érdeklődési/tevékenységi kör minimuma, optimuma, illetve maximuma, amely válaszadásokat motiválhatta. Sőt, nyomon követhető némely hirdető és jelentkező kapcsolatának alakulása, mivel gyakran levelezés bontakozott ki köztük a lap hasábjain. Feltérképezhető az újság körül toborzódó (jeligés, vagy álneves) törzsközönség konfliktusaival, kapcsolatrendszerével, a kapcsolatfelvételek ürügyével és a kontaktus élettartamával. A konfliktusok, vitás kérdések és helyzetek levezetője, megoldója, bírája olykor maga a szerkesztő volt. Az előadás a forrásfeldolgozás első – a fenti szempontok szerinti – eredményeit mutatja be.

Conflicts of Virtual Communities in the 19th Century: Desire and Wealth Images in the Period of the 'Splendid Peacetime'

Seldom do we have the chance to follow the process of formation, communication and conflict solving in a virtual community generated by a press forum. "Hymen", a journal published in 1881 offers us such a unique opportunity. The journal that used to deal with literature and marriage focussed on publishing literary pieces and (mainly marriage) advertisements. The marriage and partnership advertisements and the interest they aroused give us a full record of the 19th century matchmaking, as well as of the underlying financial considerations and desires typical of the people of that period.
Out of the mass of similar sources "Hymen", the journal whose profile was mainly characterized by the popularisation of marriage and literary matters, excelled itself during its five-month existence in 1881. Mainly because the editorial board decided to publish the data concerning the level of interest an advertisement aroused, and also because they took up the job of following the usual process of keeping contact with readers, which was typical of contemporary forums. One can clearly distinguish among the following advertising categories: marriage advertisements, with details of property and appearance – requirements, partnership advertisements (leisure time activities, travelling and corresponding partners; friends). We can also see the circle of successful and less successful applicants. We can also understand what the economic basis was like on which people from different walks of life entered into a partnership. We can find out if the advertisers were looking for a spouse, for a partner, or just for an acquaintance and also we can see the proportion of advertisements that differ according to gender and social position. We can also obtain some information about the minimal, optimal and maximal levels of interest and activities that motivated the applicants' willingness to answer. Furthermore we can trace the development of the relation of an advertiser and his applicant because they often had the tendency to correspond in the paper columns of the journal. We can also realise that there was a circle of regular customers beginning to form around the journal (some advertisers used a code-name or a pseudonym while others didn't), we can read about their conflicts, investigate their interrelations, the pretext they used to find to enter into a relation with each other. We can also see how long a certain connection was kept alive. It was the editor of the journal himself who quite often offered solutions to the conflicts and disputes that had developed between advertisers and applicants in the columns of the paper and sometimes it was his task too to judge. In the lecture we can hear of the first results of resource processing based on these aspects.

[1] fabo.edit@lib.elte.hu
Tudományos munkatárs, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Feischmidt Margit, PhD[1] (**13**. szekció)

Az integráció politikája és a különbségek kultúrája az iskolák és roma tanulók viszonyában

Az oktatási integráció megvalósításának egyik kulcskérdése, hogy az iskola miként viszonyul a létező különbségekhez, egyfelől azokhoz, amelyek közvetlenül függnek össze az oktatási tevékenységgel, különös hangsúllyal arra, hogy a tanulási eredményesség és a tanulási képességek különbségei milyen kategorizációs és szelekciós mechanizmusokhoz vezetnek, és azok hogyan viszonyulnak a tanulók által otthonról hozott társadalmi és kulturális különbségekhez. Másfelől hogy közvetlenül hogyan viszonyul az iskola azokhoz a társadalmi és kulturális különbségekhez, amelyek az intézményt körülveszik, sőt, amelyekbe ágyazódva kénytelen –akarva-akaratlan – működni. E kérdésekre adott válaszként egy nemzetközi kutatás (EDUMIGROM, www.edumigrom.eu) magyarországi eredményei alapján három iskolatípust fogok bemutatni: (1) Az integrációt látszólag megvalósító, a társadalmi konfliktusokat távol tartani igyekvő, a különbségeket nem megoldó, hanem elnyomó iskolát, amely e látszat mögött a szelekció és a viselkedés különböző formáival reprodukálja a társadalmi különbségeket és távolságokat, ezzel együtt esélyt teremt a mobilitási szándékában szülői támogatást élvező kisebbségi gyerekek számára. (2) Az integrációval többé- vagy kevésbé nyíltan szembenálló, a társadalom szegregációs mechanizmusait leképező, az alsó- és középosztály dominálta strukturális hierarchia fenntartójaként működő iskolát, amely a kisebbségi és marginális helyzetű, a mobilitásra esélyt nem látó családok gyerekei számára a szembenállás kultúrájának bölcsője, a vele való konfrontáció küzdőtere. (3) Legeredményesebbnek, de egyben legritkábbnak az iskolai integrációt a társadalmi környezettel való kommunikációval együtt megvalósító iskolát találtuk, amelynek legfontosabb jellemzője, hogy szembenéz azokkal az ellentmondásokkal és konfliktusokkal, amelyek az iskolának a romák és szegények által lakott beiskolázási körzettel szembeni kötelezettsége és az alsó-középosztályi szülők előtti reputációja között feszül, és ezt a konfliktust a kommunikáció fenntartásával, szakmai elkötelezettséggel és pedagógiai újításokkal igyekszik kezelni.

[1] Feischmidt.margit@fibermail.hu
Tudományos főmunkatárs, MTA Kisebbségkutató Intézet
Egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem

Ferencz Magdolna, PhD[1] (**19**. szekció)

A fiatalok médiafogyasztása és politikai tájékozottsága

A 2006-os Európai Társadalmak Összehasonlító Vizsgálat (European Social Survey, ESS) keretében igazoltuk, hogy bár a strukturális szemléletű médiakutatás az utóbbi évtizedekben egyre inkább háttérbe szorul, a hazai körülmények között létjogosultsága aligha vitatható. Eredményeink azt mutatták, hogy a médiafogyasztási jellemzők, a politikai érdeklődés és tájékozottság valamint a politikai tárgyú médiatartalmak iránti érdeklődés alapján sajátos szocio-demográfiai összetételű és az egyes médiumokhoz szorosan kötődő, kiterjedt közönségcsoportok azonosíthatók. A legfiatalabb korcsoportok ugyanakkor – akár a politikai affinitást, akár a tájékozottságot, akár az egyes médiumokra irányuló figyelmet vagy a politikai tartalmak iránti érdeklődést is nézzük - rendre "kilógtak" a sorból. A 2009-es ESS adatainak elemzése során – az előzőeket figyelembe véve - külön fejezetet szenteltünk a fiatalok korcsoportoknak, az előadás a kapott eredményekről ad összefoglalást. Elsőként bemutatjuk, hogy a korábban tapasztalt összefüggéseket megerősítik-e a legújabb adatok. Másodszor arra keressük a választ, hogy a médiafogyasztás, politikai érdeklődés és politikai tájékozottság tekintetében érzékelhető-e különbség a legfiatalabbak és a nagykorúvá (szavazóképessé) vált fiatalok között. A nemzetközi adatfelvétel alkalmat ad arra is, hogy áttekintsük a fiatalok médiafogyasztásának, politikai érdeklődésének és politikai tájékozottságának országok közötti hasonlóságait és különbségeit.

Media consumption and political awareness among the youth

According to the European Social Survey of 2006, it has been verified that the structural approach of media research is becoming less popular nowadays, though it proved applicable under the Hungarian circumstances. Results showed that extensive audience groups with special socio-demographic characteristics and strong connection to the individual media can be identified based on features of media consumption, interest in politics, political awareness and interest in political related media content. On the other the hand young age groups related to political affinity, political awareness, attention to the individual media or interest in political related media content, cannot be classified into the circumscribed audience groups. While analysing the data of the European Social Survey of 2009, the young age groups gained a separate chapter. We will summarize the given results in our presentation. Firstly we delineate whether the new data are confirming the previously experienced coherence. Secondly we are looking for the answer to the following question: Is there any difference between the youngest and the major children (with voting ability) regarding media consumption, interest in politics and political awareness? The national data collection is creating the possibility to review the similarities and differences between the youth's media consumption, interest in politics and political awareness in different countries.

[1] ferencz@socio.mta.hu
Egyetemi adjunktus, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Filebics Magdolna, MA[1] (**6**. szekció)

A kirekesztettségben élő gyermekek társadalmi mobilitásának esélyei

A szegény családok anyagi erőforrásainak szűkössége és/vagy hiánya mellett, a hátrányokat növelő fontos tényező a társadalmi részvételből való kimaradás, amely a kulturális, politikai, társadalmi képességek kibontakoztatásának és az érdekérvényesítés teljes hiányával jár együtt. A társadalom tagjainak nagy része számára fontos javaktól való megfosztottság, gyakran „generációs örökség" ha a gyermekek életében hét évnél tovább tart, visszafordíthatatlan károsodást és hátrányt okoz(hat). A depriváció egyik meghatározó oka a szegráció jelensége, amely a társadalmi élet minden fontos dimenziójában jelen van. A telepeken élő szegény (cigány) családok lakóhelyi szegregációjával általában együtt jár a felnőttek munkahelyi és a gyermekeik iskolai elkülönülése, elkülönítése. Mindezek együttesen hozzájárulnak ahhoz, hogy ma nem csupán a különböző státusú csoportok közötti társadalmi távolságról, hanem véleményem szerint szakadék(ok)ról beszél(het)ünk. Előadásomban amellett érvelek, hogy a súlyos társadalmi konfliktusokat magukban hordozó jelen helyzeten, – az elmulasztott (szak)politikai konszenzusok és hatékony intézkedések következtében – halaszthatatlanul változtatni kell. Ezen változtatásoknak egyik meghatározó eleme véleményem szerint (is) a közoktatás sokkal hatékonyabb szerepének megteremtése, működtetése, amelyeknek az iskolai hátrányok mérséklésére, a társadalmi kapcsolatok fejlesztésére, a kooperáció kialakítására kell elsősorban irányulni. Az iskolai felzárkóztató és integrációs folyamatnak indokolt a korai fejlesztés (pedagógiai, szocializációs) intézményi hátterének megteremtésével kezdődni, mivel az érintett kisgyermekek már az iskolakezdés pillanatában behozhatatlan hátrányokkal rendelkeznek. A folyamat további fontos elemének gondolom az oktatási intézmények (az önkormányzat), és a szülők (kisebbségi önkormányzat, civil szervezetek) kapcsolatának partnerségen alapuló megteremtését.

The chances of upward mobility for children living in segregation

Besides the scarcity and/or lack of financial resources in poor families, being left out of the functioning of society and totally lacking evolving cultural, political and social skills as well as the ability to assert their interests, is another important factor to further aggravate their disadvantaged situation. Being deprived of benefits that are important for a large part of society, which is often considered a 'generation heritage', is a situation lasting for more than seven years in the lives of these children and it can cause irreversible damage and disadvantages. Segregation is one of the key reasons of deprivation, which is present in every important dimension of social life. The physical segregation of poor (gipsy) families who live in colonies often leads to the separation and segregation of adults and their children also at their work places and schools, respectively. These all lead to the fact that today we no longer talk about a social distance between groups of varied status but, in my opinion, about social gaps. In my presentation I argue that we must forthwith change the current situation loaded with grave social conflicts that are the consequences of the failure to reach political consensus and implement effective measures. I (also) hold that a vital element of these changes is that public education should assume a much more effective role and its operation should be more efficient and should primarily focus on diminishing disadvantages at school, developing social relations and building up cooperation. It is advisable to start the developmental and integration process at school by establishing the infrastructure background for early development (pedagogical and social) since these children have disadvantages that are impossible to overcome even by the time they start school. I find it a further important step in the process that we should establish a relationship based on partnership between educational institutions (the self-government) and parents (minority self-governments, non-governmental organisations).

[1] filebics@som-onkorm.hu
irodavezető, Esélyek Háza -Kaposvár

Fokasz Nikosz, DSc[1] (**plenáris**)

Instabilitás és kényszer. Interdiszciplináris gondolatok a társadalmi innovációk keletkezéséről

A jelen előadás a jelentős változásokat, akár nagy ugrásokat is eredményező társadalmi innovációk keletkezésének körülményeivel foglalkozik. Ennek a problémakörnek nincs sem bevett módszertana, sem valamiféle elmélete, s az előadás sem tud ilyennel szolgálni. Csupán arra törekszem, hogy elővezessek egy elméleti igényű, általános sémát arról, milyen körülmények teszik lehetővé bizonyos – s nem csak társadalmi – innovációk megszületését. Ezért, bár célom döntően a társadalmi innovációk létrejöttének megértése, ahhoz, hogy kellő számú példával és a legkülönfélébb szakterületekről vett, egymásról tán nem is tudó, de mégis egybecsengő álláspontokkal meggyőzően alátámaszthassam egy ilyen általános séma létezését, az előadás megközelítése szükségképpen csakis interdiszciplináris lehet. A jelentős innováció meghatározásában fokozatosan haladok előre. Definíció helyett inkább rámutatással próbálkozom. Elsőként azt mutatom be, hogy a „Nyugat", mint társadalomszerveződési innováció létrejöttének körülményeit általános állami, politikai és társadalmi dezintegráció okozta kényszerek jellemezték. Ennél azonban többet is állítanék. Az előadás további részeiben a legkülönfélébb területekről vett példákkal azt igyekszem alátámasztani, hogy e séma érvényessége jóval túlmutat a történelem illetékességi körén, s hogy egy valamennyire is önszabályozó rendszer működésének egészét érintő alapvető változás csakis a rendszer valamiféle szétbomlása, szétesése, vagy ha úgy teszik, válsága révén valósulhat meg.

Instability and constraint

In this lecture I'm going to deal with the conditions of the rise of the so-called macro-innovations. At the moment there is no accepted methodology or general theory in this field. The main goal of this lecture is to present a general scheme about the conditions which make possible the rising of macro-innovations. In order to find enough evidence for the existence of this general scheme our approach should be interdisciplinary. First I demonstrate that the general conditions of the rise of the Western model of civilization may describe with constraints caused by general political and social disintegrations. In the next part of the lecture with a number of examples I try to demonstrate that the presented scheme is much more general since it includes very different examples such as the rise of a new scientific inventions or change in the bureaucratic organizations. I'm convinced that a general change of some self-organizing, self-regulating system may arise through the dissolution, decomposition, that is due shortly through the crises of that system.

[1] fokasz@ludens.elte.hu
Egyetemi tanár, tanszékvezető, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Fónai Mihály, CSc[1] (**7**. szekció)

Helyi politika, helyi társadalom – a helyi társadalom szükségleteinek hatása a helyi politikára

Előadásomban a 2000-es évek első felében folytatott empirikus kutatásaink eredményeit elemzem, abból az aspektusból, hogy milyen probléma percepciókat, szükségleteket és elvárásokat tapasztaltunk e kutatások során. Ezek az elvárások és vélemények valamilyen módon és mértékben hatnak a helyi politikára, ezért is fontos a feltérképezésük. A helyi politikának, a helyi hatalomnak ezeket a véleményeket és elvárásokat mindenképpen figyelembe kell vennie, függetlenül intézményesültségétől, illetve attól, hogy azok támaszkodnak-e valamilyen intézményre, szervezetre, amely vállalja az érdekek képviseletét és a nyomásgyakorlást a döntéshozókra, vagy csak az ott élők szimpla hangulatáról, életérzéséről, elégedettségéről, vagy elégedetlenségéről van szó. Ezek a kutatások lehetőséget adnak az ismert elméletek és tézisek vizsgálatára, tesztelésére is. Mivel minden kutatás vizsgálta a romák élethelyzetét és véleményét, elvárásait és preferenciáit is, az előadás során arra törekszem, hogy összevessem a romák és nem romák élethelyzetét és véleményét, elvárásait – ez módot ad arra, hogy vajon egy olyan térségben, ahol a romák aránya magas, van-e eltérés a romák és nem romák véleményében és elvárásaiban. A lakossági szükségleteknek, valamint az érzékelt, átélt problémáknak és elvárásoknak a helyi politikára gyakorolt hatása több szempontból is értelmezhető és vizsgálható. A lehetséges megközelítési módok a helyi társadalom kérdésétől a helyi hatalom, illetve az önkormányzatok működésén, az arra hatást gyakorló aktorok vizsgálatán át a támogatórendszerek és hálózatok elemzéséig terjedhetnek, és egyik, meghatározó kérdésük lehet a szegénységnek és kirekesztésnek, valamint a diszkriminációnak az elemzése. Ezek közül a megközelítési és értelmezési lehetőségek közül empirikus kutatásaink tervezése és értékelése során inkább az egyenlőtlenségekkel összefüggő magyarázatokkal, így például a kirekesztéssel, diszkriminációval, és általában véve, ahogy arra utaltam, az egyenlőtlenségekkel összefüggő magyarázatokkal operáltunk, ezért volt kiemelt szerepe az etnikai hovatartozásnak. Előadásom elméleti kereteit a helyi társadalom, az ezzel összefüggő „glokalizáció", a helyi politika és hatalom, továbbá a közszolgáltatások jelentik. A helyi társadalom felfogható, mint egy-egy településen kialakuló mezocsoport, mely az individuum és a társadalmi egész között a primer csoportokon keresztül érdekeket, értékeket, ideológiákat közvetít, tradíciókat őriz, és az autochton strukturálódás lehetőségét nyújtja. A helyi társadalom közvetítő mechanizmusokkal és csatornákkal bír, és integrálja az egyéneket, a családtól a település közösségéig. Témám szempontjából különös jelentősége van annak, hogy a helyi társadalom a részvételen, a kooperáción és az integráción keresztül kapcsolja be az egyént, aki számára ezek a dimenziók az elégedettség, a kötődés, és a perspektíva lehetőségét nyújtják. A helyi politika és helyi hatalom kérdése szorosan összefügg a helyi társadalom és a helyi önkormányzatiság problémakörével; a politikatudomány, a regionalitással foglalkozó kutatások, és a közigazgatás tudomány egyaránt foglalkoznak e kérdésekkel, ezért számos megközelítése, értelmezése és elemzési dimenziója van. A szakirodalomban elfogadott, hogy a helyi önkormányzatok a helyi hatalom meghatározó szereplői, e hatalmukat a kormányzati hatalomhoz képest kialakult autonómia jellemzi. A helyi önkormányzatok hatalmi potenciálját a helyi jogszabályalkotás, az igazgatási szervezet, és a helyi adók, valamint díjak kiszabásának lehetősége jelenti. A helyi politika egyik modelljében a kommunitás alapú helyi önkormányzatok honorácior típusú helyi politikusai a meghatározóak, a klientizmus érvényesítésével. A pártosodott önkormányzatok intézményesedett érdekkifejeződési mechanizmusában a professzionális politikusok jelentősége nagyobb, melyek a pártokkal együtt az „integrációs modell" működtetésében érdekeltek, így ezekben az önkormányzatokban (és településeken) nagyobb lesz a pártpolitika, az országos politika hatása. A vizsgált „települési problémák és lakossági szükségletek" jelentős mértékben mint az önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatások jelennek meg (a közszolgáltatások fogalmi kérdéseit jelen keretek között nem elemzem). Ezek egyik sajátossága épp az, hogy alakulásukra a helyi szükségletek lényeges hatást gyakorolnak. Ugyanakkor a hatás fordítva is igaz: a szolgáltatók körének, vagy a szolgáltatásoknak a változása, módosulása önmagában is gerjeszti például a helyi közösség szociális helyzetében végbemenő változásokat, gyakran olyan szükségleteket indukálva, amik korábban nem is voltak az adott településen. Előadásomban jelentős mértékben arra fókuszálok, hogy a kutatásba bevont településeken és térségekben milyen közszolgáltatások iránt és milyen lakossági szükségletek vannak.

Local policy, local society – the impact of local society's needs on local policy

In my presentation, I analyse the results of our empirical research projects executed in the first period of the 2000s with the aspect, what problem perceptions, needs, and expectations we experienced in these research projects. These expectations and opinions effect in one form and to some extent local policy that is why it is important to map them. Local policy and local power have to consider these opinions and expectations, independent of fact whether they are institutionalised or not and whether they rely on any institution or organization undertaking representation of interests and pressure on decision-makers or they simply show people's moods, feelings, satisfaction or dissatisfaction. These research projects provide an opportunity to test well-known theories and theses. We investigated in these research projects the situation, opinions, expectations, and preferences of the Roma population. It offers an opportunity to analyse differences between Roma's and non-Roma's opinions and expectations in this area, where the rate of Roma population is high. People's needs and their experienced problems and expectations can have an impact on local policy; this can be researched and explained from numerous aspects. The possible approaches may include the question of local society, functioning of local power and local governments, actors affecting them or the analysis of the support systems and networks. These analyses can all address the crucial questions of poverty, exclusion, and discrimination. To design our empirical research, we chose from these possible interpretations the ones relating to the theories of inequalities such as exclusion and discrimination. For this reason, ethnic affiliation had an important role in our research. The theoretical frames of my presentation cover local society, "glocalisation", local policy and power, and public services.

Local society can be interpreted as a middle group formed on a settlement. Throughout primary groups, local society intermediates interests, values, and ideologies between persons and society, conserves traditions and offers opportunity for autochthon structuring. Local society has intermediating mechanisms and channels and it also integrates individuals from family to the community of the settlement. From the viewpoint of my topic, it is of key importance that local society involves individuals to community throughout participation, cooperation and integration. These dimensions give inhabitants opportunity for satisfaction, bond and perspective. The questions of local policy and power are strongly connected to the problem of local society and the local autonomy. Since political science, regional studies, and administration studies also deal with these questions, there are several dimensions for approach, interpretation and analysis. It is widely accepted in scholarly literature that local governments are determining actors of local power. Compared to government power, their power is characterised by autonomy. Power potential of local governments means the opportunity of the local legislation, the organisation of public administration, and the imposition of local taxes. In one of the models of local policy, the "honouratiour-type" local politicians are the determining actors in the community based local authorities, who enforce clientism. Professional politicians in the 'party-systemised' authorities with institutionalised mechanisms of interests have more important roles, and, together with parties, they are interested in running "integration models". For this reason, in these authorities (and settlements) the effect of party and government politics will be more significant. The investigated "problems of settlement and needs of inhabitants" appear to a significant extent as public services which are provided by local governments, local autonomies (I do not intend to analyse the theoretical questions of public services in this framework). One feature of public services is that local needs have an essential effect on them. The effect is reciprocal: the change and modification of public services itself generates changes in the social position of the local community, and sometimes produces such needs, which were absent before in the community. In my presentation, I focus on needs for public services among inhabitants.

[1] fonai.mihaly@law.unideb.hu
Egyetemi docens, Debreceni Egyetem

Fromann Richárd, PhD hallgató[1] (**8**. szekció)

Digitális egyenlőtlenségek a digitális és információs írástudás tükrében

A digitális írástudás[2] hazai helyzetét vizsgálva elmondható, hogy az elmúlt évek során számottevő mértékben, 14%-kal (27%ról 41%-ra) nőtt a digitálisan írástudók (számítógép- és/vagy internet használók) aránya Magyarországon. Ezen pozitív tendencia említése mellett azonban beszélnünk kell arról a negatív jelenségről is, hogy az a tartalékbázis elfogyóban van, amit eddig az ún. felzárkózók köre (számítógép-használók, de internetet nem használók) jelentette. Eddig ugyanis azok jelentették a digitális írástudók utánpótlását, akik már használtak korábban számítógépet. Sajnálatos módon az ún. lemaradók (akik sem számítógépet, sem internetet nem használnak) aránya lényegében alig változott (56%-ról 51%-ra csökkent). Mindez azt jelenti, hogy a felzárkózók utánpótlásának kimerülése után a digitálisan írástudók és írástudatlanok közti szakadék állandósulhat. A számítógéptől és az internettől való távolmaradás mozdíthatatlannak tűnő okait keresve alapvetően motivációs jellegű problémába ütközünk. Mind a digitális írástudás helyzetét elemző kutatások mind a hétköznapi tapasztalatok egyértelműen azt mutatják, hogy az információs társadalomba való bekapcsolódás alakulásában egyre nagyobb szerepe van a személyes tapasztalatnak és kapcsolatoknak. A jövőben főként olyan közösség-orientált programok képesek csökkenteni a digitális szakadékot, amelyek a személyes kapcsolatok és közösségek hálózatára és erejére támaszkodnak. A digitálisan írástudók és írástudatlanok közötti (elsődleges) digitális szakadékról gyakran beszélünk, de a web 2.0 időszakában már legalább ugyanilyen fontos a digitálisan írástudókon belüli digitális megosztottság (másodlagos digitális egyenlőtlenség) megvizsgálása. Itt kell beszélnünk az információs írástudás fogalmáról is, amely megmutatja, hogy a digitálisan írástudó mennyire tudja hasznára fordítani az infokommunikációs technológiát. Az információs írástudás tehát egy olyan infokommunikációs eszközhasználat (digitális írástudás), amelynek az egyén és a közösség számára életminőség-javító hatása van, és amelyet nevezhetünk mély, tudatos, minőségi vagy web 2.0 internethasználatnak is. A hazai internet-használat mélységét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a felhasználók nagy része viszonylag passzívan használja az internetet, a tranzakciós és ügyintézős szolgáltatásokat pedig nagyon kevesen veszik igénybe. Érdekesség, hogy az internet-használat mélységében keletkező törésvonalak az olyan tradicionális megosztó tényezők mentén jönnek létre, mint az alacsonyabb iskolai végzettség vagy az idősebb kor. Mindez azt támasztja alá, hogy jelenleg kialakulóban van egy újabb, másodlagos digitális szakadék, egyenlőtlenség, ami már nem a használók és nem használók között húzódik majd, hanem a „mély" és „felszínes" használók között.

[2] rendszeres számítógép- és/vagy internethasználat

Digital inequalities in the light of digital and information literacy

With regard to the current situation of digital literacy[2] it can be stated that the percentage of digital literates (PC and / or internet users) has considerably increased by 14% (from 27% to 41%) over the last years in Hungary. While mentioning this positive tendency it has to be noted that a negative phenomenon has occurred that is the decreasing reserve base that was provided for by the so-called catching-up users (those using only PCs, but not internet). Those previously having used PCs have represented the supplement for increasing the number of digital literates. On the other hand, unfortunately the proportion of the so-called lagging behind group of persons (not using either PC nor internet) has hardly changed (decreased from 56% to 51%). The above threatens that after the depletion of the group of emerging users the gap between digital literates and illiterates may become constant in the future. Analysing the seemingly immovable reasons for staying away from computers and the internet we strike into essentially motivational problems. Both research projects analysing the state-of-play of digital literacy and everyday experiences clearly demonstrate that personal experience and relations have gained a growing role in joining the information society. They are mainly community-oriented programmes being based on personal contacts and the power of the network of communities that can potentially decrease the digital gap. The primary digital gap that is the gap between digital literates and illiterates is often talked about, however it is at least as important to analyse the digital divide within the group of digital literates (that is the secondary digital divide) in the age of web 2.0. It is necessary to mention the phenomenon of information literacy that demonstrates the ability to what extent the digitally literate person can use information and communication technology (ICT) in his or her own personal interest. Information literacy may thus be defined as ICT usage (that is digital literacy) that has an impact on the life quality of both the person and the community and which can be called quality or web 2.0. With regard to the quality of national internet usage, it is true that the majority of users use the internet in a relatively passive way, hardly at all for transactions and electronic governmental applications. It is interesting that fragmentations in internet usage's depth occur along traditionally dividing factors, such as lower education or older age. The above supports the fact that there has been a new, secondary digital divide emerging, which is a disparity not between users and non-users but between "in-depth" and "superficial" users.

[2] Regular PC and / or internet usage

[1] richard.fromann@gmail.com
Stratégiai referens, vezető tanácsos, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gábrity Molnár Irén, PhD[1] (**12**. szekció)

A vajdasági magyarok és szerbek iskolavégzettségi szintje és továbbtanulási hajlandósága

A Szerbiában élő magyar iskolások részaránya az összes tanulók számában a különböző oktatási szinteken évről évre csalódást okoz. A magyar általános iskolát végzettek száma kb. 6%-kal nagyobb, mint a többségi nemzeté, a továbbtanulásról azonban sokkal több magyar marad le, mint szerb. Különösen falun nagy az alapképzettségi szinten megmaradtak száma. A magyar hallgatók Vajdaságban 10 felsőoktatási intézményben mindössze 25-30 szakon tanulhatnak magyarul. A főiskolát befejezett magyarok száma átlag 1,5%-kal marad le a többségi nemzet mögött. Az egyetemen diplomázott magyarok száma aggasztóan kevés, a többségi nemzet egyetemi diplomásainak számához viszonyítva (kb. 3%-os lemaradás). A magyar érdekeltségű intézmények (Magyar Nemzeti Tanács, oktatási intézmények) feladata az, hogy növeljék a magyarság képzettségi szintjét és az oktatás minőségét minden szinten. Előadásom célja bemutatni a következő vajdasági törekvéseket: továbbtanulási szándék motiválása új ösztöndíj-támogatásokkal, tehetséggondozó programokkal; színvonalas magyar nyelvű kollégiumi és középiskola-központok megszervezésével; szórvány iskolaprogram kidolgozásával; a magyar pedagógus és kétszakos tanárképzés, felnőttképzési formák folyamatos intézménytámogatásával. A vajdasági fiatalok továbbtanulási készsége viszonylag emelkedik, többségük magyar nyelven szeretne továbbtanulni egyetemi szinten. Legtöbbjük a műszaki, pedagógusi vagy közgazdászi pályát választaná. Az iskolastatisztikai adatok szerint, a vajdasági magyar fiatalok továbbtanulási szándéka kisebb, mint a többségi nemzet fiataljaié, ami a magyar anyanyelvű tanulók gyengébb esélyeinek tudható be, de ésszerű és rugalmas iskolahálózattal javítható a helyzet.

The educational level of Serbs and Hungarians in Vojvodina and their willingness to partake in further education

The proportion of Hungarian students in Serbia at each educational level is annually decreasing. The rate of those who finish a Hungarian primary school is 6% higher than the majority nation's primary school; however, the Hungarians' willingness to enter further education is much lower. The number of those who remain at the primary school level of education is the highest in rural areas. The Hungarian higher educational students can study in their mother tongue only in 10 higher educational institutions or in 25-30 majors. The average of Hungarians who graduate from college is 1.5% lower than that of the majority nation. However, the proportion of Hungarians at university level is alarming in comparison with that of the majority nation, approximately 3%. The role of the Hungarian institutions (Hungarian National Council, educational institutions) is to increase the Hungarians' level of education and the quality of education at all levels. The purpose of my lecture is to present the following ambitions of Vojvodina: the motivation of further education through scholarships, talent nurturing, the organization of Hungarian hostel and secondary school centres of high quality, school programmes developed for the sporadic Hungarians, Hungarian pedagogue and double-major teacher-training, adult training. The readiness of the Hungarians of Vojvodina is relatively increasing; their majority would prefer studying in Hungarian at universities. Most of them would opt for the polytechnic, pedagogical or the economic fields. According to the school statistics, the willingness of the Hungarian youth in Vojvodina to further educate themselves is lower than that of the majority nation, which can be attributed to the weaker chances of Hungarian students, however, the situation can be amended by rational and flexible school network.

[1] irengm@tippnet.rs
Egyetemi tanár, Újvidéki Egyetem

Gábrity Molnár Irén, PhD[1] (**14**. szekció)

A nemzeti tanácsok szerepe a szerbiai interetnikus konfliktusok alakulásában

Szerbiában a kisebbségek nemzeti tanácsai a személyi elvű (perszonális) kisebbségi autonómia szervei, amelyek költségvetési eszközökből és adományokból működnek. A nemzeti tanácsok a kisebbségi nyelvhasználat, az oktatás, a tájékoztatás és a kultúra kérdéseiben képviselik az adott nemzeti közösséget, részt vesznek a döntéshozatali eljárásokban, egyes kérdésekben döntéshozatali jogkörrel rendelkeznek, valamint intézményeket alapíthatnak. Az előadás célja a magyar kisebbségi önkormányzat bemutatása Szerbiában, vagyis legitimációs harcának, megalakulásának, felépítésének, tevékenységének leírása. 2010-ben alakult meg az új összetételű Magyar Nemzeti Tanács (MNT) Szerbiában. A Tanács a szerbiai magyar nemzeti közösség közvetlenül és demokratikusan megválasztott országos önkormányzata, a magyar kulturális autonómia legfőbb szerve. Hipotézisem az, hogy a vajdasági magyarság kulturális autonómiájának a térhódítása nagyban összefügg a szerbiai politikai viszonyoktól és a demokratizálódás folyamatától is. Előadásomban elemzem az intézményében megújult kisebbségi önkormányzat törekvéseit és eddigi sikereit. Mivel az MNT a kisebbségi jogok kollektív gyakorlati megoldásait igyekszik előmozdítani Szerbiában, ezért a magyar közösség érdekérvényesülése nagyban függhet e szerv hatékonyságától. Szándékozom feltárni a kisebbségi jogok tényleges megvalósulását, továbbá a megvalósulás szempontjából problematikusnak tekinthető kisebbségi jogok érvényesítésének esélyeit is. A bemutatni kívánt eredmények azokat az újdonságokat tartalmazzák, amelyekre kíváncsiak a nemzetközi szakmai és politikai körök is, hiszen az EU csatlakozás előtt álló térség igényli a kölcsönös tolerancia fejlesztését.

The role of national councils in the formation of Serbian interethnic conflicts

The national councils of minorities in Serbia are the minority autonomy organizations of personal principle that are financed by the budget and donations. The national councils represent the rights and interests of particular minority nations in issues such as minority language use, education, media and culture. The national councils also take part in the process of decision-making, have a crucial voice in certain questions and can also found institutions. The purpose of my presentation is to introduce the Hungarian minority municipalities in Serbia, i.e. their battle for legitimacy, formation, structure and activity. The new Hungarian National Council was founded in 2010. The Council is a state municipality directly and democratically elected by the Hungarian national community in Serbia, the major organization of the Hungarian cultural autonomy. According to my hypothesis, the cultural autonomy of the Hungarians in Vojvodina depends on the Serbian political relationships and process of democratisation. In my presentation, I aim to examine the ambitions of the new minority municipality and their successes achieved so far. Since the Hungarian National Council's aim is to advance the practice of the collective minority rights in Serbia, therefore the interest representation of the Hungarian community is largely determined by the success of the Hungarian National Council. I intend to reveal the actual realization of minority rights as well as the possibilities of the minority rights' realization that might be problematic. The following study aims at presenting the research results that might show some interest among international-professional and political characters, since the region that is looking forward to the EU inclusion requires mutual tolerance development.

[1] irengm@tippnet.rs
Egyetemi tanár, Újvidéki Egyetem

Gál Róbert, PhD[1] (**15**. szekció)

Újraelosztás teljes életpályák között: indikátorok és empirikus eredmények

Az együtt élő korosztályok között erőforrás-átcsoportosítás zajlik: az aktív korúak munkajövedelmük egy részét különböző csatornákon átadják az inaktív korúaknak, azaz a gyermekeknek és az időseknek. Ezt az erőforrás-átcsoportosítást érdemes megkülönböztetni a generációk közötti újraelosztástól. Utóbbin nem adott időpontban, hanem teljes életpályák közötti transzfert értünk, egy olyan esetet tehát, ahol egy korosztály életpálya-fogyasztásának egy részét egy másik korosztály életpálya-munkájának egy része fedezi. A hagyományos társadalomban a szóban forgó erőforrás-átcsoportosítás nagyrészt nagycsaládi vagy egyéb kisközösségi formában zajlik. A családi generációk közötti erőforrás-áramlást a 19. századtól kezdődően felváltja a társadalmi generációk közötti erőforrás-áramlás. Ez a váltás, miközben sokkal nagyobb és ezáltal biztonságosabb kockázatközösséget alakít ki, szétszakítja a hagyományos áramlási láncot és lehetővé teszi hogy az egyik generáció megszerezhesse egy másik generáció erőforrásainak egy részét. Lehetővé válik, hogy egyes történelmi sokkok negatív következményei ne kizárólag egy generációt sújtsanak, de arra is mód nyílik, hogy a társadalom túlterhelje a még meg nem született kohorszokat. Ez a költségvetés eladósodásában, a felosztó-kirovó nyugdíjrendszer implicit adósságának növekedésében, a nyugdíjrendszer által produkált eszmei hozamok generációnkénti eltéréseiben vagy generációnként eltérő életpálya-adórátákban mutatkozik meg. Az előadás röviden ismerteti a teljes életpályák közötti újraelosztás mérésére használt fontosabb eszközöket és a magyar adatokon eddig végzett számítások eredményeit.

Redistribution across full life cycles: indicators and empirical results

Resources are reallocated among overlapping generations: part of the labour income of people in their active age is transferred in one way or another to people in their inactive age. This resource reallocation should be distinguished from redistribution across generations. Redistribution is not a transfer in a given point in time but one transmitted among full lifecycles: life cycle consumption of a cohort is partly financed by the life cycle labour of another cohort. In a traditional society resources flow in an extended family / local community setting. Starting from the 19th century this system based on family generations is replaced by one based on social generations. This shift, while it creates a much larger and safer risk pool, tears the traditional chain of resource reallocations apart and provides an opportunity for generations to redistribute the resources of another one for themselves. This can protect a generation from bearing the full negative consequences of historical shocks but it can also overburden future generations. Symptoms of the latter are budget deficits, growing implicit debts of pay-as-you-go pension schemes, differing notional returns in the pension system across generations or generational divergence in lifetime tax rates. In the lecture I present the most widely used indicators of redistribution across life cycles and the empirical results of such indicators on Hungarian data.

[1] gal@tarki.hu
Vezető kutató, TÁRKI Társadalomkutatási Intézet

Gecser Ottó, PhD[1] (**1**. szekció)

Kultúraterjedési folyamatok

Norbert Elias neve csak igen ritkán tűnik fel a társadalmi diffúzióval foglalkozó szakirodalomban. A terület eredményeinek egyik standard áttekintésében, Everett Rogers 1962-től 2003-ig öt kiadást megért Diffusion of Innovations c. munkájában egyszer sem fordul elő, még a legbővebb, 2003-as változatban sem. Ez a hiány – ami a maga részéről szintén érdekes diffúziós összefüggésekre világít rá – azért említésre méltó, mert Elias, figurációs szociológia néven egyfajta hálózatelméletet dolgozott ki, amelyben a cselekvők közötti kapcsolatokat mindenekelőtt hatalmi viszonyokként gondolta el, és a hálózatok szerkezetében egyebek mellett a kapcsolatok sűrűségének, illetve a kapcsolati láncok hosszának tulajdonított sajátos magyarázó erőt – vagyis olyan tényezőket állított a középpontba, amelyek a standard szakirodalomban kisebb hangsúlyt kapnak. Indokoltnak tűnik tehát annak a végiggondolása, hogy a – főleg Hollandiában, Nagy-Britanniában és német nyelvterületen – viszonylag sokak által művelt figurációs szociológia mennyiben járulhat hozzá a diffúziós folyamatok jobb megértéséhez. Az előadás egyrészt arra vállalkozik, hogy rekonstruálja Elias magyarázatmodelljét, amelyet főművében, a Civilizáció folyamatában alkalmazott szokások, viselkedésmódok elterjedésének (és részben kialakulásának) vizsgálatára, másrészt pedig a sport, ill. különféle sportágak diffúziójából vett példákon igyekszik bemutatni, hogy mennyiben lehet (és mennyiben próbálták) ezt a modellt egyéb kultúraterjedési folyamatok kutatásában alkalmazni.

[1] gecsero@gmail.com
Adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gergely Orsolya, Doktorjelölt[1] (**8**. szekció)

A virtuális én. Az önmeghatározás és imázsépítés új lehetőségei

Jelen előadás egy „virtuális közösség" tagjai körében végzett kutatás eredményeit prezentálja. Az előadó egy aktuális társadalmi kérdést vet fel: milyen módon befolyásolja az identitást és a személyes imázsépítést egy teljesen új, eddig ismeretlen kommunikációs platform, azaz egy népszerű közösségi oldal és az azon való megjelenés. Vagyis egy újfajta identitás, egy „virtuális én" sajátosságainak felfedezési gondolatát indítja el. Ennek nyomán a tanulmány egy közösségi oldal elemzését célozza: egy erdélyi kisváros iWiW-felhasználók egy reprezentatív csoportjának adatlap-elemzésére épül. A felhasználói profiloldalak számbavétele nyomán megrajzolhatóvá válik az átlagos csíkszeredai iWiW-ező profilja. Az előadás alapjául egy 2009-es kutatás eredményei szolgálnak: a véletlen kezdőpontú szisztematikus mintavétel nyomán 1327 iWiW-felhasználó adatlapja került elemzésre. Az ennek nyomán kialakított adatbázis elemzése mellett a tartalomelemzés módszerének alkalmazása is jelentős szerepet játszott a kutatásban. Két fő kategóriában volt fontos a tartalomelemzés: a fotók és nyílt kérdésre adott válaszok esetében. A megosztott (1.) fényképek, fotóanyag négy szempontból került elemzésre: a fotón megjelenő szereplő(k), a helyszín, a képfelirat szövege (van, nincs, metaforikus vagy egyszerű, milyen nyelven, hangulatjelek megjelennek-e), és design szempontjából (). Illetve (2.) a nyílt kérdésekre adott válaszokat ismét négy szempont szerint elemezhetjük: hosszúság (hosszú vagy rövid válaszok, mondatok), nyelv (magyar vagy más nyelven írt szöveg, szövegrész), helyesírás (helyes, helytelen, ékezetes betűk használata, hangulatjelek használata), eredetiség (saját gondolat vagy idézet, metaforikus szöveg stb.), valamint a stílus (fennkölt vagy vicces, valószínű vagy teljesen valószínűtlen).

The Virtual Me. New ways of self-definition and image-construction

This paper presents the first results of research conducted among the members of a "virtual community". The author formulates a current social question: how does a completely new and previously unknown communication platform, namely self-presentation on a popular social network site affect identity and personal image-construction. Launches the idea of a new kind of identity, starts the thought of discovering the characteristics of the "virtual self". As a result, the study aims to analyse a social network site, based on the analysis of the profile pages of a representative group of iWiW-users in a small town in Transylvania. The analysis of the user's profile pages will result in the socio-demographic description of iWiW-users of Miercurea Ciuc, Romania. The paper is based on a sociological research project (2009): 1327 iWiW-accounts were chosen by sampling, and a database was created with all the visible data from each account. Besides the analysis of the database content analysis was used in two main categories as well. First of all it is important what kind of (1.) photographs are posted. This is analysed according to four aspects: character(s) (presented on the picture), place, subtitle (are there any or none, metaphoric or simple, in which language, are emoticons used) and design ("natural" or "edited"). On the other hand is important as well the (2.) given answers to the open questions of the profile page. This is analysed according to four aspects, too: length (are there short (one or a few words) or long phrases), language (Hungarian or other), spelling (correct, incorrect, use of emoticons), originality (own words or quotation), style (sober or funny, likely or entirely unlikely).

[1] gergelyorsolya@sapientia.siculorum.ro
Adjunktus, tanszékvezető-helyettes, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Göncz Borbála, Doktorjelölt[1] (**19**. szekció)

Az európai integráció megítélése a közép- és kelet-európai országokban

Az európai integrációs folyamat megítélését az 1970-es évek óta vizsgálják, számos kutatás készült az integrációs folyamat támogatottságának különbözői aspektusait, logikáit tekintve át. Az Európai Unió egy absztrakt és bonyolult szervezet, amellyel kapcsolatban alacsony a tájékozottság, de az érdeklődés szintje is. Ezért az emberek az EU-val kapcsolatos véleményük kialakításánál "közelítő" tényezőkhöz fordulnak. A legkézenfekvőbb ilyen közelítő tényező, amelynek segítségével vélemény kialakítható, a belpolitikai rendszer. Az EU-hoz legutóbb csatlakozott közép- és kelet-európai országokról, s így Magyarországról is szólva számos egyéb sajátosságot is érdemes figyelembe venni. A témában készült kutatások a gazdasági fejlettségbeli különbségek mellett a rendszerváltás következtében létrejött eltérő gazdasági és társadalmi kihívások hatását hangsúlyozzák az EU-val kapcsolatos attitűdökre, s így eltérő hatása van a demokráciával, szabad piaccal való elégedettségnek. További különbség a régi és az újonnan csatlakozott közép- és kelet-európai tagállamok között az állampolgári részvétel és aktivitás tekintetében van, amely a demokrácia fejlettségével lehet összefüggésben. A társadalmi és rendszer integráció megkülönböztetésének elméleti megközelítéséből kiindulva (pl. David Lockwood) feltételezem, hogy egy társadalom integráltságának különböző mutatói meghatározzák, hogyan vélekedik valaki az európai integrációs folyamatról. A társadalmi és rendszer integrációt ebben a tanulmányban például az intézményi bizalmon, a politikai aktivitáson, a demokrácia működésének megítélésén, az egészségügyi, oktatási rendszerrel való elégedettségen keresztül mérem egyéb egyéni szintű, a kulturális és társadalmi erőforrásokat mérő mutatók bevonásával. Ilyen módon a tanulmány fő hipotézise, hogy az egyéni szintű tényezők mellett az Európai integrációs folyamat támogatottságát meghatározza az új tagállamokban a társadalmi és rendszer integráció szintje. Mivel mind egyéni, mind országos szintű kontextuális változók bekerülnek a vizsgálatba, a legmegfelelőbb statisztikai elemzési módszer a többszintű elemzési technikák. Az elemzés az ESS 4. hullámának adatain készül.

Perception of European integration in Central and East European countries

The perception of the European integration process has been researched since the 1970s – several studies have been conducted focusing on the logic behind the attitudes towards the integration process. The European Union is an abstract and distant bureaucratic construct about which people lack information and interest. In order to form an opinion about it people often turn to proxies. An obvious proxy can be the domestic political arena. As for the recently joined Eastern and Central European countries there are further specificities that need to be taken into account. Several studies done in this subject emphasize the difference in economic development and the change of political regime, which led to social and economic challenges in these countries that are affecting the attitudes towards the EU, this way the satisfaction with the democratic regime and the free market might also have a different impact. Another difference between older member states and new members from Eastern and Central Europe is the difference between citizens' participation, which might be due to the level of development of the democratic system. Departing from the theories on social and system integration (e.g. David Lockwood) I suppose that the level of integration of a society determines how people perceive the European integration project. As measures for social and system integration I take into account institutional trust, political activity, satisfaction with the functioning of democracy, health care, education, etc. and other individual measures for cultural and social resources. Therefore the main hypothesis of the project is that, besides individual factors the support for European integration depends on the level of social and system integration in these countries. As both individual and country level factors are taken into account the most appropriate statistical technique to be used are multilevel techniques. The analysis will be carried out on ESS 4 data.

[1] borbala.goncz@gmail.com
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Győri Ágnes, PhD hallgató[1] (**11**. szekció)

Kisvállalkozások és pénzügyi piac

Elemzésünkben a magyarországi kis- és középvállalati szektor gazdálkodására jellemző mutatókat vizsgáljuk. A vállalkozások racionális piaci magatartását a bankválasztás szempontjai, a pénzintézetekkel való kapcsolattartás módjai, a különböző típusú banki hitelek és biztosítási lehetőségek alkalmazásának gyakorisága mentén igyekszünk megragadni, valamint vizsgáljuk e szektor kockázatvállalásának mértékét is. Fontosnak tartjuk annak a vizsgálatát is, hogy a 2008-09-es gazdasági válság milyen hatással volt a kkv-k gazdálkodására, milyen mértékben befolyásolta a megtakarítási, beruházási aktivitásukat, és létszámuk alakulását. Bízunk benne, hogy e szektor piaci magatartásának megismerése sokaknak szolgálhat információkkal döntéseik előkészítéséhez és megalapozásához. Elemzésünk a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézete által a hazai kis-és középvállalkozások körében 2010 nyarán végzett empirikus kutatás eredményei alapján készült.

SME and Financial Markets

In our analysis we carefully examined the parameters of the economic management of Hungarian SME. We try to grasp the rational market behaviour of companies by means of their bank choice, the way they keep in touch with the financial institutes, and their use of the different credit and insurance facilities. We also investigate the extent of risk-taking of these business ventures. We likewise consider it important to analyse what impact the 2008/2009 crises had on the economic management of Hungarian SME, to what extent their saving and investment activity and their overall number was affected. We are confident that becoming acquainted with the market behaviour of this economic sector will enable decision makers to take reasoned decisions. Our analysis is based on the findings of the empirical research carried on concerning domestic SME by the Institute of Sociology and Social Policy at the Corvinus University of Budapest in the summer of 2010.

[1] agnes.gyori@uni-corvinus.hu
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Hajdu Gábor, PhD hallgató[1] – Hajdu Tamás, PhD hallgató[2] (**19**. szekció)

Társadalmi egyenlőtlenség, társadalmi igazságosság és szubjektív jól-lét

Előadásunkban a társadalmi egyenlőtlenségek és a szubjektív jól-lét közti kapcsolatot vizsgáljuk. A téma szakirodalma szűkösnek nevezhető. A jövedelem és az elégedettség hatását vizsgáló kutatásokból tudjuk, hogy az abszolút jövedelem mellett a relatív helyzet is lényegesen befolyásolja a jól-létet, az egyén saját helyzetét a számára releváns társadalmi csoport jövedelméhez is méri. Általános esetben a hasonló társadalmi helyzetű egyének jövedelmének emelkedése az elégedettség csökkenéséhez vezet (státuszhatás), ugyanakkor változó, bizonytalan társadalmi környezetben, amikor a jövő kevésbé kiszámítható, mások magasabb jövedelme a jövőbeli kilátásokról szolgáltathat információt, így a hatás fordított is lehet (információs hatás). Ugyanez a hatás érvényesülhet társadalmi szinten is, azaz a jövedelmi egyenlőtlenség bizonyos helyzetekben és időszakokban a megnyíló lehetőségeket is jelezheti, és ezen keresztül magasabb elégedettséggel párosulhat. A European Social Survey adatait felhasználva bemutatjuk a Gini-együtthatóval megragadott egyenlőtlenség és a szubjektív jól-lét leggyakoribb mérőeszköze, az élettel való elégedettség közti összefüggést. Az adatokat nyugat-európai és kelet-európai (posztszocialista) bontásban elemezve választ keresünk arra, hogy társadalmi szinten is bizonyítható-e az az egyéni összehasonlítás esetében empirikusan alátámasztott jelenség, hogy a változó(bb), bizonytalan(abb) környezetben (a rendszerváltó országokban) a státuszhatásnál erőteljesebben érvényesül az információs hatás, azaz az egyenlőtlenség az utóbbi országok polgárainál kevésbé csökkenti vagy éppenséggel növeli-e az élettel való elégedettséget, szemben a fejlettebbnek nevezett országok lakosai körében tapasztalttal. A több hullámban elvégzett adatfelvétel lehetőségeit kihasználva az egyenlőtlenségekkel kapcsolatos attitűdök időbeli változásával szintén a két hatás egymáshoz való viszonyát elemezzük. Előadásunk végén a társadalom igazságosságáról alkotott vélemények elégedettségre gyakorolt hatását mutatjuk be, valamint bemutatjuk a társadalmi egyenlőtlenség és a társadalom igazságosságáról alkotott vélemény hatása közti kapcsolatot, illetve hogy közülük melyik befolyásolja erősebben az egyének elégedettségét.

Social inequality, social justice and subjective well-being

In our presentation we examine the association between social inequality and subjective well-being. Not much more than a handful papers have been published about this question. As the papers about the effect of the income on SWB show satisfaction depends not only on absolute but also on relative earning; individuals' points of reference are the groups with similar characteristics. In most cases an increase of the reference group's income decreases satisfaction (status effect) but in an uncertain, unpredictable, volatile environment an increase in the income of the reference group can provide information about the prospect of future earnings, so its effect could be the inverse (information effect). This effect can exist also at the level of society; income inequality in certain situations and time periods can be a positive signal of wider opportunities, thus it can be associated with a higher SWB. Using data of the European Social Survey we present the relationship between Gini-coefficient as a proxy of inequality and SWB measured by satisfaction with life. We separate the sample into two groups, Western Europe and Eastern Europe, to examine whether the information effect dominates the status effect in an uncertain, volatile environment (as in the post-socialist countries) not just at reference group comparisons but also at the level of society. Therefore, we anticipate that in post-socialist countries a higher level of income inequality could have a smaller negative effect on or even enhance life satisfaction of individuals. Taking advantage of the four rounds of ESS we analyse the dynamics of attitudes to social inequality to demonstrate the changes in the predominance of the status effect and the information effect. At the end of the presentation we show the relationship between SWB and attitudes relating to social justice, and we compare the effect of income inequality and the effect of perception of social justice.

[1] hajdugabor@ceasar.elte.hu
Kutató, TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt.
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

tamas.hajdu@uni-corvinus.hu
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Hajna Csongor, MA[1] (**11**. szekció)

Családi Kasszasikerek program – pénzügyi ismeretterjesztés

A Családi Kasszasikerek Program magyar családok, háztartások alapvető pénzügyi ismereteit, öngondoskodó képességét bővíti. E cél érdekében ingyenes oktatási anyagokat fejlesztünk, melyeket a témakörrel foglalkozó civil szervezetek, helyi közösségek, szakértők, illetve közvetlenül családok, magánszemélyek használnak fel oktatási, művelődési céllal. A Program keretében nem csak tananyaggal, hanem bizonyos esetekben eszközökkel is támogatunk helyi oktatási projekteket.

Miért fontos?

Az elmúlt évek különféle kutatási eredményei kedvezőtlen képet festenek a magyarok gazdasági öngondoskodó képességéről (Gfk 2007, Aviva 2009: a magyarok 73% illetve 60%-a megtakarítás nélkül; Gfk 2008: a lakosság 50%-a negatívan viszonyul a pénzügyi témákhoz). Az egyének esetleges megalapozatlan gazdasági döntései nem csak saját magukra vagy családjukra jelenthetnek kockázatot, de nehéz helyzetbe hozhatják a nekik szolgáltató piaci szereplőket (pl.: vissza nem fizetett hitelek) vagy az államháztartást (túlterhelt szociális háló).

Mi történik a Program keretében?

A különféle célcsoportokra szabott „tananyagot" helyi civil szervezetek, családsegítő központok, szakmai hálózatok juttatják el a családokhoz, magánszemélyekhez. Ez a jelenleg futó vagy már befejezett 27 projekt esetében rendszeres klubfoglalkozások keretében történik. A tananyag főbb témakörei az öngondoskodás, a háztartás bevételforrásai, kiadásai és költségvetési egyensúlya, ésszerű vásárlás, felelős hitelfelvétel, megtakarítások és befektetések, információbiztonság, gyermekeink pénzügyi nevelése.

'Family Blockbusters" Program - Financial Education

The "Family Blockbusters" Program is meant to broaden the basic financial knowledge and to expand the self-care capability of Hungarian families and households. For this purpose we develop free educational materials, which are going to be used by NGOs, local communities, experts, families and individuals for educational, cultural purposes. This programme not only ensures the necessary teaching material, but in some cases also provides means to support local educational projects.

Why is it important?

Over the past years, various research findings painted a negative picture of the economic self-care ability of the Hungarian people (Gfk, 2007 Aviva 2009: 73% and 60% of Hungarians have no savings available; Gfk 2008: 50% of the Hungarian population have an ambiguous relationship with financial topics). Eventual unfounded economic decisions of individuals not only pose a risk to themselves or their families, but can also place market operators (e.g. by not being able to pay back loans) or the (state) budget (overburdened social security) in an awkward position.

What happens within the program?

The target group tailored "teaching material" is disseminated by local NGOs, family centres and professional networks among families and individuals. In the case of the currently running or already terminated 27 projects this happens within the framework of a certain club activity. The main topics of the curriculum are self-care, the sources of income, the expenditures and the fiscal balance of the (family) budget, reasonable buying behaviour, responsible borrowing, saving, investment, information security and the financial education of our children.

[1] csongor.hajna@provident.hu
Kommunikációs csoportvezető, Provident Pénzügyi Zrt.

Harcsa István[1] (**22**. szekció)

A Stiglitz jelentés – továbbra is a régi paradigmák mentén?

A társadalmi fejlődés mérésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati kutatások viszonylag hosszabb időszakra tekintenek vissza. Az eddigi legnagyobb hatású gondolati felvetéseket a Római Klub tudósai fogalmazták meg a 70-es évek eleje óta kiadott jelentéseikben. Legutóbb a Stiglitz jelentésben próbálták összefoglalni a felkért tudósok a társadalmi fejlődés mérésével kapcsolatos elméleti, módszertani megfontolásokat, valamint gyakorlati ajánlásokat. A jelentés szerzői azt is megfogalmazták, hogy mit várnak a különböző szakmai közösségektől a dokumentum megjelenését követően:

„A Bizottság a jelentést egy vita kezdetének szánja, nem pedig a végének. A jelentés által felvetett kérdéseket átfogóbb kutatások keretében kell vizsgálni. Nemzeti és nemzetközi testületeknek kell megvitatniuk a jelentés ajánlásait, meghatározni a korlátait, és azt megvizsgálni, hogy milyen módon tudnák a legjobban kivenni a részüket a tennivalók széles köréből – mindenki a maga saját nézőpontjából."

A FEM keretében tervezett műhelykonferencia szervezői úgy vélik, hogy a jelentés szerzői által megfogalmazottakat akár felhívásnak is tekintjük, és ennek szellemében ez a rendezvény is a termékeny vita fóruma kíván lenni.

The Stiglitz Report – along the old paradigms?

Theoretical and empirical research connected with the measurement of social progress date back for a relatively long time. The most important theories were drafted by the scientific assembly of the Club of Rome at the beginning of the 70s.
Lately a scientific assembly led by J. E. Stiglitz has tried to draft the theoretical and methodological considerations, and practical recommendations connected with the measurement of social progress.

The authors of the Report emphasized what they were expecting from the different professional groups connected with their report.

"The Commission regards its report as opening a discussion rather than closing it. The report hints at issues that ought to be addressed in the context of more comprehensive research efforts. Other bodies, at the national and international level, should discuss the recommendations in this report, identify their limits, and see how best they can contribute to this broad agenda, each from its own perspective."

The organisers of the conference – organised in the framework of the Fényes Elek Műhely – thought the authors words as a calling for debates, and following in the spirit of their calling, we hope that our conference could be a proper forum for the discussion.

[1] istvan.harcsa@ksh.hu
statisztikai főtanácsadó, Központi Statisztikai Hivatal

Heiszer Katalin, PhD hallgató[1] (**18**. szekció)

Új fogyatékosságtudományi kutatási irányzatok Williams szindrómás fiatalok részvételével

A kutatás témája egy új, a társadalom-, és fogyatékosságtudományban még viszonylag ismeretlen módszer, a participatív kutatási módszer kipróbálása egy értelmi fogyatékos személyekből álló, pontosabban Williams szindrómás csoporton. A participatív kutatás lényege, hogy a kutatott közösséget teljes mértékben bevonjuk a kutatási folyamatba a tervezéstől a megvalósításon át, az eredmények kiértékeléséig. A kutatás alapja az egyenlő partneri hozzáállás, hogy tisztában legyünk azzal, hogy mindenki hozzáteheti a kutatáshoz a saját részét. Mivel még e területen nincsenek hazai eredmények, magunk kerestük azt a módszert, ami legjobban illeszkedik a participatív kutatáshoz. Többféle, különböző kutatási módszert alkalmaztunk, melyek közül mindegyik interaktív módon ötvöződik a participatív kutatás módszertanához és alapelveihez. A választott módszerek: fókuszcsoport, photovice és a kérdőív. Hipotézisünk szerint – melyet a Williams szindrómáról szóló korábbi kutatásokra alapozunk - egy verbális alapú kutatási módszer, - mint a fókuszcsoport- jobban működhet az esetükben, mint egy vizualitásra épülő- a photovoice. Egy tanítási éven keresztül (2008/2009) havonta egyszer egy-egy órára találkoztunk ugyanazon emberek csoportjával, ahol minden esetben egy általuk kiválasztott témát dolgoztunk fel, tárgyaltunk meg. A kutatásban hét Williams szindrómás fiatal vett részt. A kutatás egyik fontos célja volt kifejleszteni egy kollektív képességet az önálló döntéshozatalra azáltal, hogy aktívan bevonjuk őket a kutatás folyamatába, illetve kialakítani bennük a csoportos szükségletek, célok megfogalmazásának képességét. Fontosnak tartjuk az értelmi fogyatékos személyek önérvényesítő képességének fejlesztését, melynek első lépése a beszélgetés, a véleményük megfogalmazása, megosztása (ennek a képességnek a kialakítása) számukra érdekes és fontos témákon keresztül. A participatív kutatások az elmúlt másfél, két évtizedben több, a társadalmi integráció és az emberi jogok érvényesülése szempontjából hátrányos helyzetben lévő csoport vizsgálata során kerültek felszínre. Jelen kutatáshoz hasonlót Magyarországon a fogyatékosságtudományban még nem végeztek, külföldön is kevés tanulmány született a témában, mivel az intellektuális képességzavarral élő emberek esetében ez nagyobb kihívást jelent. Eredményes alkalmazásával azonban nagy lépést tehetünk a fogyatékos személyek társadalmi integrációja felé.

New research methods in Disability Studies in participation of people with Williams Syndrome

This project is a trial study of quite a new and little-known research method within social sciences and disability studies which is called the participative research method. We used this method with people who have intellectual disabilities, more specifically people with Williams Syndrome. The point of the participative method is to involve the participatory community in the whole research process from the planning through the action to the evaluation. The method is based on equal contributions from all research participants in order that each one can add their own part to the research. To find the outcome we used several different research methods. Because there are not too many examples of studies that employed this research technique in Hungary, we tried to find which research method would fit best and use the principles and methodology of participative research. We used a focus group, 'photovoice' and a questionnaire. According to our hypothesis a verbal method like focus group research would work better than a visual based one, like photovoice based on what we know about the characteristics of people with Williams Syndrome. We met the same group of people over one school-year (2008/2009) where we discussed different topics, each of them chosen by the participants. Seven youngsters with Williams Syndrome participated in the research, on a total of ten occasions. One of the most important aims of the research was to develop a collective capacity for making decisions on their own, involving them in the whole research process and to build up an ability to express their needs and intentions. We can also develop their skills for self-advocacy by talking, creating opinions, (and to raise this capacity in them) sharing thoughts about interesting topics of their own choosing. Over the last twenty to thirty years, participative research studies were conducted regarding those minorities where human rights and social integration were hampered. There have not yet been any similar research studies conducted in Hungary. Even outside of Hungary, there have only been a few such studies. It might be that there are numerous challenges caused by the intellectual disability. The successful use of this method could be a big step towards the social integration of people with intellectual disability.

[1] katalin.heiszer@gmail.com
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Hényel Katalin, MA hallgató[1] (**18**. szekció)

A felnőttképzés integrációs szerepe a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásában

Miskolc városa 1995-ben alapította meg a Szocio-Produkt Kft-t azzal a céllal, hogy részt vegyen a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásában. A jelenleg 168 fő foglalkoztatott 60%-a megváltozott munkaképességű. A szervezet 2006 óta a Miskolc Holding Önkormányzati Vagyonkezelő Zrt. részeként működik, és a fogyatékosok foglalkoztatása a Holding minden tagvállalatánál jelen van. Előadásom a Miskolci kistérség második legnagyobb költségkompenzációs támogatásra jogosult, megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató szervezet működésén keresztül kívánja megismertetni a felnőttoktatás és a fogyatékos személyek foglalkoztatásának összefüggéseit, legfontosabb területi jellemzőit. A térségben igen magas számarányban vannak jelen a megváltozott munkaképességű emberek, akiknek élettere, életminősége jelentősen változhat egy-egy szakmai képzés, továbbképzés által. A szervezet bemutatásában ugyanakkor kiemelt hangsúlyt helyezek majd azokra a képzési sajátosságokra is, amelyek az ún. belső szakmai képzések közé tartoznak és mindenféleképpen a munkatársak – munkaerő-piaci - integrációjának megteremtésében játszanak szerepet. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az érintettek komplex és egyben pozitív megerősítése növeli a hosszú távú foglalkoztathatóság esélyét és hatékonyságát, valamint a munkaerő-piaci jelenlétet. A Szocio-Produkt Kft-ről szóló előadásomban három fő pontra helyeződik tehát a hangsúly:

- a térség és a munkaerő-piaci szereplők bemutatása, a szervezet megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásában történő szerepvállalása,
- másodsorban a szervezet felnőttoktatásban, ezáltal pedig a szervezet integrációban történő szerepvállalására,
- valamint a szervezet, illetve a térség lehetséges jövőbeni foglalkoztatáspolitikai irányvonalainak megismerésére.

Adult education's role in the integration of disabled persons in employment

Szocio-Produkt Ltd was founded by the town of Miskolc in 1995 with the purpose of participating in the employment of handicapped people. 60% of the current 168 employees are disabled. The organization works as part of Miskolc Municipality Holding Co. since 2006, and disabled people are employed at all its subsidiaries. I'm planning to show the changes happening in adult education and the employment of handicapped people through the introduction of the second biggest organization in the Miskolc geographical area entitled to cost compensation support, employing handicapped people. The role of internal training in the employment of disabled people is essential; moreover it has an outstanding role in creating everyday existential security. The employer introduced here is taking a pioneer role in this. The organization's goal is integration, which it implements primarily with the help of its internal training system, considering the special needs and using the experience. Studies so far have shown that complex and positive feedback improves the chance and effectiveness of long-term employment. In my presentation I will emphasize the following three topics:

- introduction of the geographical area and the role of the employment market
- the responsibility of the organization taken in the employment of handicapped people
- future tasks, plans, possible directions of the organization's employment policy

[1] henyelkata@gmail.com
MA hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Héra Gábor, PhD hallgató[1] – Széger Katalin, MA[2] (**12**. szekció)

Előítéletesség és kompetenciák

A közoktatás világában a kompetenciák alkalmazására való készség már követelményként jelenik meg. A tanulóknak egyre kevésbé tételes tudásanyagot kell elsajátítani, inkább az ismeretek, tapasztalatok, személyes adottságok alkalmazására kell képessé válniuk. A megfogalmazott követelményrendszer azonban csak a tanárok hétköznapi munkája során válhat sikeressé. Előadásunkban arra keressük a választ, hogy milyen tényezők teszik lehetővé a kompetenciák alkalmazását, átadását. Elsősorban az előítéletesség, mint befolyásoló tényező szerepére fordítunk figyelmet, egy hagyományos és innovatív kutatási módszertant ötvöző kutatás eredményei alapján. A szociológiai és szociálpszichológiai szakirodalomban az előítélet fogalmát már sokan, sokféleképpen leírták. Az autoriter személyiségtípusra, a csoport szerepére, az implicit attitűdökre vagy – ezzel szoros összefüggésben – a sztereotípiákra fókuszáló megközelítések közül mi elsősorban az Adorno által leírt, F-skála segítségével mért autoriter személyiségtípust tartottuk szem előtt. Középiskolai tanárok által kitöltött kérdőívünkben ezt a mérőeszközt alkalmaztuk, valamint a társadalmi távolságra és a meghatározott társadalmi csoportokkal szembeni attitűdökre vonatkozó kérdéseket is szerepeltettünk. További mérőeszközként tréning közben alkalmazott megfigyelést is használtunk. Előadásunkban azt mutatjuk be, hogy kutatásunk alapján a két változó (előítéletesség és kompetenciák megléte) között milyen kapcsolat mutatható ki. Eredményeink alapján elmondhatjuk, hogy az előítéletességet – ezen belül elsősorban az autoriter személyiségtípust – mutató mérőszámok és a meghatározott kompetenciákat – így a kommunikációt, együttműködést, konfliktuskezelést valamint innovációra való nyitottságot – mérő adatok között egyértelmű összefüggés figyelhető meg. Az autoriter személyiségtípussal rendelkező tanárok a különböző tréninggyakorlatok során a feladatok gyors lezárására törekedtek. A megoldatlan, lezáratlan helyzet konfliktust és feszültséget generált, ugyanakkor az e jellemzőkkel leírható csoport mindig hatékonyabban és gyorsabban látta el a kitűzött feladatát. A kevésbé autoriter személyiségtípussal rendelkezők a csoport tagjainak erősebb bevonására törekedtek, a feladat megoldásának kényszere kevésbé okozott feszültséget. Ugyanakkor a feladatot hosszabb idő alatt, kevésbé hatékonyan oldották meg. Megítélésünk szerint a fenti eredmények kiemelkedő jelentőségűek. Egyrészt a szociológiai kutatásban még újszerűnek mondható módszerötvözés és a kompetenciák alkalmazására való képességet befolyásoló tényezők feltárása miatt is. Az eredmények hasznosíthatóságát elsősorban a pedagógus-képzésben tartjuk elképzelhetőnek.

Prejudice and competences

The capability to apply competences became requisite in education. Students are expected to gain less itemized knowledge; they should rather become capable of applying their knowledge, experience and personal talent. The requirements described can only be successful in the course of the everyday work of the teacher. In our presentation we seek to furnish an answer to the question: What factors enable the adoption and transmission of competences? We focus primarily on the role of prejudice as an influential factor, based on the results of research in which traditional and innovative research methods are mixed. In the literature of sociology and social psychology the notion of prejudice was described by many in many different ways. From the measures and approaches focusing on the authoritarian personality, the role of the group, the implicit attitude or – in close connection to this – the stereotypes, we paid special attention to the authoritarian personality described by Adorno, measured by the F-scale. In our questionnaire filled in by teachers in secondary education we used this instrument and asked questions concerning social differences and attitudes towards particular groups in society as well. Observation during trainings was applied as a further instrument. In our presentation we introduce the linkage traceable between the two variables (prejudice and presence of competences) based on our research. Based on the results we can state that clear correspondence can be noticed between the measures of prejudice – primarily those of the authoritarian personality – and the data measuring specific competences – like communication, co-operation, conflict management and openness to innovation. During the training exercises teachers of authoritarian personality strove to finish the tasks quickly. Unsolved situations have generated conflicts and tension; however groups described by these features have always functioned more quickly and more effectively. The ones with a less authoritarian personality put a greater emphasis on involving the members of the group, the pressure of solving the tasks caused less tension. However completing the task took more time and this group was less effective. According to our opinion the results above are of high significance; on the one hand for the mixing of methods which is innovative in sociological research, on the other for revealing the factors affecting the capability to apply competences. Exploitation of the results is most likely in the qualification of the pedagogue.

.

[1] hera.gabor@kla.hu
Kutató, Kurt Lewin Alapítvány
PhD hallgató, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

[2] szeger.katalin@kla.hu
Oktatási program-menedzser, Kurt Lewin Alapítvány

Herman Zita, MA[1] – Ignácz Zsófia, PhD hallgató[2] (**15**. szekció)

A jövedelemi egyenlőtlenségek megítélésének és a jövedelemelosztási szabályok generációs eltérései

Az előadásban a jövedelmi elosztással kapcsolatos attitűdöket elemezzük. A különböző életkori csoportokba és a generációkba (kohorszokba) tartozás hatását nézzük meg az igazságossági attitűdökre vonatkozóan. A rendelkezésünkre álló majdnem 20 éves longitudinális International Social justice Survey projekt felmérés teszi lehetővé, hogy az életkor és kohorsz hatásának elkülönítésére tegyünk kísérletet. E két hatás nehezen mérhető és különíthető el egymástól, de érdekes a kérdés, hogy a kettő kapcsolata hogyan változik az idő előrehaladtával. A longitudinális felmérés segítségével tudunk következtetni, hogy a jövedelmi igazságossággal kapcsolatos attitűdöket inkább a makroszintű vagy a mikro-szintű kontextus határozza meg. A két szint kiegészíti egymást a gyakorlatban, a kérdés, hogy van-e a kohorszok és az életszakaszok között különbség a kettő kapcsolatában. Így a generációk közötti különbségekről pontos képet kapunk. A tanulmány az egyéni jövedelemmel kapcsolatos szabályokra és attitűdökre koncentrál és nem pedig a makroszintű, a jóléti állam intézményi elosztórendszereire. Az életkori és generáció hatás mellett a munkaerőpiacon elfoglalt hely is kiemelt fontosságú szerepet kap az elemzés során. Az osztó igazságosságnak két fontos mozzanata van. Egyrészről beszélhetünk azokról az (normatívnak vélt) szabályokról, ami alapján a véges javakat szét lehet osztani és ezen szabályokkal kapcsolatos attitűdökről, másrészről pedig magáról az szabályok alapján kialakuló eloszlásról: esetünkben a jövedelmi eloszlásról és az ezzel kapcsolatos véleményekről. A tanulmányunk mindkét mozzanatot körüljárja, emellett pedig vizsgálja, hogy a szabályok és a velük kapcsolatos attitűdök milyen mértékben képesek meghatározni a jövedelmi eloszlással kapcsolatos véleményeket. Eredményeink között többek között szerepel, hogy a nyugdíjasok nagyobb arányban lesznek meritokratikusnak, mivel valószínűleg külső szemlélőként a rendszerváltás megpróbáltatásai nem érintették őket. Ezen felül megállapítható, hogy a legfiatalabb generáció alapvetően másképpen látja a szabályok és a kialakuló eloszlás kapcsolatát, mint az idősebbek.

The Effect of Cohort and Age on Distributive Justice and Generational Justice Rules Current Trends in Hungary

The presentation examines whether attitudes towards distributive justice in the case of income distribution depend on age groups or generational groups (cohorts). The International Social Justice Survey data covering nearly 20 years makes it possible to try to separate the effect of age from that of the cohort. The two effects are normally difficult to measure separately and to differentiate, as the two levels are complementary in practice. However the question is whether there is a difference in the age groups and cohorts in the relationship of the two that still remains. The latter gives us a picture of the difference between generations. Thus, it is easier to identify whether the attitudes towards income inequality are more determined by the micro-level or the macro-societal context. The job-market status helps to define this. The study focuses on individual income and the rules connected to it and not the distributive role of the welfare state. Moreover the analysis includes the effect of job market status. There are two main elements of distributive justice. First the normative rules that guide the distribution of the scarce goods and second the actual distribution based on these rules. Respondents have attitudes towards the former, as well as an opinion about the latter. The paper describes and analyses both, moreover it tries to identify to what extent do attitudes towards rules define the opinions about the distribution. The main findings are that pensioners are more meritocratic, as being outsiders to the job market they are not affected by the transition. Moreover there is a fundamental generational difference in the perception of the relationship between the rules and the actual distribution.

[1] zita@tarstud.hu
Szakértő, LMP

[2] ignacz.zsofi@gmail.com
PhD hallgató, Humboldt Universitaet zu Berlin

Homoki Andrea, PhD hallgató[1] (**12**. szekció)

A közoktatási intézmények gyermekvédelmi feladata a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklésében – A gyermekvédelmi felelősök munkavégzéséhez kapcsolódó dilemmák, avagy a szakmaközi konfliktusok megjelenése egy Dél-alföldi kisváros intézményeiben folytatott kutatás eredményeinek tükrében

A gyermekvédelem és családsegítés lehetőségei, gyakorlata a másodlagos szocializációs színtereken témájú prezentációmban a nevelési, oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok gyermekvédelmi munkavégzésének jellemzőit tárom fel. Egy Dél-alföldi kisváros integrált alapfokú közoktatási intézményeiben, gyermekvédelmi felelősként dolgozó pedagógusok és egyéb gyermekvédelmi feladatot ellátó szociális szakemberek körében végzett empirikus kutatás eredményeinek bemutatása során a hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatban álló szakemberek közötti együttműködések struktúrájának meghatározó elemei, ütközési pontjai körvonalazódnak. Az óvodapedagógusokkal, tanítókkal, tanárokkal, szociálpedagógusokkal, szociális munkásokkal folytatott fókuszcsoportos interjúkon alapuló kutatás feltárja:

- a gyermekvédelmi felelős társadalmi, gazdasági, szociokulturális státuszát, a segítő funkciót betöltő pedagógusok szakmai nehézségeit, társadalmi felelősségérzetüket formáló attitűdjeit,
- az iskolai gyermekvédelem módszertanának aktuális hiányterületeit,
- a gyermekvédelmi felelősök látókörébe került gyermekek és családjaik hátrányait meghatározó társadalmi háttértényezőket, továbbá tárgyalja
- a gyermekvédelmi szakellátásban élő kisgyermekek és serdülők iskolai szocializációs folyamatának – társas beilleszkedési, szabálytartási, kooperációs készségbeli, tanulmányi előmeneteli – jellemzőit,
- esetükben a „pedagogizáló" és a szociális szempontú megoldásmódok, hozzáállások között meghúzódó szakmai frusztrációk megjelenési formáit.

A sikerrel és kudarccal végződő esetek kvalitatív módszerrel történő feldolgozása során lehetővé válik a multidiszciplináris, inter-professzionális szakmai együttműködésen alapuló segítő munka felelősségének érzékeltetése, körvonalazódnak a professzionális segítségnyújtás lehetőségei az óvodában, iskolában mintegy tünetként megjelenő társadalmi problémák kezelésében. A kisváros integrált alapfokú közoktatási intézményeiben gyermekvédelmi felelősként dolgozó pedagógusok, és a velük szakmai együttműködésben álló szociális végzettséggel rendelkező gyermekvédelmi szakemberekkel folytatott fókuszcsoportos interjúk elemzését követően jól érzékelhetővé válik a szakmai konfliktus, érdekellentét, „kenyérféltő" attitűd, melynek hátterében a kutatás a szakmai- információs és kapcsolati hálózatok alacsony szintjét tárja fel. A vizsgálat eredményeinek – vonatkozó – hazai és nemzetközi gyakorlatokat bemutató szakirodalmi adatokkal történő összevetése során kiderül, hogy hazánkban a közoktatási rendszerben a gyermekvédelmi munkát felvállaló segítők szakmai nehézségei és együttműködést akadályozó konfliktusai nem új keletűek, azonban sajátosan „magyar jelenségnek" számítanak. A lehetséges megoldásmódok irányába is mutató prezentáció hangsúlyozza, hogy napjaink viharos társadalmi, gazdasági változásainak időszakában nem kevesebb, mint a másodlagos szocializációs színterek védőhálójának megtartó ereje múlik az inter-professzionális együttműködéseken, az iskolában megjelenő társadalmi problémák multidimenzionális kezelésének megvalósításában. The possibilities and practise of childprotection and family care on the secondary socializing stage – I reveal the characteristics of the child protectional work of the pedagogues who work in pedagogical and educational intitutions

The possibilities and practice of child protection and family care on the secondary socializing stage – I reveal the characteristics of the child protection work of the pedagogues who work in pedagogical and educational institutions

In the integrated lower grade public educational institutions of a small town of the Great Plain during the representation of the results of the empirical research in the circle of the pedagogues who work as officials responsible for child protection and social workers, social pedagogues – the defining elements of the structure of the teachers' co-operation who work with disadvantaged children. The research which was carried out with kindergarten teachers and teachers, and social professionals using focus group interviews reveals:

- the social, economical, socio-cultural status of the official responsible for child protection and reflects on the professional difficulties, social responsibility of the helping pedagogues
- the actual deficiency of the scholar child protection, child care methodology
- the children and their families' disadvantages, determining social factors of the background that are in the official's scope
- the characteristics of the socializing process of child-welfare on adolescents and small children: adapting to society, keeping to the rules, co-operational ability, study progress.

During the writing up in a qualitative way the cases that end with success and failure enable the evaluation of the responsibility of the helping work based on multidisciplinary, inter-professional co-operation, the possibilities of the professional help in kindergarten, school as an appearing phenomenon during the treatment of the social problems.

[1] andi.homoki@gmail.com
Főiskolai tanársegéd, Szent István Egyetem
PhD hallgató, Debreceni Egyetem

Horváth Attila, BA[1] (**6**. szekció)

A Cigány Kisebbségi Önkormányzat lehetőségei az iskoláztatás terén

Győr-Moson-Sopron megyében az összlakosságon belül 3-4 százalékos a cigány/roma lakosság jelenléte. Az utóbbi időben a tendencia enyhén emelkedő a kelet-nyugati irányú migrációs folyamatok hatására. Eredendően elsősorban a lovári hagyományőrző csoporthoz tartozó családok élnek itt évszázadok óta, de a huszadik század változásai közepette számos beás család is megtelepedett errefelé. Foglalkozásukat tekintve korábban a hagyományos mesterségekkel keresték a kenyerüket. (Győrött híres szegkovács dinasztiák éltek.) Ugyanakkor levéltári adatokból és egyéb dokumentumokból tudható, hogy az itt élő cigány/roma családok mindig igyekeztek beilleszkedni a többségi környezetbe. Ezt önkéntes letelepedésükkel és adófizetésükkel is bizonyították. A beilleszkedés az utóbbi évtizedekben hangsúlyosan a tanulás irányába manifesztálódott. Egyre több cigány férfi és nő érettségizik le, de örvendetesen növekszik a felsőoktatásban sikeresen tanulók száma is. A megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak öt éve vagyok az elnöke, magam is diplomás. Mindig szívügyünknek tekintettük a cigányok/romák jó iskolai előmeneteli lehetőségeit. Erre a célra a városi és a megyei önkormányzattal együtt különböző ösztöndíjakat alapítottunk, amivel a hátrányos helyzetű, tehetséges fiatalokat és családjukat támogatjuk. A cigány civil szervezet érdeklődését jó szándékúnak tekintettük, és büszkén mutattuk be a Kossuth iskolát. Óriási megdöbbenésünkre rövid idő múlva értesültünk a feljelentésről szegregáció ügyben. Ez a bírósági harc évek óta folyik, amiben pillanatnyilag vesztésre állunk a kis roma/cigány gyermekek és családjaik legnagyobb bánatára.

Kulcsszavak: migráció, foglalkozás, hagyományőrzés, beilleszkedés, ösztöndíj

The possibilities of the Romany Minority Council on the field of schooling

In the county of Győr-Moson-Sopron 3-4% of the total population is gipsy/Roma. The trend has been a growing one recently due to East-West migration. Originally, mainly families belonging to the 'lovári' group have lived here for centuries, although several families from the 'beás' group have settled down in this region during the changes of the 20th century. Considering their occupations, earlier they earned their living with some traditional professions. (e.g. Famous nail smiths families used to live in Győr.) At the same time it is well known from the archives and other records that the gipsy families living in Győr have always tried to integrate into the local majority population. They proved this with their voluntary settling down and paying of tax. In the last few decades their integration has manifested itself clearly and mainly in education. More and more Roma women and men take a successful secondary school leaving exam and it is a good thing that their number in higher education is increasing as well. I have been the chairman of the Roma Minority Council of the county for five years and I have a degree myself. We have always treated the good educational possibilities of the Roma people with special care. For this purpose we have founded different scholarships, together with the city and the county councils, to support disadvantaged talented young people and their families. We regarded the interest of the Roma Civil Organisation as a token of good will and introduced the Kossuth school with pride. To our astonishment, after a short time we were informed about the denunciation in a case of segregation. This struggle in court has been going on for years, in which we are in a losing situation at the moment to the regret of the little gipsy/Roma children and their families.

Key words: migration, occupation, keeping the traditions, integration, scholarship

[1] gy-rko@freemail.hu
Elnök, Győr-Moson-Sopron Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat

Horváth Péter, PhD hallgató[1] (**18**. szekció)

A hazai fogyatékosságügyi politika a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény végrehajtásáról szóló nemzeti beszámoló és az „árnyék-jelentés" tükrében

Magyarország 1997-ben ratifikálta a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt. A végrehajtásáról szóló első jelentést 2010-ben kell benyújtania a Kormánynak az ENSZ Fogyatékossággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága számára. A Kormány nemzeti beszámolójának és a civil szervezetek „árnyék-jelentésének"[2] mint a számvetés dokumentumainak elemzésével bizonyíthatónak tűnik, hogy a fogyatékosságügyi politika a közpolitika egyik önálló, vizsgálható ágává vált. Ezt igazolja a hazai fogyatékosságügyi politika szereplőinek megszerveződése, a szereplők nemzetközi és hazai politikai küzdőtérre történő formalizált belépése, illetve a fogyatékosságügyi politika önálló tartalmának kialakulása. A fogyatékosságügyi politika mint horizontális (esélyegyenlőségi, antidiszkriminációs), illetve általános politika értelmezése önmagában is tanulságos. Ugyanakkor vizsgálat tárgyát képezheti más, általában ágazati politikákra gyakorolt hatása is (pl.: oktatás-, szociál-, egészségügy- vagy kultúrpolitika, illetve foglalkoztatáspolitika vagy közlekedéspolitika). Másképpen megközelítve a kérdés az, hogy a fogyatékos személyekre irányuló ágazati politikák (annak szervezetei és tartalmai) a főáramot jelentő országos ágazati politikák részeként (annak szervezetébe és tartalmába integráltan) alakulnak-e ki; vagy előbb létrejön a fogyatékosságügyi politika (annak szegregált szervezete és szegregált tartalma), aminek hatásaként, törvényszerű folyamatok eredményeként válik a fogyatékosságügyi politika az ágazati politika részévé. Álláspontom szerint a fogyatékosságügyi politika, annak tartalma és szervezete, mindig szegregált körülmények között jön létre, amit az integrálódás időszaka követ. A fogyatékosságügyi politika kialakulását ezen szegregált szervezetek és szegregált tartalmak kialakulásának történetével írhatjuk le, míg eredményességét a „főáramba kerülés" folyamatával magyarázhatjuk. Az előadás során ennek alátámasztására hozok fel példákat.

Domestic Disability Policy. In the light of the National Report and "shadow report" on the Implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Hungary ratified the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in 1997. The government has to submit the first report on implementation to the UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities in 2010. By analysing the government's report and the "shadow report"[2] of non-governmental organizations as documents of review it appears provable that disability policy has become an independent, examinable sector of public policy. This is proven by the organization of the players in the domestic disability policy sector, their formalized entrance to the international and domestic policy battlegrounds, as well as by the development of the content of an independent disability policy. The interpretation of disability policy as a horizontal (equal opportunities, anti-discrimination) or general policy is, in and of itself, informative. At the same time the object of study can be the influence of disability policy on other sector policies as well (ie. education-, social-, health- or culture policy and labour policy or transportation policy). In an other approach the question is if sector policies on persons with disabilities (their organization and content) are formed as part of the mainstream national sector policies (integrated in their organization and content), or first disability policy (its segregated organization and content) comes about and only due to its impact, as a result of regular processes does disability policy become part of sector policies. In my opinion disability policy, the organization and content thereof always comes about in segregated conditions followed by an integration period. Disability policy can be described as coming into being when segregated organizations and segregated content are formed, while the efficiency can be explained by the process of "becoming mainstream". I will present examples supporting this during my presentation.

[2] Gombos Gábor – Kovács Melinda – Szöllösiné Földesi Erzsébet – Tapolczai Gergely (szerk.): Fogyatékos személyek jogai vagy fogyatékos jogok? Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége, Mental Disability Advocacy Center, Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa, Budapest, 2010.

[1] horvath.peter@barczi.elte.hu
Tudományos segédmunkatárs, Eötvös Loránd Tudományegyetem
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Hrubos Ildikó, CSc[1] (**12**. szekció)

A „Bologna Piramis" csúcsa – közelről

Az 1999-ben elindult európai felsőoktatási reform, az ún. bolognai folyamat első tíz éves szakasza lezárult. A szakaszhatár – értelemszerűen – igényelte az átfogó értékeléseket az Európai Felsőoktatási Térség szintjén. Három jelentős értékelés született. A Nemzetközi Bologna Csoport az országjelentések alapján állította össze anyagát, tehát a kormányzati oldalt jeleníti meg (elsősorban az utolsó két évet értékelve). Az Európai Egyetemi Szövetség a felsőoktatási intézményektől gyűjtött információkat használta fel, és vállaltan a teljes tíz évre vonatkozott a vizsgálódása. Az Európai Bizottság független kutatócsoportot kért fel a bolognai folyamat egészének értékelésére, mégpedig abból a szempontból, hogy az eredetileg kitűzött célok mennyiben teljesültek. A független kutatócsoport a „vérkar", az európai szintű irányító szervek működésével is foglalkozott. Az előadás ezen dokumentumok és a kapcsolódó konferenciák anyagainak felhasználásával elsősorban azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy milyen döntés előkészítő, döntési és egyeztetési folyamatok, mechanizmusok jellemzik a reform legfelsőbb irányítási szintjét. Megjelenik az európai, a nemzeti és az intézményi szint eltérő szempontrendszere, a különböző érdekhordozók (munkaadók, szakmai szervezetek, hallgatói szervezetek stb.) bevonásának kérdése. A sokféle és többszintű egyeztetés meglehetősen lassúvá és nehezen áttekinthetővé teszi a folyamatot, ugyanakkor az ebben rejlő nyitottság kedvező az innovatív elemek megjelenése szempontjából. A csúcsszervek működését is meghatározza a reform azon alapvető vonása, hogy egyszerre jelentkeznek a felsőoktatási rendszerek homogenizálására irányuló törekvések és a további differenciálódás elemei.

The peak of the "Bologna Pyramid" – from close by

The first decade of the European higher education reform (starting in 1999), called Bologna Process has come to an end. Obviously, this end of phase required comprehensive evaluations at the level of the European Higher Education Area. Three important evaluations can be mentioned. The International Bologna Group compiled its document on the basis of the national country reports; thus, it represents the governmental side (focusing on the evaluation of the two last years). The European University Association used information collected from higher education institutions and its declared aim was to analyse ten years of change. The European Commission assigned the task of evaluating the full Bologna Process to an independent research group that had to focus on the implementation of the originally fixed objectives. The research group dealt also with the work of the "general staff", the functioning of European governing bodies. The lecture using the above documents and materials of conferences on the subject focuses on harmonization processes and mechanisms characterizing the decision-making at the top managing level of the reform. It deals with the difference in European, national and institutional approaches and with the topic of the involvement of different stakeholders (employers, professional and student organizations etc.). Varied and multi-level coordination makes the process rather time-consuming and complicated; nevertheless, openness in this favourably influences the emergence of innovative elements. Simultaneous occurrence of efforts directed at the homogenisation of higher education systems and elements of further differentiation as a fundamental feature of the reform determines the work of the summit organs as well.

[1] ildiko.hrubos@uni-corvinus.hu
Egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem

Husz Ildikó, PhD[1] (**11**. szekció)

Mit tanulunk a válságból? A lakosság pénzügyekkel kapcsolatos ismereteinek és attitűdjeinek alakulása

Mint ismeretes, az elmúlt két évtizedben Magyarország gazdasága alapvetően átalakult: az állami szabályozás megteremtette a magántulajdonon alapuló gazdálkodás jogi és intézményi feltételeit, lényegesen megváltozott a gazdálkodás pénzügyi környezete, kialakult, illetve folyamatosan fejlődik a for-profit vállalkozásokat segítő pénzügyi-tanácsadó-szolgáltató szektor. Ugrásszerűen megnőtt és színesedett a fogyasztási termékek piaca, de ezzel párhuzamosan lehetőség nyílt a fogyasztáshoz képest alternatív pénzfelhasználási módok megjelenésére is. Ugyanakkor a piackonform jogi-szervezeti környezet kiépülésének üteméhez képest lényegesen lassabban történik a gazdasági szereplők „piackonform kultúrájának" kialakulása. A modern pénzügyi termékek, szolgáltatási konstrukciók jelentős része Magyarországon korábban ismeretlen volt, ezért azok terjedésének előfeltétele többek között az egyének pénzhasználattal kapcsolatos szokásainak, beállítódásainak „modernizálódása". A háztartások pénzügyi döntéseinek sajátosságait tehát nemcsak a makrogazdasági folyamatok és az intézményi feltételek befolyásolják, de emellett szerepe van a döntésekben a szubjektív elemnek: a pénzügyi intézményrendszer nyújtotta lehetőségek lakosság részéről történő megismerésének, ill. elfogadásának is. A BCE Szociológia és Társadalompolitika Intézetében 2006-ban egy kérdőíves adatfelvétel történt a lakosság pénzügyi ismereteinek és pénzügyekkel kapcsolatos beállítottságainak vizsgálatára, amely felvételt 2010-ben megismételtük. A két survey eredményeinek összehasonlítása lehetővé teszi a pénzügyi kultúra terén bekövetkezett változások monitorizálását, ami jelen esetben azért különösen érdekes, mert az adatokból a két időpont között bekövetkezett gazdasági válság hatására is következtethetünk. A tervezett előadás az említett két survey adatainak elemzésével arra keresi a választ, hogy vajon milyen rövid– és hosszú távú hatásai lehetnek a jelenlegi válságnak a lakosság pénzügyi kultúrájára, ezen belül a pénzügyekkel kapcsolatos ismereteinek és attitűdjeinek alakulására nézve.

What do we learn from the recession? Development tendencies in financial literacy and attitudes of the Hungarian population

As is well-known, the Hungarian economy has undergone some basic changes in the last two decades: the legal and institutional requirements for the economy based on private ownership have been established, the financial environment of economy has significantly changed, the financial sector helping for-profit enterprises has come to life and has been continuously developing. The consumer product market has become much more varied, colourful and bigger, and simultaneously, in parallel with consumption, new alternative possibilities have appeared to use money. However, compared with the fast development of the market-conform legal-institutional environment, the development of a "market-conform economic culture" among the actors is much slower. The majority of modern financial products, service constructions used to be unknown in Hungary, it is therefore essential for their progress that the financial habits and attitudes of individuals should be modernised. The characteristics of the financial decisions made by different households are not only influenced by the macro-economic processes and the institutional conditions, but also by subjectivity: to what extent the population becomes familiar and accepts the opportunities provided by the financial institution system. At the Institute of Sociology and Social Policy of the Corvinus University of Budapest, a questionnaire survey was carried out in 2006 in order to explore the financial literacy and attitude of the population. This was repeated in 2010. By comparing the results of the two surveys we are able to monitor the changes that have occurred in the area of financial culture. It is especially interesting since we can draw conclusions regarding the effects of the recession that took place between these two dates. By analysing the data of the two surveys, my presentation will focus on the long- and short-term effects of the recession regarding the financial culture, in particular the financial literacy and attitudes of Hungarian households.

[1] huszildi@freemail.hu
Docens, tudományos munkatárs, Budapesti Corvinus Egyetem

Husz Ildikó, PhD[1] (**16**. szekció)

Gyermekvállalás és munkavállalás falusi szegény környezetben

Mint ismeretes, a magyarországi termékenység korábban sem magas mértéke az 1990-es évek fordulójának gyors gazdasági és társadalmi változásainak hatására tovább csökkent. Jelenleg a teljes termékenységi arányszám országos szinten 1,32, azonban ezen érték mögött jelentős területi eltérések tapasztalhatók. A legalacsonyabb termékenységű régióban (Budapest) 1 körüli érték, a legmagasabban (Észak-Magyarország) 2,2 körüli érték figyelhető meg. A befejezett termékenység mértéke szintén széles intervallumban (1,46 és 3,28 között) szóródik. Az adatok területi különbségei – különösen az északi országrész magas termékenysége – mögött jelentős etnikai eltérések sejthetők. Kemény István 2003-ban végzett cigányfelmérése szerint az 1000 szülőképes korú nőre jutó élveszületési arányszám becsült értéke a cigányoknál közel háromszorosa az országosénak. Az eredményeket a 1993. évi hasonló vizsgálattal összevetve az is megállapítható, hogy habár a cigányok gyermekvállalási kedve magasabb, mint a nem-cigányoké, azonban ha a demográfiai mutatók időbeli alakulását nézzük, akkor a trend mindkét csoportban a csökkenés irányába mutat. Ugyanakkor egyes, az 1990-s években végzett terepkutatások a gyermekvállalási kedv élénkülését regisztrálták a vizsgált településeken. Az eddigi kutatásokból nem eldönthető, hogy valójában milyen hatással volt az 1990-es évek gazdasági recessziója és a növekvő munkanélküliség a cigányság termékenységi mintázatára, mint ahogy arra sincs adatunk, hogy az esetleges változások tartósnak bizonyultak-e. Arról is kevés információnk van, hogy hogyan alakult a hasonlóan rossz munkaerő-piaci pozíciójú nem-romák gyermekvállalása, esetükben nagyrészt hasonló hatásmechanizmusokat feltételezhetünk. Az alacsony társadalmi-gazdasági státus és a gyermekvállalás kapcsolatának vizsgálatára 2007-ben egy empirikus adatgyűjtést végeztünk az észak-magyarországi régióban, amely felvételt 2009-ben Dél-Baranyában megismételtük. A mintavétel során arra törekedtünk, hogy státusukat és életkörülményeiket tekintve hasonló helyzetű cigány és nem-cigány nők kerüljenek a mintába. A vizsgálattal elsősorban arra kerestünk választ, hogy vajon van-e szignifikáns etnikai hatás a magasabb roma termékenységben, vagy az pusztán az alacsony társadalmi-gazdasági státussal magyarázható. Másfelől szerettünk volna információt kapni a gyermekvállalás dinamikájára nézve is, hogy vajon kimutatható-e az ebben a két, halmozottan hátrányos helyzetű, magas munkanélküliségű régióban a termékenység növekedése, valamint hogy ez a trend etnikum-specifikus-e vagy sem. Az észak-magyarországi survey-t mindkét etnikai csoport esetében életút-interjúkkal is kiegészítettük, amelyek nagyban segítették a kvantitatív eredmények értelmezését. A tervezett előadás első felében a kutatást szeretném bemutatni és annak a termékenység időbeli alakulására vonatkozó eredményeit ismertetni. A második részben az életút-interjúkat elemzem abból a szempontból, hogy azokban hogyan kapcsolódik össze a gyerekvállalás és a munkavállalás problematikája.

The relationship between childbearing and employment in rural poor environments

Currently, the Total Fertility Rate (TFR) is 1.32 in Hungary, but the national figure conceals substantial regional variations. In Budapest the TFR is around 1.0 (the lowest), while this value is 2.2 in the North Hungary region. Also, the level of completed fertility is scattered over a broad range of 1.46 to 3.28. The ethnic composition undoubtedly plays a part in the high fertility in the north of the country. According to the Roma survey conducted by István Kemény in 2003, the estimated live birth rate per 1,000 women of childbearing age for Roma people is almost three times higher than that of the total population. Comparison of the 1993 and 2003 Roma studies also shows that despite the significant differences in fertility, the trends were in the same declining direction. However, some field-based research projects carried out among Roma in some North Hungarian villages in the 1990s put the results of these large surveys in a new light with the discovery that numbers of births were actually increasing there. There was no data, however, on the spatial extent of this divergent demographic phenomenon. The consequences of economic recession and increasing unemployment on the fertility patterns of Roma people are not clear yet. It is also little known whether high unemployment and social disadvantage have a similar effects on the non-Roma population as they have on the Roma. In order to separate the ethno-cultural and the socio-economic (structural) effects in the Roma' higher fertility, we conducted a survey in North Hungary among lower educated, Roma and non-Roma women in 2007, which was repeated in South Baranya in 2009. Moreover, in some cases life story interviews have been made in the North region. The sampling framework was designed so that the socio-economic characteristics of the respondents were as homogeneous as possible. We were particularly interested in whether low educational level is connected to similar fertility patterns among Roma and non-Roma living there. We also investigated the dynamics of fertility and whether it has ethnic-specific features or not. The presentation summarizing the main findings of the research projects will be focused on the fertility dynamics, and how stories of childbearing and getting a job are linked in the interviews.

[1] huszildi@freemail.hu
Docens, tudományos munkatárs, Budapesti Corvinus Egyetem

Huszár Ákos, PhD[1] (**15**. szekció)

Teljesítményelv. A társadalmi egyenlőtlenségek igazolása Magyarországon

Minden társadalom normatív módon szabályozza a tagjai közötti egyenlőségi, illetve egyenlőtlenségi viszonyokat. Az erre vonatkozó előírások részét képezik a társadalom normatív integrációjának. Ahogy a társadalom különböző csoportjai eltérő helyet foglalnak el a társadalom egyenlőtlenségrendszerében, úgy e csoportok helyzete abban a tekintetben is különbözhet egymástól, hogy az általuk elfoglalt pozíció miként illeszkedik az egyenlőségi, illetve egyenlőtlenségi viszonyokat szabályozó normatív előírások rendszeréhez. Egyes csoportok helyzete alapvetően stabilnak tekinthető abban a tekintetben, hogy a társadalmilag intézményesített normák messzemenően alátámasztják a társadalmi struktúrában elfoglalt pozíciójukat. Más csoportok helyzete azonban, függetlenül attól, hogy a társadalom privilegizált, vagy deprivált rétegeihez tartoznak-e, korántsem ilyen stabil. E csoportokra jellemző, hogy a társadalom egyenlőtlenségrendszerében betöltött pozíciójukat nem tudják maradéktalanul igazolni az intézményes normákra támaszkodva, s így folyamatosan kihívások érik őket a társadalom más csoportjai, illetve különböző kollektív cselekvők részéről. Előadásomban azt a kérdést vizsgálom, hogy Magyarországon milyen intézményesített normák állnak rendelkezésre a társadalmi egyenlőtlenségek igazolásához, s e normák fényében mely csoportok helyzete tűnik különösen instabilnak.

Achievement Principle. The Justification of Social Inequalities in Hungary

All societies control the equality and inequality relations of its members in a normative way. These regulations are parts of the normative integration of a society. As different social groups take different places in the inequality system of a society, the position of these groups can also be different according to that, how their position fits to the system of the normative regulations on equality and inequality of a society. The position of certain groups is stable, because the institutionalised norms underpin their place in the social structure. The position of others is, however, far from being that stable. These groups are peculiar for that they cannot completely justify their position in the society's inequality system and, accordingly, they easily become subject to challenges from other social groups and collective actors. In my lecture I examine the question, what sort of institutionalised norms are there by hand for the justification of social inequalities in Hungary, and which are the social groups, whose position seem instable in the light of these norms.

[1] akos.huszar@gmail.com
Tanácsos, Központi Statisztikai Hivatal

Hüttl Antónia, PhD[1] (**22**. szekció)

Mérés a gazdaságban és a társadalomban – lehetőségek és korlátok

Mielőtt hozzákezdenénk ahhoz, hogy átalakítsuk a jóléti indikátorokat és kibővítsük az azok által lefedett jelenségek körét, érdemes áttekinteni, melyek a jelenleg használt mutatók fő erőssége és gyengesége. Az előadás bemutatja, hogy a jelenleg a gazdasági jólét mérésére használt mutatók (GDP, GNI stb.) erősségét a mögöttes makrogazdasági elmélet adja. Az ortodox elmélet szerint a makrogazdasági mutatók az egyéni fogyasztók fogyasztói hasznát számszerűsítik a piac egyensúlyi állapotában. Ez az értékelés objektív abban az értelemben, hogy nem befolyásolják sem a gazdasági alanyok, sem a mérést végzők /statisztikusok. De félrevezető az értékelés akkor, ha nem tartjuk elfogadhatónak az elmélet előfeltevéseit. Az előadás három különböző útját vázolja fel annak, hogy kiterjesszük a társadalmi jóléti mutatók körét. Az első lehetőség, hogy továbbra is megmaradunk az általános egyensúlyelmélet keretében. (Lényegében a Stiglitz jelentés ezt az utat követi.) Ebbe a keretbe beilleszthető például a környezetszennyezés költsége, vagy a háztartáson belül végzett ingyenes munka értéke. A második lehetőség, hogy számos részmutatóval jellemezzük a társadalmi jólét különféle vetületeit anélkül, hogy azokat egyetlen szintetikus mutatóba összesítenénk. Ebben az esetben nincs szükség egy új elmélet megalkotására. A harmadik lehetőség egy olyan társadalomelméleti paradigma kidolgozása, amely a piaci áraknál relevánsabb értékelméletet képez a társadalmi jólétbe beleszámító állományok és folyamatok kimenetének/”outcome”-jának számszerűsítésére.

Measuring economic and social welfare – constraints and opportunities

Before starting to modify the welfare indicators and extend the scope of phenomena which they cover, one should clarify the strengths and weaknesses of the macroeconomic indicators presently used widely as indicators of economic welfare. The paper argues that the major strength of the presently used indicators (GDP, GNI etc.) comes from the economic theory on which they are based. In the orthodox theory the macroeconomic indicators quantify the utility of individual consumers in the state of market equilibrium. This value is objective in the sense that it is neither influenced by economic agents nor by the persons/statisticians who perform the measurement. The valuation may be misleading, if the assumptions of the theory are not acceptable. The paper suggests three different ways of extending the system of the present indicators. The first way is to keep the extension within the frame of the general equilibrium theory. (The Stiglitz Report mainly follows this way.) This frame provides an opportunity to measure, for instance, the costs of environment pollution, or the welfare deriving from unpaid household activities. The second way is to define a wide range of partial indicators characterising various aspects of social welfare, without aggregating them into a single integrated indicator. In that case no theory is required. The third way is to elaborate a new social paradigm, which may provide a more relevant theory of value, than market prices. This theory of value should measure in a consistent way the social outcomes of all kinds of stocks and flows that contribute to social welfare.

[1] antonia.huttl@kopint-tarki.hu

Jávor István, CSc[1]– Jancsics Dávid, Doktorjelölt[2] (**9**. szekció)

Korrupciós struktúrák és értékesítési technikák: Szervezetszociológiai megközelítés

A különböző kérdőíves felmérések eredményei és a fokozott médiafigyelem egyaránt arra utalnak, hogy a társadalmi közegben az emberek a korrupció terjedését észlelik. A vélt vagy valós okok sokrétűek, melyekkel jelen előadás keretében nem kívánunk foglalkozni. Sokkal inkább arra keressük a választ, hogy vajon egyedi jelenségek elterjedésének vagyunk-e tanúi, vagy intézményesült korrupcióval állunk szemben. Ennek vizsgálatát a szervezetszociológia megközelítésével és módszerével kíséreltük meg. Abból indultunk ki, hogy a korrupciós cselekedetek jelentős része szervezeti környezetben játszódik, szervezeti lehetőségeket, erőforrásokat von be. Az egyéni szereplők is formális szervezeti kereteken belül dolgoznak vagy szervezeteket képviselnek, legyen az párt, gazdasági szervezet, hivatal, önkormányzat, jogi iroda, vagy más formáció. A közelmúlt hírekben is felkapott esetei azt mutatják, hogy a fővárosi cégeknél, vagy éppen gazdálkodó szervezeteknél előforduló korrupciós ügyek minden esetben kapcsolódtak a szervezet irányításához és további kérdéseket vetettek fel a szervezeten belüli vagy tulajdonosi ellenőrzéssel kapcsolatosan. A korrupció során tehát szervezeti hatalommal, pozícióval, erőforrásokkal való élést (visszaélést?) tapasztalhattunk. Az előadásunk alapja empirikus kutatás, mely során több mint negyven mélyinterjút készítettünk vállalkozókkal, multinacionális cégek vezető beosztású tagjaival, valamint kormányzati vagy önkormányzati hivatalok vezetőivel. Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy hogyan és kiknek a kezdeményezésére jönnek létre korrupciós tranzakciók, a szereplők milyen lehetőségeket használnak ki és milyen hasznokat realizálnak. A legfőbb kérdés, amire választ kerestünk, hogy milyen szervezeti és szervezetközi mechanizmusok, korrupciós struktúrák jelennek meg, és ezek hogyan mozgósíthatók, hogyan kelnek életre. Az interjúkat 2009 decembere és 2010 júliusa között készítettük, és jelen előadásban ezek első tapasztalatait, kiértékelését tesszük közre. Előadásunk egyik legfőbb tanulsága talán az lehet, hogy a korrupció nem csak intézményesedett, hanem üzleti árucikké vált a politikai, a hatósági-adminisztratív és a gazdasági piacon.

In this study, we provide an analysis of organizational aspects of corruption, examining how corrupt practices at different levels of the power structure influence an organization's operation. Based on qualitative research in Hungary, we develop a theory of organizational corruption. Our findings show that organizations have slack areas, extra resources for informal and illegal reallocation at different levels of the power structure. Corruption is rarely the business of isolated individuals. Other organizational members' cooperation, or at least their silence, is needed to successfully conduct corruption in the long term. Knowledge about others' corrupt behavior may be used as leverage in negotiations and become the part of an informal management system. Two mechanisms play important roles in covering up organizational corruption. First, corrupt machinations by the dominant coalition are often legalized by middle level professionals and expert groups, and second, the organizational elite is able to intentionally 'turn off' internal and external control mechanisms in order to avoid detection. Finally our study highlights that corruption is institutionalized between as well as within organizations, because elites can create complete inter-organizational corrupt systems that become marketable commodities. Corruption brokers play an important role in organizing and trading these 'franchise' corruption systems.

[1] h6503jav@ella.hu
Egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] djancsics@gc.cuny.edu
Doktorjelölt

Kabai Imre, PhD[1] (**18**. szekció)

A felsőoktatási intézmények hallgatóinak véleménye a fogyatékossággal élőkről

A „Fogyatékossággal élő fiatal felnőttek társadalmi integrálódásának esélyei és lehetőségei a mai Magyarországon" című kutatás-sorozat részeként empirikus vizsgálattal arra kerestük a választ, beszélhetünk-e az érintett csoport társadalmi kirekesztettségéről, illetve miként viszonyulnak a hozzájuk, miként vélekednek róluk az egyetemi hallgatók különböző csoportjai. Ennek érdekében kerestünk meg a hét magyarországi régióban egy-egy felsőoktatási intézményt, a legnagyobb hallgatói létszámúakat (Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pannon Egyetem, Pécsi Egyetem, Széchenyi István Egyetem, Szegedi Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem), valamint bekerült vizsgálatunkba a Zsigmond Király Főiskola is. Összesen 2220 hallgató válaszai alapján elemeztük a következő kérdésköröket: ellenszenv – rokonszenv, a „társadalmi távolság" alakulása; vannak-e fogyatékossággal élők a megkérdezettek környezetében; a fogyatékossággal élők megítélése néhány speciális kérdéskör mentén. Többdimenziós statisztikai elemzéseket (klaszteranalízis, teljes faktoriális modell) készítettünk a rokonszenv-ellenszenv kérdések mentén, majd azt elemeztük egy nyitott kérdésünkre adott válaszok tipológiája révén, hogy valójában kit is tekintenek a hallgatók fogyatékosnak. Az alkalmazott kérdőív jelentős része a „társadalmi távolság" – az egyes csoportokkal szembeni szubjektív értékítélet – kérdéskörével foglalkozik. Különös jelentőséget tulajdonítottunk annak a kérdésnek, milyen a fogyatékossággal élők megítélése, mennyiben elutasítóbbak, illetve elfogadóbbak velük szemben más – speciális – társadalmi csoportokhoz viszonyítva. Ettől a komplexebb megközelítésmódtól azt reméljük, hogy kiszűrhetjük azok vélekedését, akik „általában" elítélőbben illetve elfogadóbban viszonyulnak a kiválasztott kisebbségi csoportokhoz. Így a relatív értékítéletek is pontosabban azonosíthatóak; vagyis „önmagában" a fogyatékosság milyen mértékben vált ki elutasító attitűdöket a főiskolai, egyetemi hallgatók körében. Előadásomban ezekkel a kérdésekkel kívánok – az empirikus eredmények tükrében – foglalkozni.

Opinions of College and University Students on People with Disabilities

As part of our empirical research series called "Opportunities and possibilities for social integration for young adults living with disabilities in Hungary" we wanted to examine whether members of this social group experience exclusion from society, and what attitudes and opinions various segments of college and university students have and display about them. Therefore, we approached the most populated higher educational institutions in the seven Hungarian regions (University of Debrecen, University of Miskolc, University of Pannonia, University of Pécs, Széchenyi István University, University of Szeged, Corvinus University of Budapest), as well as King Sigismund College. Altogether, we asked 2,220 students and examined the following issues on the basis of their responses: antipathy-sympathy, the development of "social distance"; the presence of people with disabilities in the respondent's environment; opinions about people with disabilities along the lines of some specific issues. We performed multidimensional statistical analyses (cluster analysis, full-factorial model) along the questions of sympathy-antipathy; then, by way of identifying the types of responses to one of our open questions, we examined what kinds of people the students actually consider "disabled". The questionnaire we used mostly focuses on the issue of "social distance" – that is, subjective value-judgements about various groups. We put special emphasis on the questions how people with disabilities are judged by society, and how much acceptance or refusal they experience and elicit in comparison with other – specific – social groups. We hope that with the help of this more comprehensive examination we can identify the opinions of those who "usually" think about minority groups more negatively, or more positively. This way we can also better identify subjective value-judgements, that is, the extent to which disability "in itself" is refused (or accepted) by college and university students. In my presentation I am planning to deal with these questions in the light of the empirical data.

1 kabaiimre@gmail.com
Főiskolai tanár, kutatási igazgató, Zsigmond Király Főiskola

Kanczler Balázs, MA[1] (**6**. szekció)

Van iskolai szegregáció Kaposváron? Igen! De miért?

Az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány pert indított a kaposvári önkormányzat ellen, melyben azt kifogásolta, hogy fenntart az önkormányzat egy olyan iskolát, ahol csak cigánygyerekek tanulnak. Azt kérték a bíróságtól, hogy a szegregáció megállapításán túl mondja ki, hogy a tanulókat hátrányos megkülönböztetés éri, és az önkormányzat szüntesse meg a jogsértést. A Pécsi Ítélőtábla 2010. május 20-án megállapította a kaposvári Pécsi utcai általános iskolával kapcsolatban az iskolai szegregációt. Kimondta, hogy a szegregáció nem az önkormányzat magatartása miatt alakult ki, hanem az iskola körzetének lakossági összetétele okán. A Somogy Megyei Bíróság első fokú határozatával szemben a Pécsi Ítélőtábla kimondta, hogy a szegregáció ellenére a többségében cigányok által látogatott iskolában nem érte hátrányos megkülönböztetés a tanulókat, ugyanis az intézmény tanárai képzettségét és felszerelését tekintve Kaposvár egyik legjobb alapfokú oktatási intézménye. Kaposvár város polgármestere a tárgyalás szünetében kijelentette: „Az ügy arról szól, hogy cigány érdekvédők cigányok akarata ellenére be akarnak záratni egy iskolát. De Kaposvár nem az érdekvédőkre, hanem a kaposvári cigány emberekre, gyerekekre hallgat, és nem zárja be az iskolát!" Szociológiai kutatásomat mélyinterjúk készítésével végeztem, melyeket dokumentumelemzéssel egészítettem ki. Megpróbáltam választ keresni arra a kérdésre, hogy mi vezetett egy olyan helyzet kialakulásához, mely során egymással szembe kerültek a cigányok, és a cigány érdekvédők? Mi a megoldása a kialakult ellentétek feloldásának?

Is there segregation at schools in Kaposvár? Yes, there is. But why?

The 'Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek' (Give Disadvantaged Children a Chance) Foundation has brought an action against the local government of Kaposvár in which they remonstrated that the local government maintains a school in which only gipsy children study. They asked the court to ascertain not only the existence of segregation but also that students are discriminated against, and to order the local government to stop this violation of the law. On 20 May of 2010 the Tribunal Court of Pécs ascertained segregation at school with respect to the primary school in Kaposvár, Pécsi utca. It furthermore declared that segregation had not evolved due to the local government's conduct but as a result of the ethnic composition of the school district. As opposed to the first instance decision of the Somogy County Court, the Tribunal Court of Pécs proclaimed that despite the existing segregation, students are not discriminated against in the school frequented mostly by gipsies, since the school is one of the best primary educational institutions in Kaposvár in view of both the teachers' qualifications and the technical facilities of the institution. During the recess of the trial the mayor of Kaposvár town stated, 'The case is that gipsy lobbyists want to have a school closed down against the gipsies' volition. Kaposvár will not, however, listen to the lobbyists but to the gipsy adults and children of Kaposvár and will not close the school.' I did my sociological research by conducting in-depth interviews supplemented with the analysis of documents. I tried to find an answer to the questions, 'what had lead to a situation in which gipsies and the lobbyists for gipsies' interests got confronted with one another?' and 'How can the arising conflicts be resolved?'

[1] kanczlerbalazs@gmail.com
Kutató, szabadúszó

Kerülő Judit, CSs[1] (**13**. szekció)

„Hogyan tovább?" Eredmények és nehézségek a roma gyerekek iskolai integrációjának folyamatában Nyíregyházán

A szegregáció és integráció kérdése megosztja az oktatáspolitikusokat, különösen a roma gyerekek iskolai együttoktatása területén. Amíg a korábbi oktatásirányítás egyértelműen az integráció mellett foglalt állást, addig jelenleg inkább azok hallatják hangjukat, akik megkérdőjelezik az integráció pozitív hatását és más módon képzelik el a roma gyerekek tanulási esélyeinek növekedését. Nyíregyháza korábban 100 százalékban roma gyerekeket tanító általános iskoláját 2007-ben bírósági ítélet kötelezte az intézmény bezárására és az ott tanuló gyerekek városi iskolákba való elhelyezésére. Az integráció megvalósulása a magyar nagyvárosi példák alapján történt, követte és igyekezett betartani a szegedi és részben a hódmezővásárhelyi iskolabezárások gyakorlatát, felhasználva az ott szerzett adaptálható tapasztalatokat. Számtalan érv fogalmazódott meg pro és kontra, többen voltak akkor az ellenzők, mint a deszegregációt támogatók. Az integráció előkészítése és megvalósítása óta, 2007 tavaszától követjük a guszevi cigánytelepről a városi elitiskolákba került gyerekek helyzetét, a változásokat és a nehézségeket. A 2009-ben Debrecenben tartott szociológiai vándorgyűlésen ennek a kutatásnak az eredményeiről számoltam be. Arra a kérdésre kerestem akkor a választ, milyen pozitív változásokat hozott és problémákat okozott a szegregált oktatás megszüntetése. Az integráció nehézségeit a roma gyerekek és szüleik, a mentortanárok, továbbá a befogadó iskolába járó nem roma gyerekek oldaláról elemeztem. A kutatás tovább folytatódott, most a fenntartó önkormányzat és az iskolavezetők az integráció irányába tett eddigi intézkedéseiről kialakított véleményére voltam kíváncsi. Interjúk alapján arra fókuszálok, hogy az új oktatáspolitika okoz-e változást a már elindult integrációs folyamatban. Az eredményekhez elengedhetetlenül fontos, hogy a sikerekben bízzon a fenntartó, az iskola vezetése és főként a pedagógusok. Referátumomban az elkészült interjúk alapján elemzem, hogy megkérdezetteink ma, 2010 őszén hogyan ítélik meg az integráció eredményeit, milyen tartós, esetleg új problémákkal kell megküzdeniük, milyen további segítségre lenne szükségük. Nyíregyháza Város Önkormányzata 2007 júniusában roma integrációs program elfogadásáról is döntött, amelyben megfogalmazta, csak első lépésének tekinti a Guszev-telepi iskola bezárását. A programban közreműködő intézmények és szervezetek többletkiadásának fedezésére abban az évben 3 millió forintot különített el. A megszüntetett iskola épületébe szociális intézmények, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Cigány Kisebbségi Önkormányzat, továbbá civil szervezetek kerültek. Referátumomban bemutatom, hogy ezek az intézmények, szervezetek most hogyan vélekednek az integráció folyamatáról, tudták-e segíteni, ha igen, milyen módon és eredménnyel az abban résztvevő családokat, gyerekeket.

'Where to go?' Achievements and difficulties of gipsy children's integration process in education in Nyíregyháza

The matter of segregation and integration divides the experts in educational policy, particularly in the field of schooling together the gipsy children. While previous educational control unambiguously cast its vote for integration, recent views questioning the positive effects of integration and suggesting alternate ways of expanding prospects of gipsy children in education have come to the front. The elementary school in Nyíregyháza that had only been attended by gipsy children was forced to close by judicial decree in 2007 and it was also obliged to transfer children to other schools in the city. The integration was carried out on the model of larger cities in Hungary, trying to follow and comply with the examples of the closing of schools in Szeged and partly in Hódmezővásárhely, making use of the experience gained there. Several arguments were articulated for and against, more opposed than in favour of the desegregation. The situations – changes and difficulties – of transferred children from the gipsy slum in Guszev to local elite schools have been monitored since the preparations and realization of the integration in the spring of 2007. I gave an account of the results of this research at the regional meeting of sociologists in Debrecen in 2009. I was trying to find out then what had changed positively and what problems had been caused by ceasing segregated education. I studied the hardship that originated from the integration from numerous points of view: gipsy children and their parents, tutoring teachers and non-gipsy children from the receiving institutions were considered. In the following part of the research the opinions of the local self-government and school principals on the foregoing steps of the integration were examined. I am focusing on the changes on the ongoing integration processes caused by the newly introduced educational policy. It is indispensable for success that maintainers, management of schools and most of all for teachers to be optimistic. In my study I am using interviews to examine how the agents we asked conceive of the achievements of the integration today, in the autumn of 2010, what permanent or subsequent challenges they expect to encounter, what additional assistance they require. The Local Self-Government of Nyíregyháza also decided to accept a program on integrating gypsies in June 2007, in which it declared that closing the school in the Guszev-slum is only the first step toward its goals. That year 3 million Forints were allocated to cover the extra issues of the institutions and organizations participating in the programme. In the building of the closed school social institutions, Family and Children Welfare Services, the Gipsy Minority Authority and NGOs have been involved. In my study I demonstrate how these institutions and organizations conceive of the integration process and what they have achieved in helping the participating families and children.

[1] keruloj@gmail.com
Főiskolai tanár, intézetigazgató, Nyíregyházi Főiskola

Keszi Roland, PhD[1] – Kiss László, Doktorjelölt[2] – Papp Gergő, PhD hallgató[3] – Pál Judit, Phd hallgató[4] (**18**. szekció)

Autista gyermekek a mai magyar közoktatásban

Magyarországon csak 2003 óta ismeri el törvény szintű szabályozás az autizmust, mint önálló fogyatékossági ágat. Részben ennek köszönhető, hogy a tématerület szociológiai és fogyatékosságtudományi megközelítésű vizsgálata kezdetlegesnek mondható. Magyarországon mindezidáig nem készült olyan átfogó kutatás, mely több oldalról vizsgálta volna az autista gyermekek közoktatási helyzetére vonatkozó tapasztalatokat, annak ellenére, hogy az autizmus diagnózissal a közoktatási rendszerbe belépő gyermekek száma drasztikusan emelkedik. . Előadásunk alapját jelentő empirikus kutatásunk - melyet 2010 januárja és márciusa között végeztük - célja az volt, hogy az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek oktatásával, nevelésével kapcsolatos különféle feltételrendszereket tipizáljuk és e feltételrendszerek hatásfokát feltárva, azonosítva meghatározzuk az autista gyermekek minőségi ellátásának hiányzó feltételeit. A kutatás részeként kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat is folytattunk. A kvantitatív kutatás keretében kérdőíves felmérést végeztünk 224 autista gyermeket oktató-nevelő közoktatási intézmény körében. A kutatás kvalitatív részeként fókuszcsoportos, illetve egyéni strukturált interjúkat készítettünk az autista gyermekeket nevelő szülők, az érintett pedagógusok, illetve gyógypedagógusok, az autista gyermekek befogadását támogató intézményvezetők, valamint az intézmény-fenntartó önkormányzatok képviselőinek körében. Eredményeink rámutatnak az autista tanulók minőségi oktatásának egységesítési törekvéseivel kapcsolatos buktatókra, illetve arra, hogy az egységesítésre törekvés bizonyos feltételek fennállása mellett kontraproduktív, az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek és családjaik helyzetének, illetve az oktató, nevelő pedagógusok helyzetének ellehetetlenítéséhez járulhat hozzá és nem teszi automatikusan lehetővé a közoktatási rendszerben résztvevő valamennyi autista gyermek esélyeinek kiteljesítését. A fogyatékosságtudományi paradigmába illeszkedő, empirikus szociológiai módszereket alkalmazó kutatásunk felvállalt szándéka, hogy ne csupán az autizmus spektrum zavarban járatos szakemberek, érintettek, szakmai szervezetek, hanem az oktatási rendszerben dolgozó pedagógusok számára is hasznos információkat közvetítsen.

Children with autism in the present Hungarian public education

In Hungary, since 2003, a regulation at the law level has recognized autism as an independent branch of disability studies. As a result, the analysis of this term of subject from sociological and disability studies approach is rudimentary. Despite the fact that the number of children entering the public education system with a diagnosis of autism has been increasing dramatically, until now, in Hungary, any comprehensive research, which examined the experiences about the situation of children with autism in the public educational system, has not been conducted. One of the aims of our research was to classify the different system of terms in connection with the education and the teaching of children living with variants of autism spectrum disorder. Our other aim was to determine this system of terms by identifying and exploring the lacking conditions for the quality care of autistic children. Our presentation is based on our empirical research carried out between January and March 2010. As part of the research, we conducted quantitative and qualitative analysis as well. In the quantitative part of the study, we surveyed 224 public educational institutions working with autistic children. As the part of the qualitative research, focus groups and structural interviews were prepared with parents, teachers, and special teachers educating autistic children, as well as with schoolmasters and representatives of local governments supporting the inclusion of children with autism. Our results highlight the pitfalls of unifying efforts of high quality education for autistic children. Moreover, the results also showed that under certain circumstances the standardization efforts were counterproductive, because these efforts could contribute to hamstring the situation of children with autistic spectrum disorder, as well as that of their families and their teachers. Therefore, all these do not allow all children with autism to automatically complete their chances within the public educational system. The undertaken intention of our research using empirical sociological methods and fitting into the paradigm of disability studies is not only to provide useful information for professionals, stakeholders, or professional organizations experienced with the autism spectrum disorder, but also for teachers who are working in the public educational system.

[1] keszir@socio.mta.hu
Adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] laskiss@gmail.com
Elemző, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Doktorjelölt,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

[3] Papp.gergo@yahoo.com
PhD hallgató, Budapest Corvinus Egyetem

[4] judit.pal2@uni-corvinus.hu
PhD hallgató, Budapest Corvinus Egyetem

Keszi Roland, PhD[1] – Papp Gergő, PhD hallgató[2] (**18**. szekció)

Fogyatékos emberekkel szembeni attitűdök nagyvállalatok HR-vezetői körében a világgazdasági válság idején – Gyorsjelentés a 21. század elejének Magyarországáról

Annak ellenére, hogy több mint tíz éve adott az a lehetőség, hogy megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékossággal élő munkavállalók alkalmazásával ki lehet váltani a 2010-re drasztikusan megemelt összegű rehabilitációs hozzájárulást, a magyarországi nagyvállalatok nem járnak élen a fenti két célcsoportot érintő munkavállalók foglalkoztatásában. A világgazdasági válság jelenlegi körülményei és a jogszabályi változások ellentétes irányba hatnak (a világgazdasági válsággal negatív, a jogszabályi változással pozitív hatótényezőként kell számolnunk a foglalkoztatás tekintetében), egyelőre nincs letisztult képünk a két hatás eredőjéről. Feltételezhető ugyanakkor, hogy a nagyvállalatok toborzási, kiválasztási és létszám-leépítési politikájának hatása a megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékos személyeket fokozottan érinti. A szóban forgó munkavállalói célcsoport alkalmazásával kapcsolatos egyik legfontosabb kérdés az, hogy maguk a munkahelyek felkészültek-e a befogadásra. A befogadó munkahely kialakulásának/kialakításának szükséges, de nem elégséges feltétele a vállalati HR személyzet befogadási hajlandósága, melyet különféle attitűd dimenziók is mozgatnak. Előadásunk alapjául szolgáló kutatásunkban a magyarországi TOP500 (árbevétel tekintetében legnagyobb) vállalat HR-vezetői körében vizsgáltuk a munkaerő kiválasztását végző személyek attitűdjei és a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának intenzitásában megjelenő összefüggéseket. A felmérés során Findler és munkatársai által kialakított többdimenziós skálát (Multidimensional Attitudes Scale Towards Disabled Persons, MAS) adoptáltuk magyar munkahelyi viszonyokra. Ez a skála a fogyatékos emberekkel szembeni attitűdök affektív, kognitív és konatív összetevőit vizsgálja. Előadásunkban összefoglaló képet adunk a fogyatékos emberek nagyvállalati körben történő alkalmazásának makrodimenzióiról és azok időbeli változásairól, majd a nagyvállalati HR vezetők körében végzett attitűdkutatás eredményeit ismertetjük.

Attitudes Towards Disabled Persons among HR-managers of Large Companies during the Economic Crisis - Report from Hungary at the beginning of the 21st Century

Despite the fact that the opportunity of replacing the increased amount of rehabilitation contribution by employing people with disability or with reduced capacity to work has been existing for more than 10 years, Hungarian large companies do not have a leading role in employing people from these two target groups. The current circumstances of the economic crisis and the changes in legislation work in opposite directions – with the economic crisis negative, with the changed laws positive factors may be expected. So far we have not had a precise image of the outcome of the two factors. However, it is supposed that the effect of the recruiting, selecting and redundancy policy of companies concerning people with disability or with reduced capacity to work tends to be more intense. One of the most important questions regarding the employment of these two target groups is whether the companies are ready to accept them or not. The willingness of HR-managers, driven by different attitudes, to accept such employees is a necessary but not a sufficient prerequisite of creating work opportunities for these people. In our presentation based on research among HR-managers of the Hungarian TOP500 companies we study the connections between the attitudes of people responsible for recruiting workforce and the intensity of the employment of people with reduced capacity to work. During our research the method of Multidimensional Attitudes Scale Towards Disabled Persons by Findler et al. was adapted to the Hungarian environment. This scale measures the affective, cognitive and connative components of attitudes towards disabled people. In our presentation we are going to give a complex analysis of the macro dimensions and the trends of the employment of disabled people by large companies, followed by the results of the research on attitudes of large companies' HR-managers.

[1] keszir@socio.mta.hu
Adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] papp.gergo@yahoo.com
PhD hallgató, Budapest Corvinus Egyetem

Keveházi Kata[1] (**5**. szekció)

GENDERWISE, men as change agents (2006-2007) A projekt tapasztalatainak hazai feldolgozása

A GENDERWISE (2006-2007) az Európai Unió támogatásával, 8 ország 11 szervezetének közreműködésével megvalósult projekt, amely a nemek egyenlőségének elérésében a férfiak szerepét, érdekeltségük megteremtésének lehetőségeit vizsgálta. A partnerszervezetek paritásos, multiszektoriális összetételű akciócsoportokat (Local Action Group) hoztak létre, hatókörükben helyi kutatást (local mapping) végeztek. Összegezték oktatás-szocializáció, a munka világában, a magánszférában jellemző nemek közti egyenlőtlenségeket megjelenítő tényeket, adatokat, összefüggő szakpolitikákat, illetve az egyes országokban fellelhető jó gyakorlatokat. Az akciócsoportok végül vázolták azokat a szakpolitikai, munkáltatói, civil részről végrehajtandó feladatokat, tevékenységeket, melyek a nemek jobb együttműködését, egyenlőségének előmozdítását szolgálnák. Az oktatás-szocializációval összefüggésben az oktató-nevelő intézmények által alkalmazott tantervek, illetve a média felelősségét, lehetőségeit elemeztük az egyenlőségeket újratermelő nemi alapú sztereotípiáktól mentes közgondolkodás kialakításában. A résztvevők javaslatai szerint szükség van a nemzeti oktatási programok, tankönyvek felülvizsgálatára, a „rejtett tantervek" feltárására, a férfiak nagyobb arányú részvételére a nevelő szakmákban, a pályaorientációban az elkülönülő „férfias" és „nőies" szakmák elkülönülésének áthidalására, média felelősségének tudatosítására a merev női és férfiszerepek fenntartásában, a nők szexista ábrázolásában, a nemi alapú sztereotípiák továbbélésében. Az otthoni munkamegosztás területén résztvevők kulcsfontosságúnak tekintették a szülői szabadságok rendszerének újragondolását, az apák szülői szerepének megerősítését, az otthoni munkamegosztás egyenlőtlenségének párkapcsolati stabilitásra gyakorolt hatásának tudatosítását stb. A munka világában létező egyenlőtlenségek felszámolásához a munka és magánélet összeegyeztetésére lehetőséget teremtő, a gyermeket nevelő szülők térbeli és időbeli korlátait figyelembevevő munkahelyi gyakorlatok és munkáltatói szemlélet terjedését tartottuk szükségesnek. A projekt egy ún. /Agora Praxist /(jó gyakorlatok online piactere) hozott létre bemutatja, az egyes országok (a projekt időszakáig) létrejött jó gyakorlatait, az egyes területi akciócsoportok elképzeléseit, javaslatait a férfiak bevonásának elősegítésére. A JÓL-LÉT Alapítvány az alábbi tevékenységeket indította el többé-kevésbé a projekt hatására: 2007 óta minden évben Apák napja rendezvényeket szervezünk az egyenlő szülői szerepvállalás előmozdítása érdekében, 2010-ben Látható apák címmel fotókiállítással egybekötött kampányt indítottunk, melyet nagyvállalatok közösségi tereiben (Magyar Telekom) is bemutatunk. Apa-csoportok indítását is tervezzük.

GENDERWISE, men as change agents. Working with the Hungarian experiences

The GENDERWISE project from 2006 to 2007 was supported by the EU, with 8 participating countries, and 11 organizations. The project focused on the role of men, in shaping our world with new challenges for both men and women. The project used a novel approach in fighting women's disadvantages, as far as it seeks to establish men's interest in and cooperation for achieving the goal of gender equality. In the course of the project, participants created local, multi-sectional action groups of experts. The results of local mapping were reiterated in various platforms of gender inequalities (education, socialization, work, and the private sphere). The findings and results were disseminated at lectures and seminars for policy makers of the related fields in each country. The local action groups summarized specific tasks, activities for expert policy makers, employers, and civilians, which served the improvement of cooperation for equal rights for women. The project analysed the responsibility of the media and educational materials related to sociology of education – except for the private sphere –, and considered the possibilities of recreating the idea of equal possibilities, and reducing gender bias in public discourses. According to the suggestions of the GENDERWISE researchers there is a need to re-examine educational programmes and materials, in order to discover hidden agendas in education policies, a larger proportion of men working in pedagogical fields, the reducing of the gender-gap between careers for men and for women, the emphasizing of media responsibilities in recreating stereotypical gender roles, the sexist imaging of women, the continuing of gender stereotypes in public discourse. Regarding the private sphere, we re-examined the possibilities of greater participation of men in household chores, and in parenting, and how these goals may be achieved by specialized social policy, civilian initiatives, etc. The participants of GENDERWISE regarded the reconsidering of parental rights as a key factor, as well as the strengthening of the parental roles of fathers, reconsidering the effects of unequal household responsibilities on relationships, etc. Regarding the work sphere, our researchers considered it important to introduce work practices and policies that help to harmonize job and homemaking responsibilities, which also take into consideration the time schedules of families raising small children. The project created an online market place called Agora Praxis, which introduces the good practices in each participating country (during the time period of the project), and ideas of the local action groups, and their suggestions in engaging more men for the goals of gender equality. The JÓL-LÉT Foundation, as a participating organization has established the following projects as a consequence of participation in GENDERWISE: --Since 2007 we celebrate father's day each year, to improve equal participation in parenting, we organized a photo exhibition called: "Visable Fathers", which served as the beginning for our campaign in large companies (e.g. Telecom). We are planning to start conversation groups for fathers.

[1] kevehazi.kata@jol-let.com
Ügyvezető, Jól-Lét Közhasznú Alapítvány

Kiss Gabriella, CSc[1] -Fényes Hajnalka, PhD[2] (**17**. szekció)

Fiatalok az önkéntes munka változó világában

Előadásunkban arra keressük a választ, hogy milyen a kapcsolat az önkéntes munka modern formája, szerepe és motivációja között a felsőoktatási hallgatók körében, hogyan függ össze az önkéntes munka a csoport, a közösség működésével, funkcionálásával, konfliktusérzékelésével és kezelésével, valamint az innovációval. Mindezt jól megvilágítja az önkéntes munka szerkezete: (1) a társadalmi szükséglet, igény (2) az elégtelen kielégítés (3) a hiány (4) és végül a hiány megszüntetése az önkéntes munka által. Az önkéntes munka motivációi a felsőoktatási hallgatók körében: (1) tudatos karrierépítés (célracionális cselekvés) (2) új típusú karitatív motiváció (értékracionális cselekvés) (3) társadalmi, politikai tudatosság, egy szolidáris társadalom kialakításának igénye, a civil kontroll erősítése, a demokratikus értékrend terjesztése.
Az önkéntes munka tipikusan konfliktusmegoldó, hozzájárul a társadalmi problémák megoldásához, és a társadalmi problémák kezelése innovatív gondolkodást és cselekvést kíván. Erre különösen alkalmasak a fiatalok. Az új kihívásokra új válaszok kellenek, és a fiatalok előnye, hogy nem rögzült, betanult, rutin jellegű válaszokat, megoldásokat alkalmaznak, emellett a fiatalokra jellemző a mai szocializációs forma, a „kísérleti szocializáció", ami az új helyzetekhez való alkalmazkodás folyamata, amely szintén biztosítja a probléma érzékenységet és az innovációt. Az önkéntes munka nem „l'art pour l'art" tevékenység, hanem valamilyen ügy, hasznosnak tartott cél, segítendő csoport érdekében folyó tevékenység, ezáltal csoportképződést segít elő a segítők és a segítettek körében egyaránt. A mai fiatalokra individualizáltabb önkéntes munkavégzés jellemző, de azt is tulajdonképpen a csoportmunka, az együttműködés, a szolidaritás, a konfliktus kezelés és megoldás tanulására használják, és a munkáltatók is ezt értékelik. Az önkéntes munka egyre professzionalizáltabb, ami különösen jellemző a felsőoktatási hallgatók önkéntes munkavégzésére.
Előadásunkban ehhez hasonló elméleti kérdéseket járunk körül, amely egy későbbi empirikus kutatás kiindulópontjául szolgál, a „Campus-lét" a Debreceni Egyetemen.

Youth in the Changing World of Voluntary Work

In our presentation we try to find the answer as to what the relation is between the modern form of voluntary work, and the role and motivations of it among higher education students. How it is actually related to the functioning of groups and communities, the perception and handling of conflicts and innovation. This can be seen in the structure of voluntary work: (1) the social demand and want, (2) the insufficient fulfilment, (3) the absence, (4) and finally discontinuing the absence by voluntary work. The motivations of voluntary work among higher education students: (1) conscious career building (purpose-rational action), (2) new type of charitable motivation (value-rational action), (3) social, political consciousness, and the need of developing solidarity in society, strengthen civil control, disseminate democratic scale of values. The voluntary work is typically conflict solving, contributes to solving social problems, and to manage social problems needs innovative thinking and actions. The youth is especially suitable for this: The new challenges need new replies, and the advantage of youth is, that they don't apply fixed, learned, routine-like answers and solutions, besides the characteristic of youth is the modern form of socialization, "experimental socialization", which is a process of accommodation to new situations, which secure problem sensitivity and innovation, as well. Voluntary work is not an activity for its own sake, but an activity in the interest of some cause, for a useful purpose, to assist a group, hereby it contributes to form groups among helpers, and among people who need help, as well. The youth of our time can be characterized by more individualistic voluntary work, but they actually use this for learning group-work, co-operation, solidarity, handling and solving conflicts, and employers also appreciate this. Voluntary work is more and more professionalized, which is especially a characteristic of the voluntary work of higher education students. We will deal with such theoretical questions in our presentation, which is a starting point of further empirical research, in the frame of an OTKA project, called: "Campus-life" at University of Debrecen. Groups, group borders, group cultures.

[1] dalmig@tigris.unideb.hu
Nyugdíjas docens, Debreceni Egyetem

[2] fenyesh@freemail.hu
Egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem

Klucsik Gábor, PhD hallgató[1] (**8**. szekció)

Az internetezők kultúrafelfogása és az interneten folytatott tipikus tevékenységek

Előadásomban ismertetem az internetes felhasználók különböző típusait, magyar nyelvű tartalmak iránti igényeket felhasználói típusok szerint, valamint az internetezők kultúrafelfogását. Előadásom alapját Dr. Csepeli György - Prazsák Gergő: Örök visszatérés? című könyve és a könyvben felhasznált kutatások képezik. A könyvben szereplő kutatásokat összevetettem más kutatások eredményével, valamint kvantitatív kutatást végeztem, melyek lehetőséget biztosítottak a felhasználók pontosabb megismeréséhez.

The concept of Internet culture and typical Internet activities

I am going to talk about the different kind of internet users, the needs of the users according to Hungarian content and the internet users' perception of culture. The basis of my lecture is the book by Dr. Csepeli György and Prazsák Gergő: Örök visszatérés? I used the research materials, which were publicized in this book and other sources also. I am going to present my quantitative research which was useful to explore the users in depth.

[1] klucsikg@klucsikg.com
Tanársegéd, Dunaújvárosi Főiskola
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kmetty Zoltán, PhD hallgató[1] – Tóth Gergely, PhD hallgató[2] (**10**. szekció)

Civil aktivitás és politikai részvétel

Mind a civil aktivitás (formális és informális), mind a politikai részvétel sok szempontból körüljárt témája az utóbbi évek társadalomtudományi diskurzusának. A két kérdés a gyakorlatban összeér, hiszen a civil társadalom sok szempontból kiegészítője és helyettesítője az államnak, esetenként a politikai renddel szemben fennálló elégedetlenség is civil keretek közt szerveződik meg (pl.: tüntetések). A hazai nonprofit szakirodalom nagy figyelmet szentel az állami és nonprofit szektor sajátos viszonyának, ellenben a civil aktivitás és a politikai részvétel (illetve pártválasztás) összefonódásai már kívül esnek a vizsgálatok fókuszából. A kérdés annál is inkább érdeklődésre tarthat számot, mivel a civil társadalom szereplői aktívabb társadalmi szerepvállalásukon keresztül mintaként szolgálhatnak más emberek számára, ami network hatásként befolyást gyakorolhat a kevésbé elkötelezett emberek szavazási moráljára és akár pártválasztási attitűdjére is. Előadásunkban egyrészről megvizsgáljuk, hogy mikro szinten milyen együtt járás tapasztalható az egyének civil aktivitása és politika részvétele, politikai attitűdjei között. Másrészről körbejárjuk azt is, hogy makro szinten hogyan függ össze a civil aktivitás és a politikai részvétel. Az előadás végén egy többszintű modellben összefoglaljuk a főbb hatásmechanizmusok működését. Az előadáshoz az adatokat a DKMK 2008-as népszavazással és a 2010-es parlamenti választásokkal kapcsolatos adatfelvételei biztosítják, valamint a KSH nonprofit statisztikái, illetve a választási eredmények.

Civil Activity and political participation

Civil activity (formal and informal), and also political participation are well analysed parts of the past years social science dialogues in many ways. The two themes in practice have a partly common background, because in many aspects civil society should complement or substitute the state – occasionally dissatisfaction against the actual political order is also organized by civil society (for example demonstrations). Hungarian non-profit mainstream literature pays great attention to the relation between civil society and the state, but the connections between civil activity and political participation (party choosing) is out of the focus of their analysis. The point is even more interesting, especially as the actors of civil society also have an important role in social engagement – so they could be standards for other people, which can influence less committed people's political attitudes as a network effect. In our talk we will analyse the micro level connections between civil activity and political participation patterns, and on the other hand we will also examine the macro level correlations between these two questions. At the end of our discourse, we will summarize the main results in a multi level model. The analysis is based on the DKMK polls in 2008 and 2010, the Hungarian Statistic Office's non-profit statistics, and the 2008 and 2010 election results.

[1] zkmetty@yahoo.com
Tanársegéd, Károli Gáspár Református Egyetem
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] toth.gergo@gmail.com
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Koltai Júlia, Doktorjelölt[1] (**15**. szekció)

Újfajta mérési modellek a társadalmi igazságosság longitudinális mérésére

Az objektív szociológiai tényezők mérése (az esetek többségében) nem okoz különösebb problémát, de különösebb élvezetet sem. Ami a szociológust igazán érdekli az az, „ami az emberek fejében van", vagyis a látens struktúrák. Ezek mérése azonban sokszor nehézségekbe ütközik. Ezzel a problémával (is) szembesülünk, a társadalmi igazságosság kutatásakor. Az International Social Justice Project[2] (ISJP) egy nemzetközi longitudinális összehasonlító vizsgálat, amelyben országos reprezentatív mintákon mérték az emberek igazságosságról alkotott elképzeléseit. Ezen felmérés adatainak elemzésekor lehetőség nyílik arra, hogy az igazságossági elvek méréséhez, valamint ezek időbeli összehasonlításához felhasználjuk a Strukturális Egyenletek Modellezésének módszerét (Structural Equation Modeling, SEM). A SEM egymással összefüggő, többdimenziós módszerek családja. A módszer különösen alkalmas olyan modellek tesztelésére, amelyben a megfigyelt változók mellett, közvetlenül nem mérhető, úgynevezett látens változók is szerepelnek. Ezen kívül, időbeli összehasonlítás esetén nemcsak arra vagyunk képesek, hogy az attitűdök változását mérjük, hanem arra is, hogy teszteljük ezen attitűdök belső struktúrájának időbeli egyezőségét. Az ISJP 1991-es és 2008-as adatait felhasználva a SEM módszer segítségével olyan modelleket építettem, amelyek statikus és dinamikus komponenseket egyaránt magukban foglaltak. Az előbbi esetében azt próbáltam megragadni, hogyan függnek össze az emberek igazságossági elvekről alkotott vélekedései. Az utóbbi esetében pedig ezek időbeli változásaira koncentráltam. Előadásomban a SEM módszer elméleti bemutatásán és gyakorlati alkalmazásán túl, az elemzési eredményekből levonható következtetések bemutatására is sor kerül.

[2] Magyarországi kutatásvezetők: Örkény Antal és Székelyi Mária

New measurement models in the longitudinal measuring of social justice

The measurement of objective sociological phenomena (in most cases) does not cause serious problems ... but neither intellectual pleasure. However, what sociologists are really interested in is what is on people's minds, namely the latent structures. At the same time, the measurement of these structures often presents difficulties. We typically face this problem in research on social justice.
International Social Justice Project[2] (ISJP) is an international and longitudinal comparative survey, where the people's conceptions about social justice are measured in nationwide representative samples. In the analysis of this data, we have the opportunity to use Structural Equation Modelling (SEM) to measure justice principles and make longitudinal comparison. SEM is the family of coherent multidimensional methods. The method is particularly feasible to test models, which contain not only observed variables, but also directly not observable, so-called latent variables. Apart from this, in the case of longitudinal comparison we are not only able to measure the changes in attitudes, but also to test the equivalence of the structures lying behind the attitudes. Using the ISJP data from 1991 and 2008 and applying the method of SEM, I built models containing static and dynamic components as well. In the prior case, I tried to grasp how justice principles relate with each other in peoples' minds. In the latter case I concentrated on the longitudinal changes of these principles. Beyond the theoretical and practical introduction of the method of SEM, the presentation will also draw a conclusion from the results of the analysis.

[2] Hungarian leaders of the research: Antal Örkény and Mária Székelyi

[1] koltai.juli@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kopper Ákos, PhD [1] (**3**. szekció)

A határok, mint ontológiai eszenciák

Metaforikus leírások tömör, esszenciális leírását nyújtják a világnak, amelyeken keresztül a világ értelmezhetővé válik számunkra és a világ dolgai a helyükre kerülnek. Az elmúlt két évszázadban a politikumot felosztó határokról alkotott víziónk egy kifestőkönyvre hasonlított, ahol az államok különálló dobozok voltak és az állampolgárok ezeknek a jól elkülönült dobozoknak voltak a lakói. Ez a vízió azonban egyre kevésbé fedi a valóságot - ahogy a fizikai és politikai terek egyre kevésbé hozhatók fedésbe egymással - és ezáltal ez a vízió egyre kevésbé kínálja adekvát metaforikus leírását világunknak, a politika tereinek. Vagyis, ideje elgondolkoznunk azon, hogy ezt a víziót átértelmezzük, más metaforát keressünk világunk leírására, mert ha elavult metaforákon keresztül próbáljuk értelmezni a világunkat az ontológiai bizonytalanságokhoz vezethet, úgy érezhetjük, hogy kisiklott a világ, semmi sincsen a helyén.

The Imaginary of Borders and the Structure of the Political

Metaphoric descriptions of the world offer simple cognitive schemes to put things into their place and thereby offer keys to make reality out their easily interpretable. Arguably for centuries the prevailing understanding of the political relied on an imaginary where borders were conceived like lines of a colouring book cutting political space into distinct boxes of states, where citizens were defined congruously with the boxes of their states. Although this vision has prevailed in modernity, nevertheless it decreasingly corresponds to reality with physical and political spaces becoming incongruous, losing its capacity to define the contours of the political. Hence, the vision needs to be recast, because sticking to outdated metaphors creates false expectations and leads to ontological insecurities as the world out there seems to got off track, seems to become chaotic, disorderly.

[1] akoskopper@gmail.com
Társadalomtudós, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kovács Laura, PhD hallgató[1] (**14**. szekció)

Önkormányzatok a diszkrimináció ellen

Kutatási területem a helyi önkormányzatok hálózatosodása, amely az önkormányzatok különböző formában történő összekapcsolódását jelenti. Előadásomban az európai önkormányzatok egymással való kapcsolatépítésére fókuszálok. A téma aktualitása nem vitatható, hiszen megfigyelhető a városok autonómiájának globális színtéren való folyamatos növekedése. Két főbb fejlődési irány játszik fontos szerepet ebben a folyamatban: a globalizáció, illetve a decentralizáció. Amennyiben Európa meg kíván felelni a globalizáció kihívásainak, akkor valamennyi polgára számára egyenlő esélyeket és lehetőségeket kell biztosítania. Az EU 2000-ben elfogadott egyenlőségi jogszabályai[2] tiltják a faji vagy etnikai alapon történő diszkriminációt a foglalkoztatásban, a képzésben és az élet egyéb területein, mint például az oktatásban, a lakásügyekben és az egészségügyben. Az Eurobarometer 2009-es elemzése alapján[3] az mondható el, hogy az etnikai diszkrimináció érzékelhetősége a tagállamokban lassú csökkenést mutat ugyan, de továbbra is erőteljes a jelenléte Európában. A helyi hatóságokra fontos szerep hárul e tekintetben, hiszen a legalsóbb szinten működnek, szoros kapcsolatban állnak a polgárokkal, ezáltal fokozhatják ismereteiket, elősegítve a diszkrimináció különböző fajtáinak felismerését. Úgy tűnik, hogy az európai önkormányzatokat nyitottság és rugalmasság jellemzi, mely lehetővé teszi átfogó anti-diszkriminációs stratégia megvalósítását, illetve ennek érdekében az összehangolt cselekvést és tapasztalatcserét más országok önkormányzataival. Napjainkra a diszkrimináció elleni harc nem pusztán egy feladata az önkormányzatoknak, inkább egy attitűd, mely áthatja az önkormányzatok politikáját. Bár az Európai Unió Bizottságának nincsenek eszközei a tagállamok önkormányzatainak szabályzására, mégis számos módon ösztönzi őket a nemzetközi szinten való együttes fellépésre az etnikai konfliktusok megoldása terén is. Az önkormányzatok ez irányú tevékenységének összehangolására az Unió intézményrendszerén belül a Régiók Bizottsága hivatott. Előadásomban a RéB anti-diszkriminációs, ezen belül a faji megkülönböztetés ellen tett erőfeszítéseinek főbb irányvonalait szeretném bemutatni, 2007-től az Európai Esélyegyenlőség Évétől napjainkig. Továbbá, a számos létező önkormányzati hálózat közül egyet, az „Európai Városok Egyesülete a Rasszizmus ellen" nevű szervezet működésére térek ki részletesen.

[2] 2000/43/EC Irányelv, 2000/78/EC Irányelv
[3] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_317_en.pdf

Local governments against discrimination

I do research into networking of local governments, which means the different types of connection building between local authorities. I examine these co-operations both in a domestic and an international context, but mainly at the European stage. The actuality of the topic cannot be disputed, because the growing autonomy of cities in the global setting, and the new position they are claiming in the global legal order are noticeable. Two general developments play an important role in this new trend: globalization and decentralization. If Europe wishes to face with the challenges of globalization, it has to guarantee equal opportunities for its citizens. According to the EU's two Directives, which came into force in 2000, discrimination is prohibited on the grounds of racial or ethnic origin in the workplace as well as in other areas of life such as education, social security, healthcare and access to goods and services. Based on the Eurobarometer survey of 2009, it can be related that the presence of the ethnic discrimination shows a slow decrease in the member states, but it is still remarkable phenomenon in Europe. Local authorities have an important role in this process, because they are closely connected to the citizens, so they can increase the knowledge of the citizens and the recognition of the different kinds of discrimination as well. Openness and flexibility are the main characteristics of European local governments, which enable them to conduct comprehensive strategies against discrimination. The fight against discrimination is not a task of one authority; it is rather an attitude which penetrates all policies and activities of local governments. Although the European Union's Commission does not have tools to control the member states' local governments, it motivates them in several ways to cooperate with each other in order to seek the best solution to ethnic conflicts. Within the EU institutional system the Committee of the Regions has the competence to harmonize the local government's actions, also with regard to ethnical conflicts. Because of this I will do my presentation on the main efforts of this institution made against discrimination, from the "European Year of Equal Opportunities for All" 2007 till nowadays. Furthermore, I will go into the details of one of the many existing local authority networks, the European Coalition of Cities against Racism.

[1] laura.kovacs84@gmail.com
PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem

Krizmanits József, Doktorjelölt[1] (**10**. szekció)

Szavazatszonda – játékos politikai tájoló komoly szakmai tapasztalatokkal

„Szavazatszonda" - political-educational online game and its political science implications

There are different aspects that have an impact on a voter's choice in any democratic elections. Among those some four-five main categories can be laid down such as ideology and party-affiliation, sympathy and antipathy to leading politicians, judgement of political groups in regard of their political roles, values and interests of political programmes etc. The latter is the most detached and different programmes can be easily compared and studied. „Szavazatszonda" is the leading online smartvote system in Hungary, at least in terms of attendance, and the standpoints of tens of thousands of users can be compared. The main goal of the presentation is to analyse the lessons, interests, and political science implications of Hungarian politics and political programmes through „Szavazatszonda" during the 2009 European parliamentary elections, the 2010 general elections, and the 2010 municipality elections.

[1] krizmanitsjozsef@yahoo.co.uk
Szakmai igazgató, Politikon Intézet
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Krizsán Andrea, PhD[1] (**5**. szekció)

A QUING Projekt. Nemek Közötti Egyenlőség Politikájának Kvalitatív Elemzése Európában

A Quality in Gender + Equality Policies (Minőség a gender és egyéb egyenlőségi politikákban) c. EU FP6-os kutatás fő célja volt, hogy az ún. közpolitikai keretelemzés módszerrel az EU-27 országában, Horvátországban és Törökországban, azaz összesen 29 országban, valamint az Európai Unióban – mint politikailag meghatározó entitásban – vizsgálja meg a nemek közötti egyenlőtlenségeket érintő legfontosabb közpolitikai döntéseket, irányadó véleményeket. Ennek megfelelően 29 ország körülbelül 50 kutatója végzett elemzést különböző közpolitikai szövegeken: az országkutatók egyrészt törvényeket, stratégiai terveket, és parlamenti vitákon elhangzott beszédeket elemeztek, másrészt a civil vélemények és azoknak a közpolitikába való becsatornázási lehetőségének vizsgálatára nem-kormányzati szervezetek által írt dokumentumokat tanulmányoztak. Alapvetően három fő közpolitikai témakör volt, melyek mentén a project kutatói kiválasztották az elemzendő irományokat. (A döntések módszertani megalapozása egy tágabb módszertani ismertető mellett hamarosan elérhető lesz a tágabb közönség számára is a www.quing.eu websiteon). Egyrészt a gondozási feladatokkal összefüggő inaktivitás, munkaerő-piaci részvétel, munkanélküliség, másrészt a családjogi törvények, házas- és élettársi kapcsolatokat, reprodukciós jogokat érintő kérdések, harmadrészt a társadalmi nemek mentén strukturálható erőszak, családon belüli, illetve munkahelyi erőszak, emberkereskedelem stb. álltak az elemzés fókuszában.

QUING project

QUING is an international research project funded within the European Commission's 6th Framework Program (2006-2011). It aims to address issues of gender and citizenship in the European Union and to provide innovative knowledge for inclusive gender and equality policies in present (and future) EU member states. QUING involves twelve project partners across Europe. In the context of the EU, a multi-layered, multicultural democracy claiming to be based on mutual respect for its diverse peoples and cultures, where gender issues are constitutive of current polarizations QUING is premised on the idea that gender equality policies, as the most developed policies against inequality, provide the best entrance to developing inclusive gender and equality policies. QUING actively brings together and constructs the knowledge needed for such inclusive policies. It conceptualises how attention for intersectionality, the cross-cutting of diverse forms of inequality, can be integrated in policies and how technocratic tendencies in this field can be counteracted. It will also assess the current content, quality and problems of gender equality policies and formulate recommendations and standards for gender training so that policy-making fits gender-equal citizenship in a multicultural Europe. QUING integrates five activities: LARG, WHY, STRIQ, FRAGEN and OPERA. These activities cover all present EU member states as well as Croatia and Turkey.
Activities of QUING pursue among others a comparative analysis of differences, similarities and inconsistencies in the field of gender+ equality policies between the EU and its Member States, make an attempt to explain similarities, differences and inconsistencies, and study how intersectionality is currently dealt with in gender+ equality policies across the European Union and its Member States. QUING uses a variety of qualitative methods of policy analysis including critical frame analysis (Verloo 2005).

[1] Krizsana@ceu.hu
Kutató, Közép Európai Egyetem

Laki Ildikó, Doktorjelölt[1] (**18**. szekció)

Szervezetek, munkaadók és a fogyatékos személyek

A fogyatékos személyek foglalkoztatásának kérdésében jelentős szerepet tölt be a munkaadók oldaláról megfogalmazott elvárások és feltételek köre, valamint a fogyatékos személyek befogadására, illetve elfogadására vonatkozó magatartások formája. Erre vonatkozóan az elmúlt húsz esztendőben gyökeres változások indultak el a politika, a gazdaság és nem utolsó sorban a társadalom oldaláról. A legfontosabb előrelépés az integrációs törekvések, valamint a foglalkoztatás területén történt, melyben legaktívabb szereplőknek a civileket tekinthetjük. Előadásomban három szervezettípus (állami, nonprofit és gazdasági) oldaláról kívánom bemutatni a hazai fogyatékos személyek foglalkoztatásának, valamint foglalkoztathatóságának problémáját. A társadalom nyitottabbá válásában a hátrányos helyzetben lévő csoportok, különös tekintettel a fogyatékos személyek, kiemelt szerepet kapnak, legyen az a mindennapi élet vagy a munkaerőpiac. Az érintettek integrálódását azonban nem csak a társadalom befogadó képessége befolyásolja, hanem egyéb más tényezők is, úgymint az intézmények elérése, az épületek akadálymentesítése, az egyenlő hozzáférés megteremtése. Ezek mindegyike a hazai állami, nonprofit és gazdasági szervezetek keretében komoly dilemmát okoz, hiszen a fogyatékos munkavállalók esetében nélkülözhetetlen az akadályok felszámolása, a munkavégzéshez szükséges feltételek megteremtése. Az előadás fő vonalában a szervezetek fogyatékos foglalkoztatási politikájának legfontosabb mutatói állnak, melyeket kiegészít az egyes szervezeti típusok esélyegyenlőségi, valamint egyéb szakmai dokumentumainak megismertetése, a fogyatékos munkavállalók aránya a szervezet egészében, foglalkoztatásuk lehetőségei, azok formái és a szervezetek e területre irányuló jövőbeni elképzelései. Alapvető kérdés tehát az, hogy a hazai munkaadók milyen elképzeléssel és lehetőségekkel rendelkeznek a fogyatékos személyek foglalkoztatására vonatkozóan a 21. század küszöbén, a sokszínű szervezetek mit tesznek a jövőben az érintettekért, mi jellemzi a hazai és nemzetközi munkajogi környezetet, valamint a támogatói szerepeket.

Organizations, employers, and people living with disabilities

In the employment potentials of the disabled the expectations and conditions posed by employers, as well as the patters for their integration and acceptance in the wider labour market manifest significantly. In the past twenty years marked changes were discernable from the angles of politics, the economy, and most prominently society itself. The most meaningful advances were made in the realms of integration and employment in which a highly active part was carried by civil society organizations. In my presentation I intend to give an account of the challenges facing the disabled in their employment opportunities by delineating the specific conditions prevailing in the three distinct types of organizations – state/public, non-profit, business. In making society more open and tolerant, disadvantaged groups, especially those with disabilities play an elevated role, may it be in daily life or in the labour market. However, the integration of those involved is affected not only by the level of tolerance exhibited by society in general, but also by other factors such as user-friendliness of public institutions or their wheelchair accessibility and the realization of equal opportunities in their code of operations. The conclusive settlement of these challenges raises serious dilemmas among state/public, non-profit, business organizations as it is indispensable to provide uninhibited access for the disabled to the facilities/work premises so that they can optimise their work potentials. The main thread of the presentation entails the most pronounced features of the various types of organizations relative to their employment practices of the disabled, which are further supplemented by the detailed analysis of pertaining documentation on equal opportunities, the proportion of the disabled vis-à-vis the entire workforce, their employment opportunities and its forms, and finally the organizations' future plans in this field. Therefore, an essential question presents itself on the kind of future plans and opportunities that local/domestic employers have in connection with the employment of people with disabilities at the dawn of the 21st century; further, what can the various organizations accomplish to serve their interests in the future, and what characterizes the domestic and international labour law standards/trends as well as the support mechanisms.

[1] laki.ildiko@socio.mta.hu
Tudományos segédmunkatárs, MTA Szociológia Kutatóintézet
Egyetemi adjunktus, Szegedi Tudományegyetem
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Leidinger Dániel, PhD hallgató[1] (**4**. szekció)

A pomázi „vizes klímastratégia" bemutatása

Az éghajlatváltozás és az erőforrásválság egyre intenzívebb fenyegetettséget jelent a társadalom számára. A két jelenséggel kapcsolatban olyan változásokra kell felkészülni, amelyek következményeként a társadalom alapvető szükségleteinek a kielégítése sem lesz a megoldható a ma megszokott módon. Az egyik ilyen alapvető szükséglet – az élet szempontjából kulcsfontosságú erőforrás – a víz. Ezen erőforrás települési szintű megóvásának a lehetőségeivel foglalkozik Pomáz település „vizes klímastratégiája". Az elmúlt évek extrém időjárási jelenségei (hőhullámok, aszályok, enyhe telek, évszakok kimaradása, viharok, stb.) arra intik a társadalmat, hogy az éghajlatváltozás közvetlen következményei már elértek minket. Az éghajlatváltozás miatt bekövetkező egyik várható következmény a természeti környezet vízháztartásának a felborulása. Ez jelentkezhet hosszan elnyúló száraz, aszályos időszakokban, másrészt hirtelen lezúduló nagymennyiségű, özönvízszerű csapadékhullásban, amely hosszú távon – akárcsak az aszály – szintén vízhiányt okoz. A csapadékeloszlás szélsőségeinek köszönhetően a nagyobb folyóvizeken egyre nagyobb eséllyel következnek be szélsőségesen magas, vagy szélsőségesen alacsony vízállások, a kisvízfolyásokon pedig egyre gyakoribbá, és egyre erősebbé válnak a hirtelen áradások. Az éghajlatváltozás mellett a közeljövőben (már az elkövetkezendő egy-két évtizedben) komolyan számolnunk kell az erőforrásokhoz való hozzáférhetőség korlátaival is. A jelenleg használt energiahordozóink jelentős része még az előttünk álló évtizedben eléri kitermelésének csúcsát, ami azt jelenti, hogy ettől kezdve a készletekből egyre kevesebb áll majd az emberiség rendelkezésére. A közeljövőben egyre erősödő energiahiánnyal számolhatunk. Jelenleg az ivóvíz egy olyan vezetékrendszeren keresztül jut el a lakossághoz, amelynek a működése attól függ, hogy rendelkezésre áll-e megfelelő mennyiségű villamos energia. Részben ugyanez igaz a szennyvíz elszállításával, ill. kezelésével kapcsolatban is. A közeljövőben beköszöntő egyre energiaszegényebb időszak arra kényszerít minket, hogy mind az ivóvíz ellátás, mind pedig a szennyvízelvezetés területén is egyre nagyobb mértékű energiatakarékosság valósuljon meg, továbbá hogy kerüljenek kialakításra a jelenlegi vízgazdálkodási gyakorlatot felváltani képes alternatív megoldások. 2009-ben – az 1999-es pomázi árvíz 10. évfordulóján – készült el a „Pomáz város vizes klímastratégiája" című tanulmány. A tanulmány stratégiai javaslatokat fogalmaz meg a települési vízgazdálkodás átalakításával, ill. a helyi társadalom felkészítésével kapcsolatban. A stratégia célja, hogy az éghajlatváltozás okozta szélsőséges időjárási helyzetek (hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékok, árvizek, aszályos időszakok, stb.), ill. az energiaválság következményeként várható vízellátási zavarok minél kisebb mértékben veszélyeztessék a helyi társadalmat.

Presentation of the "Watery Climate Strategy" of Pomáz

Climate change and the crisis of resources mean an increasingly intensive threat to society. One should be prepared for such changes in relation to these two phenomena as a consequence of which even satisfying the basic needs of society will not be possible in the manner taken for granted today. One such basic need is water, a resource of key importance to life. The "watery climate strategy" of the town of Pomáz deals with the possibilities of the preservation of this resource at settlement level. The extreme weather phenomena (heatwaves, draughts, mild winters, missed seasons, storms, etc.) of the past years warn society that the direct consequences of climate change have already reached us. One of the expected consequences of climate change is that the water balance of the natural environment would be upset. It may be manifest in extended long dry periods and draught, or in a sudden fall of enormous quantities of precipitation, which in the long run and similarly to draught would also cause a shortage of water. Due to the extremities of the distribution of precipitation there is a greater chance of extremely high or extremely low water levels of the major rivers; and sudden floods of minor water flows are becoming increasingly frequent and strong. In addition to climate change one should seriously expect limitations in access to resources in the near future (already in the coming one or two decades). A significant part of energy carriers currently in use would reach the peak of their extraction already in the decade ahead of us, which means that from then on a decreasing stock of those resources would be available to humanity. One may expect an increasingly vigorous shortage of energy in the near future. At present drinking water reaches the population through a pipeline system the operation of which depends on whether an adequate quantity of electrical energy is available. Partly the same applies to transporting and treating sewage water. The increasingly energy-poor period soon dawning upon us forces us to achieve an ever-greater extent of energy saving in the field of drinking water supply as well as draining sewage water; further on, alternative solutions capable of replacing the current practice of water management should be evolved. The study entitled The Watery Climate Strategy of the Town of Pomáz was completed in 2009, on the tenth anniversary of the flood of the town. It outlines strategic proposals for the transformation of water management in the town and for preparing local society for it. The aim of the strategy is to see to it that the foreseen disturbances in water supply as a result of situations caused by extreme weather conditions (sudden large quantities of precipitation, floods, periods of draught, etc.) and as a consequence of the energy crisis should endanger local society as little as possible.

[1] eghajlat@socio.mta.hu
Munkatárs, Aquaprofit Zrt.
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Lugosi András, PhD hallgató[1] (**14**. szekció)

„Sztalin főhercege". Kohn báró vacsorái a Falk Miksa utcában a fajgyalázási törvény idején

A magyarországi zsidóüldözések történetének kutatásában a zsidótörvények rendelkezéseinek végrehajtása régóta kiemelt témának számít, de a történetírás mind ez idáig szinte teljes mértékben a második zsidótörvényben meghatározott diszkriminatív intézkedések végrehajtására koncentrált. Arra teszek kísérletet, hogy a kutatás spektrumát kiterjesszem a harmadik zsidótörvényre, különös tekintettel a zsidók és keresztények közötti szexuális érintkezés tilalmának problémájára, beleértve az ellenőrzés és a szankcionálás kérdését is. Előadásom alapját egy 1943-as, a fővárosi levéltárban található, ún. fajgyalázási per iratai képezik. A jogi antropológia módszereinek felhasználásával megpróbálom kibontani Kohn báró (álnév) büntetőügyének mikrotörténeti elemzését. Ez az eljárás, azt gondolom, hogy számos elméleti szempontból fontos, és nemcsak mikroszinten vizsgálható kérdést vet fel. Miképpen tudta ellenőrizni a hatalom a városi teret és annak használóit a német megszállás előtt, amikor még egyáltalán kísérletet sem tettek zsidók és keresztények területi elkülönítésére? Ebben a nyitott városi térben hogyan jöttek létre határok zsidók és keresztények között? Milyenek voltak ezek a határok? Láthatatlan, belső, szubjektív/személyes vagy látható, külső, objektív, azaz a nyilvános térben tárgyiasult határok? Milyen hatalmi mechanizmusok révén ellenőrizték ezeket a határokat? Az üldözött zsidó férfiak és potenciális keresztény szexuális partnernőik hogyan találhattak rajtuk réseket? Miképpen tudtak ezeken a réseken áthatolni, illetve a hatalom hogyan tudta ezt megakadályozni, próbálkozásaikat leleplezni és szankcionálni, s a vádlottak milyen védekező mechanizmusok révén tudtak kibújni a büntetőjogi következmények alól? Egyfelől az ún. térbeli fordulat belátásai segítőeszközül szolgálhatnak-e a holokauszt és a zsidóüldözések történeti kutatásában, illetve képesek-e annak megújítására? Másfelől a fajgyalázási perek vizsgálata hozzájárulhat-e a térbeli fordulat szemléletének megerősödéséhez? Végül ez az új térbeli megközelítés módosíthatja vagy megváltoztathatja-e az üldöz(tet)és korabeli budapesti keresztény és zsidó társadalmának viszonyáról alkotott történeti felfogásunkat?

"Stalin's Prince": Baron Kohn's Dinners in the Falk Miksa Street at the Time of Law of Miscegenation

The implementations of anti-Semite laws have been leading topics for a long time in the field of historical research of the persecution of Jews in Hungary. However Hungarian historical writing up to till now have almost fully focused on the enforcement of discriminative regulations, which were codified in the second anti-Jewish law. I attempt to extend the spectrum of research to the rules of third one, especially the prohibition of sexual intercourse between Jewish men and Christian women included the problems of control and imposing sanctions. My lecture is founded on the file of a miscegenation case in 1943, which is recorded in the Budapest City Archives. I try to develop a micro-historical analysis of this trial using legal anthropological methods. I think it raises a number of questions, which are relevant from theoretical point of view and they can be searched at not only micro level. How could the political power rule over urban space and its users before German occupation, when the segregation of Jewish and Christian population of the city was not made an attempt at? How did borders come into existence between Jews and Christians in this sort of open urban space? What types were these borders? Invisible, interior, and subjective/personal or visible, exterior, and objective ones? With the last I mean that these borders were objectified in public space. Which power mechanisms had they been controlled by? How could persecuted Jewish men and their potential female sexual partners find apertures of them? How could they break through these apertures? How could representatives of power prevent, unveil and impose sanctions on them? How could defendants avoid criminal consequences? Could the insights of spatial turn help and renew the historical research of holocaust and persecution of Jews on the one hand? Could the investigation of miscegenation cases contribute to corroboration of the approaches of spatial turn on the other hand? In the end could these spatial attitudes modify or change our historical accounts of relations between Jewish and Christian societies of Budapest in the age of persecution?

[1] andras.lugosi@gmail.com
Levéltáros, Budapest Főváros Levéltára
PhD hallgató, Eötvös Lorand Tudományegyetem

Magyar Henrietta, PhD hallgató[1] (**16**. szekció)

Urbánus huncutság ?! – „Living Apart Together": Párkapcsolati alternatíva a 21. században

Az elmúlt években mind Magyarországon, mind Európában egyre nagyobb a térnyerése a létező és kulturálisan legitimált Living Apart Together – LAT párkapcsolati alternatívának. Noha Magyarországon is elterjedt, jelenléte még nem hozta magával azt a fajta szókészletet, amellyel ezt az új jelenséget nevén lehetne nevezni. Kik is ők? A Living Apart Together életforma hívei a külvilág számára ismert kizárólagos partnerkapcsolatokban – nem alkalmi kalandok – élnek, amelyekben a partnereknek nincsenek más tartós párkapcsolatai, ám mégis külön háztartásban laknak. A Living Apart Together csoportja nálunk még nem került a társadalomtudományi érdeklődés homlokterébe, így a LAT- kérdés szubjektív oldalának vizsgálatára sem került még sor. Holott Magyarországon - az NKI Életünk forduló pontjai demográfiai adatfelvétel 2008/09-es kérdezési hullámának adatai szerint - mintegy félmillió felnőtt él ilyen párkapcsolatban. A kutatás célja, elsősorban a Living Apart Together kapcsolati formának a feltárása és bemutatása, ezen túl a kutatás arra a kérdésre kíván választ adni, hogy mely okok és tényezők járulnak hozzá ennek a kapcsolati formának a kialakulásához, fenntartásához, valamint hogy mi az oka annak, hogy az érintettek nem költöznek össze, nem létesítenek közös háztartást. Ennek a kapcsolattípusnak a térnyerése hátterében összetett feltételrendszer húzódhat meg, melynek legfontosabb elemeiként az általános jólét és társadalmi biztonság következtében teret hódító individualizációt, az életformák pluralizálódását és az értékrendi változásokat jelölhetőek meg. Vizsgálatom megvalósításához a Központi Statisztikai Hivatal Népességtudományi Kutatóintézet által készített „Életünk fordulópontjai" című panelvizsgálatot is szeretném használni, mivel III. hullám során (2008/2009-es lekérdezés) megkérdeztek minden résztvevőt, hogy van-e olyan tartós párkapcsolata, akivel nem él egy háztartásban. Kutatásom másik részében strukturált életút-interjú alapján végeznék diskurzuselemzést. Előadásom a 2009-ben kezdődő, még jelenleg is folyamatban lévő PHD kutatásomhoz kapcsolódik, melynek során egyrészt rövid áttekintést szeretnék adni az alapvető elméletekből, amelyek a kutatásom kiindulási alapjaként szolgál, másrészt szeretném bemutatni kutatási tervemet, módszerválasztásomat.

Urban playing around ?! "Living Apart Together": An alternative relationship in the 21st century

In recent years the culturally legitimate Living Apart Together (LAT) relationships became more and more popular in Hungary and all over Europe. Even if it is quite frequent in Hungary, its presence did not created a language that would be able to name this new phenomenon properly. Who are they? Living apart together means to live in an exclusive long term – and not occasional – relationship with a partner. In these relationships the partners have no other intimate relationships, however they still live in separate households. The group of Living Apart Together is not in the focus of the social sciences, and the subjective sides of the issue have not been investigated, at least in Hungary – according to the 2008/09 data of the Demographic Research Institute's longitudinal panel survey "Turning Points of the Life Course" about half a million people live in such relationships. My research goal is to map out and describe the structure of the Living Apart Together relationships in the Hungarian context, and to discover what reasons and factors facilitate this form of relationship, what factors prevent the partners from moving into a common household. I argue that the background of creating a LAT relationship is a complex system of factors, generated by the general well being and social security, such as individualism, the pluralism of living standards, and the changes of values and norms. My research is based on the longitudinal panel survey "Turning Points of the Life Course", since in its third wave all respondents were interviewed if they live in such a relationship. The database analysis will be supported by a discourse analysis, based on structured life course interviews. My presentation – closely connected to my PhD research – will summarize the theories dealing with the issue of LAT relationships, and presents my research plan and choice of methodology.

[1] magyar.henriett@freemail.hu
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Makó Ágnes, PhD hallgató[1] (**16**. szekció)

A nemek közötti munkamegosztás termékenységre gyakorolt hatása Magyarországon

Tervezett kutatásom témája az európai társadalmakra jellemző csökkenő termékenység munkaerő-piaci hátterének vizsgálata. Az utóbbi évtizedek demográfiai folyamatai a fejlett államok egyik legjelentősebb társadalmi problémájának kialakulásához vezettek: az alacsony gyermekvállalási hajlandóság a legtöbb európai országban már a népesség egyszerű reprodukciójához sem elég. A nemzetközi és magyar kutatási eredményekből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a pénzbeli családtámogatás termékenységre gyakorolt pozitív hatása létezik, de ennek mértéke és hatékonysága kérdéses. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy ma Európában általában a magas női foglalkoztatottsággal jellemezhető országokban magasabb a termékenység is. Emellett a gyermeknevelésben történő apai szerepvállalás is pozitív hatást gyakorol a gyermekvállalási hajlandóságra, amint azt az ebben élenjáró észak-európai államok (Svédország, Norvégia, Izland) példája mutatja. Ezen eredmények tudatában azt a hipotézist állítottam fel, hogy a nemek közötti munkamegosztás rugalmasabbá tétele hatékonyabban járulhatna hozzá a tervezett gyermekek megszületéséhez, tehát a termékenységi ráta növekedéséhez, mint a családtámogatási juttatások emelése. A hatékonyabb munkamegosztás kialakításának két oldala van: egyrészt fokozni kell a nők munkaerő-piaci részvételét az atipikus foglalkoztatási formák támogatásán, valamint a munkaerőpiacra történő be- és kilépés rugalmassá tételén keresztül, másrészt ehhez szükség lenne a nők háztartási munka és gyermeknevelés általi terhelésének csökkentésére, melyben alapvető fontosságú lenne a férfiak részvétele. Véleményem szerint a nemek közötti munkamegosztás kiegyensúlyozása sokrétű társadalmi és gazdasági előnyökkel járna, melyek közül csak egy a fertilitás várható növekedése. A nők fokozott munkaerő-piaci részvétele pozitív gazdasági hatása mellett elősegíti a nők társadalomba való integrálódását, szakmai kiteljesedésüket, valamint ön- és családfenntartó képességüket. A férfiak fokozott részvétele a házimunkában és a gyermeknevelésben integrálja a férfiakat a családba, szorosabbá téve a családtagjaikkal, gyermekeikkel való kapcsolatukat. Emellett rövid távon javítja szubjektív jóllétüket, hosszú távon pedig fizikai és mentális egészségi állapotukat, így növelve várható élettartamukat. Mindez ráadásul hozzájárulna a nemek közötti esélyegyenlőség, tehát egy igazságosabb társadalom eszméjének beteljesítéséhez is.

The effect of gender division of labour on the fertility level in Hungary

The topic of my research plan is examining the effect of the labour market on the fertility rate throughout the societies in Europe. The demographic trends in the last few decades led to one of the most remarkable social problems in the developed world: the low childbearing intentions do not fulfil anymore the replacement fertility level in most of the European countries. The results of international and Hungarian research show that family allowances do have a positive effect on fertility level but their extent and effectiveness are questionable. According to international experiences, fertility levels are higher in countries with raised employment rate of women. Besides, as we can see in leading North European countries (Sweden, Norway, Iceland), the fathers' share in childrearing has a positive effect on childbearing intention as well. Being aware of these results I posed a hypothesis that a more flexible gender division of labour serves more efficiently the increase of planned childbirth, thus raising fertility level, rather than increasing family allowances. Developing a more efficient division of labour has two approaches: on one hand it is important to enhance the labour force participation of women by supporting atypical work forms and escalating the flexibility of entering, quitting and re-entering the labour market. On the other hand these above-mentioned conditions assume easing women's burden of housework and childrearing, which necessitates the participation of men. In my opinion, the balanced gender division of labour would induce diverse social and economic advantages one of which is expected to be the rise of fertility level. The increased labour market participation of women has a positive economic effect and helps their integration into society. In addition it raises their professional accomplishment, their self-sufficiency and the chance of having adequate income to provide for their family. Men's increased participation in housework and childrearing integrates them into their family and tightens the relationship with their children. Moreover, it improves their subjective well being in the short run and ameliorates their physical and mental state of health and increases their life expectancy in the long run. Above all, these circumstances would promote gender equality thus fulfilling the conception of social justice.

[1] agnes.mako@gvi.hu
Elemző, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Makovi Kinga, PhD hallgató[1] **– Néray Bálint, PhD hallgató**[2] (**12**. szekció)

Szeretve vagy elismerve lenni? – Hogyan (nem) torzítja a státuszverseny a tanulói teljesítményt az iskolai baráti közösségekben?

A státusz és a tanulói teljesítmény közötti kapcsolat ellentmondásos. Korábban már feltárták, hogy az osztálytermi státusz és a teljesítmény meghatározói eltérőek lehetnek, továbbá, hogy a kiemelkedő teljesítmény státuszveszteséggel is járhat. A társas elismerésre való törekvés természetes emberi vágy, így a diákok jó eséllyel csökkentik teljesítményüket az elismerésért cserébe, ezzel olyan ellenséges környezetet létrehozva, amely aláássa az oktatási rendszer céljait minden szinten. Jelen előadás célja egyrészt azon tényezők és mechanizmusok feltárása, amelyek a magas teljesítményt magas státusszal jutalmazzák, másrészt azoké, amelyek a kiközösítés által elértéktelenítik a teljesítményt. A személyes meghatározók (min pl.: a külső megjelenés és jellemvonások, vagy a tanulástól eltérő területeken való kiválóság) és a társas miliő (a tanárok által állított követelmények, vagy a szülők elvárásai) nagyban meghatározzák nem csak a diákok teljesítményhez való hozzáállását, de azt is, hogy mitől válik valaki elismertté az adott közösségen belül. Mivel ezen mechanizmusok olyan interperszonális kapcsolatok keresztül hatnak, mint a baráti és az ellenszenvi viszonyok, kapcsolatháló-elemzés módszerét alkalmazva vizsgáljuk meg kutatási kérdéseinket egy 10 elsős középiskolai osztályt tartalmazó mintán (N=306).

Kulcsszavak: teljesítmény, státuszverseny, kapcsolatháló-elemzés

Being loved or being acclaimed? – How does (or does not) status rivalry distort performance in friendship-networks?

The relationship between status and achievement in course material is ambiguous. It has recently been discovered that determinants of status in school classes may be disjoint from performance; moreover, excellence in performance could even cause status deficit. As humans strive for social recognition, students may lower their efforts in a hostile environment, and this undermines the goals of education at an overall level. The present work aims to determine the underlying factors and mechanisms leading to evaluate performance by high status in the community. On the other hand, we aim to determine those factors, which contribute to underrate performance by ostracism. Both personal attributes (such as outlook, personality traits and eminence in other activities than studying) and social milieu (requirements set by teachers or expectations of parents) have crucial roles in forming the stance of students to performance, as well as being appreciated or not in the class. Since these mechanisms are effective through interpersonal relationships, such as friendships and negative ties, we carry out social network analysis using data from of first grade high-school students from 10 classes in Hungary (N=306).

Keywords: achievement, status competition, social network analysis

[1] kinga.makovi@gmail.com
PhD hallgató, Columbia University

[2] balint.neray@gmail.com
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Marián Béla, MA[1] (**9**. szekció)

Demokrácia képek és a radikális jobboldal vonzereje

Az elmúlt néhány év legfontosabb pártpolitikai fejleménye a jobboldal és a radikális jobboldal térnyerése. A Marketing Centrumánál folyó politikai vélemény-kutatások segítenek megérteni a folyamatot. A magyarok elsöprő többsége úgy érzi: lassabban fejlődünk az ország adottságainál. Ebben a rossz politikai vezetésnek tulajdonítják a legtöbben a legnagyobb szerepet, de nagyon sok fejben visszhangoznak a radikális jobboldal ok tulajdonításai is. A közvélemény többsége nem bízik a politikai intézményrendszerben. A Jobbik támogatói különösen bizalmatlanok, és a körükben a leginkább negatív a jogbiztonság érzet mutató mérlege is. Mindez nagyon sokaknál a demokráciába vetett hitet is kikezdi. A Jobbik jelenséghez hozzátartozik az etnikai előítéletesség terjedése is. Ezen belül különösen az, hogy a közvélemény nagy többsége a romagyilkosságok árnyékában is a romákat kárhoztatja a többség – kisebbség konfliktusokért. A radikális jobboldali eszmék iránti nyitottságra azonban – a klasszikus elméletekkel szemben – nincs kimutatható hatása a családok nevelési klímájának. A történelemszemléletnek, és a magyarság tudat faktorainak viszont nagyon is jelentős a magyarázó ereje.

[1] bela.marian@gmail.com
Kutatási igazgató, Marketing Centrum

Medgyesi Márton, PhD hallgató[1] (**15**. szekció)

Az egyenlőtlenséggel kapcsolatos attitűdök kohorszok közötti különbségei európai országokban

Cohort differences in inequality attitudes in European countries

This study examines cohort differences in attitudes towards income inequalities in European countries comparing former socialist countries and Western European countries. The main hypothesis of the study is that if the „socialist legacy" argument holds, cohort differences in attitudes to inequality should be larger in former socialist countries than in Western European countries. According to the "socialist legacy" hypothesis inhabitants of former Eastern bloc countries are more in favour of low inequality because of the effect of the communist regime on their preferences. Authors argue that the effect of the regime might have come about through indoctrination of Marxist egalitarianism or by people becoming accustomed to low levels of inequality due to state control and redistribution of an overwhelming part of income in the society. A more general version of this hypothesis states that attitudes can be the product of socialisation in a specific type of welfare regime. By everyday exprience of the regime's institutions and it's dominant ideology people absorb at least part of this ideology and this results in typical patterns of inequality tolerance between welfare-state types. A great number of studies examine the hypothesis of the effect of communist ideology on attitudes in countries of the former Eastern bloc. Cross-sectional comparative studies of inequality attitudes do generally show a greater preference for lower inequality in former socialist countries even after accounting for compositional differences between countries. More interesting are studies which examine the change in attitudes to inequality after transition. According to one hypothesis (the convergence hypothesis), as levels of income inequality come close in former communist countries to those in Western European countries, attitudes to inequality in ex- socialist countries also becomes similar to opinions typical in Western countries. In this view, convergence of attitudes takes place, partly because there is a general shift toward accepting higher levels of inequalities in Eastern countries, partly in the consequence of population change: cohorts who lived decades under communism are replaced by new cohorts with little or no experience of communism. That is members of younger cohorts should be more willing to accept higher levels of inequality since for them indoctrination of egalitarian views or habit-forming effect of the low inequality socialist system had not taken place. Such differences however are not expected between cohorts in Western European countries since these societies were not subject to such sudden systemic change as the former socialist countries and as a consequence experience of cohorts must have been much more similar. This study thus examines cohort differences in attitudes to inequality using comparative data from the International Social Study Programme module on inequality which has been fielded in 1987, 1992, 1999 and 2009.

[1] medgyesi@tarki.hu
Kutató, TÁRKI Társadalomkutatási Intézet
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Megyesi Boldizsár, Phd hallgató[1] (**7**. szekció)

Ideiglenes intézmények és civil szervezetek a vidékfejlesztésben

A kilencvenes évek kezdete óta Nyugat-Európában a fejlesztéspolitika alapvetően megváltozott, és nem csak tudományos körökben, de a politikusok, döntéshozók számára is elfogadottá váltak az alulról jövő kezdeményezések. A kutatások nagy része abból a problémából indul ki, hogy miként lehetne segíteni az ilyen kezdeményezések elterjedését, mivel alapvetővé vált az a meggyőződés, hogy a fejlesztendő területen kívülről fentről irányított fejlesztések nem hoznak tartós eredményeket. Evvel párhuzamosan a fejlesztések során folyamatosan nő az ideiglenes szervezetek jelentősége mind a civil és a kormányzati szférában (Sjöblom, 2007). Az új források elérésében a rugalmasság és az alkalmazkodóképesség fontosabb, mint korábban volt, így a regionális és területi fejlesztések hatására alapvetően megváltoztak a helyi intézmények. Míg számos szerző (például plough, 2004) amellett érvel, hogy a helyi erőforrások szerepe növekedett az elmúlt évtizedekben Kovách (2007) arra mutat rá, hogy a hazai fejlesztési források nagyobb része EU forrásból, kisebb, egyre csökkenő része pedig hazai forrásokból származik. Előadásomban bemutatom a különböző fejlesztési elméleteket, az ehhez kapcsolódó (vidéki) kormányzással és fejlesztéspolitikával foglalkozó írások egy részét, majd a modelleket áttekintve vizsgálom két kiválasztott kistérségben a megvalósult fejlesztések eredményeit, következményeit. Az előadásomban két vidéki jellegű kistérségben készített esettanulmány alapján részletesen vizsgálom az ideiglenes szervezetek szerepét a fejlesztési folyamatban, különös hangsúlyt fektetve a civil szervezetek működésére, és lehetőségeire, valamint a külső és a belső erőforrások használatára.

Temporary institutions and civic organizations in rural development

In the last two decades development policy profoundly changed in Western Europe; not only scholars, but also politicians and decision-makers acknowledged the relevance of bottom-up initiatives. Most of the research projects investigate how such, bottom-up initiatives could be encouraged, because top-down development cannot reach its goals. Parallel to it civic and governmental temporary organization became more and more important in development (Sjöblom, 2007). To access new development sources flexibility and adaptive capacity of organization become more important, than it used to be previously. Following the changes of regional and territorial development local institutions changed also. Scholars and papers on development theories (Plough, 2004) argue that the importance of local resources increased in the last two decades. But at the same time in Hungary most of the financial capital of territorial and rural development stems from the EU and to a lesser extent from national sources (Kovách, 2007). Revising recent literature on rural studies, on development policy, and rural governance (Murdoch, 2004) I present background variables, which help to analyse the relevance of temporary institutions in rural and territorial development. The paper analyses presents a case study based analysis of temporary organizations' role in regional development, using the example of two Hungarian micro-regions. The focus is on the role of civic organizations in the development process to better understand the relationship between the external and internal sources.

[1] bmegyesi@mtapti.hu
Tudományos segédmunkatárs, MTA Politikai Tudományok Intézete
Phd hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Mérő László[1] (**1**. szekció)

A mémek szerepe a társadalmi folyamatokban

A memetika mint tudomány talán legnagyobb problémája, hogy már akkor populárissá vált, maikor még nem is volt igazán kidolgozva tudományként – és talán ennek köszönhető, hogy ez mindmáig nem igazán történi meg. Ezzel együtt, a memetika alapgondolata ma már egyre kevésbé kerülhető meg, amikor a gondolatok evolúcióját vizsgáljuk, beleértve a társadalmi folyamatokról szóló gondolatokét. Csakhogy a populáris hozzáállás ebben is nehezíti a komolyan vehető tudományos gondolkodást, mivel legtöbbször a mémekről általában rögtön a teljes kultúra magyarázatára ugranak ilyenkor. Ez körülbelül olyan, mintha a teljes ökoszisztéma működését akarnánk levezetni a genetikából – természetesen az ökoszisztáma működése nem mondhat ellent a gének működési elveinek, de nem is következik belőlük. Ezért tartom túl nagy ugrásnak, ha a mémekből rögtön a társadalmi folyamatokra akarunk következtetéseket levonni. Az a szerényebb cél viszont, hogy leírjuk a társadalmi folyamatokkal kapcsolatos mémek struktúráját akár megvalósítható is lehet. Ebbe az irányba mutatok be egy szerény kezdeti lépést.

[1] mero@phone2play.com

Messing Vera, PhD[1] (**13**. szekció)

Kisebbségi serdülők az oktatásban: a mindennapi életet és a társas kapcsolatokat befolyásoló tényezők

A javasolt előadás egy nemzetközi összehasonlító kutatás, az 'EUMIGROM' eredményei alapján kívánja bemutatni a pályaválasztás előtt álló serdülő gyermekek iskolai életét és társas kapcsolatait befolyásoló főbb tényezőket Európa 9 országában. Az EDUMIGROM a kutatás angol címének rövidítése, melynek nyers fordítása 'Etnikai különbségek az oktatásban és a városi fiatalok széttartó pályaképe a kibővült Európában'. A kutatás a gyerekek közötti többségi – kisebbségi viszonyokat illetve azok iskolai megjelenési formáit, illetve ezen viszonyok közvetett és közvetlen következményeit vizsgálja az Európai Unió kilenc tagországának etnikailag sokszínű városi terepein. A projekt az oktatási különbségeket és a fiatalok jövőképét két egymással szorosan összefonódó párhuzamos perspektívából – a struktúrák makro-szintje felöl és az egyének szemszögéből – vizsgálja. A kutatási hipotézis szerint az oktatás, mely egyszerre terméke és létrehozója a társadalmi, gazdasági, kulturális és politikai erőviszonyoknak, meghatározó ágense azon társadalmi folyamatoknak melyek az etnikai csoportok közötti különbségeket létrehozzák, illetve fenntartják. Ezzel egy időben - az egyén szintjén - az iskola fontos terepe az egyéni identitás alakulásának, mivel olyan tér, mely meghatározó jelentőséggel bír a serdülő gyerek önbecsülésének, önképének, társas és inter-etnikus kapcsolatainak megteremtésében. Az előadás, a kutatás során pályaválasztás előtt álló serdülő gyerekek körében végzett kérdőíves felvétel, valamint az iskolákban készített interjúk és fókuszcsoportos beszélgetések, tantermi megfigyelések eredményei alapján mutatja be azokat az iskolai és iskolán kívüli tényezőket, melyek a gyerekek inter-etnikus viszonyait, iskolai teljesítményét és a jövőről való elképzeléseit alakítják. A kutatás bemutatja, hogy az iskola-rendszerek, a szegregáció és szeparáció különböző formái, az oktatáspolitikák különbözőségei, a tanítási módszerek és tanár-gyerek viszonyok hogyan járulnak hozzá a többségi-kisebbségi viszonyok reprodukálásához, avagy ellenkezőleg, mennyiben képesek az etnikai különbséget felülírni. Az előadásban néhány adattal kívánom alátámasztani, hogy a strukturális különbségek, különös tekintettel a szeparáció különböző formáira, lényegesen befolyásolják a gyerekek iskolai életét, legyen szó akár az oktatás minőségéről, a gyerekek egymás közötti viszonyáról, a gyerekek továbbtanulási törekvéseiről, avagy a felnőtt élettel kapcsolatos elképzeléseikről.

Minority ethnic adolescent students in education: factors influencing daily life and relations at school

The proposed presentation is based on the data and information collected by a European comparative research project (EDUMIGROM) that aimed to provide a comprehensive framework for exposing variations in the processes and outcomes of social and ethnic differentiation in schools and the broader educational environment in urban settings. Specifically, EDUMIGROM research examined majority/minority relations in ethnically diverse urban communities with second-generation migrants and Roma in old and new member states of the European Union. The research project approached ethnic differences in education and prospects for youth from two distinct but interrelated perspectives: structures and identities. The research hypothesised that education, being a product and also a producer of structures in social, economic, cultural and other power relations, is a vital agent in differentiation processes. At the same time, on a personal level, schools provide an important terrain through which identities are formed and self-esteem, inter-group and inter-ethnic relations and group consciousness are constituted. The presentation, based on the preliminary analysis of survey data collected during EDUMIGROM fieldwork, demonstrates the most prevalent inherences and results about the development of the self-esteem and identities of and inter-group relations among adolescents at school. EDUMIGROM's multilevel approach allowed for our focus on the combined effects of macro- and micro-level factors and thus facilitated our investigation of the ways in which macro-level structural forces affect micro-level interethnic relations, personal relations. In the proposed presentation would give an insight to the structural (and policy) factors that lead to various constellations of differentiation between minority and majority ethnic students on the one hand, and provide insight into how divisions might affect students' everyday lives, relationships with peers at school, aspirations about continuing their education, and long-term plans on the other hand. These issues shape the future of an adolescent person, especially if s/he belongs to second-generation migrant or Roma groups in old and new member states of the European Union. The findings of the survey will be further refined by conclusions of the qualitative community field research.

[1] messingv@socio.mta.hu
Tudományos munkatárs, MTA Szociológia Kutatóintézet
Kutató, Central European University

Micsinai István, PhD hallgató[1] (**3**. szekció)

Guernica, amire emlékezünk, de miért is és mire is? Guernica, mint az emlékezés helye

Valószínűleg kevesen vannak, akik ne hallottak volna Guernicáról, és minden bizonnyal általános az egyetértés abban a tekintetben, hogy Guernica a modern történelmi emlékezetének egyik meghatározó referenciapontja. Pierre Nora az emlékezet kutató francia történész terminológiájával a Guernica a nyugati világ kiemelkedő lieux de mémoire-ja, vagyis olyan referenciapontja, helyszíne a történelemnek, amire visszautal, amin keresztül meghatározza magát a nyugati világ. Előadásom célja annak bemutatása, hogy miért válhatott a Guernica a modern nyugati világ meghatározó jelképpé, ikonjává. Miért olyan élő még ma is? Úgy vélem, ha nem felszínesen szemléljük a dolgot korántsem egyértelmű, hogy a Guernica mire utal milyen jelentéssel bír. Elemzésem révén fel kívánom fedni azt a számos jelenési szintet, amin keresztül a Guernica megszólít bennünket' ahogy a Guernica a modern világ egyik meghatározó jelképévé, lieux de mémoire-jává, talán metaforájává válhatott.

[1] hajoacs@yahoo.com
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Molnár Attila Károly, PhD [1] (**2**. szekció)

A 'társadalom' észlelésének módjai: önállóság és kölcsönzés

A társadalom képzete alig idősebb a társadalomtudomány kialakulásánál. Az emberi állapot észlelése korábban nem különült el a köznyelvtől, az életvilág jelentéseitől. Nem voltak külön fogalmai. Emellett, az emberi együttélés észlelése kapcsolódott a közösen megtapasztalt valósághoz: a hierarchikus intézményekhez és az azokkal kapcsolatban felmerülő problémákhoz (zsarnokság, törvény uralma, stb.). Ezt követte egy viszonylag rövid, ám fontos korszak, amikor a társadalom (és a gazdaság) képzete elterjedt a XVIII. században. Az észlelés nem különült el, de a hierarchikus viszonyok helyett a kölcsönösséget hangsúlyozták. És ez volt az a kor, amikor az emberi állapot Newtonra alapozott tudományának igénye is megfogalmazódott. A tulajdonképpeni társadalomtudomány a XIX-XX. század terméke. A téma szempontjából két fontos tulajdonsággal bír. Egyrészt, a korábbi retorikus nyelvet igyekszik leváltani a „tudomány" nyelvével Hobbes és Locke óta. Igyekszik pontos és szabatos fogalmakat alkotni. Ugyanakkor a tudományosságra törekvés elkülönülésre törekvés is: elkülönülés a köznapi fogalmaktól és nyelvhasználattól. Másrészt, a kialakuló társadalomtudomány az új nyelv mellett egy új valóságot is észlel önképe szerint, amely valóság valódibb és más, mint az életvilágban mindenki számára észlelhető. Az újonnan észlelt valóság megértése érdekében új fogalmakat kellet megalkotnia, azonban erre paradox módon az elutasított retorika módszerét, az invenciót használta fel: máshonnan vett át, kölcsönzött képeket az újonnan észlelt valóság megértésére és az önállósága elérésére. Az újítás kölcsönzés, mint a legutóbbi divatok: káosz-elmélet, hálózat-elmélet. A társadalomtudomány az elmúlt két évszázad egymásra rakódó kölcsönzéseinek halmaza. A társadalomtudomány önképe - mint empirikus tudomány - hallgatólagos feszültségben áll az új, „társadalomnak" nevezett valóság és az annak megértését célzó képek metafizikai feltevésével. Bár a társadalomtudomány törekvése a megszabadulás a metafizikától, ezt nem tudta megtenni. Bár a társadalomtudomány törekvése a megszabadulás a retorika és a köznyelv homályosságaitól és kétértelműségeitől, ezt nem tudta megtenni: továbbra is homályos jelentésű képeket kölcsönöz innen-onnan, amit némi modern barbarizmussal újításnak nevez.

The modes of perception of society: independence and takeover

The notion of society is hardly older than the emergence of social sciences. The perception of the human condition was not divorced from the common language and meanings. It happened without specific meanings. The perception of the human condition was connected to shared experiences, like hierarchical institutions and the problems related to them (tyranny, rule of law, etc.) After that, there was a short but important period when the notion of society was spread in the 18th century. Then, instead of hierarchical relations, mutuality was emphasized. And that was the age when the plan of social science was formed. Social science proper is the production of the 19th and 20th centuries. It has tried to change rhetoric into science; it has tried to give definitions without ambiguities. But it also separated itself from the common language and meanings. On the other hand, the emerging social science created a new reality that cannot be experienced in common life. This newly perceived reality needed new vocabulary, as well, but paradoxically, social sciences has used invention, a key element of the at any rate refused rhetoric. It took metaphors from other modes of experiences to depict and to understand the newly discovered reality. The invention is taken over as in the case of the most recent metaphors of chaos theory, networks analysis, etc. The history of the social sciences is an assembly of imported images.

[1] Egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem – Pázmány Páter Katolikus Egyetem

Muraközy Balázs [1] (**1**. szekció)

Verseny és innováció

A közgazdaságtan egyik legérdekesebb kérdése az, hogy hosszú távon milyen tényezők határozzák meg a gazdasági növekedést, vagyis az egy főre jutó termelés változását. A vita leginkább arról folyt, hogy mennyiben felelős a növekedésért a tőke felhalmozása, és mennyiben a technológia fejlődése (vagyis a termelékenység növekedése). De mit várjunk a technológiai változás ügyében a közgazdászoktól azon kívül, hogy megmérik a fontosságát? Tudjuk, hogy a nagy gazdasági rendszerek különböző mértékben segítik a technológiai fejlődést. A változás nem ugyanolyan gyors azonban a kapitalizmus különböző változataiban sem. De mi lehet ennek az oka? A kapitalista gazdaságokban a technológiai fejlődés legfontosabb motorját a vállalatok újító, innovációs tevékenysége jelenti. Az előadásban arról lesz szó, hogyan is határozhatjuk meg ezt a fontos fogalmat, és hogyan mérhetjük egy vállalat vagy egy gazdaság innovációs teljesítményét. Ezután a kapitalista gazdaságok közötti különbségért felelős intézményi tényezők közül az egyik legtöbbet vizsgáltat emelem ki: a versenyt. A verseny és az innováció közötti kapcsolatról való gondolkodás sokat változott az elmúlt évtizedben – ezt próbálom meg röviden összefoglalni. Végül, következtetésekként, néhány gazdaságpolitikai következtetés zárja az előadást.

[1] murakozy@econ.core.hu

Murinkó Lívia, Doktorjelölt[1] (**19**. szekció)

Életkori diszkrimináció Európában

A népesség elöregedése jelentős kihívás elé állítja az európai társadalmakat. Ennek mértéke, csakúgy, mint az idősek és a fiatalok megítélése országonként jelentősen eltér. Előadásunkban a huszonévesekkel és a hetven éven felüliekkel kapcsolatos előítéleteket, sztereotípiákat és véleményeket vizsgáljuk. A kapott eredményeket összevetjük az adott országokban a fiatal és az idős népesség arányával. Vajon azokban az országokban, ahol a fiatal és/vagy az idős korcsoportokba tartozók tényleges aránya viszonylag magas, a társadalom megítélése pozitívabb-e az irányukba, vagy épp ellenkezőleg? Az előadásban a European Social Survey 2008-as, negyedik hullámának adatait használjuk, amelyben egy külön blokk foglalkozott az életkorral kapcsolatos előítéletekkel, sztereotípiákkal, attitűdökkel és diszkriminációval. Az adatbázis 28 ország adatait tartalmazza (N = 54.988).

Age discrimination in Europe

Ageing of the population is a major challenge for European societies. Its extent, as well as the opinions about it of young and old people differs considerably between countries. In our presentation we analyse stereotypes, prejudice and perceptions about people in their twenties and above seventy. We compare results with the ratio of the young and the old populations in the analysed countries. Do societies view young and old citizens in a more favourable or rather more unfavourable light in countries where the age ratios of the youth and/or the old are relatively high? We use data from the fourth wave of the European Social Survey (2008), in which a separate module dealt with ageism, attitudes, age stereotypes and discrimination. The database contains 28 countries (N = 54,988).

[1] murinko_livia@yahoo.com
Tudományos segédmunkatárs, KSH Népességtudományi Kutatóintézet
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Murinkó Lívia, Doktorjelölt[1] (**16**. szekció)

A párkapcsolat-formálódás hatása a szülői házból való első elköltözésre Magyarországon

A szülői házból való elköltözés a felnőtté válás folyamatának jelentős eseménye. Az elköltözés és az első partnerkapcsolat kialakítása, különösen a házasságkötés gyakran összekapcsolódik. Különböző elköltözési mintázatok léteznek Európában, a munkaerő- és lakáspiacok, a jóléti államok és a társadalmi normák eltérő jellemzői miatt. Kelet-Közép-Európa a déli modellhez áll a legközelebb, amelyet meghosszabbodott tanulási időszak, elhelyezkedési nehézségek, valamint az elköltözés és a házasságkötés közötti szoros kapcsolat jellemeznek. Magyarországon a szülői házból való elköltözés viszonylag későn történik, (az 1970-es években születettektől kezdve) egyre inkább kitolódik, és erős, bár gyengülő a kapcsolat az elköltözés és a párkapcsolat-formálódás között. Korai felnőttkorban gyakoriak a kiterjesztett családok, pl. az 1956-65-ös kohorszban minden harmadik fiatal felnőtt az egyik fél szüleinél kezdte első együttélését. Az előadásban az első együttélés (élettársi kapcsolat vagy házasság) kialakításának rövid- és hosszú távú hatását vizsgáljuk a szülői házból való elköltözésre. Vajon a szülő(k), felnőtt gyerekük és annak partnere közötti együttélés csak az életútjuk átmeneti időszaka, vagy hosszú távú megoldás? Elemzésünkhöz az Életünk fordulópontjai kérdőíves panelvizsgálat harmadik hullámának adatait használjuk (2008-2009, KSH NKI). Független változónk az életkor a szülői házból való elköltözéskor (hónapokban). A kockázati népességet azok alkotják, akik a 15. születésnapjukon együtt éltek legalább az egyik szülővel, és 15-35 éves koruk között követjük őket nyomon. A felhasznált minta nagysága 9220 fő, az események száma 8637. A független változóink a válaszadó párkapcsolat-történetének eseményei. Kontrolláljuk a termékenységi, oktatási és foglalkoztatási történet eseményeit mint dinamikus változókat, valamint a gyermekkori családi hátteret. Nőkre és férfiakra külön eseménytörténeti modelleket illesztünk. Az első együttélésnek az elköltözés kockázatára gyakorolt rövid- és hosszú távú hatását a két esemény között eltelt idő függvényében vizsgáljuk.

The effect of partnership formation on first homeleaving in Hungary

Leaving the parental home is a major life course event during the transition to adulthood. Partnership formation, especially marriage is an important route out of the parental home. There are different home-leaving patterns in Europe, resulting from differences in labour and housing markets, welfare regimes and social norms. Eastern-Central Europe is the closest to the Southern model, characterized by prolonged education, difficulty of finding stable employment and a strong relationship between home-leaving and marriage. Leaving the parental home in Hungary is relatively late and postponed (from the 1970s cohort), and there is a close but decreasing relationship between home-leaving and partnership formation. Extended families are common during early adulthood, e.g. in the 1956-65 cohort every third young adult started to cohabit in the parental home. In the presentation, we investigate the short- and long-term effect of the transition to the first cohabiting partnership (either married or not) on the hazard rate of leaving the parental home. Is the cohabitation between parents, adult children and their partners only a temporary phase in their life course or a long-term solution? We use data from the third wave of the Turning Points of the Life Course longitudinal panel survey (2008-2009, HCSO DRI). Our dependent variable is age at first leaving the parental home (in months). The risk population is respondents living with at least one parent at their 15th birthday. Process time is between 15-35 years of age. Effective sample size is 9,220; the number of events is 8,637. Our independent variables are events in one's partnership history, and we also control for fertility, education and employment history as time-varying variables as well as for childhood family background. The event history models are run separately for women and men. Duration dependency is applied to check for the short- and long-term effect of first cohabitation on the hazard of nest-leaving.

[1] murinko_livia@yahoo.com
Tudományos segédmunkatárs, KSH Népességtudományi Kutatóintézet
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Némedi Dénes, DSc[1] (**2**. szekció)

Durkheim és az innováció

Az előadás – az anómia elméletére koncentrálva – bemutatja azokat a megfontolásokat, amelyek miatt Durkheimet inkább a stabilitás, mint a változás teoretikusának lehet tartani. Ezt követően rámutat azokra a politikai-ideológiai megfontolásokat, amelyek Durkheimet mégis az újítás problémája felé vitték, majd kitér a méltán híres durkheimi újítás-elméletre, az 'alkotó pezsgés' gondolatára, utalva a nyilvánvaló politikai összefüggésekre. Végül röviden felvázolja azokat a problémákat, amelyek megoldására a durkheimista megközelítés képtelen.

Durkheim on innovation

Durkheim is considered a theorist of stability rather than someone contributing to the theory of innovation. His theory of anomie confirms this judgment. However, Durkheim, too, confronted the problem of innovation. Political-ideological reasons compelled him to confront issues neglected in the early works. The idea of collective effervescence is considered; the obvious political implications are discussed. Concentrating on the noticeable circularity of the Durkheimian argument some difficulties in the theoretical analysis of collective innovation are dealt with.

[1] dnemedi@invitel.hu
Egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Neményi Mária, DSC[1] (**13**. szekció)

Identitás-modellek és stratégiák

A panelbeszélgetés utolsó részében az EDUMIGROM nemzetközi összehasonlító kutatásban résztvevő országok kiválasztott közösségeiben élő, különböző „látható" etnikai kisebbségekhez tartozó családok serdülőkorú gyermekeinek identitás modelljeit kívánjuk bemutatni. Az etnikai identitás szociális konstrukciójának meghatározó elemeként tartjuk számon a családok szocio-ökonómiai és iskolázottsági hátterét, a különböző családtípusokat és családi életformákat, a családok valláshoz, hagyományokhoz, valamint a származási országhoz fűződő viszonyát, az anyanyelvet, valamint a helyi és tágabb társadalmi környezetbe való beágyazottságát. Feltételezésünk szerint mindezek a tényezők hatással lehetnek a szülők és a tanulók oktatással és továbbtanulással kapcsolatos attitűdjeire, és ezen keresztül a társadalmi mobilitás és beilleszkedés esélyeire. Bemutatjuk, hogyan viszonyulnak a kisebbségi diákok etnikai hovatartozásukhoz, hogyan látják jelenlegi és jövőbeli helyzetüket a többségi/befogadó társadalomban. Elemezzük a szociális helyzet, a nemi, etnikai és a vallási hovatartozás együtthatásának szerepét abban, hogyan határozzák meg a kisebbségi tanulók helyüket a szűkebb és tágabb társadalmi közegben. Vizsgáljuk, mennyiben érzik úgy a kisebbségi tanulók, hogy kultúrájukat, szokásaikat, viselkedésüket a többségi társadalom elismeri és értékeli, vagy ellenkezőleg, mindezek alapján az elkülönítésükre, kirekesztésükre törekszik-e. A kvalitatív kutatásunkba került etnikai kisebbségekhez tartozó tanulók jövőre vonatkozó tervei és életstratégiái alapján az etnikai identitás különböző típusait rendszerezzük aszerint, hogy az általuk elképzelt jövő – iskolai utak, foglalkozás, tervezett családi élet – vajon az elkülönülésüket, vagy éppen a többségi társadalomba való integrációjukat segíti-e

Identity models and strategies

In this part of the panel discussion, we will attempt to define identity models of (visible) ethnic minority students and families living in selected communities of the participating countries of EDUMIGROM comparative research project. Considered as decisive factors of the social construction of ethnic identity, we analyse the role of socio-economic and educational background of families, different family types and ways of life, families' relations to religion, traditions, country of origin, language, and the various forms of families' social embeddedness into the local and broader communities. We assume that all these factors have a possible influence on parents' and students' attitudes toward schooling and education, which can be considered as a mediating factor toward social mobility and integration into the majority society. We also want to explore how do minority ethnic students relate to their ethnic belonging and, how do they see their current and future positions in society. We are intending to analyse the interplay of social, gender, ethnic and religious factors in contributing to how different groups of minority ethnic students define their positions within the immediate and larger communities. The discussion will assess how far do minority ethnic students feel that their culture, customs, behavioural rules are acknowledged and respected, or just to the contrary, how far do they feel being excluded because of the given implications and traits of their ethnicity? We will give a typology of minority ethnic students constructed from the varied aspirations and planned strategies related to future life: whether the envisioned educational paths, chosen occupations, family life would possibly strengthen their ethnic separation and reliance on one's own community, or are they opening toward integration into society at large?

[1] nemenyi@socio.mta.hu
Tudományos tanácsadó, osztályvezető, MTA Szociológia Kutatóintézet

Németh Nóra, PhD hallgató[1] (**17**. szekció)

Egyetemisták tudásközösségei

Az egyetemi képzés – a tömegesedés ellenére – még mindig a jövő értelmiségének képzését testesíti meg. Az egyetemen szerzett tudásnak több szintjét különíthetjük el: tárgyi tudás, „akadémiai" szocializáció, magatartási formák. A tudás sokféleségéből is következik, hogy annak megszerzése nem tekinthető csupán individuális folyamatnak. A tudás megszerzésének domináns része csoportos interakciókra épül. Egy adott közösségben szerzett tudás minősége kritikai kérdéseket is fölvet. Vajon mennyire relevánsak, pontosak, megalapozottak azok az információk, melyeket a közösség különböző módon rak össze? Mik lehetnek az előnyei egy ilyen jellegű tudásközösségnek? Milyen motivációk és magatartásminták befolyásolják egy csoport tudásának alakulását? Ezekre a kérdésekre kvantitatív és kvalitatív eszközökkel próbálunk választ keresni. A Debreceni Egyetemen folyó hallgatói kutatások (TERD, CAMPUS-LÉT, DETEP) segítségével olyan modell felállításán dolgozunk, mely érvényes tendenciákat mutat be a 21. század hallgatóinak tudásközösségeiről. Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy napjaink tudásszerzésének, tudásmegosztásának és tudásátadásának milyen tartalmi, illetve formai változásai tapasztalhatók. Előadásunkban azokat a tudásszociológián alapuló elméleteket vesszük sorra, melyek segítségével – a hallgatói vizsgálatokat felhasználva – a kívánt modell felállítható. A hallgatói tudásközösségekkel kapcsolatos elmélet kialakításához felhasználjuk a tudástársadalom és tudásmenedzsment értelmezéseit, gyakorlati tapasztalatait is.

Students' knowledge communities

Universities despite their expansion still amount to the training of intellectuals. As there are different types of knowledge, like professional, social, behaviour etc. there are distinct ways to access these forms of knowledge. Individual study is only part of it. The dominant part of acquiring knowledge is based on group interactions. Creating a common knowledge in a group brings up further questions:

- How relevant, accurate, justified can be the information (knowledge) which the community put together in different ways?
- What might be the benefits of such a knowledge communities?
- What are the motivations and behaviour patterns that affect the development of knowledge in a group?

To give answers to these questions we can use quantitative and qualitative tools as well. To set up a model for knowledge communities in the 21st century we use different research projects done at the University of Debrecen (TERD, CAMPUS, DETEP). In the lecture a theory is given – based on the sociology of knowledge – that can be used to model the knowledge communities at the University of Debrecen.

[1] nemethnora24@gmail.com
PhD hallgató, Debreceni Egyetem

Németh Szilvia, PhD hallgató[1] (**6**. szekció)

Innovációs modell-kísérletek és gyakorlatok a hátrányos helyzetű és roma tanulók iskolai integrációja vonatkozásában – hazai és nemzetközi példák

Előadásom témája az Európai Unióhoz való csatlakozás utáni időszak integrációs és deszegregációs intézkedéseinek vizsgálata, nemzetközi kontextusba helyezése. Az elmúlt néhány év magyar közoktatás-politikájának egyik meghatározó iránya a hátrányos helyzetű és/vagy roma tanulók iskolai eredményességének növelése, diszkriminációmentes, etnikai és szociális szempontból heterogén tanulási környezet létrehozása volt. Az iskolai szegregáció felszámolása, a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása az Európai Unió oktatáspolitikájának is egyik fő célkitűzése. A 2000 után meghirdetett ún. Roma Befogadás Évtizede Program keretében is akcióterv készült a deszegregáció minél hatékonyabb és gyorsabb megvalósítása érdekében. A jelen szekcióelőadás megpróbálja vázolni, a hátrányos helyzetű és roma tanulók iskolai integrációját lehetővé tevő jogi intézkedéseken túl, az intézkedések által életre hívott iskolaszintű, illetve településszintű gyakorlatokat (Országos Oktatási Integrációs Hálózat, Deszegregációs települési modellek, Tanoda-program), s megkísérel párhuzamot vonni ezen gyakorlatok más európai országok-beli megfelelőivel. A programok bemutatására az elmúlt négy évben készült oktatási integrációs tematikájú kutatások néhány fő eredményének tükrében kerül sor. A felvázolt programok és kutatási eredmények lehetőséget teremtenek annak megvitatására, hogy a helyi közoktatási intézmények, civil szervezetek és a települési önkormányzatok által közösen támogatott, és megvalósított modellek, értelmezhetők-e esetleges európai, „jó gyakorlatok"-ként?

Innovative models and practices in school-integration of socially disadvantaged and Roma pupils – national and international examples

The aim of the presentation is to investigate and evaluate the measures towards integration and desegregation in Hungarian public education, and to put these practices into an international context. It tries to depict not only the legal framework of the educational integration of socially disadvantaged pupils and Roma but it shows the ways of local implementation of these measures. Desegregation of discriminative segregating schools and assurance of equal access to quality education for Roma have been among the main goals of education policy in Hungary and in the other countries of the European Union for more than a decade. The presentation is looking for the answers for the following questions:

- How can the work of the National Integration Network, the Local Desegregation Models and of the extra-curricular programme, called Tanoda, be evaluated?
- What international programmes can be compared to these Hungarian programmes?
- Can these Hungarian programmes be regarded as European best practices?

[1] szilvia.nemeth@tarki-tudok.hu
Tudományos munkatárs, Tárki-Tudok Tudásmenedzsment és Oktatáskutató Zrt.
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Nyüsti Szilvia, BA hallgató[1] (**17**. szekció)

Egy fogalom, és ami mögötte van: avagy mit értenek napjaink egyetemistái a demokrácián

Az egyének demokrácia-értelmezéseit már sokan és sokféleképpen kutatták, azonban még nem került sor konkrét csoportok adta reprezentációk feltárására. Előadásom középpontjában egy erre esetlegesen alkalmas módszer, és annak próbalekérdezéséből származó eredmények állnak. Elemzésem alapját egy olyan fókuszcsoportos interjú adja, amely a Campus-lét kutatás (OTKA-K 81858) részének tekinthető. Az említett kutatási projekt 2010-2012 között valósul meg és a Debreceni Egyetemen tanuló nappali tagozatos hallgatók kortársi szocializációját, csoportvilágát, csoportkultúráját kívánja feltárni. Ezen belül kiemelt figyelmet kap a hallgatók állampolgári kultúrája is, melyet kvalitatív módszerekkel vizsgál. Az általam készített „rendhagyó" fókuszcsoport célja a demokrácia fogalmának konceptualizálása volt. Az interjút három részre lehet bontani: brainstorming a demokrácia fogalmáról; az elhangzó fogalmi elemek csoportosítása az alanyok által felvetett szempontok szerint; valamint a demokrácia tíz legfontosabb fogalmi elemének kiválasztása. Ennek a struktúrának köszönhetően kortársi környezetben végigkövethető és elemezhető a csoportos fogalomalkotás menete, dinamikája. A kipróbált módszer előnye, hogy a megkérdezett alanyok azon túl, hogy maguk vetik fel a számukra releváns fogalmi elemeket (akárcsak a nyitott kérdéseknél, vagy az asszociációs kérdésblokknál), még maguk alakítják ki a kategóriákat is, és egyúttal az azokba való besorolást is elvégzik, ráadásul mindezt egy csoportos tevékenység keretében, interakciók során. A harmadik rész, tehát a tíz legfontosabb fogalmi elem konszenzusos kiválasztása pedig jó lehetőséget ad a vélemények ütköztetésére, az álláspontok kibontására, és a felvetett elemek további árnyalására. Az interjú és az elemzés eredménye tehát a demokrácia olyan szociális reprezentációja, amely fiatalok körében, csoportos fogalomalkotás során született. Vajon mennyiben különbözik ez a fogalom a szakirodalomban fellelhető, illetve más módszerekkel készült elemzések demokrácia-képétől? Többek között erre a kérdésre próbál választ adni előadásom.

A concept and what is beyond it: or how do today's students interpret democracy

Many researchers have studied democracy-interpretation with many different methods, but nobody has studied definitions given by concrete groups. Our talk focuses to (1) a method, which may be able to measure it and (2) the results produced by the pilot study of this method. My analysis is based on a focus group interview, which was a part of the Campus-lét research project (OTKA-K 81858). It is being realized between 2010 and 2012 and examines peer socialization, grouping and the group culture of youth studying at the University of Debrecen. The citizenship culture of students gets a lot of attention within the research project, which is being conducted with qualitative methods. The aim of our "irregular" focus group interview was to conceptualise the notion of democracy. It was divided into three parts: brainstorming about the concept of democracy; grouping the mentioned notions; furthermore selecting the ten most important components of democracy. This structure helps to follow and analyse the flow of creating a definition in a peer environment. The main advantage of this method is that the participants not only bring on the relevant parts of the definition (like they do with the open or associative questions), but they also create the categories and classify the objects into these classes. They also do this as a group activity through interactions. The last part of the interview – the selection of the ten most important components of democracy – gives a good opportunity to confront the different opinions, discuss and explain them. The result of the interview and the analysis is a social representation of democracy among students, which has been created through a group activity. How much difference can we find between the outcome of the explained method, the literature and the democracy-interpretation of other analysis? Our talk searches among other things for an answer to that question.

[1] nyusti.szilvia@gmail.com
BA hallgató, Debreceni Egyetem

Örkény Antal, DSc[1] **(plenáris)**

Társadalmi bizalom és szolidaritás Magyarországon

Előadásomban először néhány, a bizalomra vonatkozó általános elméleti kérdést járunk körül, majd megvizsgáljuk, hogy milyen mértékű bizalmi potenciál jellemzi a magyar társadalmat napjainkban, ha az általános vagy az intézmények iránt megmutatkozó bizalmat nézzük. Ezt követően a bizalom szociológiai és társadalomlélektani magyarázó terét mutatjuk be, és arra keressük a választ, hogy milyen a bizalom értékbeágyazottsága, és melyek azok a társadalmi erőforrások, amelyek hozzájárulhatnak az általános bizalomteliség növekedéséhez. Végül egy sajátságos élethelyzetben, nevezetesen a bevándorló esetében mutatjuk be a bizalom szerepének jelentőségét, különös tekintettel arra, hogy a bizalom mértékét mennyire befolyásolja a migráns csoportok sajátos etnikai háttere és a befogadó ország mikroklímája. Kísérletet teszünk annak bemutatására, hogy az emberekbe vetett általános bizalom, a saját etnikai csoportba vetett hit és az intézmények iránti bizalom mentén miféle típusokat lehet felfedezni különféle bevándorló csoportoknál, és végül hogy miként szolgálja a bizalmi tőke a bevándorlás és a megtelepedés sikerét.

Social trust and solidarity in contemporary Hungary

In my lecture, first we will discuss some major general theoretical questions concerning the problem of social trust, trustworthiness, and confidence toward social institutions. Based on data coming from cross national surveys we will investigate how much trust potential characterizes Hungarian society today, and how much confidence is shown by the people toward the different political and social institutions. We build sociological explanatory model aiming to answer the questions, what is the value aspect of everyday trust relations, and what social resources could contribute to increase the overall level of trustworthiness in Hungarian society. Finally, in peculiar life situations, namely in the case of immigrants we are looking for the role of trust, with a particular reference, that trust is influenced by the extent to which migrant groups are well integrated into the host society, and deeply determined by the ethnic background of the migrant goups on one hand, and influenced by the specific microclimate of the host country on the other hand. We will show how general trust differs if it is directed toward members of the ethnic diaspora of the migrants, or toward the host people, or the host institutions. A further question is, wether general trust as a source of social capital does or does not serve the success of immigrants to get integrated into the host society.

[1] orkeny@tatk.elte.hu
Egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Örkény Antal, DSc[1] **– Székelyi Mária, DSc**[2] (**15**. szekció)

Családi transzferek és igazságossági normák

A generációs transzfer legáltalánosabban a státusmegszerzés és státuszátörökítése egy sajátos vonatkozásával, nevezetesen az anyagi és kulturális javak generációs birtoklásával, megosztásával és generációk közötti átadásával foglalkozik. A transzfer a társadalmi javak szinte minden területére kiterjedhet, az anyagi jellegű dolgoktól kezdve (mint például a jövedelem, a lakás és a különféle vagyontárgyak), a tudáson keresztül az értékekig és a társadalmi normákig. Előadásunkban generációs transzfereket úgy definiáljuk, mint a mikroszintű társadalmi kapcsolatok fontos mozzanatait, amely meghatározó jelentőségű a háztartáson belüli elosztás és az átörökítés folyamatában, és amelyek szorosan kapcsolódnak értékszempontokhoz is, mint például az igazságosnak tekintett elosztás kérdéséhez. 2008-ban az OTKA támogatásával egy olyan empirikus kutatást végeztünk, amelynek egyik fontos kérdése a generációk között áramló transzferek feltérképezése, a transzferek mértékéről és fontosságáról vallott nézetek bemutatása volt a transzfert nyújtók és a segítséget kapók optikájából. Kutatásunkban két, egymással személyében is összekapcsolt generációs minta szerepelt, a szülők és a gyerekek generációja (összesen 400 párkapcsolat). A két generáció közötti kölcsönös transzfereket vizsgáltuk meg, vagyis azt, hogy a szülők milyen formában támogatták a mintában szereplő gyermeküket, illetve, hogy ez a gyerek milyen formában támogatta, illetve szándékozik támogatni a szüleit. Ezen kívül közvetve arra is választ kapunk, a szülő mit kapott a nagyszülőktől, illetve, hogy mivel támogatta a saját szüleit (a nagyszülői generáció tagjait). Másrészt szerepel az unokák generációja, akikkel kapcsolatban azt tudjuk meg, hogy a kérdezett gyerekek generációja mivel támogatta, illetve tervezi támogatni utódait.

Family transfers and justice norms

The generational transfers most commonly is dealing with the achievement and the reproduction of social status from a specific aspect, namely with the possession of the material and cultural goods between the different generations. The generational transfer covers almost all areas of social goods, including material things (such as income, housing and a variety of assets), through knowledge, ending with values and social norms. In our presentation generation transfers are defined as micro-moments of social relations, which plays an important role to determine the intra-household distribution and inheritance, and building family solidarity. From a normative point of view, family transfers can play decisive roles to moderate micro level social inequalities, and are closely linked to value criteria, such as fair distribution and social justice: In 2008, supported by the Hungarian Scientific Research Fund an empirical sociological study was conducted. In our research an important issue was to map and explore the flow of transfers between generations. We investigated the size, the form, and the direction of the transfers, and their role in building family solidarity and caring. In our research two separate but interconnected generations were interview, the generation of parents and children (finally 400 pairs). The mutual transfer between the two generations were examined, namely, that the form in which parents support their children, and that is how the child supports, or is seeking to support his parents. In addition indirectly we got answer how the grandparents supported the interviewed parents, and to what extent the generation of the interviewed parents was able to care about their parents (the grandparental generation). Second, indirectly we could also examine in what way the respondents (the generation of the children) supported their children (the generation of grandchildren), or how they plan to help them.

[1] orkeny@tatk.elte.hu
Egyetemi tanár,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

[2] szekelyi@caesar.elte.hu
Egyetemi tanár, tanszékvezető,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pál Eszter, PhD[1] (**2**. szekció)

Mitől új egy tudomány? Innováció és újrahasznosítás a 19. századi szociológiában

A 19. század a tudománytörténet kiemelkedően fontos évszázada volt. Ekkor jött létre az a fajta diszciplináris elkülönülés, amely az elmúlt évtizedekben kezdett megszűnni. A szociológia némileg megkésve állt be a diszciplínák sorába, és korai történetének egyik meghatározó aspektusa lett a megkésettséggel való küzdelem. E küzdelem egyik területe a tudományág innovatív jellegének hangsúlyozása volt. A szociológia korai időszakában az újszerűség és innováció kérdése elméleti, fogalmi és módszertani területeken is felmerült. De mitől új egy tudomány? Mit jelent az innováció egy diszciplína születésének időszakában? Előadásomban a szociológia történetének első időszakából vett példákon mutatom be a diszciplína újítási törekvéseit a fogalomhasználat és a modellépítés terén. A tudományok nyelvileg a köznapi fogalmakból és más tudományok terminusaiból építkezhetnek. Valódi újításról tehát ilyen értelemben nem beszélhetünk, noha pozitivista oldalról megfogalmazódott annak szükségessége is, hogy az igazi tudományosság jegyében a diszciplínáknak saját, egyedi fogalmi apparátussal kell dolgozniuk. Valójában azonban maguk a fogalmak nehezen lehetnek újak; az újítást a fogalmak elméleti konstrukciókba illesztése hozhatja. Előadásomban azt vizsgálom, hogy mennyiben tekinthető innovatívnak a 19. századi szociológia, miközben az innováció, kölcsönzés és újrahasznosítás fogalmainak viszonylagosságáról is beszélek.

What makes a discipline new? Innovation and recycling in 19th century sociology

The 19th century was an eminently important phase in the history of sciences. That was when the kind of disciplinary divisions took place, divisions that have been dissolving in recent decades. Sociology followed suit in the line of disciplines somewhat belatedly, and its attempts to catch up became a defining aspect of the discipline during its early history. One dimension of these efforts was the emphasis on the innovative nature of the discipline. The question of innovation emerged in the theoretical, conceptual and methodological areas alike during the early phase of sociology. But what makes a discipline new? What does innovation mean around the time of the birth of a discipline? In my paper, I use some examples from the first phase in the history of sociology to show its efforts at innovation in terminology and model building. Linguistically, disciplines can build on either everyday concepts or terminologies of other sciences. In this sense, therefore, we cannot talk about real innovation, even though the positivistic demand that a discipline should work with its own, unique terminological apparatus in order to be truly scientific has also been put forward. However, the concepts themselves can hardly be new; rather, innovation can lie in the way the concepts are fitted into a theoretical construction. My paper investigates to what extent and in what sense 19th century sociology was innovative, while at the same time I address the relativity of the concepts of innovation, borrowing and recycling.

[1] paleszter.mail@gmail.com
Egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Papp Gergő, PhD hallgató[1] (**11**. szekció)

Középiskolások és a pénz

A pénzügyi kultúrát empirikus eszközökkel vizsgáló kutatások többnyire az önálló keresettel rendelkező, felnőtt lakosság körében térképezik fel a pénzhasználatot, a pénzügyi ismereteket, illetve a pénzügyekkel kapcsolatos értékeket, preferenciákat és attitűdöket. Az előadás ezzel szemben egy a pénzügyi kultúra-kutatások által elhanyagolt populáció, a középiskolások pénzzel kapcsolatos gyakorlatait, ismereteit és attitűdjeit - vagyis pénzügyi kultúráját - mutatja be egy 2010 tavaszán végzett kérdőíves felmérés adatai alapján. A felmérés azt vizsgálta, hogy a mintába került 160, 14 és 19 év közötti középiskolás hogyan bánik a pénzzel, vagyis milyen fogyasztási és megtakarítási magatartás jellemzi, milyen pénzpiaci termékeket és szolgáltatásokat vesz igénybe, és milyen egymás közötti tranzakciókban vesz részt. Emellett kitért a felmérés arra is, hogy milyen szélesek a tizenévesek pénzügyekkel kapcsolatos ismeretei, végezetül kutatási kérdés volt az is, hogy a középiskolások hogyan vélekednek például a meggazdagodásról, az adózásról és a biztosításokról. A felmérés legfontosabb megállapítása, hogy a megkérdezett diákok meglehetősen tájékozatlanok a pénzügyi fogalmakkal kapcsolatban, viszont többségük szeretné megtanulni, „hogyan kell a pénzzel bánni”. Az eredmények szerint a középiskolások pénzügyi kultúráját a családi háttér (elsősorban a család anyagi helyzete, illetve a családtagok közötti, pénzügyekkel kapcsolatos kommunikáció), valamint egyéni jellemzők (nem és iskolai teljesítmény) befolyásolják.

Money and Secondary School Students

Research into financial culture by means of empirical methods looks into the use of money, financial knowledge and values, preferences and attitudes connected to finance mainly among the adult population having their own financial income. However, this presentation is based on a survey carried out in spring 2010, illustrates the practice, knowledge and attitudes concerning money of a group neglected by financial culture studies, namely secondary school students. The research analyses how the 160 students aged 14 to 19 in the sample deal with money, that is what sort of consuming and saving behaviour characterizes them, what financial products and services they use, and what the transactions among the students are like. Besides, the research studies how broad the financial knowledge of the teenage generation is, and finally, what they think about getting rich, paying taxes and insurance. The most important revelation of the study is that the students surveyed are rather uninformed in connection with financial phenomena; on the other hand, the majority of them would like to learn ‘how to deal with money’. The results show that the financial culture of secondary school students is influenced by their family background (mainly their families’ financial situation and the family members’ communication concerning finance) and also by their personal characteristics such as gender and school achievements.

[1] pappgergo@yahoo.com
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Papp Z. Attila, PhD[1] (**6**. szekció)

Az etnikai szegregáció és a tanulói teljesítmények összefüggései az általános iskolai oktatásban

A nemzetközi PISA vizsgálatok rendszerint kimutatták, hogy a magyar iskolarendszer az egyik legszegregáltabb Európában, illetve azt is, az iskolai teljesítményt nagymértékben befolyásolja a szülői háttér. Magyarországon ugyanakkor 2001 óta szerveznek kompetenciaméréseket, és 2006 óta ezek a mérések teljes körűek, azaz érinti az összes általános iskolát. Az előadásban az iskolai szegregáció mértékére és területi megoszlására fogok kitérni a 2009-es kompetenciamérés telephelyi kérdőívei alapján létrehozott adatbázis segítségével. Az iskolák, tagintézmények vezetői által kitöltött kérdőívekben – többek között – megtudhatjuk azt is, az iskola tanulóinak hány százalékát tekintik roma származásúnak. Noha az igazgatói vélemény külső kategorizációnak és nem etnikai önbevallásra épülő egzakt adatnak tekinthető, mégis azt gondolom, a válaszok statisztikai összesítéseinek segítségével képet kaphatunk a szegregáció mértékéről, területi sajátosságairól. Az intézményvezetők véleménye alapján az általános iskolások mintegy 17 százaléka roma származású: az iskolák egyötödében egyetlen roma származású sem jár, és közel 40 százalékában legfeljebb 10 százaléknyi romát becsülnek. A másik póluson 43 olyan iskolát/tagintézményt azonosíthatunk be, ahol a romák aránya 90-100 százalék közé tehető, illetve azt is megállapíthatjuk, hogy az általános iskolák 10 százalékában a roma tanulók becsült aránya meghaladja az 50 százalékot. Az előadásban az e mutató mentén operacionalizálható iskolai szegregáció megyei, kistérségi és település típus szerinti vonatkozásaira is ki fogok térni. A kompetenciamérések eredményeit ismerjük tagintézményi szinten is, és kérdésként merülhet fel, hogy az iskolai teljesítmény és a roma tanulók becsült aránya hogyan függ össze. Az adatok összevetéséből leszűrhetjük ugyan azt a – sok szülő által is feltételezett és az ún. white-flight jelenségben testet öltő – információt is, miszerint a roma tanulók arányának növekedése együtt jár az iskolai szintű kompetenciaértékek csökkenésével, ám a részletesebb elemzés több újszerű eredményre juttathat. Például, a legmagasabb kompetenciaértékeket nem a „romamentes" iskolák produkálták, hanem azok, amelyekben 1 és 10 százalék közötti becsült roma arányt feltételeztek a válaszadó intézményvezetők. Az iskolák átlag alatti teljesítménye a 20 százalékot meghaladó roma tanulói arány után következik be, amelyet úgy is értelmezhetünk, a jelenlegi pedagógusképzés arra vértezi fel az oktatókat, hogy egy iskolai osztályon belül maximum 20 százaléknyi romát tudjanak integrálni. Kompetencia területek szerint vizsgálva, megállapíthatjuk azt is, hogy a matematikai képességek kisebb mértékben maradnak el a szegregálódó intézményekben, mint a szövegértési kompetenciák. Ráadásul a matematikai kompetenciák csökkenése gyakorlatilag megszűnik a 70 százalékot meghaladó becsült roma arány után, míg a szövegértés területén egyértelműen kimutatható a kompetenciák folyamatos csökkenése a szegregáció mértékének növekedésével.

Relationships Between Ethnic School Segregation and Competencies in Public Schools

According the PISA results Hungary has one of the most segregated school systems in Europe,which means that pupils' school achievement is mostly influenced by parents' social backgrounds. From 2001 a national level competency measurement is carried out annually in Hungary. Beginning from 2006 this measurement is holistic, and all public schools are involved in the assessment. In my presentation I will focus on the ethnic-based school segregation and its occurrence in Hungary. We can easily realize it because in the school level questionnaire used in competency measurement there is a question regarding the proportion of Roma students. These questionnaires were filled out by school principals, therefore the rate of Roma students can be considered a result of an external ethnic categorization, and not an ethnic self-identification. However, in order to have a clear picture about the degree and territoriality of school segregation I can use this question (variable) for statistical analysis. According to principals' opinion in 2008/2009 school year circa 17 percent of public schools' students have ethnic Roma affiliation: 20 percent of schools have no Roma students at all, and 40 percent of schools have a rate of Roma students between 1 and 10 percent. At the opposite ("segregated") side 43 totally segregated institutions (with a rate of Roma students between 90-100 percentages) can be identified, and it can also be observed that in 10 percent of schools there is a rate of Roma pupils of at least 50 percent. In my presentation I will analyse these aspects at county and micro-region level, and by type of settlement, as well. The results of competency measurement are known at school level, therefore one can put the question what are the relationships between the school achievement and the rate of Roma students in the school. According to the data there is a strong and negative correlation between these two aspects of the school. Although this fact is well known by parents as well (and reinforced as a white-flight phenomenon), I think it will be fruitful to have a more detailed analysis of the problem. For instance, the best results of competency are produced not by totally "white-schools", but by schools where the rate of Roma students is between 1 and 10 percent. Competency results tend to be under the national average beginning from the schools where the rate of Roma students outgrows 20 percent. Based on this fact one can conclude that teacher training in Hungary prepares teachers to be able "to manage" or to integrate in a school class with at most 20 percent Roma students. Analysing the competency results by major area one can observe that in the ethnically segregated schools the differences between school achievements and national averages are less in the case of mathematics than in the case of reading ability. Moreover, while mathematics competencies ceased to decrease beyond 70 percent of Roma pupils, the reading ability results continuously decrease by increasing level of segregation.

[1] pappza@yahoo.com
Tudományos munkatárs, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet

Pataki Gyöngyvér, PhD hallgató[1] (**17**. szekció)

Terek a campus-on

Az előadás célja annak az elemzési szempontrendszernek a bemutatása, amely az OTKA (81858 „Campus-lét") ifjúságszociológiai kutatás részeként a hallgatók tér konstrukcióinak a kutatását megalapozza. A campus tereinek kisajátítása, kialakítása az intézményes térstruktúrák működése, átalakulása és habitushoz kötöttsége kutathatóvá válik az általunk kidolgozott modellel. Az elemekhez való hozzáférés meghatározó szempont az emberek és tárgyak egy adott helyen történő elrendezésekor. A hozzáférés esélyei ugyanakkor nem egyenlően vannak elosztva. Így a térkialakítás, térátalakítás esélye szintén egyenlőtlen annak függvényében, hogy a vagyon,tudás, rang és az összeköttetések, miként befolyásolják a térkonstrukciót. Ebben a modellben lehetővé válik az esélyegyenlőtlenségek anyagi és szimbolikus dimenzióinak elkülönülten és együttesen való vizsgálata. Az 1970-es évektől az infokommunikációs szokások megváltozásával, a globalizáció folyamatával párhuzamosan egyre inkább átélhetővé válik egyidejűleg kétféle, egymás mellett lévő térképzet. A teret egyrészt egy egységes, perspektivikus térként, az euklideszi geometria alapelveinek megfelelő, véges, homogén és mindenki számára ugyanolyan térként képzeljük el, másrészt megjelenik és átélhetővé válik egy heterogén, nem egységes, mozgó, végtelen és nem folytonos tér. Az iskolai szocializáció euklideszi térfogalma, valamint az európai kultúrából áthagyományozott antik és keresztény térelképzelések megerősítik az egységes tér elképzelését, annak az illúzióját, hogy létezik az egységes tér, amiben élünk. Az alternatív térélmények irritálják ezt a hagyományos térfelfogást, és egyre gyakrabban válik érzékelhetővé a nem folytonos tér. A szigetszerű térszocializáció, az infokommunikációs technológiák, különösképpen a virtuális terek, valamint a globalizáció empirikus kutatásai feltárják azt a folyamatot, ahogyan a térbeli szerveződés megváltozik, megjelennek a térről alkotott alternatív elképzelések, tér-érzetek. Ezzel a folyamattal párhuzamosan egyre több diszciplínában jelennek meg és élnek együtt abszolutisztikus és relativisztikus térfogalmak. Bármely társadalmi jelenség térbeli megragadása magában hordozza azt a kettősséget, amely egy strukturális rend és a folyamatában megvalósuló cselekvés térbeli megragadása között feszül. Elemek, tárgyak, épületek elhelyezkedése, a térhasználat, térkisajátítás, adott elemek egymás mellé helyezése, egymással összefüggésbe hozása egy skálát alkot, ahol a tér, mint struktúra helyezkedik el az egyik végponton, és a teret kialakító hétköznapi gyakorlat a másikon. Ezen skála mentén szeretném bemutatni a térelméleti fogalmakat, amelyek egymást meghaladva, egymásra épülve az empirikus kutatásokkal párhuzamosan elemzési szempontokat adhatnak a „Campuslét" ifjúságszociológiai kutatásnak

Spaces around the campus

Our aim is to present a theoretical model which is part of the OTKA (81858 Campus-lét) research project. Providing a practice-oriented qualitative analytical tool for the analysis of space construction, the model makes it possible to gain a more thorough understanding of special practices and institutional structures of space. It also enables us to study the process of space constitution and change in relation to habit. The access of the different elements of space is obviously a relevant dimension in the arrangement of elements, in other words in organizing space around us. For this reason inequity in space construction based on wealth, knowledge, title and associations is not only detectable but should be analysed. This model gives an opportunity to analyse the material and symbolic aspects of unequal access to space construction among university students which gives a certain explanation of the fact why widening participation in higher education has not necessarily led to widening capabilities. Since the nineteen seventies the way we organize space has changed due to mass production, changing communicational habits and the insular nature of space socialization. In the globalised world different kinds of approaches to space conception are coexisting and are becoming more and more plausible. On the one hand we imagine space as a homogenic, finite container, which is based on Euclidian geometry and accessible to anyone in everyday life. On the other hand heterogenic, non-continuous, non-finite and changing spaces appear and become more and more obvious and plausible through everyday experiences with virtual reality and everyday urban practices. Formal education strengthens our imagination of space as a continuous entity we "live in" since this notion is quite useful in orientation, planning and measurement. At the same time alternative experiences with space irritate this traditional space concept and non-continuous spaces are more and more often perceptible. Empirical research in connection with the insularity of space socialization, virtual reality and globalisation pointed out the process of the change of spatial organization and the appearance of new conceptions and perceptions of space. Parallel to this process relational concepts of space have appeared in several disciplines coexisting with absolute notions. I am going to present the different concepts of space that are common in the contemporary scientific discourse. In addition, I am planning to highlight their context and the relevant empirical research connected to them.

[1] Pataki.gyongyver@gmail.com
PhD hallgató, Debreceni Egyetem

Prazsák Gergő, PhD[1] (**8**. szekció)

Elsődleges és másodlagos digitális egyenlőtlenségek változása Európában az ezredforduló után

Az előadás az European Social Survey keretében végzett empirikus kutatássorozat eredményeire épül. Az elsődleges digitális egyenlőtlenségek (digitális szakadék) nem szűntek meg teljesen Európában. Az internethasználat széleskörű elterjedése következtében azonban egyre kevesebben maradnak ki az online világból. Az internethasználatot egyre inkább az értékek határozzák meg, melyeket az egyének követnek. Következésképpen egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a másodlagos digitális egyenlőtlenségek. Ez a trend előbb jelentkezett Nyugat-Európában, de egyre inkább megfigyelhető Kelet-Európában is. Az előadás a European Social Survey adatbázisa alapján azt vizsgálja, hogy az értékek függvényében miként alakulnak az elsődleges és a másodlagos digitális egyenlőtlenségek Európa egyes országaiban és történeti régióiban. A kutatás Európa mintegy 30 országára terjed ki, s 2002 óta mintegy kétszázezer ember válaszát tartalmazza. Az előadás során az egyén által preferált értékeket, az internet használatot hagyományosan szociológiai változókkal magyarázó modellekbe illesztjük. A követett értékek vizsgálatára Schwartz értéktesztje alapján kerül sor, mely jó lehetőségeket biztosít a másodlagos (értékekben, értékrendekben megjelenő) digitális egyenlőtlenségek hátterének megvilágítására.

The transformation of primary and secondary digital divides in Europe after the millennium

This presentation and the corresponding paper contribute to the academic debate on the patterns and determinants of primary and secondary digital divides from a cross-national point of view. It is based on research using data from the European Social Survey, which covers approximately 30 European countries and cumulatively more than 200,000 responses. Primary digital divide refers to the gap between people with effective physical access to digital and information technology, and those with very limited or no access at all. As internet access has become more prevalent in Western Europe, the primary digital divide has appeared to be less and less an issue. The academic debate on “haves and have-nots” has gradually shifted towards issues of “e-inclusion” and “digital choice” i.e. a secondary digital divide. Socio-economic variables have had significant explanatory power when interpreting the pattern of the primary digital divide. However, these traditional socio-economic factors were less successful in explaining differences in the secondary digital divide. The paper provides a coherent explanation of the secondary digital divide based on Schwartz's structural model of values highlighting the fundamental impact of such factors on “e-inclusion”.

[1] prazsak@gmail.com
Óraadó tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Rényi Ágnes, PhD[1] (**2**. szekció)

Újító rabszolgák

Az előadás Luc Boltanski és Eve Chiapello „A kapitalizmus új szelleme" című könyve alapján tárgyalja azokat az ellentmondásokat, amelyek az ún. művészeti kritikának a kapitalizmus általi bekebelezéséből fakadnak. A művészeti kritika a XIX. század végétől az egyén szabadságát, mindenféle kötöttségtől, konvenciótól, nemzeti, családi, szakmai stb. hovatartozástól való függetlenedését hirdette. A bohém művészek a bizonytalanságból értéket és életstílust teremtettek. Az 1968-as mozgalmak ehhez a művészeti kritikához nyúltak vissza, amikor hangsúlyozták a szabadság, a kreativitás, az eredetiség értékeit, és amikor a megkövesedett társadalmi tekintélyek elleni lázadásra hívtak fel. Boltanskiék szerint a mai hálózati kapitalizmus ennek a kritikának sok elemét felhasználta ideológiai megújulásához. A kapitalizmus új szelleme, az új menedzserideológia az egyén önmegvalósításának, felszabadításának ígéretével kecsegtet. Az ún. „projekt-rendben" a sikeres munkavállalók kvalitásai többek között a művészéhez hasonlíthatóak: a munka számukra önérték, és nem pusztán eszköz a pénz megszerzéséhez. A szerzők által elemzett 90-es évekbeli menedzserirodalom megfogalmazásai szerint a „projekt-társadalom" sikeres tagjai autonómak, invenciózusok és kreatívok, rugalmasak térben és időben, nem ragaszkodnak se családhoz, se hazához, sem hagyományhoz. Boltanskiék nyilvánvalóvá teszik, hogy e „könnyű", „kötetlen", nomád és mobil életforma nem az igazi önmegvalósítás, hanem egy újfajta kiszolgáltatottság felé vezet.

Slaves of innovation

The paper, based on Boltanski and Chiapello's "The New Spirit of Capitalism", discusses the contradictions, which arise from the recuperation of the so-called "artistic critique" by contemporary capitalism. Since the end of the 19th century, artistic critique advocated the liberty and the autonomy of the individual from any form of obligations, conventions, and of national, familiar, and professional identity. Bohemian artists made uncertainty a value, and created a new way of life based on it. The French student movement in May 1968 referred to this artistic critique when they stressed the values of liberty, creativity, and originality as they called for a revolt against social authorities. According to Boltanski and Chiapello, today's network capitalism used several elements of this critique for its ideological renewal. The new spirit of capitalism, a new managerial ideology promises the liberation and the development of the individual. In the so-called "project-regime", the qualities of the most successful employees can be compared to those of artists: work is for them a value in itself, not only an instrument to make money. According to the formulations of managerial literature of the 90's, the members of the project-society should be autonomous, inventive, creative, and flexible in time and place, independent from family, home and country. Boltanski and Chiapello make obvious that this nomadic and mobile way of life, apparently light and independent, leads to a new form of enslavement.

[1] renyi.agnes@upcmail.hu
Egyetemi docens, tanszékvezető, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Róna Dániel, PhD hallgató[1] (**10**. szekció)

Önbeteljesítő prófécia

A 2010-es országgyűlési választáson a Fidesz borítékolható győzelme, a miniszterelnöki párharc hiánya és a jelöltállítás nehézségei miatt az egyik legfontosabb kérdés a kis pártok (LMP, MDF) parlamenti bejutása volt. A szakirodalomban pszichológiai hatásnak nevezett megközelítéssel vizsgálom meg, hogy a szavazók várakozásai, esélyességről alkotott percepciói miként befolyásolták az LMP és az MDF eredményét. Hipotézisem szerint az MDF azért nem jutott be a parlamentbe, mert még a potenciális támogatói sem bíztak benne, ezzel szemben az LMP-nek sikerült elhitetni a szavazóival, hogy nem elvesztegetett voks a rá adott szavazat. A harmadik feltételezésem az, hogy az MDF-ből annak esélytelensége miatt kiábrándult választók zömükben éppen a riválisnak számító LMP-hez menekültek. A Medián közvélemény-kutatására épülő elemzés a választási adatokkal is ütközteti a survey-eredményeket, továbbá egy rövid napirend-elemzés is részét képezi a kutatásnak.

Self-fulfilling prophecy

Since the landslide victory of Fidesz had been obvious long before the 2010 election, the most interesting issue was the struggle of small parties to cross the parliamentary threshold. Testing the psychological effect and bandwagon effect I examine how the perception of popularity and voting expectations influenced the results of the LMP and the MDF. I hypothesize that the MDF failed because even its own supporters did not believe that the party had a chance to pass the threshold, whereas the electorate of the LMP thought they were not wasting their votes by choosing their favourite party. I also assume that those who were disappointed with the MDF fled to the LMP camp. The analysis is based on a Medián-poll but I also used election data and a brief diary analysis is part of the research as well.

[1] ronadaniel84@gmail.com
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Sáska Géza, CSc[1] (**12**. szekció)

Az iskolai erőszak: tények, hitek, politikák

Noha a tanárok-diákok és szülők közötti (iskolai) erőszak évszázados jelenség, ugyanakkor a politikai közbeszédben csak egy-egy megrázó esemény következtében kerül. Magyarországon a 2008-as un. szociális népszavazás hangulatában vált a pedagógusok kiszolgáltatottságának igazolásaként az iskolai-diák erőszak ügye. Vizsgálatok szerint azonban az iskolákban elenyésző a tanárok és a diákok közötti fizikai erőszak, amellyel a pedagógusok gyakrabban élnek, mint tanítványaik velük szemben. A pártpolitika képviselői a pedagógusok védelmére szerveződtek. A 11. évfolyamos diákok körében végzett felmérés szerint a fiúk és a férfi tanárok verbális és fizikai erőszakkal gyakrabban élnek, mint a lányok és a tanárnők, s ez a tény a középfokú oktatás szerkezetében is tükröződik: egymáshoz képest a nő-domináns gimnáziumokban alacsonyabb, a férfi-jellegű szakiskolákban pedig magasabb a felek agressziós aktivitása. A sajtó alapvetően a tekintélytiszteleten alapuló erőszakkultúra eseményeire fókuszát, ez a jelenség alapvetően a férfiakhoz kötődik. A férfi tanárok és a fiúk között az anómiás magatartás gyakoribb a nőknél, akik alapvetően a szabályok betartása és nem a tekintély erejével élnek konfliktusaik kezelésében. Az oktatás politika a macho kultúra irányba tájékozódik.

School violence: facts, myths and policies

Even though school violence between teachers and students has been known for centuries, only certain shocking events reach the surface of public attention. Two years ago in the aura of the so-called 2008 “social referendum”, initiated by the opposition political party, a video was released where a student hit his teacher with a rubber tube. This incident appeared to have provided an example of how vulnerable teachers are nowadays. However, surveys show that the incidence of physical violence between students and teachers is almost negligible and even in the event of violence students tend to be at higher risks than teachers. Yet, policy makers prefer to support policies that protect the teachers. Based on a survey made among students of the 11th grade, male students and male teachers use verbal and physical violence more often than female students and female teachers do. This fact is reflected in the structures of secondary school, too. In female-dominant high schools, the level of aggression among participants is lower than in male-dominant vocational schools. Also, there is a difference in attitude when it comes to solving conflicts. Males tend to attach greater importance to the respect of authority while females prefer to keep the rules and engage in formal and informal social contracts. The mass media usually focuses on incidents generated by the male aggression culture and the education policy is inclined to support this kind of macho culture mixed with the reputation of teacher’s authorities.

[1] saskag@t-online.hu
Tudományos tanácsadó, Eszterházi Károly Főiskola / ELTE

Sik Domonkos, PhD1 (**9**. szekció)

A családi politikai szocializáció konfliktusai

Előadásomban a családi politikai szocializáció folyamatait feltérképező alapkutatás kvalitatív szakaszában készült eredményeket ismertetem. A szülőkkel és gyerekekkel felvett interjúkból készült esettanulmányok segítségével azt próbálom meg bemutatni, hogy a családi kommunikációs viszonyok, a családi érzelmi struktúrája és a család különböző politikai rendszereken átívelő története miként befolyásolja a politikai és állampolgári értékek kialakulásának folyamatát. Néhány karakteres szocializációs klímát megjelenítő esettanulmány bemutatását követően kísérletet teszek a rendszerváltás utáni családi szocializációs forgatókönyvek ideáltípusainak meghatározására, melyek a további kvantitatív kutatások bázisául is szolgálnak.

[1] sikdom@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem

Sik Domonkos, PhD[1] (**1**. szekció)

Morális innováció és cselekvéskoordináció – fogalmi rekonstrukció

A rendszerváltás utáni magyar társadalomban különös hangsúllyal vetődik fel a kérdés, hogy miként lehetséges az államszocializmusból örökölt társadalmi integrációs formákat átalakítani. Előadásomban ezt a kérdést próbálom meg fogalmilag tisztázni Habermas kritikai elméletéből kiindulva. Habermas elmélete szerint a társadalmi integráció formáját fundamentális szinten a cselekvéskoordinációs mechanizmusok morális alapjai határozzák meg. Ebben az értelemben a társadalmi integráció átalakítása is végső soron a morális alapok megváltoztatásaként, vagyis morális innovációként írható le. Ilyenformán a társadalmi integráció megváltoztatási-feltételeinek rekonstrukciója a morális innováció fogalmi tisztázásához vezet. A morális innováció fogalmát két kérdés megváltoztatásával tisztázhatjuk: milyen előfeltételei vannak az – életvilág újratermelését meghatározó – morális perspektívából való kiszakadásnak, és egy új perspektíva elsajátításának; továbbá, milyen előfeltételei vannak a morális autonómiának, vagyis annak, hogy az új morális perspektívát az eltérő többségi állásponttal szemben is fenntartson az egyén, ily módon stabilizálva azt. E kérdések megválaszolásához a habermasi mellett kortárs fenomenológiai elméletekre támaszkodom.

[1] sikdom@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem

Somlai Péter, DSc[1] (**2**. szekció)

Konfliktuselmélet: többet tudunk Simmel óta?

G. Simmel az „A viszály” című írása (1908) először elemezte szociológiai szempontokból a konfliktus jelenségét. Az 1950-es évektől ezt a tanulmányt használták fel többen a társadalmi dinamika konfliktus-elméleti megalapozására. Ugyanakkor a „konfliktus-megoldások” vizsgálata népszerű interdiszciplináris kutatási iránnyá vált. Hogyan összegezhetők napjainkban ezek a kutatások? Mennyivel tudunk többet társadalmi konfliktusokról száz év elteltével?

Conflict theory: do we know more since Simmel?

G. Simmel was the first who analysed the conflict from a sociological viewpoint in his “On Conflict” (1908). From the 1950s several sociologists used this study to make conflict-theoretical foundations of social dynamics. From the same time investigations on “conflict-resolution” became a popular interdisciplinary research programme. How can we summarize these researches? De we know more about social conflicts after one hundred years?

[1] somp@t-online.hu
Egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Sőrés Anett, BA hallgató[1] (**17**. szekció)

A szélsőjobboldali ideológia reprezentációja a debreceni egyetemisták csoportviszonyaiban

Úgy vélem, tervezett előadásom témájának aktualitását nem kell magyaráznom, hiszen a 2009-es európai parlamenti választás, illetve a 2010 országgyűlési voksolás megtette ezt helyettem. Ezek az események számokban ratifikálták mindazt a jelenségkört, amit az elmúlt két-három évben már érzett a magyar közélet. A szélsőjobboldal előre törése ugyanis már megkérdőjelezhetetlen tény Magyarországon. Mégis azért nemrég, az idei év májusában kezdtem el foglalkozni ezzel a témával, mert úgy éreztem, a nemrégiben lezajló országgyűlési választások hatására a politikai érzületek egyre intenzívebben kerültek felszínre, és felerősödött a politikai aktivitás. Ami a dolgot – vizsgálatom szempontjából – még inkább érdekessé teszi, az, hogy korábbi kutatások már kimutatták, hogy elsősorban a képzett fiatalok körében találtak támogatásra ezek az szélsőséges, jobbára radikális eszmék, hiszen így kézenfekvő vált, hogy kortársaim, az egyetemisták csoportviszonyain keresztül próbáljam megérteni a jelenséget. E kutatás kivitelezésére jó lehetőséget nyújtott a Debreceni Egyetem Szociológia Tanszékén idén induló „Campus-lét" kutatás, melyen belül kutatási célomként – a már címben is megjelölt – szélsőséges politikai csoportok szerveződésének és értékvilágának vizsgálatát tűztem ki. A formális és informális ifjúsági csoportok szerveződési kritériumainak feltárása során kvalitatív módszereket alkalmaztam a résztvevő megfigyeléstől egészen az interjúig – melyek során elsősorban e politikai ideológiák egyedi kifejeződésére, speciális reprezentációjára helyeztem a hangsúlyt. Arra is fókuszáltam továbbá, hogy e megjelenési formák és kommunikációs csatornák hogyan befolyásolják a szélsőjobboldali fiatalok csoportszerveződését. Tervezett előadásomban az ezen adatgyűjtések elemzése során kapott eredményeket szeretném ismertetni.

Representation of the extreme right ideology in the group-relations of the students of the University of Debrecen

I think that it does not have to be explained why the subject of my planned presentation is topical, because the European parliamentary election of 2009 and our national general election of 2010 did it in my stead. These events expressed those phenomena in numbers, which were already felt by Hungarian public life in the past three years. The sweep of the extreme right is evident in Hungary. During the campaign of the elections the political feeling and attitudes appeared more intensively, and the political activities rose too – that is why I started to deal with this theme actually. It became more and more interesting for me because research reports have pointed that these ideas are the most popular among educated youth – so it turned into be obvious that this conquest has to be understood by my contemporaries. The research titled "Campus lifestyle" – which has been started by the Sociology Faculty of the University of Debrecen this year – gave me a very good possibility to study the organization and the values deputized by the extreme political groups. I used qualitative methods – from participant observation to interviews – to analyse the criteria of the organization of formal and informal youth groups focused on the special representation of political ideas and the unique communicational channels. I was interested in how they influence the constitution of the extreme right youth groups. In my presentation I would like to present the results of the research to answer these questions.

[1] sanett88@gmail.com
BA hallgató, Debreceni Egyetem

Sulyok Tamás, Doktorjelölt[1] (**18**. szekció)

A fogyatékossággal élők tanulási lehetőségei és problémái a felsőoktatásban

A fogyatékossággal élő fiatalok helyzete és lehetőségei a mai társadalomban nagyon fontos kérdés. Ha a felnövekvő nemzedékek helyzetét vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy az iskola törekszik az integráció megvalósítására. Ezt első sorban az érzék és mozgásszervi fogyatékosság élők esetében a tudja megvalósítani. Azonban a közoktatásból kikerülve ez a kötelező helyzet megváltozik. Mint felsőoktatásban dolgozó oktató előadásomban azt kívánom vizsgálni, hogy a felsőoktatás hogyan viszonyul a fogyatékosság kérdéséhez. A szabályzóktól a megoldásokig milyen lehetőségeket teremt a fogyatékossággal élő személyek részére, mennyire készül fel ennek a problémának a kezelésére? Hogyan juthatnak információhoz az érintettek? A megoldásokban milyen hozzáférési lehetőségeket kínálnak számukra. A témán belül a fizikai akadálymentesítéstől a virtuális megoldásokig szeretném számba venni azokat a lehetőségeket, amelyek egy megváltozott képességekkel élő személy számára a tanulás folyamatát támogatják. Az épület elérhetősége és használata legtöbbször megfelelő. Azonban a tartalmak, amelyek a leginkább határozzák meg a tanulás sikerességét, csak korlátozottan vagy egyáltalán nem megfelelőek. A fejlesztések az egészséges hallgatók számára készülnek, pedig a fogyatékossággal élőknek is szükséges lenne ugyan azon tartalmak eléréséhez. Sokszor nagy gondot fordítanak az intézmények a virtuális megjelenések kialakítására is, de nem foglalkoznak azzal, hogy azt mindenki megfelelően tudja használni. A mozgáskorlátozottak a legtöbbször megfelelően közlekedhetnek egy épültben, így elérhetik a tartalmakat is, de a látás vagy hallássérültek már nem vagy csak korlátozottan férnek hozzá ugyan azon eseményekhez, tananyagokhoz. Ezen kérdések körét szeretném körbejárni és felhívni a figyelmet azokra a lehetőségekre, amelyek megoldásokat jelenthetnek a tanulás és később az elhelyezkedés, a foglalkoztatás során is.

Chances and Problems of Higher Education Students Living with Disabilities

The situation and problems of young people living with disabilities is a current and important question. Studying the growing up generation's status we can find that schools stand for integration. It can mainly be done in the case of physically and sense impaired people. Although this obligatory system changes immediately as they leave public education. Since I'm working in higher education, I'm trying to focus on, and study the relation of, disabled young people and higher education. What kind of possibilities and opportunities are created by regulations and solutions, or is higher education ready for treating the status of disabled people? How do they get the necessary pieces of information? I would like to list the opportunities that support the process of learning for people living with disabilities from the physical to the virtual ones. The accessibility of buildings is usually convenient. But the contents – which are the most important parts of the education – are often inadequate or not accessible. Developments are made for healthy students not for disabled people although they would need equal help. The virtual design of a college or university is a key component, but they do not care about equal accessibility. Students with physical disabilities are usually able to reach certain content, which is not so easily or not at all accessible for the sense impaired. I would like to study and introduce the answers for the topics and questions mentioned above as well as to attract your attention to the solutions helpful and available in the area of education and employment.

[1] tsulyok@gmail.com
Főiskolai adjunktus, Zsigmond Király Főiskola
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szabari Vera, PhD[1] (**2**. szekció)

Megújulási kísérletek avagy törésvonalak a magyar szociológia történetében

A szociológia magyarországi történetével kapcsolatban szinte közhelynek számít az a mondás, mely szerint „a magyar szociológia története a megszakítások története." Előadásomban egyrészt ezen általános vélekedés pontosítására teszek kísérletet, másrészt az 1900 és 1963 közötti időszak főbb fordulópontjain keresztül arra keresem a választ, hogy az esetleges törésvonalak mennyiben tekinthetők egy-egy fejlődési folyamat megtorpanásának, és mennyiben értelmezhetők megújulási kísérletekként, egy modern szociológia létrehozására tett törekvésként.

Renewal Attempts or Fault-lines in the History of Hungarian Sociology

A common cliché about the history of Hungarian sociology is that "it is a history of interruptions or breaks." In my presentation, I would like to refine this common conception, while, by examining the turning points that occurred in the period between 1900 and 1963. I would also like to find answers to the question whether the interruptions can be considered renewal attempts and efforts aimed at establishing a modern sociology.

[1] szvera@yahoo.com
Egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szabó Ildikó, DSc[1] (**9**. szekció)

A politikai anekdoták, mint a konfliktusok kezelésének sajátos kommunikatív szcénái Magyarországon 1945-2010

Előadásomban az intim nyilvánosság egy sajátos kommunikációs műfaját mutatom be: a politikai anekdotákat. Az előadás empirikus alapját saját gyűjteményem képezi, mely jelenleg 160 politikai anekdotát tartalmaz. A gyűjtemény legnagyobb része személyesen gyűjtött történetekből áll, kisebb része személyes élményeken, illetve írott forrásokon alapul. A politikai anekdoták többsége a pártállami rendszer kiépüléséhez, tündökléséhez és bukásához kötődik; kisebb részük a rendszerváltást követő időszakhoz. Közös vonásuk, hogy az egyén és a hatalom viszonyáról szólnak; hogy olyan narratívák, amelyeknek valóságalapjuk van, és hogy az egyén és a hatalom közötti konfliktus kifejeződését, megfogalmazását, értelmezését vagy feloldását váratlan, abszurd, groteszk, komikus elemek kísérik. A politikai narratívák értelmezésére két szinten teszek kísérletet. Egyrészt az anekdoták által felidézett korszakok demokratikus deficitjeiből és korlátozott nyilvánosságának tényéből kiindulva olyan kommunikatív cselekvési formáknak tekintem ezeket a történeteket, amelyeket intim, megbízható kapcsolatrendszerekben elmesélve, a korszak nyilvánosság-szurrugátumának bővítését szolgálták. E történetek elmesélésével és a történetekben rejlő abszurditások kiemelésével a kommunikációban részt vevők mintegy szimbolikus elégtételt vettek maguknak azért, hogy az abszurditások forrását alkotó helyzetek igazságtalanságáért, kegyetlenségéért a tényleges társadalmi cselekvések dimenziójában nem nyerhetnek elégtételt. Másrészt úgy fogom fel a politikai anekdoták világát, mint a valóság recepciójának egy különleges, élmény- és tudásközösséget teremtő, utalásokra és jelzésekre épülő műfaját, amely feltételezi, hogy a közösséget alkotók társadalomképében, háttértudásában és értékrendjében sok hasonlóság van.

Political Anecdotes as Unique Communication Scenes for Dealing with Conflicts in Hungary between 1945 and 2010

In my lecture I would like to introduce a unique communication genre of intimate publicity: the political anecdote. The empirical basis of this lecture is my own collection, which currently comprises 160 political anecdotes. I have collected the majority of these myself; some are personal experiences, while others originate from written sources. The majority of political anecdotes deal with the growth, glory and fall of the party state, the rest are about the period following the change of regime. What they have in common is that they all deal with the relationship between the individual and power and all are narratives based on true events. The demonstration, composition, interpretation and outcomes of the conflicts between the individual and power are accompanied by unexpected, absurd, grotesque and comical elements. I will attempt to interpret the political narratives on two levels. First of all I consider these stories, based on the democratic deficit and limited publicity of the periods they describe, to be a form of communicative action which serves, when told in an intimate, reliable circle, to enlarge the publicity of the given period. By telling these stories and highlighting their absurdity, those who were involved in telling and listening to them symbolically compensated themselves for the injustice, cruelty of the actual facts in the real society. On the other hand I understand the world of the political anecdotes as a particular genre based on the perception of reality. This genre creates a special community of experience and knowledge based on allusions and meanings and also supposes that there are many similarities in the social image, knowledge and values of those who form this community.

[1] szabil46@gmail.com
Egyetemi tanár, Debreceni Egyetem

Szabó Ildikó, DSc[1] (**plenáris**)

Politikai fordulatok és társadalmi konfliktuskezelési minták Magyarországon

[1] szabil46@gmail.com
Egyetemi tanár, Debreceni Egyetem

Szalai Júlia, DSc[1] (plenáris szekció)

A társadalmi konfliktusok etnicizálódása és a jóléti reformok

A mindennapi érintkezésekben, a közbeszéd szerkezetében, valamint a közpolitikai döntéshozatalban az utóbbi években végbement átrendeződések egyik legfontosabb vonulata a társadalomkép markáns etnicizálódása. Legyen szó akár a magyar oktatás gyenge hatékonyságáról, akár a hazai munkaerő-potenciál képzettségi problémáiról vagy a szegénység mozdíthatatlanságáról, napjainkban a cigány/nem cigány felosztás uralja mind a társadalmi feszültségek okainak magyarázatát, mind azok kívánatosnak ítélt kezelésmódjait. Az előadás igyekszik számba venni azokat a tényezőket, amelyek e feszültségek és konfliktusok fokozódó etnicizálódásának hátterében állnak. Kimutatja, hogy a folyamat nem vezethető le egyszerűen az előítéletesség eluralkodásából. Az érvelés középpontjában annak bemutatása áll, hogy a többségi társadalomnak a roma kisebbséggel szembeni elutasítása elsősorban az elmúlt két évtized társadalmi struktúrájában végbement változásokkal és e változások nyomán kiéleződő státusz-harcokkal áll összefüggésben. A késő Kádár-kor alsó középosztályának megrendülése és a rendszerváltás óta tartósulttá vált bizonytalansága az önerősítés egyik legfontosabb forrásaként épít a cigányoktól való látványos elkülönülésre és az elkülönülés mind erőteljesebb intézményi kifejezésére. A kirekesztés, az intézményes diszkrimináció és a vele párosuló szegregáció alapvető „szükséglet", amely átitatja az iskolarendszert, a munkaerő-piacot, a települési viszonyokat, továbbá az egészségügyi és jóléti szolgáltatások minden szegmensét. Az előadás a helyi szociálpolitika megreformálására az utóbbi években tett lépéseken – mindenekelőtt a segélyezési rendszer átalakításán – keresztül mutatja be e státusz-harcnak a romák társadalmi kirekesztésére és másodrendű állampolgárrá degradálására tett hatásait.

Welfare reforms and the "needs for racialising"

In recent years, as well as the views that drive people's everyday social contacts as the ideas that shape public discourse and policy-making have been increasingly impregnated by ethnicised/racialised concepts. Whether it is the low degree of efficiency in education, or the unsatisfactory level of qualification of the labour force, or the unceasing tensions around poverty that are put on the agenda, explanations of the causes and recommendations for amelioration are ruled by a Gypsy/Non Gypsy divide. In an attempt to reveal the factors behind the clear tendency of growing racialisation all around, the lecture will point out that the phenomenon cannot be driven back simply to the spreading of anti-Roma prejudices. It will be argued that the major causes can be identified in relation to those important changes that have taken place in the stratification of Hungarian society during the past two decades. Out of the intersecting components, it is primarily the endured insecurity of status of the one-time Kadarist lower middle class that cries for visibly expressed separation from Roma and that generates and perpetuates the needs to express apparent separation also in institutionalised ways. Such needs for exclusion and institutionalised discrimination of Roma have imbued the various arenas of social life in an ever-increasing way. As a result, intensified segregation can be witnessed in spatial relations, schooling, on the labour market, in healthcare and in access to welfare alike. A closer look at the consequences in drastic marginalisation and evolving second-class citizenship of Roma will be provided through the discussion of recent reforms in local welfare.

[1] szalaij@socio.mta.hu
Tudományos tanácsadó, osztályvezető, MTA Szociológiai Kutatóintézet

Szalma Ivett, Doktorjelölt[1] (**16**. szekció)

Attitűdök a házasságról és a gyermekvállalásról

Európa demográfiai térképén az elmúlt két évtizedben jelentős változások történtek. A trendek azt mutatják, hogy csökken a házasságkötések száma, illetve későbbi életkorra tevődik. Egyre többen választják az élettársi kapcsolatot, mint első párkapcsolati formát. A párkapcsolati formák változása mellette egy ezzel kapcsolatban álló másik jelenség is megfigyelhető: a termékenységi arányszám jelentősen alatta marad a népesség reprodukcióját biztosító 2,1 szintnek. Sokan ítélik úgy, hogy a változások a család intézményét fenyegetik, ezért a család válságáról beszélnek. A család évtizedek óta változóban van, mégis erős alapokon álló intézmény, még ma is a lakosság többsége házasságban él Magyarországon, valamint a gyerekek többsége is házasságban születik. A nemzetközi kérdőíves vizsgálatok eredményei azt mutatják, hogy mi vagyunk az egyik leginkább család centrikus nemzet Európában. Nem vitatható azonban, hogy az elmúlt évtizedekben olyan gazdasági és társadalmi átalakulások zajlottak, amelyek nem kedveztek a család intézményének (Bukodi 2001; Thornton – DeMarco 2001). A fiatalok pedig úgy reagálnak ezekre a változásokra, hogy megpróbálták az olyan véglegesnek tűnő döntéseket, mint a házasság vagy a gyermekvállalás elodázni. Kutatási kérdésünk arra vonatkozik, hogy miként vélekednek az emberek milyen dolgok megléte szükséges ahhoz, hogy házasságot kössenek illetve ahhoz, hogy gyermeket vállaljanak a fiatalok? Az eddigi kutatások már kimutatták, hogy a házasság csökkenése és a fertilitási ráta között kapcsolat van: a házasságban élő pároknak az élettársi kapcsolatban élőkhöz viszonyítottan magasabb a gyermekvállalási hajlandósága (Pongrácz 2007, Szalma 2010). Feltételezzük, hogy a két esemény között hasonló okok húzódnak, ezért hasonló változókat vontunk be a modellben a házasság és a gyermekvállalás jelenségének elemzéséhez. Elsősorban azt vizsgáljuk, hogy a munkaerő-piaci helyzet azonosan befolyásolja-e a házasságkötést és a gyermekvállalást, valamint, hogy van-e különbség a között, hogy mi tartanak fontosnak a kérdezettek a házasságkötéshez és gyermekvállaláshoz attól függően, hogy férfiról vagy nőről van szó? Jelen dolgozat a magyarországi ESS (2009) felvétel negyedik hullámának kiegészítő kérdéseire támaszkodik. 1443 embert kérdeztünk meg egy országos reprezentatív mintán.

Attitudes toward marriage and childbearing

Some considerable changes have happened in the demography map of Europe. The trends indicate that the numbers of marriage decrease and that marriage is postponed to a later stage of the individuals' life. More and more young people choose cohabitation as the first stable relationship instead of marriage. Besides the changing partnership formation another related phenomenon can be observed: the fertility rate is lower than the replacement rate (2,1). A lot of researchers consider that these changes threaten the institute of families so they speak about the crisis of the family. However much family structure is changing most of the population still lives in marriage in Hungary and intends to have at least two children. According to the results of the international surveys Hungary is one of the most family orientated nations in Europe. It is clear that the economics and social changes, which have occurred nowadays, do not support families. The young people's answer to these changes is that they try to postpone their final decisions as to marriage and childbearing. My research question is what do people think is important to get married or to have a child. Researchers have already shown that there is a relationship between the marriage and fertility: people live in marriage have a higher fertility rate than people who live in cohabitation (Pongrácz 2007, Szalma 2010). I suppose the same factors are in the background of the two models. My aim is to examine that the labour market uncertainties influence marriage and childbearing in the same way or whether there is a difference between what the respondents think important for marriage and childbearing. I pay special attention to the men and women respectively. This study is based on the round 4 of the European Social Survey database: 1143 people answered the supplementary questionnaire.

[1] szalma@socio.mta.hu
Tudományos segédmunkatárs, MTA Szociológia Kutatóintézet
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Szanyi F. Eleonóra, PhD hallgató[1] (**11**. szekció)

A lakosság pénzügyi tájékozottsága

A 2008-ban indult gazdasági válság meglehetősen érzékenyen érintette a magyar gazdaságot és közvetlen, súlyos nehézségeket okozott az emberek jelentős hányadának. Az elmúlt években látványosan bővült a lakosságnak ajánlott pénzügyi szolgáltatások spektruma, ezzel együtt növekedett a hitelekhez folyamodók köre és az adósság mértéke. Elemzésemben felhasznált reprezentatív adatok alapján úgy látszik, a lakosság 41%-a rendelkezik valamilyen típusú banki hitellel. A válság hatására leginkább azok a háztartások kerültek veszélybe, amelyek deviza alapú hitelekkel finanszírozták ingatlanuk vásárlását. Elemzők szerint a kialakult helyzet egyik oka az volt, hogy a frank alapú kölcsönökhöz folyamodó családok tévesen ítélték meg az árfolyamváltozással járó kockázatot. Előadásomban ezen összefüggésre koncentrálok. A racionális döntéselmélet szerint a kockázat reális becslésének egyik alapja a megfelelő szintű informáltság, ezért fontosnak tartom megvizsgálni, a lakosság milyen alapvető pénzügyi ismeretekkel rendelkezik, és van-e eltérés a tájékozottság mértékében a hitellel rendelkezők és azok között, akik nem folyamodtak kölcsönhöz. A kockázatvállalás másik összetevője kockázatvállalási hajlandóság, így kitérek elemzésemben erre a kérdésre is. Feltételezésem szerint mind a három korábban említett tényezőt (hitelfelvétel, tájékozottság, kockázatvállalás) befolyásolják egyéb háttérváltozók, mint például a szubjektív és/vagy objektív anyagi jólét, vagy az iskolázottság mértéke, de ugyanígy megvizsgálom a demográfiaváltozók hatását is. Elemzésem alapjául kérdőíves adatfelvétel szolgált, amelyet a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézete készített 2006-ban és megismételt 2010-ben. A kérdőív fókuszában a magyar lakosság pénzügyi kultúrája áll, az 1400 főre kiterjedő reprezentatív minta alapján betekintést nyerhetünk a válaszadók pénzügyi ismereteibe, pénzügyekkel kapcsolatos szokásaiba.

The financial knowledge of the population

The financial crisis of 2008 hit the Hungarian economy quite hard and inflicted direct and serious difficulties on a significant proportion of the population. Over the last few years the spectrum of financial services offered to public costumers has expanded and this process was accompanied by a growing number of borrowers and an increasing amount of debt. On the basis of representative data used in my research, 41% of the population have some type of bank loans. The crisis has had a devastating impact on households with foreign currency-based mortgage loans. According to the analysts the cause of the current situation is that the risk of the exchange rate was poorly estimated by families who took Swiss franc based loans. The lecture is focusing on this correlation. According to rational choice theory, the right estimation is based on adequate information. The presentation raises the question of whether the borrowers are better informed than the rest of the sample. The other component of risk taking is the risk appetite; my work is referring to that subject as well. I assume that all the three variables (loan taking, risk appetite, financial knowledge) are influenced by different background variables such as subjective and/or objective financial well being, level of education and finally the demographic variables are examined as well. The analysis is based on a questionnaire survey conducted by the Institute of Sociology and Social Policy of Corvinus University of Budapest in 2006 and repeated in 2010. The sample size of the survey was 1400 people and the questionnaire focused on the financial culture of the Hungarian population, as well as it assessed the financial knowledge and financial habits of Hungarians.

[1] szanyi.eleonora@gmail.com
Kutatásszervező, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Szász Anna, MA[1]

A kert - metfora a kortárs roma festőművészetben

Ma Magyarországon a „cigányozó" beszédmódok egyik közös nevezője, amin keresztül a „cigány" kategória újrakonstruálódik, így a rendes és a rendetlen állampolgár közötti válaszvonal meghúzódik, a kert, annak minősége, állapota, avagy esztétikája. Tehát az egyén életkörülményei és életvitele stigmaként jelentkeznek, s a társadalom szerves részévé válnak, mint összehasonlítási alap, a félelem tárgya, fegyelmi eszköz vagy a fegyelem tárgya. Ilyenképp a kert értelmezhető úgy, mint társadalmi metafora, mint a társadalmi hierarchia leképeződése. Az elmúlt négy évszázad magyarországi roma képzőművészete kifejezésmódjában rendre igazodott európai és magyar társaihoz, ugyanakkor megfigyelhető a kortárs „különutassága", s az abban való hit, hogy a kulturális sokszínűség, azon belül a Roma kultúra megfelelő reprezentálása képes egy befogadóbb társadalmi modell irányába mozdítani a társadalmat. Engem az érdekel, hogy a „kert", mint metafora, hogyan jelenik meg a cigány kortárs képzőművészetben. A többségi társadalom jelentéseinek puszta átvétele s a stigmák automatikus belsővé tétele zajlik, vagy esetleg a képzőművészeten keresztül megfogalmazódhat egyfajta ellenállás, s a kert motívum újraértelmezésével a társadalmi hierarchia is újradefiniálódhat?

The garden-metaphor in the context of contemporary Roma visual art

One of the common denominators of the discourses on Roma in the present Hungarian society, which also draws the line between worthy and unworthy citizens, is the garden, its nature or aesthetics. That is to say that one's private sphere, living circumstances and living standard appear to be stigmas on the individual, hence, the garden can be regarded as a social metaphor or in other words, as the space which maps social hierarchies. In the previous four centuries Hungarian Roma fine art failed to have its own voice but imitated its European and Hungarian counterparts. However contemporary Roma culture aims to be transnational and innovative as well as manages to provide self-consciousness and self-respect for the Gypsies having the potential to overwrite already existing negative stereotypes formed by the majority. I am interested in the above-mentioned potentiality in the 'garden-context'. Is it possible to reinterpret the garden as a metaphor, hence to redefine social hierarchies?

[1] szanna@socio.mta.hu
Kutató, MTA Szociológiai Kutatóintézet

Szél Bernadett, Doktorjelölt[1] (**16**. szekció)

A párkapcsolati összetartást segítő minták elemzése kvalitatív megközelítésben

Kutatásunkban a kortárs magyar családi élet jellegzetességeit vizsgáljuk, különös tekintettel a családi kohézió, vagyis az elkötelezettség és az összetartás aspektusára. Foglalkozunk a családalapítás és – bővítés körülményeivel és hatásaival, és nem csupán az ezt kísérő egzisztenciális változásokkal, hanem – a „kapcsolatok elpszichologizálódása" elmélet mentén különös figyelmet érdemlő – érzelmi, mentális elmozdulásokkal is. Alapvetően azt mérjük, hogy a családon belüli munkamegosztás, a kommunikáció sajátosságai, illetve a családok közti segítségnyújtás jellegzetességei mennyiben védik vagy bomlasztják a családot. A korábbi kvantitatív elemzést kvalitatív kutatással folytattuk : az előadás alapvetően az ebből származó eredményeket mutatja be. 2009 októbere és 2010 januárja között ugyanis 17 fő megkérdezésével strukturált mélyinterjúkat készítettünk. A megkérdezettek 40 év alatti, kisgyermekes (iskoláskor előtti) anyák, akik a fővárosban és környékén élnek, jellemzően jó egzisztenciális körülmények között, és felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Mivel hazánkban jelenleg a nők vállalják a nagyobb részt a kisgyermekek nevelésében és gondozásában, erőteljesebben is ki vannak téve az ezzel járó hatásoknak. Célszerűnek láttuk tehát, hogy kvalitatív kutatásunkban az interjúk során arról érdeklődjünk, ők hogyan értékelik a gyermekvállalás révén bekövetkező változásokat: miként változik a családi élet, illetve miként változnak ők maguk. Fontos megjegyezni, hogy a vizsgált populáció sajátos abban a tekintetben is, hogy magas iskolázottsága és stabilnak mondható egzisztenciája révén különösen érzékeny a gyermekvállalás miatt bekövetkező, a munkapiac időleges háttérbe szorulásával kísért változásokra. A vizsgált alanyok körét egy szempont szerint osztottuk meg: kilenc házas, illetve nyolc élettársi kapcsolatban élő nővel készültek mélyinterjúk. A megosztás célja az volt, hogy a kvalitatív technikák eszközeivel próbáljuk megérteni, a családi kohézió aspektusából van-e a párkapcsolat sajátosságaiban kimutatható különbség, és ha igen, milyen jellegzetességeket mutat. Az interjúktól az is alapvető elvárás volt, hogy a kommunikációs kultúra mélyebb vizsgálatát is elvégezzük, valamint megismerjük, milyen mechanizmusok révén fejti ki a családok közötti segítségnyújtás a párkapcsolatra gyakorolt hatását. A tipikusan a szülők révén megvalósuló transzferek nyomán döntően azt tárgyaltuk, a különféle segítség miként befolyásolja a megkérdezettek személyes jóllétét, és a pár (házaspár vagy élettárs) egymáshoz való viszonyát.

Analysing the patterns supporting partnership cohesion from a qualitative point of view

The research looks into how household labour division, communication and certain external relations of the partners influence partnership cohesion among Hungarian families. In the meanwhile setting up a family and enriching it with children is in the focus, but not merely the existential aspects but also its emotional and mental influences. An earlier quantitative analysis has been continued by a qualitative part, which is introduced in the current paper. Between October 2009 and January 2010 17 persons were interviewed; the respondents were mothers under 40-years, with small children that are under 7-years, living in Budapest or in its green agglomeration, typically among favourable material circumstances, and holding degree(s) from tertiary education. Since in Hungary currently women take on a larger part of the task of looking after small children, their life is more influenced by the effects of bringing up a small child. Hence it was logical to ask the mothers about how they evaluate the changes occurring after the childbirth: how family life changes, and how they themselves react to the new circumstances. It must be taken into consideration that the observed population is special in the sense that – because of their high education and stable private material basis – they are particularly sensitive to the temporary changes occurring to their labour-market position after the childbirth. The interviewees were divided into two groups based on one aspect: nine married and eight cohabiting women were interviewed so that observations could be made whether there are differences between the two types of couples in terms of family cohesion. Another basic expectation was looking into the characteristics of the communication culture and getting acquainted with the mechanisms how inter-family transfers influence the partnership; regarding the transfers originating predominantly from the parents of the partners it was analysed how the different types of assistance influence the personal well-being of the partners on the one hand and their relation to each other on the other hand.

[1] bernadett.szel@uni-corvinus.hu
Vezető tanácsos, Központi Statisztikai Hivatal
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Szendrő Zoltán [1] (**6**. szekció)

Mintavételi lehetőségek nehezen körülhatárolható és nehezen megközelíthető csoportok esetén

Noha a cigányokkal foglalkozó tanulmányok száma egyre nő, az empirikus szociológusok által készített kvantitatív cigányvizsgálatok száma nagyon kevés. S mi több, e kisszámú vizsgálat is egymásnak ellentmondó becsléseket eredményezett, például ami a cigányság létszámát illeti. A problémák alapvetően két módszertani forrásból származnak:

1/ Mérési problémák

A "ki minősül cigánynak" kérdés azért jelent problémát, mert nincs egyértelmű válasz arra, hogy kit tekintsünk románok. Továbbá olyan etnikummal találjuk magunkat szemben, amelynek tagjai az asszimiláció különböző fokozatait képviselik. Emiatt az asszimilálódott romák kimaradtak nemcsak az 1893-as számláláskor, hanem az 1970-es összeíráskor és még az 1990-es évekbeli felvételekből is. Az asszimilálódás útján éppen csak elindult romák azok, akik leginkább nem vallották magukat cigánynak, emiatt a 2001 évi népszámlálás szerint a roma nemzetiségű népesség lélekszáma 190.046 fő. Tehát minden kutatásnak magának kell definiálnia mérése tárgyát, vagyis azt, hogy kit tekint cigánynak. Ebben viszont a szakma véleménye nagyon eltérő. Például Szelényi-Ladányi 1997-ben közzétett írásában azt állítja, hogy értelmetlen feladat a cigányság (vagy bármely etnikum) lélekszámára, részarányára, illetve társadalmi összetételére vonatkozóan kutatásokat folytatni, hiszen a cigány népesség (vagy bármely más etnikai csoport) körülhatárolására rendelkezésünkre álló ismérvek elkerülhetetlenül önkényesek, s a csoportképző ismérvek önkényessége miatt nem lehetséges konszenzusra jutni.

2/ Mintavételi problémák

A "hogyan találjuk meg őket" kérdésre azért nehéz a válasz, mert részint nincs statisztika a cigány/nem cigány lakossági eloszlásokról, részint pedig a területi eloszlásuk nagyon egyenetlen. Ezért olyan kvantitatív vizsgálatot lebonyolítani az itthon szokásos országos, akár többlépcsős rétegzett véletlen mintával, amely a cigányságot is involválja, szinte reménytelen. Ezt tapasztalhattuk a KSH 1993 ELAR mintája esetén, amely 26604 háztartást tartalmazott, tehát nagy elemszámú mintának tekinthetjük, s jól lefedi az ország egészét; tehát joggal várhatnánk el, hogy a népesség viszonylag kis hányadát kitevő kisebbség esetében is kellő elemszámú, reprezentatív mintát kapjunk. Azonban az ilyen típusú minta több ponton mégsem működik. Egyfelől, minél nagyobb mintával dolgozunk, annál nagyobb lesz a nem-válaszolási hiba is; így például a visszautasítási hiba is jelentősen megnő. A KSH felvételénél a meghiúsult kérdezések száma 4186 volt, ami majdnem 16%-ot jelent és nem is került sor a meghiúsult kérdőívek pótlására. Nem hiszem, hogy a meghiúsulások és a felvételek esetén a cigány/nem cigány arány ugyanaz lenne, s ez igen nagy hiba okozója lehet, amit súlyozással sem lehet korrigálni. Másfelől, az ilyen típusú (többlépcsős rétegzett véletlen) minta még elméletileg sem alkalmas a nem egyenletesen eloszló kisebbségek megtalálására.

Előadásomban a két probléma közül a mintavételi anomáliákra próbálok olyan megoldást adni, amelynek segítségével bármilyen csoport, kisebbség megtalálható egy célzott kutatás számára. Ha az adott csoportról van térstatisztikai adat, akkor ennek felhasználásával a mintát ne egy arányos véletlen területi kiválasztással vegyük, hanem az előfordulási területekre optimalizáljunk, így biztosítható a mintában az adott csoport arányos megjelenítése. Ez azt jelenti, hogy a térstatisztikai adatokra támaszkodva határozzuk meg a többlépcsős rétegzett mintavétel egyik lépcsőjét. Ezzel biztosítható az adott csoport arányossága. Ha tehát tudjuk, hogy hol, milyen arányban él a cigány kisebbség, akkor ezekre a területekre kell optimalizálni.

Statisztikailag nem, de szociológiailag bonyolultabb a helyzet ha egy kisebbségről, mint például a cigány etnikumról nincs adat. Ebben az esetben fel kell tárni, meg kell keresni azokat a térstatisztikai adatokat, amelyekből kideríthető, hogy mi befolyásolja az ismeretlen csoport eloszlását. Ha például a cigányokat szeretném térben lokalizálni, de nincs adatom, akkor azokat a változókat keresem, amelyek rájuk jellemzőek és elkülönítik őket a többiektől. Jelen esetben átnézve térstatisztikai atlaszokat, jellemző és hasonló eloszlásokat láthatunk az "Állandó népességből 0-5 évesek száma", a "Munkanélküliek aránya", a "Regisztrált munkanélküliek száma", a "Szociális segélyben részesültek aránya", stb. szempontok esetében. Természetesen ilyen helyzetben a helyes arány megtalálását jelentősen befolyásolja, hogy ezen háttér információk mennyire jók és pontosak.

Possibilities of Sampling Methods in the case of Hidden Groups

Though more and more papers about issues related to Roma people, the number of quantitative Gipsy surveys by empirical sociologists is very small. And what is more, these quantitative surveys resulted in contradictory estimations, like in the case of the headcount (number) of Gipsies. Difficulties arise basically from two sources.

1/ Difficulties of Measurement

There is no clear definition of who can be considered as a Roma. And furthermore, the members of this ethnicity show wide diversity regarding the grade of assimilation. Because of differences in the degree of assimilation, Gipsies who

assimilated were not taken into account either in the 1893 census, nor in 1970 and not even in the surveys in 1990s. Gipsies who have just started assimilating mostly declare themselves as not being Gipsy. Thus, according to the census in 2001 the number of population of Roma ethnicity is 190.046. This case nicely shows that each survey should define the population of its measurement, i.e. who is considered as a Gipsy. In this regard Hungarian sociologists have significantly different views. I have in mind a paper by Szelényi-Ladányi that appeared in 1997. The authors suggest that it is senseless researching either the number or the ratio of the Gipsy (or any other ethnicity) population, since the aspects of circumscription of Roma (or any other ethnicity) are arbitrary, up to individual decision. Because of this arbitrariness there is no chance of consensus.

2/ Difficulties of Sampling

It is very hard to answer the question of "how can we find them?" because there is no data of Gipsy/not Gipsy frequency, on the one hand, and the regional distribution of Roma people is very irregular. Because of these facts, it is quite hopeless to carry out a quantitative survey even with multistage stratified probability sampling, which involves the Gipsy population. In the case of the KSH ELAR sample in 1993 which was a large sample (including 26,604 households) and had a good coverage of the country, we can expect gaining a representative sample with regard to a minority whose population is rather a small proportion of the whole population. But this kind of sample seems to fail in certain cases. On the one hand, the bigger the sample we have, the bigger the non-response error and the numbers of refusals we get. In the case of the abovementioned KSH survey the number of failures due to not delivering the survey request and refusal was 4186, nearly 16%, and there was no attempt to substitute un-reached households. I do not think that the distribution of the failures and successful questioning is the same in the case of Roma and non-Roma. This can result in serious errors without the possibility of revising by weight. On the other hand, the multistage stratified probability sampling is not qualified (even not theoretically) for finding non-uniformly distributed minorities.

In my conference paper, I will focus on sampling anomalies and try to give a solution by which any kind of group or minority can be found for the purposes of a well-defined survey. If we know the spatial distribution of a certain group, we have to optimise the sample in accordance with the group-members' habitation, not, as usually, according to a proportionate allocation. That is, we define a stage of a multistage stratified probability sampling by relying on spatial statistical data. This assures the given group's proportionality. Accordingly, if we know where and in what proportion to the majority the Roma ethnicity lives, we have to optimise according to these localities.

Unlike from the point of view of statistics, from the perspective of sociology the situation is much more complicated if we do not have data regarding the given minority. In this case we have to find those spatial statistical data, which influence the unknown group's distribution. In the case of Roma when we do not have data and we aim to localize them, we should seek variables that feature them and separate them from others. In this case, taking into account spatial statistical atlases, we find characteristic and similar distributions in the subsequent aspects: "Ratio of 0-5 year-old to the permanent population", "Ratio of unemployed", "Number of registered unemployed", and "Ratio of those obtaining regular social support", etc. Of course, the quality and accuracy of this background information have a considerable influence on reaching the real proportions.

[1] szz@mtapti.hu
Egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem

Szentesi Balázs, PhD hallgató[1] (**12**. szekció)

Intézményesített kívülállás – „szubkulturális szolgáltatások" egy budapesti alternatív gimnáziumban

Az előadás egy budapesti alapítványi középiskola példáján kívánja bemutatni, ahogyan a személyes és intézményi szintű társadalmi kívülállás, ill. kirekesztődés összefonódik a pedagógiai újító tevékenységgel, ill. konfliktusokkal. A tanulmány egy féléves résztvevő megfigyeléses kutatás eredményeire épít, amely az iskola sajátos normarendszere, pedagógiai módszerei és intézményi struktúrája közötti összefüggések feltárására irányult. Az iskola egy tandíjmentes ún. „második esély" iskola, vagyis olyan diákokkal foglalkozik, akik korábban más iskolá(k)ból kimaradtak. Az iskolai közösség tagjai módszertani és ideológiai síkokon szembehelyezkednek az - ahogy ők nevezik - „konform" iskolákkal és társadalommal. Egyedi módon alkalmazzák a formális, nem-formális és informális módszertani elemeket – pl. a szorgalmi időszakban szinte semmilyen formális eszközt nem használnak. Az iskola értékrendszerében a különbözőség, egyediség, az egymás iránti tisztelet és nyitottság előkelő helyet foglalnak el, ugyan úgy, mint a tolerancia vagy a változásra való képesség. Ugyanakkor ezen értékek távolságot is teremtenek közöttük és más csoportok között. A tanárok folyamatosan megújítják, átalakítják az iskola rendszerét és a pedagógiai módszereket az újabb diák és tanárgenerációk igényeihez igazodva. Ez a megközelítés gyakran szül olyan egyedi megoldásokat, amelyek érthetetlenek, ill. félreérthetőek más társadalmi környezetben vagy az oktatásügyi bürokrácia számára. Ebből számos konfliktusuk adódik, amely hozzájárul a különállásukhoz, azonban vonzza a más iskolákban marginalizálódó diákokat és tanárokat, ill. azokat, akik valamilyen módon korábban konfliktusba kerültek ezekkel az intézményekkel. A legtöbb diák ahhoz hasonló úton kerül ebbe az iskolába, amilyennek a szubkulturalistává válás '80-as évek béli útját leírták egyes tanulmányok: az intézményes szférához kötődő „fojtogató kontroll" érzése, a kortárs csoportokból, intézményekből való kirekesztődés vagy kivonulás, majd egy a konvencionálistól lényegesen eltérő csoporthoz való erős konformitás. Számukra ez az iskola „szubkulturális szolgáltatásokat" nyújt ebben az értelemben - a domináns társadalmi rendszertől való bizonyos függetlenséget kínál, emellett megbecsült tagságot az iskolában, mint csoportban. Ezzel a kívülállás egy formáját intézményesíti, és mint módszertani elemet illeszti be a közoktatás, vagyis a domináns struktúra rendjébe. Abba a rendbe, amivel ellenkezik, de amelynek maga is része.

Institutionalised Nonconformism: The 'subcultural services' of an alternative secondary school in Budapest

This paper will outline how non-conformism or being marginalized in society at individual as well as institutional levels interlink with both educational innovation and conflicts at a foundational secondary school in Budapest, Hungary. The study is based on a half year long research project, which was applying the method of participant observation to reveal relations between the structure of the institute, specific norms and teaching methods. This is a so-called 'second chance' school. It is exempt from tuition fees, and attended by students who have left their earlier high school without finishing their studies. The community of the school is opposed to – as they call it – 'conformist' schools and society, both at methodological and ideological levels. Formal, informal and non-formal teaching methods are applied in a very specific way: e.g. hardly any of the formal techniques are used in term-time. Diversity, uniqueness, respect and openness towards each other as well as tolerance and the ability to change are all highly valued parts of the norms. Nevertheless these norms also create a distance between this school and other groups. Both the structure of the school and its teaching methods are being constantly innovated by the community with regard to the needs of new generations of students and teachers. This approach frequently leads to innovations, which are incomprehensible for bureaucracy or for people in different social climes. Furthermore this approach results in several conflicts and it contributes to the marginalization of the school. It attracts however, students and teachers outside this school who have been marginalized in other schools or who in some way have come into conflict with them. With most young people the process of becoming a student of this school is much the same as the process of becoming a subculturalist in the '80s described by some Hungarian studies: a feeling of 'suffocating control' by peer groups or/and institutions, walk-out or being cast out from them and subsequently a strong conformity with another group being fundamentally different from conventional ones. In a sense this school provides 'subcultural services' for them: it makes it possible to be more or less independent from the dominant social system and yet to be a respectable member of a certain group. By doing so this school is institutionalizing a form of non-conformism and by turning it into an educational method it is also fitting it into the dominant structure, the apparatus of public education. The apparatus against which it stands, but is still a part of.

[1] balazs.szentesi@gmail.com
PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem

Szilágyi Magdolna, MA[1] (**6**. szekció)

Lakókörnyezeti cigány/roma iskola: automatikusan szegregáció?

Az idei tanévet egy osztályra való cigány/roma kisgyermek és családjuk többszörös aggodalommal kezdte Győrött. Látszólag az integrálás - szegregálás küzdelem jelenlegi állapota okozta/okozza ezt a feszültséget. Mint a médiából ismeretes, egy cigány civil szervezet az ország különböző pontjain jelentett fel iskolákat hol okkal, hol szinte ok nélkül a szegregált oktatás vádjával. Mindegyik esetből bírósági ügy lett, a győri még nem zárult le.
A megtámadott iskola a városi és a cigány kisebbségi önkormányzattal együtt próbált a civil szervezetnek is megfelelő megoldást találni, eddig sikertelenül. A mostani elsősöket szétosztották a város különböző iskolái között, így a lakóhelyük közelében lévő iskolában nem indult első osztály. A helyzet sokféle kérdést felvet:

- Milyen háttér-mozgatórugói vannak egy-egy civil szervezetnek?
- Milyen kritériumok alapján állapítható meg a szegregáció?
- Szegregáltnak tekinthető-e az az iskola, amelynek a körzetében jelentős arányban cigány/ roma családok élnek?
- A megszokott környezetben az iskola és a lakosság között kialakult „modus vivendi" hogyan működhet a távolabbi intézményekben, ahol máris érezhetően jelen van az elutasítás szelleme?
- Vajon sikeresek lehetnek-e a tanulásban ezek az elsős gyermekek?
- Lehet-e így értelmezni az integrációt?
- Hogyan lehet ezekből az intézményekből befogadó (inkluzív) intézmény, ahogyan a lakó-környezeti iskola eddig működött?

Kulcsszavak: integrálás, szegregálás, civil szervezetek, befogadó iskola, modus vivendi

Gipsy/Romany school in a residential district: automatic segregation?

In Győr a group of gipsy/Romany children – big enough to fill a classroom – and their families started this academic year with a lot of anxiety. Apparently this tension was/is due to the current situation of the struggle of integration-segregation. As is well known from the media a Roma Civil Organisation denounced some schools in different parts of the country with the charge of segregated education – with or without any reasons. All cases have been taken to court and the one in Győr has not yet been concluded yet.
The school accused, together with the local Roma minority community council, has been trying to find the right solution, which would satisfy the civil organisation as well, with no success yet. The gipsy first graders at primary this year have been put into different schools in the city. Due to this arrangement a first grade could not start in the local school near the residential area of the gipsies. This situation can raise many questions:

- What are the motives of a civil organisation in the background?
- What are the criteria of the segregation?
- Can a school be seen as segregated if there are a significant proportion of gipsy/Roma families living nearby?
- How 'modus vivendi' formed between the school and the population in a given environment can work in the remote institutions, where the spirit of rejection can be sensed already?
- Can these children be successful in their studies?
- Is it possible to understand 'integration' this way?
- How can these institutions become inclusive institutions as the residential schools have been operating so far?
-

I would like to find the answers to these questions.

Key words: integration, segregation, civil organisations, inclusive school, modus Vivendi

[1] szmagdi@atif.hu
Egyetemi docens, tanszékvezető, Nyugat-magyarországi Egyetem

Szvetelszky Zsuzsanna, PhD hallgató [1] (3. szekció)

A komplexitás homofíliája és heterofíliája a görög mitológiában

Az előadás bevezeti a komplexitás interdiszciplináris fogalmát a görög mitológia meghatározott kapcsolathálózati kutatásának innovációs szempontrendszerű analízisébe, s bemutatja az így létrejött komplexitás-alhálózatok és egyes - magas és alacsony komplexitású - ego-networkök fogalmi térképeit. A kapcsolódások tartalma alapján elsősorban a komplexitás fokozatait, illetve annak homofíl és heterofíl jellegét vizsgálják a kutatók, Szvetelszky Zsuzsanna és Micsinai István. Egy további eredmény, a születés-networkök elemzése pedig az innováció fogalmi beágyazódását tárja fel.

[1] szvetelszky@gmail.com
Kutató, Eötvös Loránd Tudományegyetem
PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem

Takács Judit, PhD[1] (**5**. szekció)

Beteljesíthetetlen vágyak? – A kívánt termékenység meghatározói a 21. század eleji Magyarországon

A 27 európai oktatási és kutatási intézmény részvételével 2006 óta az FP6-os keretprogram keretében zajló RECWOWE[2] (Reconciling Work and Welfare) Network of Excellence nemzetközi kutatási együttműködés a munka és a jól-lét összehangolásának témakörével kapcsolatos európai kutatások feldolgozásával foglalkozik. Az előadás empirikus alapjául szolgáló kutatás a RECWOWE munka-család egyensúly (Work-Life Balance) felmérés keretében készült, a termékenységgel kapcsolatos adatok feldolgozása pedig „A termékenység, a női foglalkoztatottság és a családpolitikai intézkedések összefüggései" című alprojekt keretében zajlott. Magyarországot az utóbbi évtizedekben nagyon alacsony termékenység jellemezte (azaz a teljes termékenységi arányszám tartósan alacsonyabban maradt az 1.5-es értéknél is), ugyanakkor a felmérések azt mutatják, hogy a magyarok nagyon családközpontúnak és gyermekbarátnak szeretik látni magukat. Ez az előadás a magyar szülők gyermekvállalással és gyermeknevelléssel kapcsolatos „gyenge képességeivel" (weak capabilities) foglalkozik 100 kisgyermekes, budapesti, dolgozó szülő beszámolóinak a tükrében. A tanulmány empirikus alapja egy 2008-as felmérés, melynek eredeti változatát a Stockholmi Egyetem fejlesztette ki. Az empirikus eredmények alapján elmondható, hogy a magyar szülők termékenységgel kapcsolatos képességeinek (capabilities) sokféle korlátja azonosítható – nemcsak a teljesített termékenység, de már a termékenységgel kapcsolatos elképzelések és vágyak szintjén is.

Unattainable desires? – Early 21st century determinants of desired fertility in Hungary (ABSTRACT)

Hungary has been characterized by very low fertility, i.e. below 1.5 births per woman, for more than a decade, while Hungarians like to see themselves, at least at the level of rhetoric, as being highly family-oriented and child-friendly. This article addresses the issues of weak capabilities for having and caring for children in Budapest as being reflected in the views of 100 working parents on their fertility desires. The empirical basis of this paper is the fertility-related Hungarian part of the "Tensions between Rising Expectations of Parenthood and Capabilities to Achieve a Work Family Balance" survey, which was conducted in Budapest in 2008. This was a RECWOWE[2] Pilot Survey being originally developed and conducted at Stockholm University. Our findings suggest that Hungarian parents' fertility related capabilities are constrained in many ways, which can be detected not only in their achieved fertility but also already at the level of their desires.

[2] RECWOWE (www.recwowe.eu) is a Network of Excellence of the Sixth Framework Programme (FP6) on 'Reconciling Work and Welfare in Europe'.

[1] takacs@socio.mta.hu
Tudományos főmunkatárs, kutatócsoport-vezető, MTA Szociológiai Kutatóintézet

Takács Judit, PhD[1] **- Szalma Ivett, Doktorjelölt**[2] (**19**. szekció)

Homofóbia több dimenzióban – ESS 2009 eredmények

A homofóbia a homoszexualitás fogalmával és/vagy a leszbikus, meleg és biszexuális (LMB) emberekkel szemben táplált dühödt ellenérzéseket illetve félelmeket írja le. A homofóbiának különféle aspektusai különböztethetőek meg: a kulturális homofóbia keltette irracionális düh, illetve félelem olyan kulturális sztereotípiákra épül, melyek szerint az LMB emberek születésüktől fogva rosszak, gonoszak, erkölcstelenek, természetellenesek, abnormálisak, veszélyesek, betegek stb. A társadalmi homofóbia arra a félelemre utal, hogy valakit melegnek vagy melegbarátnak bélyegezve elutasítanak egy adott társadalomban. Míg a pszichológiai homofóbia értelmezhető olyan pszichológiai védelmi mechanizmus termékeként, ami a saját melegség tudatából fakadó félelemtől véd. Számos nemzetközi és hazai kutatási eredmény mutatja, hogy a magyar társadalom Európában nem tartozik a legtoleránsabbak közé. Kutatásunkban a leszbikus nőkkel és a meleg férfiakkal szembeni előítéletesség meglétét és mértékét vizsgáljuk a European Social Survey (ESS) negyedik hullámának adatai alapján – amelynek felvételére 2008-2009 folyamán 27 európai országba és Izraelben (N=54.988) került sor –, különös tekintettel a magyar lakosság homofób attitűdjeinek összefüggéseire más jellemzőkkel. Elsősorban arra keressük a választ, hogy meghatározott szocio-demográfiai jellemzők miként hatnak az előítéletes viselkedésre. Vajon az iskolázottsággal csökken az előítéletesség mértéke? Van-e összefüggés az idegenellenesség és a homofóbia között? Vajon az alapvető szocio-demográfiai változók (nem, kor, iskolai végzettség, vallásosság) azonos módon határozzák-e meg az előítéletesség esélyét, vagy ez inkább attól függően változik, hogy mi az előítélet tárgya (a melegek és a leszbikusok, vagy például a bevándorlók, netán egyes vallási közösségek)? A leíró jellegű elemzés mellett azt is megvizsgáljuk, azonosíthatóak-e koherens országcsoportok Európában az előítéletesség jellege és mértéke szerint.

Homophobia in Hungary and Europe (Results from ESS 2009) – A multi-dimensional approach

Homophobia is the fear of, or anger toward homosexuality and/or lesbian, gay, and bisexual people. There are several aspects of homophobia: cultural homophobia refers to the irrational fear and/or hatred of lesbian, gay or bisexual individuals based on culturally based stereotypes that they are inherently bad, evil, immoral, unnatural, abnormal, dangerous, sick etc.; social homophobia refers to the fear that one will be perceived by others as gay or pro-gay; while psychological homophobia derives from the phobic reaction to the concept of homosexuality and can be interpreted as a psychological defence mechanism against the dread fear that they themselves are gay. Several international and national research findings indicate that Hungarian society does not belong to the most tolerant societies in Europe. In our study we focus on anti-gay/lesbian prejudice, especially that of the Hungarian population, on the basis of data gained from the fourth wave of the European Social Survey (ESS), conducted in 2008-2009 in 27 European countries and in Israel (N=54988). In our presentation we will try to identify which social-demographic characteristics can affect prejudicial behaviour, and how. For example, we will attempt to answer the following questions: Does education decrease prejudice? Is there a link between xenophobia and homophobia? Do basic social-demographic characteristics (sex, age, education, religiousness) affect prejudice in similar ways? Or do these features differ according to the subject of the prejudice (gays and lesbians, immigrants or religious communities)? Our descriptive analysis will be followed by the examination of whether European countries can be grouped on the basis of the nature and the extent of the observed prejudice.

[1] takacs@socio.mta.hu
Tudományos főmunkatárs, Kutatócsoport-vezető,
MTA Szociológia Kutatóintézet

[2] szalma@socio.mta.hu
Tudományos segédmunkatárs,
MTA Szociológia Kutatóintézet
Doktorjelölt, Budapesti Corvinus Egyetem

Tamáska Máté, Doktorjelölt[1] (**7**. szekció)

A szakma és a civilek konfliktusa a kulturális örökség kapcsán

Előadásomban a főként építészek, régészek és történészek dominálta műemlékes szakma és a laikus nagyközönség közötti feszültségek forrását mutatom be, feltéve a kérdés, hogy lehetséges-e a két mozgalom jövőbeni egybeolvadása? A laikusok alatt éppúgy érthetjük a települések mikro társadalmait, mint azok szervezett reprezentánsait, a honismereti egyesületeket, helyi amatőr város és falufejlesztő társulásokat. Kiindulópontom az, hogy a két csoport gondolkodásmódja között alapvető különbség figyelhető meg a múlt értelme és hasznossága kapcsán. A szakma elsősorban dokumentumokat lát, amelyek mellékesen a mai társadalom igényeit is kielégíthetik (főként múzeumként), míg a laikusok elsősorban mai igényeket látnak, amelyeket az épített örökség (is) kielégíthet. Mindebből következik, hogy a civil kurázsi megjelenését a műemléki hatóságok, és általában a szakma korántsem tekinti problémamentes jelenségnek. Példaként említhető, hogy a várfelújító (újjáépítő) egyesületek és a régészeti konzerválás közötti ellentétek néhány kistelepüléseken már a nyílt szembenállásig fajultak. Szintén problematikus a tájház mozgalom helyzete, amely elszakadva a néprajzi alapelvektől az élménypark, szabadidőközpont jelleg felé mozdul el. Mindez oda vezet, hogy számtalan népi építészeti műemlék a sorozatos toldások, átalakítások és modernizálások során elveszíti dokumentációs funkcióját. A nagyobb városokban szintén meghökkentő a változás. Mivel a telekértékek magasak, egészen új köntösben jelenik meg a történeti városképvédelem, mint azt az ötvenes-hatvanas évek úttörői eredetileg elképzelték. Budapest Újlak vagy Belső-Ferencváros rehabilitációja inkább rekonstrukciónak hat, amely az építészeti karaktert jelzésértékű hangulatként teremti újjá. Ezen az sem változtat, hogy a civil oldal ezekben az esetekben keveredik a tőkeerős vállalkozásokkal, akár oly módon is, hogy kezdetben a beruházás ellenzőjeként lép föl, majd valamely szimbolikus érték mentén kiegyezik azzal. Bár némileg leegyszerűsíti a képet, mégis fogalmazhatunk úgy, hogy a laikus mozgalmak számára az épített környezet elsősorban identitásképző erő, amely nem a maga materiális állandóságában, hanem hangulati viszonyaiban jelentkezik. Számtalan empirikus terepmunka során tapasztaltam, hogy a múlt értékei iránt amúgy elkötelezett építtetők számára a műemléki jelleg csupán egy-egy kiragadott szimbólumban fogható fel. Ahhoz, hogy egy mai családi ház „régies" legyen elég, ha íves árkádsor fut végig az udvari fronton vagy nád kerül a fedélszékre. Mindez megfordítva is igaz: a divatos színekkel kifestett, műanyag nyílászárós épületet újnak tekintik. E néhány példa világosan mutatja, hogy a laikusok múltidézése rendszerint különbözik a száz évesnél is régebbi múltra visszatekintő műemlékes hagyományoktól. Anélkül, hogy megkérdőjeleznénk a hagyományos műemlékvédelem eredményeit, látunk kell, hogy az örökségvédelem egyre táguló horizontja nem teszi lehetővé a katedrálisok és ókori emlékek kapcsán lefektetett alapelvek maradéktalan érvényesítését. A szükséges szemléletváltozást sietteti a tény, hogy a hatvanas-hetvenes évek építési konjunktúrája után Magyarországon, és általában Nyugat-Európában az építőipar folyamatos válságokkal küzd. Ennek oka, hogy a krónikus lakáshiány megszűntével ma egyre inkább a korszerűsítés jelenti a jövő útját, amelyhez az építőipari cégek még csak kevéssé alkalmazkodtak (tegyük hozzá, hogy ma az adó és lakáspolitikai kedvezmények is az elavultnak szemléletmódot takaró új építkezéseket preferálják a felújításokkal szemben.) A mennyiségi mutatók helyett az új évezredben az építészetnek egyre inkább minőségi igényeket kell kielégítenie, köztük a társadalomban megmutatkozó múlt iránti nosztalgiát, a műemlékdivatot is. A tömeges rehabilitáció iránti igény jelenleg éles ellentétben áll az ortodox műemléki elvekkel. A kérdés az, hogy a civil kurázsi vitalitása, amely jobbára a szakmán túl, sokszor annak ellenében fejti ki hatását, képes lesz-e betagozódni egy mainál sokkalta rugalmasabb örökségvédelmi rendszerbe?

Conflicts between Professionalism and Civil Society in the Cultural Heritage

[1] tamaskamate@gmail.com
Doktorjelölt, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tőkés Gyöngyvér, PhD[1] (**8**. szekció)

Az internet diffúziója és digitális egyenlőtlenségek Romániában

Az internet 17 éve jelent meg Romániában, és azóta a romániai lakosságnak csak alig több, mint egyharmada vált internet-felhasználóvá. Románia az Európai Unió tagországainak rangsorában az információs társadalom legtöbb ismérve szerint az utolsó helyen van. Az internet alacsony penetrációjának és az ország digitális lemaradásának magyarázatát keresem. Tanulmányom célja, hogy a rendelkezésre álló statisztikai adatok, hatósági jelentések, felmérési eredmények és tudományos publikációk alapján összefoglaljam az internet romániai elterjedésének körülményeit, a digitális egyenlőtlenségek sajátosságait.

Az internet diffúziója és digitális egyenlőtlenségek Romániában

The internet appeared in Romania 17 years ago, and since then only hardly more than one third of the Romanian population has turned into an internet user. Romania is on the last place according to most of the information society's criteria in the hierarchy of European Union's member states. I look for the explanation of the low penetration of the internet and the country's digital lag. The aim of my study is to summarize the circumstances of the Romanian spreading of the internet and the peculiarities of the digital inequalities based on Romanian scientific publications, statistical data and survey results.

[1] gyongyvert@gmail.com
Egyetemi adjunktus, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Tóth Eszter Zsófia, PhD[1] (**9**. szekció)

„Mindenki azt mondta, amikor elkezdtem, hogy milyen extrém dolog a kerti tó tervezése" A népművelés szak és a Dialógus békemozgalom – az 1980-as évek eleji politikai konfliktus kihatása az intézményesült életútra életútinterjúk elemzése alapján

1983 május elején Keszthelyen, a szabadstrandon 20 év körüli fiatalok bográcsgulyást főztek, majd énekeltek, csavarogtak a sötétben. A maroknyi csapathoz ismeretlenek is csapódtak, 10-15-en. Másnapra is maradtak, mivel Helikon napok rendezvénysorozat volt Keszthelyen. Vasárnap délután vonatra szálltak, hogy visszatérjenek Szombathelyre, ahol nagy részük a Tanárképző Főiskolán tanult. Nem ez volt az első és nem az utolsó alkalom, amikor H. Szilárd, a társaság egyik központi alakja kiruccanást szervezett Keszthelyre, mivel ott volt szüleinek háza. V. Zsolt máskor is felbukkant köztük, ő is a baráti társasághoz tartozott, annak ellenére, hogy nem járt a főiskolára. Nehéz lett volna nem észrevenni a magas, szőke, széles vállú fiatalembert. Ez az alkalom talán annyiban volt más, mint a többi, hogy T. Gábor, a társaság másik vezéralakja először hozta el új barátnőjét, B. Zsuzsát. Amikor ezt T. Erzsébet – akihez korábban fűzték érzelmes szálak – megtudta, azonnal hazautazott. Ez az alkalom azért is más volt, mint egy évvel korábban, vagy egy évvel később: a társaságot titkosszolgálati eszközökkel megfigyelték. Az este részletes leírását egy ügynökjelentésben olvashatjuk, amelyet az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL) őriz. A bográcsgulyásozó fiataloknak egy része akkoriban Dialógus jelvényt hordott: ők voltak a szombathelyi dialógusosok, ezért figyelték meg őket. Interjúimat kifejezetten a Dialógus békemozgalomra és a szombathelyi főiskolás évek megéléstörténetére, tehát az 1980-as évek elejére fókuszáltam. Ezen kívül tettem fel kérdéseket családi hátterükre, főiskola-választásukra és arra vonatkozóan, hogy alakult életútjuk a főiskolás évek után. Készítettem egyéni interjúkat és olyanokat is, amelyen ketten vettek részt. A Dialógus békemozgalmat titkosszolgálati eszközökkel szétverték. A Dialógus békemozgalmárok mindannyian népművelés szakra jártak, tanárszakot is végeztek, azonban kevesen dolgoznak közülük ma tanárként. Úgy tűnik, a mozgalomban szerzett kapcsolati tőkéjüket hasznosítva tóépítéstől kezdve internetes portál üzemeltetéséig sokféle területen dolgoznak. Előadásomban két, életútinterjújukban egyeseknél hangsúlyozott, másoknál elhallgatott konfliktust elemzek: hogyan ábrázolják, hogy az ideológiailag kiemelt fontosságúnak tartott népművelés szakon tanult ismeretek értékvesztését a rendszerváltás után. Másrészt egy olyan mozgalom tagjai voltak, amely politikailag szembehelyezkedett a korabeli hatalommal. Jelentett-e ez identitásválságot számukra a rendszerváltás után, hogyan határozta meg mozgalombeli tagságuk pártpreferenciájukat.

'Everybody told me: what an extreme job it is to plan lakes in gardens' – life history interviews with members of Dialogus peace movement

A group of young men and women were at Lake Balaton in 1983. They were members of the Dialogus peace movement and students in Szombathely. The secret police wrote reports about their everyday life and their characters and their movement was destroyed in 1983. The identity of this group is vivid nowadays. They have meetings. I have interviewed members of this group not only about their activities in this movement, but also about their lives. They speak a lot about the impact of the movement on their political decisions. This paper sets out to describe two aspects of political socialization and conflicts. The members of the Dialogus peace movement in the early 80ies were in political conflict with the state. The secret police wrote reports about their everyday life and their political activities. On the other hand, members of this movement were being educated as "cultural managers" and as Hungarian language teachers. After the system changes this ideologically influenced education caused crises in their lives. My interviewing techniques employed partly resemble those devised by Gabriele Rosenthal wherein respondents are asked for a chance to tell their life stories stressing the part in it they played. My approach departed from this insofar that, depending on the character of the respondent she would not always be expected to tell her entire life story from start to finish. I also interviewed two friends together. As the conversation progressed, some members gradually became freer in relating their stories. Interviewing them as a group allowed me to hear the same stories told by several people and from different perspectives. Interviews were made with and without a tape recorder. The choice of two methods was initially prompted by the fact that several respondents refused to give recorded interviews, but would gladly talk to me about their lives off the record. In some cases respondents were embarrassed by being recorded and could not talk freely unless the recorder was switched off. In this respect the tape recorder symbolized the interviewer bias so often encountered by a researcher: respondents were most willing to be recorded when they related stories that they believed were historically "important." From their narratives it should be pointed out, that each member of the Dialogus peace movement had changed their job as a teacher, and – helped by their friendship relations – had a new job. For example one of them runs a website, another builds lakes for private gardens. In their life history interviews they speak a lot about the role of high school education in their lives and about the impact of the Dialogus peace movement on their life strategies. The narrative of life reveals the groups that possessed considerable symbolic importance at different stages during her life cycle. Both her personal and group identities shift over time, and life cycle interviews can therefore be difficult to balance the impact of the Dialogus peace movement and the impact of official education.

[1] fermina33@gmail.com
Főlevéltáros, Magyar Országos Levéltár
Mb. oktató, Magyar Nemzeti Archívum

Tóth János, PhD hallgató[1] (**2**. szekció)

A transzdiszciplináris szociológia lehetőségei az egyetemi mezőben

Az előadásban a transzdiszciplináris metódus társadalomtudományi alkalmazása során felmerülő nehézségeket vizsgáljuk. Amellett póbálunk érvelni, hogy a diszkurzív racionalitással jellemezhető intézményesített, diszciplináris értelmezési keretek dekonstruálása elsődleges fontosságú annak érdekében, hogy meghaladhassunk egyes elfogultságokat –példának okáért a kortárs, modernista ontológia és episztemológia által kötött történelmi-leíró narratívákat- melyek a társadalomelmélettel és a társadalomfilozófiával kapcsolatban beépültek a diszciplináris akadémiai diskurzusokba. A társadalomtudományok tárgyának megértéséhez alkalmazott bármely megközelítés csak akkor életképes, ha integrált, az emberi együttélési formák teljességére és nem csak „társadalmakra" irányul, mely utóbbi nem több, mint egy korlátozottan használható szakkifejezés: abban az esetben érvényes, amikor a modern episztemé által szervezett együttélési formákat próbálunk leírni, azonban érvényét veszti ha más tudástípusokon alapuló együttélési formákat akarunk általa megragadni. Egy ilyen lehetséges megközelítés a transzdiszciplinaritás, egy olyan metódus amely egyaránt diszciplínák közti, diszciplínákat átfogó, és ugyanakkor diszciplínákon túli is, s mely metódus a Basarab Nicolescu vezette Centre International de Recherches et d'Etudes Transdisciplinaire (CIRET) megalapítása (1987) óta a gondolkodás és a cselekvés alapvető módjává vált egyes tudományos körökben. A CIRET elképzelései a felsőoktatás megreformálásáról 1997-ben jutottak el a tudományos projekt szintjére, mely a „The Transdisciplinary Evolution of the University" nevet kapta. A főbb javaslatok, melyet számos konferencián történő megvitatás után a Locarnói Nyilatkozatban foglaltak össze, s melyekre az előadásom második részében szeretnék reflektálni, felvetnek néhány fontos kérdést a projekt utópikus jellegével kapcsolatban -amivel elsősorban nem a transzdiszciplinaritás koncepciójára, hanem a megvalósításul kijelölt mezőre; az egyetemekre utalok. Véleményem szerint a felmerülő nehézségek egyrészt a Homo Academicus karakteréhez, másrészt pedig a hatalom és a tudás azon speciális struktúráihoz köthetőek, melyek magában az egyetemben rejlenek, s melyek úgy tűnik, hogy összeegyeztethetetlenek egy olyan megközelítéssel, mely a Valóság több szintjének egyszerre történő figyelembe vételét igényli.

Possibilities of a transdisciplinary sociology in the field of the university

In this presentation, our investigation is directed towards the difficulties faced at the application of the transdisciplinary method in social sciences. We try to argue that in order to overcome some inbuilt biases in disciplinary academic discourses on social theory and social philosophy – for example, the dominance of the contemporary historiographical narratives bounded by modernist ontology and epistemology – the deconstruction of the institutionalized, disciplinary frame of analysis characterized by discursive rationality is of utmost importance. Any viable approach to the understanding of the object of social sciences can only be an integral one, that addresses the open totality of the forms of human symbioses and not only "societies", which is but a term with a limited range of use – valid when we are trying to describe human symbioses organized by a modern episteme, but losing its validity when trying to grasp symbioses based on other type of knowledge. One possible approach of the mentioned kind is that of transdisciplinarity, a method which is at once between the disciplines, across the different disciplines, and beyond all discipline, and which has become an essential mode of thought and action in some scientific circles since the founding of the Centre International de Recherches et d'Etudes Transdisciplinaire (CIRET), in 1987, lead by Basarab Nicolescu. The ideas of CIRET about the reform of higher education– with the support and collaboration of the UNESCO – got to the point of a scientific project in 1997, under the name of "The Transdisciplinary Evolution of the University". The main proposals discussed in various conferences and summarized in the Declaration of Locarno – on which I try to reflect in the second part of my presentation – pose some important questions about the utopian nature of the project. Here I refer not mainly to the concept of transdisciplinarity but to the chosen field of their realization, i.e. universities. In my opinion, the emerging difficulties are connected, on the one part, to the character of the Homo Academicus and on the other part, to the special kind of structures of power and knowledge immanent in universities, which seems to be incompatible with an approach that requires considering at once multiple levels of Reality.

[1] jatoth@freemail.hu
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Vág András, MA[1] (4. szekció)

Éghajlatváltozás és társadalmi rugalmasság

[1] wifig@yahoo.com
Projektvezető, Atlas Kft.

Vajda Júlia, PhD[1] (**14**. szekció)

Az elrabolt múlt keresése

„Minden, ami történt, a sejtjeimben raktározódott el, nem az emlékezetemben. A sejtek, úgy tűnik, jobban emlékeznek, mint a memóriám, melynek emlékeznie kellene." – írja memoire-jában Aharon Appelfeld. 6 éves volt 1938-ban, amikor Csernovitz-ban, ahol családjával élt, világossá vált számukra, hogy menekülniük kellene. De már késő volt. Anyját megölték, apjával lágerbe került, majd megszökött, s egyedül bujkált gyerek fejjel erdőkben, mezőkön, míg véget nem ért a háború. Mindazonáltal – bár ő is úgy érzi, nehéz emlékeit felidéznie – neki vannak emlékei a vészkorszakból. Interjúalanyaim – nevezzük őket Eszternek és Miklósnak – még Appelfeldnél is nehezebb helyzetben vannak. Vészkorszakbeli megmenekülésük történetéről nem csak, hogy ha egyáltalán, akkor is csak és kizárólag a sejtjeikben, s nem az emlékezetükben őrizhetnek emlékeket, de környezetük – más-más okból – sem mesélt nekik e korai, még csecsemőkorukban velük történtekről. Identitásunknak élettörténetünk az alapja. A velünk történteket újra és újra elrendezve teremtjük nap mint nap újjá narratív identitásunkat. Ha „lyuk van e történetben", nehézzé, majdhogynem lehetetlenné válik a narratív identitás megformálása. Márpedig Eszter és Miklós esetében azt a hiány, amelyet az teremt, hogy megmentésük, megmenekülésük történetét a környezet elzárt tőlük, s minthogy mindez még verbális készségeik kialakulása előtt történt, a sejtekben, a zsigerekben elraktározott történet nem tudja tökéletesen pótolni. S ez az, ami örök keresésre ítéli őket.

Search for the Ravished Past

"Everything that has ever happened, is recorded in my cells. The cells, it seems, remember better, than my memory that should remember." – writes Aharon Appelfeld. It was too late in 1938, at the time, when he was 6, when it became clear to his family they should flee from Chernovitz. His mother was killed; he and his father were deported to a concentration camp. He escaped from the camp and spent years hiding in woods and fields for years until the war ended. Still – though he finds it hard to recall his memories, he has some recollections of the holocaust. My interviewees, let's call them Eszter and Miklós – are in an even harder situation. If anywhere, they can have the memory of the holocaust just in their cells, as they – for different reasons – were never told the story of their escape from the holocaust. The basis of our identity is our life (hi)story. Retelling the events of our life again and again we recreate our narrative identity day by day. It becomes, however, almost impossible to mould it if there is a gap in the history. However, in the case of Eszter and Miklós, as the missing, by the surrounding untold stories happened in their infancy before they could speak, the recollections of the cells and the guts cannot be replaced. This is what condemns them to a search forever.

[1] h13073vaj@ella.hu
Egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Vajda Róza, PhD hallgató[1] (**5**. szekció)

Fából vaskarika. Egy európai uniós esélyegyenlőségi irányelv magyarországi átvételének története

A RECON keretében, több országban lebonyolított kutatás egy 2004-es európai uniós irányelv (Tanács 2004/113/EK irányelve) nemzeti jogba történő átültetése kapcsán vizsgálja (dokumentumok és interjúk elemzésével) a döntéshozatali folyamat demokratikus jellegét az egyes országokban, mindenekelőtt abból a szempontból, hogy az mennyire érzékeny a társadalmi nemek egyenlőségének kérdésére. Magyarországon észrevétlen, viták és publicitás nélkül zajlott a nevezett irányelv átvétele, amiből könnyen arra következtethetnénk, hogy semmilyen érdekellentét nem merült fel vele kapcsolatban, és az új szempontok harmonikusan beleilleszkedtek a nemek közötti egyenlőség meglévő szabályozásába. Ehhez képest az irányelv bevezetése, ami elvileg a nemek egyenlő bánásmódját lett volna hivatva szolgálni, valójában visszalépést eredményezett e tekintetben. Éppen ezért, paradox módon, a megkülönböztetés tilalmában ellenérdekelt biztosítási lobbi szorgalmazta a végrehajtási intézkedések időben történő megtételét, miközben a nemek egyenlőségének ügyét képviselő szakosztályok és szervezetek nem vettek részt az érdemi tárgyalásokon: nem került sor szakértők bevonására, és elmaradtak az egyeztetések a kormányzati felelősökkel és a civil érdekvédőkkel.

[1] rozavajda@hotmail.com
Tudományos munkatárs, Eötvös Loránd Tudományegyetem
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Verdes Tamás, PhD hallgató[1] (**10**. szekció)

A lehetséges választópolgár

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 70. § (5) bekezdése értelmében „[n]incs választójoga annak, aki jogerős ítélet alapján a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság … alatt áll." Magyarországon közel 50 ezer – többségében értelmi fogyatékossággal vagy mentális zavarokkal élő, részben szenvedélybeteg és hajléktalan – személy áll cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alatt. Az előadás röviden ismerteti a cselekvőképesség és cselekvőképtelenség polgári jogban használatos fogalmait, majd a rendelkezésre álló adatok alapján igyekszik körülírni a gondokság alá helyezett személyek körét és társadalmi helyzetét. Az előadás központi intenciója, hogy a politikai jogok e korlátozásának értelmezéséhez szociológiai szempontokkal járuljon hozzá, majd ezek nyomán hipotéziseket fogalmazzon meg a gondnokság alá helyezett személyeket sújtó korlátozás társadalmi hatásairól és funkcióiról a jelenkori Magyarországon. A korlátozás társadalmi funkciójának feltárásához két releváns mozzanat érdemel kitüntetett figyelmet. Egyfelől a jogok elvonása egy szociológiai vonásai mentén többé-kevésbé jól körülírható, a kisebbségi csoportok sajátos vonásaival csak részben rendelkező – merőben széttagolt és a tagok közötti gyenge kapcsolatokkal bíró – népességet választ le a politikum szférájáról. E leválasztás hatást gyakorol a gondnokság alá helyezett személyek identitására és önképére: a minden állampolgárt egyként megillető szavazati jog elvesztése közösségi értelemben vett passzivitást generál, miközben a mentális zavaraival küzdő személyt a társadalmi szerződést felmondó „bűnözővel" illeszti egy sorba. A két csoporthoz tapadó stigmák közötti átjárás az érintetteket politikai és ezzel közösségi halálra ítéli. A korlátozás másfelől a többségi társadalmon belüli normaképződésről és normatudatról is tudósít: az „elmebetegek" és „értelmi fogyatékosok" politikai jogainak korlátozása a hétköznapi választó minden bizonnyal homályos norma-tudatának felépítésében játszhat szerepet; hiszen arról biztosítja, hogy joggal részese a választók közösségének, szavazatáról pedig megfontolt döntést képes hozni. A normalitás és abnormalitás – vagy racionalitás és irracionalitás – feltételezett dichotómiája által tagolt mentális térben nyer igazolást az érintett személyek társadalmi kirekesztésének nap nap utáni gyakorlata. A gondnokság alá helyezett személyek legnagyobb tömege ugyanis a hazai bentlakásos szociális otthonok – a goffmani értelemben vett totális intézmények – lakóseregének jelentős csoportját alkotja: a számukra nyújtott szociális ellátások szerkezete csak a hazai mélyszegénységben élő és roma népesség számára külön struktúraként funkcionáló „jóléti fogdához" (Szalai Júlia) hasonlítható. A választójogi korlátozás társadalmi funkciójához e két mozzanat egymáshoz illesztésén keresztül juthatunk közelebb. Hipotézisem szerint a gondnokság alá helyezett személyek elzárásának és az emberi jogok tömeges megsértésének – nyilvánvalóan senki által nem szándékolt – láthatatlanná tételében és e gyakorlatok legitimációs bázisának kialakításában játszik fontos szerepet azáltal, hogy az alapvető politikai jogok megvonása révén széles és átjárhatatlan szakadékot teremt az „elmebetegek" és az „ép eszűek" világa között.

The Potential Voter

According to the Hungarian Constitution 'persons placed under total or partial guardianship by a court of law do not have the right to vote'. In Hungary, approximately 50 thousand people are placed under total or partial guardianship, most of whom are intellectually or mentally disabled, homeless or harbour an addiction. The presentation shortly reviews the judiciary definitions of legal capacities and based on available data aims to identify the range and social status of those placed under guardianship. The main intention of the presentation is to contribute to the interpretation of the restriction of these basic political rights through a sociological approach. A hypothesis will be framed about the social effect and social function of these restrictions in today's Hungary. To identify the social functions of these restrictions, two relevant issues should be mentioned. Firstly, revoking the rights of those under guardianship restricts a whole population from practicing their political rights and taking part in political life. This type of exclusion has an effect on the identity and the self-concept of those under guardianship. From the community's perspective, losing the right to vote generates passivity and furthermore this practice classifies persons with mental disabilities in the same category as criminals. These stigmas sentence people under guardianship to political and social demise. Secondly, the restriction reflects society: taking away the political rights of the 'mentally insane' only supports every individual in the majority in that he is a rightful member of the voting community and is capable of making a considered decision. In a rational or irrational mental state, the social exclusion of those under guardianship is verified on a daily basis. Most of those under guardianship live in 'total institutions' (Goffman). The social service system providing for them is similar to that of the independently established mechanism of 'welfare jails' (Júlia Szalai) for the Roma and those living in deep poverty. By connecting these two phases, we'll be making advances towards the social functions of restricting voting rights. In my opinion, by locking up those under guardianship and not intentionally, but hiding the ongoing human rights abuses they bear and denying the right to vote plays an important role in widening the gap between the 'mentally insane' and the 'normal' population.

[1] verdestamas@gmail.com
PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Verebélyi Gabriella, PhD hallgató[1] (**6**. szekció)

Innováció – nem biztos, hogy előre mutat

Az előadás célja egy Magyarország egyik dinamikusan fejlődő nagyvárosában található oktatási intézmény működésében bekövetkező változások szociológiai nézőpontú bemutatása. Az utóbbi 10-15 évben hazánkban zajló társadalmi folyamatok közoktatásra tett hatása híven tükröződik az elit intézményből előbb megkopott patinájúvá, mára pedig leszakadttá vált iskola történetében. Az iskola populációjában bekövetkezett változásokat leginkább a cigány-nem cigány tanulók arányának a törési pontot (ún. klip-pontot) már régen meghaladó nagysága mutatja. A tanulói csoport összetételében bekövetkezett változások miatt az intézményt az elmúlt években sorozatos támadások érik. Az intézmény fenntartója, az iskola vezetése és a tantestület tagjai folyamatosan nagy erőfeszítéseket tesznek azért, hogy a megváltozott összetételű tanulói csoport érdekeihez és az oktatáshoz fűződő jogaik érvényesítéséhez igazodva folytassák a magas szintű oktató-nevelő munkát. Az előadás azokat a problémákat járja körül, melyeknek jelentős szerepe van az intézmény jövőjének alakulásában, az iskola fennmaradásának vagy esetleges megszűnésének kérdésében.

Innovation –not sure, that it shows the way forward

The aim of this presentation is to review from a sociological point of view the changes that have taken place during recent years in the day-to-day life of an educational institution located in a dynamically developing Hungarian town. Changes in how the school fulfils its role as an educational institution are reflecting sociological processes that have been developing in Hungary during the last 10-15 years. The institution which once was considered one of the most elite schools in town started to fall behind in rankings and has by now completely dropped behind. It is now regarded by many as one of the least recommended schools to enrol in. A major change in the composition of the student body is indicated by the high ratio of students of Roma vs. non-Roma descent that has surpassed the tipping point by far. The change in the composition of the student population is considered by many a negative one and has made the school a target for serial attacks during the last several years. Authorities that run the school, along with the school board and faculty members, make continuous efforts to serve students according to their educational rights. Faculty members maintain high levels of instruction and other educational activities to meet the students' needs. The presentation will provide an overview of issues related to the foreseeable future of the institution, and will review questions about its maintainability or potential closure.

[1] verebelyi.gabriella@atif.hu
Munkatárs, Nyugat-magyarországi Egyetem
Phd hallgató, Pécsi Tudományegyetem

Vicsek Lilla, PhD[1] (**19**. szekció)

Őssejtkutatás, őssejtterápia a magyar sajtóban és a laikus közönség körében

A jelen feltáró kutatás céljai közé tartozott megvizsgálni Magyarországon belül:

- mit mutat be a sajtó az őssejt-kutatás és kezelés előnyeiről, illetve hátrányairól, esetleges veszélyeiről;
- hogyan értelmezik a közönség tagjai az őssejtkutatás és kezelés előnyeit és hátrányait, veszélyeit csoportos beszélgetéseken;
- a média szerepét abban, ahogy a laikusok a témáról beszélnek.

A célok elérése érdekében két empirikus kutatást végeztünk: hírközlések tartalomelemzését és egy fókuszcsoportos vizsgálatot. A médiaelemzés kutatási anyagát azok a cikkek tették ki, amelyek a legolvasottabb országos napilapokban jelentek meg (2006 május 1. és 2009 október 31-ike között), és amelyekben szerepelt az „őssejt" kifejezés. A kutatás során hét fókuszcsoportra került sor 2008 októberében és novemberében. A kutatás támaszkodott Gamson azon felvetésére, hogy hasznos a médiatartalomra, mint eszközre, avagy, mint erőforrásra tekinteni. Gamson szerint, amikor emberek beszélgetéseik során ilyen eszközökre támaszkodnak – azaz felhasználják a médiából szerzett információt – akkor ezt tekinthetjük a média hatásának. A kutatás további elméleti hátterét a „keretezési" (framing) elméletek jelentették. Eredményeink azt mutatják, hogy ahogyan a fókuszcsoport résztvevők beszéltek az őssejt-kutatás és kezelés előnyeiről, hátrányairól, az sok szempontból tükrözte a sajtóban megjelenő domináns értelmezési kereteket. A sajtóképhez hasonlóan a csoportbeszélgetéseken is az egészségügyi előnyök jelentkeztek fő előnyként és a kezelés magas ára, mint fő negatív aspektus. Fókuszcsoportos és médiaelemzési eredményeinket összevetve az elméleti elképzelésekkel, azt állíthatjuk, hogy eredményeink konzisztensek egyfelől azokkal az elméletekkel, amelyek szerint a médiában egy adott témával kapcsolatban jelen lévő értelmezési keretek befolyásolják azt, ahogy a közönség értelmezi az adott kérdéskört. Ugyanakkor eredményeinknek vannak olyan elemei is, amelyek azon elméleti perspektívákkal vannak összhangban, amelyek kiemelik, hogy a közönség más témakörökre vonatkozó sémái aktívan közreműködhetnek abban, ahogy az adott témára vonatkozó médiatartalmat értelmezik. A fókuszcsoportokon azt találtuk ugyanis, hogy a résztvevők említettek olyan veszélyeket is, amelyek hiányoztak a sajtóból az őssejt-kutatás és kezelés kapcsán. A résztvevők ún. analógiai érvelést is alkalmaztak, és erre támaszkodva is megfogalmaztak veszélyeket. Fontos ugyanakkor figyelembe venni, hogy bár az analógiai érvelésnek lehetett valamennyi szerepe, de azok az előnyök és hátrányok, amelyeket leginkább hangoztattak a résztvevők, a média domináns értelmezési kereteit tükrözték.

Stem cell research and its treatment in the press and among the lay public in Hungary

The intent of the present exploratory study was to investigate within Hungary:

- the press coverage on the costs and benefits of stem cell research and treatment,
- the way in which audience members made sense of the costs and benefits of stem cell research and treatment in group discussions,
- the role of the media in resourcing discussions on these issues.

To achieve the research objectives two empirical research projects were conducted: a content analysis of the press coverage and a focus group study. The media analysis materials were comprised of all the articles in which the expression stem cell and its variations were mentioned in the five most-read national dailies in Hungary within the time interval of May 1, 2006 to October 31, 2008. There were 326 articles in total. The research also involved seven focus groups taking place in October and November of 2008. Theoretical foundations of our research included Gamson's assumption that it was useful to think of media content as a tool or a resource. We also built on framing theory. In the focus groups the way participants talked of the costs and benefits of stem cell research and treatment in many aspects echoed the dominant framing of the issue in the press. Similarly to the press coverage, within the group discussions medical benefits were constructed as the main benefit and the great cost of the treatment as the dominant negative aspect. Regarding the relationship of our results with theoretical assumptions, we can state that our results are consistent on the one hand with assumptions that the way media framed an issue influenced audience discussions of that issue, but on the other hand our data also contains some indications in favour of the argument that at the same time to some degree, audience schemas can contribute independently to how news content is interpreted.

[1] lilla.vicsek@uni-corvinus.hu
Egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem

Vidra Zsuzsanna, PhD[1] (**13**. szekció)

Az etnicitás változó formái és az iskola

A magyar oktatási rendszer decentralizáltságánál fogva az iskolák világát erősen befolyásolják, áthatják a helyi közösséget jellemző különféle társadalmi jelenségek: erőviszonyok, hierarchiák, csoportok közötti kapcsolatok, stb. Kutatásunk[2] a közösségtanulmányokban használatos módszertani és elméleti eszközök alkalmazásával vizsgált négy határmenti kistelepülést, melyek mind gazdasági, társadalmi és etnikai szempontból nagyon különböztek egymástól. (1) Baranyában a horvát határ mellett egy párszáz fős faluban a roma népesség aránya mára elérte a 70%-ot és a helyi kisebbségi gyerekek a szomszédos falu „gettó-iskolájába" járnak. (2) A szlovákiai határ mentén egy etnikailag homogén falut vizsgáltunk. A falunak van két pusztája, ahol társadalmi státuszukat tekintve sokkal rosszabb helyzetű családok élnek, mint bent a faluban. A falu a pusztaiakat hasonlóan kezeli, mint más települések a romákat; itt beszélhetünk egy etnicitás nélküli etnikai helyzetről. (3) A román határ közelében fekvő falu román nemzetiség által lakott, ahova az elmúlt évek során jelentős számú főként „erdélyi magyar" beköltöző érkezett. A faluban eredetileg egy meghatározó cigány közösség is élt, akik többsége mára elhagyta a települést. (4) Az ukrán határ mellett fekvő faluban a roma lakosság aránya 30%-50%, míg az iskolában 70% fölötti és a falu többségi lakossága egyre inkább a kisebbség „térfoglalását" érzékeli, ami abban is megnyilvánul, hogy korábban csak a falu szélén, egy utcában lakó roma családok közül egyre többen költöznek a fő utcára és annak környékére. Ezekben a különböző terekben más és más etnicitás modelleket lehet leírni, attól függően, hogy milyen hierarchikus viszonyban vannak a csoportok, milyen kizárási/befogadási stratégiák jellemzik a közösséget, mik a kisebbség technikái a viszonyok megváltoztatása vagy elfogadása tekintetében: adaptálódik vagy ellenszegül, stb. Dolgozatunkban feltárjuk, hogy az etnicitás a „jól ismert" szegregációs mintán kívül milyen más jelenségeket generál és ezzel együtt az etnicitás maga milyen eltérő jelentésekkel bír. Mikor lesz az etnicitás erőforrás, előny és kinek a számára, mikor lesz hátrány? Mikor integrál egy iskola, kit integrál és mikor nem? Kinek jó az iskola és mire?

[2] A "Kint és bent háromszor" című OTKA kutatás vezetője Kovács Éva, a kutatócsoport tagjai: Bernát Anikó, Fleck Gábor, Virág Tünde, Vidra Zsuzsanna.

The changing forms of ethnicity and the school

One of the main characteristics of the Hungarian education system is that it is very decentralized. Therefore, the various social phenomena characterizing the local community – e.g. power relations, local hierarchies, relations among groups, etc. – have a strong impact on the school. In our research[2] we applied the methods and the theoretical assumptions of community studies and did fieldwork in four small villages located in different border regions. They all differ from one and the other regarding their economic, social and ethnic features. (1) In the southern county of Baranya close to the Croatian border a couple of hundreds of inhabitants live and the rate of the Roma population is about 70%. The children belonging to the minority all go to the „ghetto-school" of the neighboring village. (2) The village that we studied close to the Slovak border has an ethnically almost homogeneous population. At the same time, two 'colonies' – each located a couple of kilometers away from the center – belong to the village where the inhabitants have much lower social status than the ones living inside the village. The village treats them similarly to how Roma people are usually treated in other localities; here, we can talk about 'ethnic situation without ethnicity'. (3) The third village is located next to the Romanian border and inhabited by people of Romanian nationality. In the course of the last couple of years, a great number of Transylvanian Hungarians settled in the village. In the village, there used to be an important Roma community the majority of whom already left. (4) In the fourth village situated at the Ukrainian border, the rate of the Roma population is 30-50%, whereas their proportion in the school is above 70%. The majority population has the impression that the Roma are taking over in all spheres: e.g. Roma families who used to live at the edges have started to scatter around and move closer to the center of the village. In these localities, which are only similar in that they are all in a geographically marginal position, different ethnicity models can be sketched depending on what kind of hierarchical positions characterize the community, what inclusive and exclusive strategies are present, what techniques the minority has to accept or refuse the prevailing relations of groups: they either adopt or resist, etc. In our paper we reveal what kind of phenomena ethnicity – beyond the 'well-know segregation' pattern – generates and what different meanings ethnicity may have. When does ethnicity become a resource, an advantage and for whom, and when does it become a disadvantage? Under what circumstances does a school integrate and whom? Who benefits from the school and how?

[2] The team leader of the OTKA research project entitled 'Inside and outside three times' is Kovács Éva. The members of the team: Bernát Anikó, Fleck Gábor, Virág Tünde., Vidra Zsuzsanna.

[1] vidrazsuzsa@gmail.com
Tudományos munkatárs, MTA Szociológia Kutatóintézet

Vigh Edit, PhD hallgató[1] (**7**. szekció)

Civil jogvédő szervezetek tevékenysége Magyarországon

Az előadásom témája a civil szektornak egy sajátos szegmensét, a jogvédelemmel foglalkozó civil kezdeményeseket érinti. A civil jogvédő szervezeteknek az a feladatuk, hogy a jogrendszerben jelenlévő problémákra felhívják a figyelmet, beindítsák a jogrendszer korrigáló mechanizmusait, illetve közvetítsék, ismertessék az azokból levonható következtéseket. Az előadásomban elsősorban arra keresem a választ, hogy milyen eszközökkel, milyen módon tudják a szervezetek a missziójukat megvalósítani, milyen sikereket érnek el, milyen a viszonyuk az állami szervekkel illetve más jogvédő szervezetekkel. A jelzett kérdések megválaszolásakor támaszkodom egy saját 2010. első felében végzett empirikus kutatása, amelynek keretében tizenegy hazai releváns – szakmailag elismert – jogvédő szervezetet kerestem fel, s összesen húsz jogásszal készítettem félig strukturált interjút. A civil szervezetek alapszabályai és az interjúk alapján világosan látszik, hogy három fő tevékenységi körre tudjuk bontani a szervezetek munkáját: jogi reformtevékenység; kommunikációs és köznevelő funkció (például nyilvánossággal kapcsolatos tevékenységek, előadások, honlap); jogsegélyszolgálat és stratégiai pereskedés. Az előadásomban külön-külön foglalkozom ezekkel a területekkel, felhívva a figyelmet az egyes szabályozási anomáliákra. Látni kell azonban, hogy a három tevékenység nem választható el egymástól abból a szempontból, hogy ahhoz, hogy eredményeket tudjanak elérni, mindegyikkel foglalkozniuk kell, egy önmagában nem elég. Az előadásom végén a jogvédő szervezetek egymásközti kapcsolataival, a kialakult munkamegosztással és a jogvédő szervezetek állami szervezetekkel való viszonyával foglalkozom, kitérve a jogvédő szervezetek társadalmi megítélésére is. Az előadásom célja az, hogy ráirányítsam a figyelmet a civil szféra jogvédelemmel foglalkozó szegmensére, ezen szervezetek tevékenységének a fontosságára, hiszen az egész civil szektor kiemelt szerepet játszik egy jól működő demokrácia kialakításában.

Function of Civil Organizations for the Defence of Rights in Hungary

In my lecture I am concerned with a specific segment of the civil sector, the civil initiations handle with legal protection. The task of the civil organizations for the defence of rights is to call attention to the problems of the legal system, to get the correcting mechanisms of the legal system going, or rather to transmit and expound the conclusions drawn from those. The main aim of my lecture is to find answers to the questions by what means, in what way can these organizations perform their mission, how can they succeed, what is their relation to the state organs and other organizations for the defence of rights, respectively. In the course of answering the aforementioned questions I rest on an own empirical study performed in the first half of 2010. Within the frame of this study I have visited eleven relevant – acknowledged by the profession – Hungarian organizations for defence of rights where I made semi-structured interviews with altogether 20 lawyers. On the basis of the fundamental rules of the organizations and interviews it can be clearly seen that three main groups of activity can be distinguished: legal reform activity; functions of communication and public education (for example activities connected with public relations publicity, lectures, and home page); legal advice service and strategic litigation. I discuss these areas separately in my lecture calling attention to certain anomalies in the regulations. It should be seen that these three activities cannot be separated from each other from the point of view that if they would like to achieve results they should deal with all of them, one in itself is not enough. At the end of my presentation I discuss the connection between the organizations for the defence of rights, the established division of labour and the relation of the organizations for the defence of rights to the state organizations, respectively, and furthermore, I also discuss the social judgment of the organizations for the defence of rights. The aim of my lecture is to call attention to the segment of the civil sector handling with the defence of rights, and to draw the attention to the importance of the function of these organizations, since the whole civil sector plays an important role in the development of an efficiently working democracy.

[1] editvigh@gmail.com
Egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem
PhD hallgató, Széchenyi István Egyetem

Vincze Enikő, PhD[1] (**13**. szekció)

A lakóhelyi és iskolai szegregáció hatása az etnikai identifikációra kelet-európai roma családoknál

Az előadás célja hozzájárulni annak megértéséhez, hogy milyen hatása van a szegregációnak az etnikai identifikációra Kelet-Európai roma családok esetében. Empirikus anyagát az " Az oktatáson belüli etnikai különbségek és a városi ifjúság széttartó életpályái a kibővített Európában" (EDUMIGROM) összehasonlító kutatásból meríti. A lakóhelyi és iskolai szegregáció, valamint a szegregáció és az iskolai oktatásban való részvétel közti kapcsolat kontextusában tekintve azt, az előadás arra keres választ, hogy miként alakítja az emberek (etnikai) ön-képét a saját otthoni és iskolai környezethez való viszonyulásuk, és fordítva. Magyarországi, Romániai, Csehországi és Szlovákiai empirikus anyagra alapozva, az előadás elméleti eszmefuttatás is kíván lenni a tér etnicizálódása valamint afelett, hogy az emberek miként használják (szegregált) iskolai és otthoni környezetük percepcióját akkor, amikor diskurzíve meg akarják magyarázni a különféle iskolai teljesítmények és jövő-tervek közti különbségeket és egyenlőtlenségeket.

The impact of residential and school segregation on ethnic identification in the case of East-European Roma families

The paper aims to understand the impact of segregation on ethnic identification in the case of East-European Roma families as revealed by the research project on "Ethnic differences in education and diverging prospects for urban youth in an enlarged Europe" (EDUMIGROM). In the context of the relationship between residential and school segregation, and as well as between segregation and schooling, it observes that people's (ethnic) self-understanding is shaped by their attitudes toward their own housing and school environment, and vice versa. Based on empirical material from Hungary, Romania, the Czech Republic and Slovakia the paper will also theorize on the ethnicization of space, and on how people's perception of (segregated) home and school environment is used to discursively explain the causes of differences and inequalities in school performances and future aspirations. The impact of residential and school segregation on ethnic identification in the case of East-European Roma families. The paper aims to understand the impact of segregation on ethnic identification in the case of East-European Roma families as revealed by the research project on "Ethnic differences in education and diverging prospects for urban youth in an enlarged Europe" (EDUMIGROM). In the context of the relationship between residential and school segregation, and as well as between segregation and schooling, it observes that people's (ethnic) self-understanding is shaped by their attitudes toward their own housing and school environment, and vice versa. Based on empirical material from Hungary, Romania, Czech Republic and Slovakia the paper will also theorize on the ethnicization of space, and on how people's perception of (segregated) home and school environment is used to discursively explain the causes of differences and inequalities in school performances and future aspirations.

[1] eni_personal@yahoo.com
Egyetemi tanár, Babes-Bolyai Tudományegyetem

Virág Tünde, PhD[1] (**14**. szekció)

A migráció irányai falusi kisközösségekben

Az előadás egy jelenleg is folyó OTKA kutatás tereptapasztalataira épül. A kutatás címe: "Kint és bent - háromszor" a többszörös határhelyzetre utal. A terepmunkán, családokkal készített interjúkon alapuló kutatásban arra keressük a választ, hogy a széleken milyen megélhetési, együttműködési módozatok jönnek létre, hogyan alakulnak a különböző társadalmi csoportok közötti kapcsolatok. A településről való el, illetve oda be- és visszaköltözés, valamint a településen belüli térbeli mozgások (a településrészek, utcák közötti, utcákon belüli költözések) alakítják, formálják a családok, szomszédságok közötti kapcsolatokat, az egymásról való vélekedéseket. Előadásomban azt fogom bemutatni, hogy egy-egy utca/településrész etnikai, társadalmi összetételének megváltozása hogyan definiálja újra az utcáról, a faluról alkotott képet, a térbeli mozgásokról, a költözésekről való diskurzusok hogyan teremtik újra a lokalitást, az új szomszédságok között kialakuló kapcsolatokban hogyan jelenik meg, alakul és használódik az etnicitás. Az ukrán határ melletti faluból a szocializmus időszakában szinte minden cigány és nem cigány családban volt távolsági, többnyire budapesti ingázó; aki tehette, el is költözött a településről. A rendszerváltást követő változások a faluban maradt és onnan elköltözött családokat különbözőképpen érintették: a termelőszövetkezet és a falu földjeinek privatizációjával a településen belül kialakult egy szűk, kizárólag nem cigányokból álló mezőgazdasági kisvállalkozói réteg, akik többségében helyi cigány és nem cigány munkásokat alkalmaznak. Az ingázó, munkásszállón vagy albérletben lakó, többnyire szakképzetlen cigány férfiak már a kilencvenes évek elején visszaköltöztek családjukkal a faluba, majd a legképzetlenebbeket – a gazdasági válságokkal párhuzamosan – követték az addig építőipari kisvállalkozásokat működtető, vagy azokban dolgozó családok is. Eközben számos cigány család újra megpróbálkozott a budapesti boldogulással. A ciklikus el- és visszaköltözések eredményeképpen a falu etnikai-társadalmi összetétele átalakult, így napjainkban már nemcsak a "cigánysoron", hanem a falu minden utcájában élnek cigány családok. A "tősgyökeres" falusiak és a "beköltöző" cigányok között kialakult kapcsolatok, viszonyok széles skálán mozognak, az egymásról való vélekedések, a kényszerű együttműködések és konfliktusok formálják a szomszédsági viszonyokat, amelyen keresztül formálódik az egy-egy utcáról, az egész településről alkotott közös kép.

Directions of migration in small village communities

The presentation is based on the field experiences of an on-going “OTKA” research project entitled: “Inside and Outside Three Times”, the title referring to many-fold marginal situations. In the fieldwork through interviews with families we are trying to answer questions like what kind of breadwinning strategies and cooperation patterns emerge and how relationships among groups evolve. The in and out migrations from the village as well as the spatial movements within the village (moving from one part of the settlement to the other, from one street to the other, or moving in the same street) influence and form the relationships among- and opinions of families and neighbourhoods. In my presentation I will illustrate how the ethnic or social change of a street/district redefines the images of the village, how the discourses on spatial movements re-establish the locality, and how in the relationships among the new neighbourhoods ethnicity appears and changes and how it is used. In the village near the border of the Ukraine there were commuters in almost all Roma and non-Roma families (mostly worked in Budapest), and those who had the opportunity, moved from the village during the period of socialism. Families remained in the village and those who moved to other settlements were affected differently by the social and economical transition: the privatisation of the land of the cooperative farm and of the village formed a narrow layer of small agricultural entrepreneurs within the society of the village exclusively from non-Roma, who are employing both local Roma and non-Roma workers. The mostly unskilled Roma commuters who had lived in hostels for workers or in rented rooms moved back with their families to the village already in the early nineties and then, parallel with the subsequent economical crises, they were followed by families who had operated small construction business or had worked for them. Meanwhile, a number of Roma families tried to get ahead in Budapest again. As a result of the cyclical back and forth movements, the ethnic and social composition of the village has changed and today Roma families live not exclusively in the “Gypsy street” but all over the village, in all streets. The relations between the “aboriginal” village people and the “newcomer” Roma people ranges widely: opinions on one and another, forced co-operations and conflicts form neighbourhood relations and influence the common image of each street and the whole village.

[1] viragt@rkk.hu
Tudományos munkatárs, MTA Regionális Kutatások Központja

Zsolt Péter, PhD[1] (**7**. szekció)

Konfliktus és politikai szocializáció a budapesti agglomerációban

2000 négyzetkilométernyi területről, de majdnem 1 millió főről, és az ország számára igen jelentős jövedelemtermelő területről van szó. Az agglomerációs mobilitás okai az ipari parkok, bevásárló centrumok, és a lakosságszám növekedés. A politikai konfliktusok eredete pedig maga az agglomerációban élő ember, aki ezen a területen teljesen eltérő attitűdökkel jelenik meg: az ország távoli pontjaiból érkezőket a munka vonzza, a Budapestről kitelepülőket pedig többnyire a posztmodern értékrendszer űzi. A várttal ellentétben mégsem ez a két réteg kerül egymással szembe, mert a munka miatt érkezők általában magasabban képzettek, demokratikus politikai elvárásokkal rendelkeznek. A konfliktusok fő forrása a helyi politikai elit és a lakosok között húzódik. Hipotézisem szerint a jobbára őslakosokból verbuválódó testületeket és polgármestereket szakmailag felkészületlenül érte az óriási átalakulás. Az erőltetett innovációval szemben a területen egy átgondolt városfejlesztési stratégia teremthet újra egyensúlyt. Az agglomerációs területen egészen hasonló jelenségek figyelhetők meg függetlenül attól, hogy Budapesttől milyen irányba indulunk. Hasonló demográfiai változások, hasonló környezeti ártalmak és erre reagáló környezetvédelmi mozgalmak, hasonló korrupciók, hasonló eladósodás. Mindez első pillantásra nehezen érthető, hisz a beruházások tekintetében ez a térség fejlődik az országban a legdinamikusabban. A hasonló negatív jelenségek mögött szociológiai tényeket kell keresnünk, a konfliktusok megoldására pedig kreativitásra, deliberatív politikai szocializációra, átláthatóságra, nyilvánosságra, s új médiára lesz szükség.

Conflicts and political socialization in the agglomeration of Budapest

We are talking about 2000 square kilometres which are inhabited by about 1 million people and which is one of the most profitable areas of Hungary. The main reasons of the commuter mobility are the industrial parks, shopping centres and the increasing population. The source of the political conflicts are the people themselves, living in the suburban districts. They arrive there due to different reasons and with different attitudes: the ones from the country come to find a job, but the ones from the capital come to find a better place to live/ to search their postmodern values. Contrary to our expectations the disagreement is not between these two groups, because the ones who arrive here to find a job are usually highly qualified and have democratic sentiments. The source of the tension is between the local political elite and the inhabitants. I assume that the councils comprising inhabitants and a usually local mayor simply didn't have the professional knowledge to cope with the transformation. As opposed to strained innovation programmes a well-considered urban development programme would be more helpful. We can notice the same phenomenon all around the agglomeration districts of Budapest: the same demographical changes, the same environmental hazards with the environmental movements, the same corruption and debts. At first sight it can be hard to understand because this is the fastest growing economic area of the country. The sources of these negative factors are sociological facts and to solve this problem, we will need creativity, deliberative political socialization, transparency, publicity and a new media.

[1] zsoltpeter@vnet.hu
Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem

Kerekasztal

Filmvetítés

Könyvbemutató

Színházi előadás

Évforduló

(20) A hazai szociológia eredményeinek K+F hasznosítása *(kerekasztal)*

A kerekasztal a hazai szociológia helyzetével, lehetőségeivel kíván foglalkozni. Ehhez az alábbi fontos kérdéseket próbálja meg körüljárni:

- Mennyire teljesít jól a magyar szociológia a valóság értelmezésében és ennek kommunikációjában?
- Mennyiben van jelen az a "sales-es" képesség a szociológiában, hogy a valóban fontos kutatási eredmények tanulságai valódi értékükön és jelentőségükön kapjanak figyelmet a szakpolitikában és általánosságban a közéletben?
- Mi az oka annak, hogy gyenge a kapcsolat és az átjárás, illetve a tudás- és technológiatranszfer az üzleti logikájú (lehet, hogy nem annyira mélyreható, de) innovatív módszertant és technikákat alkalmazó, fókuszált tematikájú (piac)kutatások és a lassabb, a hagyományos módszerek biztonságát nehezen elhagyó akadémiai alap- és alkalmazott kutatások világa között? Hogyan lehetne csökkenteni a két szféra között távolságot?
- Hogyan tudnának a szociológusok a mainál fontosabb szerepet betölteni a közgondolkodás formálásában? Miért van az, hogy az emberek nagy részének lényegében alig mond valamit az, hogy szociológus? Szükség van-e olyan "szociológus-celebekre", akik változtathatnának ezen a helyzeten?
- Sok esetben miért jobban artikulált a közgazdászok vagy akár a természettudósok szava társadalmi kérdésekben, miért van hangsúlyosabban jelen a nyilvánosságban, mint a szociológusoké?
- Hogyan tudna a szociológia jobban tükröt tartani a magyar társadalom elé, rámutatva azokra a jelenségekre, amelyek szinte gúzsba kötnek bennünket, és egyúttal megmutatni azt, ami jól működik, hogy a szociológus ne csak a rossz hír hozója legyen? Mi az a nyelv és melyek azok a fórumok, amelyeken keresztül sikeresen utat lehet találni a szélesebb társadalom felé? Egyáltalán, szükség van-e erre? Mi lehet ebben a folyamatban az internet és az új technológiák szerepe?
- Összességében milyen tudással, kompetenciákkal kell rendelkeznie a "21. század szociológusának"? Mit tehetnének ennek érdekében az egyetemek, az állami és magántulajdonú kutatóintézetek?

Moderátor: Ságvári Bence (MTA SZKI)
Tervezett résztvevők:

Kroó Norbert (az MTA alelnöke)
Bozsonyi Károly (KRE-BTK, Forsense)
Kovách Imre (MTA PTI)
Simon Dávid (ELTE TáTK)
Máder Miklós Péter (Magyar Telekom)
Ságvári Bence (MTA SZKI)

R&D exploitation of the results of sociology. Challenges and opportunities for sociology in Hungary - Roundtable discussion

The aim of the roundtable discussion is to analyse the status and opportunities of sociology from a special perspective. It focuses on the following questions:

- How effective is sociology in interpreting reality and in communicating its findings?
- To what degree is “sales-ability” present in sociology to call attention to the important results and lessons learnt for policy making and generally for publicity?
- What is the reason behind the fact that the mobility, knowledge, and technology transfer is weak between the (usually not so thorough) business-oriented research using innovative methodology and technology, and the world of academic basic and applied research, which is slow to leave the security of traditional methods? How could the gap be diminished between the two spheres?
- How could sociologists take a more important role in forming public thinking? Why is it that for the majority of people the word “sociologist” means almost nothing? Do we need “sociologist-celebrities”, who could change this situation, or not?
- Why is it that in many cases, in social issues the opinions of economists and even natural scientists are better articulated in the public compared to those of sociologists?
- How could sociology hold a mirror to Hungarian society, pointing out the most important phenomena? How could sociologists show those things that work, so they would not only be the agents of “bad news”? What is that language and which are those forums that could help to find successful ways to the broader society? Or do we need this at all? What could be the role of the Internet and new technologies in this process?
- And in general, what kind of knowledge and competencies are needed for the sociologist of the 21st century? What could universities and public and private research institutes do to change for the better?

Moderator: Bence Ságvári (HAS Institute of Sociology)

Participants of the roundtable discussion:

Norbert Kroó (vice-president, Hung. Acad. Sci.)
Károly Bozsonyi (KRE-BTK, Forsense)
Imre Kovách (HAS Institute for Political Science)
Dávid Simon (ELTE Faculty of Social Sciences)
Miklós Péter Máder (HungarianTelekom)
Bence Ságvári (HAS Institute of Sociology)

(21) Kutatás – megőrzés - felhasználás *(kerekasztal)*

(Kvalitatív Szakosztály - szervező és levezető elnök: Kovács Éva)

Mit rejtenek ma az archívumok egy szociológus számára?

A kerekasztal-beszélgetés célja kutatóbarát archívumok bemutatkozása a tágabb szociológusi közönségnek. Felkért előadóink egy-egy konkrét forrás (tárgy, szöveg, hang, kép) segítségével mutatják be a szociológiai kutatás lehetőségeit azokban az archívumokban, melyekben korábban dolgoztak vagy ma is dolgoznak. A bemutatók és a vita során hangsúlyt fektetünk a digitalizálásban rejlő lehetőségek és korlátok kérdéseire is.

Moderátor: Sipos Júlia (MR)

Felkért előadók:

Kitzinger Dávid
Lukács Bea és munkatársa
Örkény Antal
Szécsényi András
Szilágyi Csaba

What can a sociologist explore nowadays in the archives?

The goal of the round table discussion is to show some research-friendly archives to the audience of sociologists. Our invited lecturers present us with the help of concrete material (object, text, voice or picture) the perspectives of the sociological research in the archives in which they used to work or actually work. During the presentations and discussions we will focus on the possibilities and limits of digitalisation.

Moderator: Julia Sipos (Hungarian Radio)

Lecturers:

Dávid Kitzinger
Bea Lukács
Antal Örkény
András Szécsényi
Csaba Szilágyi

(22) A társadalmi fejlődés mérése - a Stiglitz jelentés tanulságai *(kerekasztal)*

(Társadalomstatisztikai Szakosztály - szervező és levezető elnök: Harcsa István és Hrubos Ildikó)

A társadalmi fejlődés mérésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati kutatások viszonylag hosszabb időszakra tekintenek vissza. Az eddigi legnagyobb hatású gondolati felvetéseket a Római Klub tudósai fogalmazták meg a 70-es évek eleje óta kiadott jelentéseikben.
Legutóbb a Stiglitz jelentésben próbálták összefoglalni a felkért tudósok a társadalmi fejlődés mérésével kapcsolatos elméleti, módszertani megfontolásokat, valamint gyakorlati ajánlásokat.
A jelentés szerzői azt is megfogalmazták, hogy mit várnak a különböző szakmai közösségektől a dokumentum megjelenését követően:
„A Bizottság a jelentést egy vita kezdetének szánja, nem pedig a végének. A jelentés által felvetett kérdéseket átfogóbb kutatások keretében kell vizsgálni. Nemzeti és nemzetközi testületeknek kell megvitatniuk a jelentés ajánlásait, meghatározni a korlátait, és azt megvizsgálni, hogy milyen módon tudnák a legjobban kivenni a részüket a tennivalók széles köréből – mindenki a maga saját nézőpontjából."

A FEM keretében tervezett műhelykonferencia szervezői úgy vélik, hogy a jelentés szerzői által megfogalmazottakat akár felhívásnak is tekintjük, és ennek szellemében ez a rendezvény is a termékeny vita fóruma kíván lenni.

Vitavezető: Hrubos Ildikó (BCE)

Vitaindító előadások:

Hüttl Antónia *(BCE)*: Mérés a gazdaságban és a társadalomban – lehetőségek és korlátok
Harcsa István *(KSH)*: A Stiglitz jelentés – továbbra is a régi paradigmák mentén?

Résztvevők:

Gyulai Iván *(ÖIA)*
Halpern László *(MTA KI)*
Harcsa István *(KSH)*
Hüttl Antónia *(BCE)*
Kőrösi Gábor *(MTA KI)*
Pozsonyi Pál *(KSH)*
Tardos Róbert *(MTA-ELTE)*

The Stiglitz Report – along the old paradigms?

Theoretical and empirical research connected with the measurement of social progress date back for a relatively long time. The most important theories were drafted by the scientific assembly of the Club of Rome at the beginning of the 70s.
Lately a scientific assembly led by J. E. Stiglitz tried to draft the theoretical and methodological considerations, and practical recommendations connected with the measurement of social progress.

The authors of the Report emphasized what they were expecting from the differentprofessional groups connected with their report.

"The Commission regards its report as opening a discussion rather than closing it. The report hints at issues that ought to be addressed in the context of more comprehensive research efforts. Other bodies, at the national and international level, should discuss the recommendations in this report, identify their limits, and see how best they can contribute to this broad agenda, each from its own perspective."

The organisers of the conference – organised in the framework of the Fényes Elek Műhely – thought the authors words as a calling for debates, and following in the spirit of their calling, we hope that our conference could be a proper forum for the discussion.

Moderator: Ildikó Hrubos (Budapest Corvinus University)

Lecturers:

Antónia Hüttl *(BCE)*: Mérés a gazdaságban és a társadalomban – lehetőségek és korlátok
István Harcsa *(KSH)*: A Stiglitz jelentés – továbbra is a régi paradigmák mentén?

Participants:

Gyulai Iván *(ÖIA)*
Halpern László *(MTA KI)*
Harcsa István *(KSH)*
Hüttl Antónia *(BCE)*
Kőrösi Gábor *(MTA KI)*
Pozsonyi Pál *(KSH)*
Tardos Róbert *(MTA-ELTE)*

(23) Carlos Alvarez *(katolikus pap, Peru)***: Szabadságra nevelve. "Hálánk és üdvözletünk az árnyékok országából"**

(filmvetítés és könyvbemutató)

Carlos Alvarez Hubert Lanssiers atya munkásságát folytatja, a börtönviselt emberek integrációját segíti elő. Az előadás közben könyvbemutató: Hubert Lanssiers: A sárkány fogai

(24) Moldova Ágnes *(rendező)***: Az abaújkéri iskolakomplexum**

(filmvetítés)

(25) Balogh Rodrigó *(rendező)***: Tollfosztás** *(dramatikus játék)*
Rendező: Balogh Rodrigó

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében 2010. április 2-án a Thalia Színházban került bemutatásra Balogh Rodrigó Tollfosztás című színdarabja, melyben 10-22 éves fiatalok jelenítenek meg számos jogesetet és személyes történetet a jelenkor Magyarországának árnyoldalairól. A realitás és szürrealitás határán mozgó darab végére kiderül, hogy a nyári táborból szökő fiatalok történetét csupán egyikük álmodja. A valóságban ugyanis az öt gyerekből négy már halott. Brutális gyilkosságok áldozatai lettek. A Tollfosztás a rendszerváltás óta az első színmű, amely a cigányság jelenkor problémáit dolgozza fel. Az iskolában, munkában, lakhatásban, egészségügyben ugyanakkor nem csupán a cigányok szenvednek hátrányt, az előadás által felvetett problémák napjainkban szinte mindannyiunkat érintik.

Balogh Rodrigó ENSZ-díjas színházrendező, Junior Prima díjas oktató közelmúltbeli jogesetekből valamint személyes történetekből írt színdarabja a roma integráció számos olyan visszásságát felszínre hozza, amelyek a közbeszédben is alig jelennek meg, nem beszélve az irodalomról. Bár az elmúlt években a roma művészet nagyobb figyelmet kapott, főként az autentikus illetve romanticizáló művek kerültek reflektorfénybe, miközben a jelenkor cigányságának problémáival alig foglalkozott a hazai kultúra. A „Tollfosztás"napjaink társadalmát mutatja meg és a roma integráció valóságát, annak minden abszurditásával, képmutatásával és borzalmával. A téma komolyságát a feldolgozás humora, a tiszta gyermeki világlátás és elbeszélésmód oldja, ugyanakkor teszi egyszerre még keményebbé. A gyerekek szemén keresztül egy olyan világ bugyrait ismerhetjük meg, amiről kevés és jobbára ferdített információ jut csupán el legtöbbünkhöz.

A színdarab négy cigány és egy nem cigány fiatal napját követi végig, akik hátrányos helyzetű gyerekeknek rendezett nyári táborból szöknek, és haza akarnak jutni. Számos viszontagságon keresztül megismerik egymást és a felnőttek világának sötét oldalait. Döntéseket kell hozniuk, megoldaniuk olyan problémákat, melyekkel gyerekek csak ritkán szoktak találkozni. Mindeközben múltjuk történetei is megelevenednek, amelyeket – más fiatalokéhoz hasonlóan – szülő-gyerek viszonyok, iskola, szerelem, vágyak, nehézségek és gyermeki játékosság határoznak meg. A reális jeleneteket egyre álomszerűbb helyzetek követik, és fokozatosan szertefoszlik a remény, hogy még valaha hazatérhetnek. Bár a történet – mint végül kiderül – egy álmot jelenít meg, mégis a valóságról fest szigorú képet. A komoly téma ellenére a gyerekek élvezték a közös munkát, a tragikus történetek értelmezése és eljátszása nem viselte meg őket. Vajon mi lehet ennek hátterében? A színdarabban szereplő fiatalok többnyire még iskolások, akik a próbafolyamat során az iskolaitól eltérő keretek között tanulhatnak, dolgozhatnak együtt. A rendező hangsúlyt fektet arra, hogy a közös munka a bizalomra, a közösen hozott döntésekre, a résztvevők felelősségvállalására épüljön. Míg az iskolában a gyerekek sokszor olyan elvárásokkal találkoznak, melyek köszönőviszonyban sincsenek saját képességeikkel, érdeklődésükkel, itt lehetőségük nyílt mindent megvitatni, és csak azt kell megcsinálniuk, amit saját maguk vállalnak. Ebből adódóan vállalásaikat – pl. pontosság, szövegtudás – már nem csak a rendező kéri számon rajtuk, mint az iskolában a tanár, hanem, mivel a darabot közös ügyüknek érzik, egymást is bátorítják, ösztönzik a fiatalok. A Tollfosztás tehát mindamellett, hogy kulturális szempontból áttörést jelent, hiszen gyerekek tükrözik vissza felnőtteknek a jelenkor súlyos társadalmi problémáit, oktatási szempontból sem elhanyagolható. A színdarab szereplői a próbafolyamat hónapjai során nem csak a színészmesterség terén fejlődtek, hanem iskolai eredményeiket is jelentősen javították.

Feather picking

The play of Rodrigo Balogh called 'Feather picking', which was presented on the 2nd April 2010 in the Thalia Theater in the frame of Budapest Spring Festival is played by 10-22 year old young people. They present numerous of law cases, personal stories about the problems of the present Hungary. By the end of the play, which is between reality and surreality, it turns out that the the story of the youngs fleeing from a summer camp is only dreamt by one of them. In the reality four out of the five children are dead already. They have become victims of brutal murders. The 'Feather Picking' is the first play since the political change after the state socialism, which deals with the present problems of the Hungarian Romas. But the problems brought on in the play are not only relevant for Romas, but they concerns everybody in today's society on the fields of Decade of Roma Inclusion: in school, in work, in health care system and in housing.

The play follows a day of four Roma and one non-Roma youngsters, who are fleeing form a summer camp organized for disadvantaged children, and they want to get home. Throw many adventures they get to know one another and the dark side of the adults' world. They have to make decisions, solve problems, which are quite rare in the life of children. Meanwhile we also can see some stories of their past. These stories – like in the case of any other youngsters - are characterized by child-parent relations, school, love, desire, difficulties and playfulness. The realistic scenes are followed by more and more dreamlike situations, and the hope step by step disappears that they ever can get home. Although the story – as it turns out at the end – is about a dream, it paints a strict picture about reality.

Időtartam / Duration of the play

72 perc, szünet nélkül / 72 minutes, without break

Író / writer:	BALOGH Rodrigó
Dramaturg / Dramaturgue:	ILLÉS Márton
Szereplők / Cast:	
Szotyi:	OLÁH Edmond
Babrinka:	LOVAS Emília
Index:	SZKIBA József
Mónika:	FÜRJES Eszter
Rambó:	NÉMET Alfréd Roberto
Rendező / Director	BALOGH Rodrigó
Rendezőasszisztens / Director's assistant:	SZEGEDI Tamás András
Jelmezterv / Costume designer:	SINKOVICS Judit
Zene / Music:	OLÁH Edmond / BÉRES Attila
Haj, smink / Hairdresser, make-up:	NAGY Viktor
Fényterv / Lighting plan:	CSORNAI Levente
Fénytechnikus / Light technician:	TÓTH Péter
Hang / Sound:	ÓNODI Péter Zoltán
Pszichológusok / Psychologists:	HEGEDŰS Attila, NAGY Brigitta
Plakát illusztráció / Poster design:	OLÁH Zoltán
Gerillamarketing és Sajtókommunikáció / Guerillamarketing and Press communication:	Kurt Lewin Alapítvány

Szakmai segítő szervezetek / Supporters:

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda
Mozgalom a Deszegregációért Alapítvány
Summa Artium Kultúra Támogató Kht. - Polgár Krisztina Emlékalap
Open Society Institute – Arts and Culture Network Program
Színházi Dolgozók Szakszervezete - Előadóművészek Jogdíjalapja
Kesztyűgyár Közösségi Ház
Kurt Lewin Alapítvány

További információ / Further information:

ILLÉS Márton
Kurt Lewin Alapítvány
illes.marton@kla.hu
+36 20 3343857

Fotó: Kovalovszky Márton

(26) Kerekasztal-beszélgetés a diszkriminációról *(a Tollfosztás c. előadást követően)*

Moderátorok:

Balogh Rodrigó *(színész, rendező)*
Junghaus Tímea *(művészettörténész)*
Kóczé Angéla *(szociológus, antropológus)*

(27) 30 éves a KAM - Regionális és Antropológiai Kutatások Központja (Csíkszereda)

A KAM - Regionális és Antropológiai Kutatások Központja Csíkszeredában működő, non-profit, nem-kormányzati intézmény. Az Intézet alapító tagjai 1980 óta végeznek közösen társadalomkutatói munkát. Az 1989 előtti időszakban nem alakíthattak önálló intézményt, ezért informális keretben, "rejtett intézményként" működtek. Ebben az időszakban 3 könyvet, több tucat tanulmányt publikáltak. Hivatalos bejegyzésre 1990 elején került sor. Az Intézet kiemelten fontosnak tartja a székelyföldi régió kutatását, valamint a romániai magyar társadalmi nyilvánosság, intézményrendszer elemzését. alkalmazott módszerek: kulturális antropológia, társadalomtörténet, szociológiai elemzések. A KAM - Regionális és Antropológiai Kutatások Központja pályázatok, szakmai programok révén tartja fenn magát, szakkönyvtár, műszaki eszközpark segíti a kutatómunkát. Kiemelten fontosnak tartja a kutatóintézetekkel, egyetemekkel, kutató csoportokkal való együttműködést, közös szakmai és kutatási programok kialakítását, valamint pályakezdő kutatók támogatását.

Forrás: www.kam-wac.ro

Előadások

szekciók szerinti

csoportosításban

Szekciók

Innováció

(1) Innováció és társadalmi dinamika
(Kvantitatív Társadalmi Dinamika Szakosztály – szervező és levezető elnök: Fokasz Nikosz)

1) Csermely Péter (SE): Innovatív elemek biológiai és társadalmi hálózatokban
2) Muraközy Balázs: Verseny és innováció
3) Mérő László: A mémek szerepe a társadalmi folyamatokban
4) Sik Domonkos (DE): Morális innováció és cselekvéskoordináció - fogalmi rekonstrukció
5) Gecser Ottó (ELTE): Kultúraterjedési folyamatok

(2) Az innováció problémája a szociológia történetében
(Szervező és levezető elnökök: Némedi Dénes és Szabari Veronika)

1) Somlai Péter *(ELTE)*: Konfliktuselmélet: többet tudunk Simmel óta?
2) Molnár Attila Károly *(ELTE)*: A 'társadalom' észlelésének módjai: önállóság és kölcsönzés
3) Pál Eszter *(ELTE)*: Mitől új egy tudomány? Innováció és újrahasznosítás a 19. századi szociológiában
4) Rényi Ágnes *(ELTE)*: Újító rabszolgák - az ihlet, az invenció es a kreativitás szemantikája a menedzser-diszkurzusban (Boltanski-Chiapello: Le nouvel esprit du capitalisme)
5) Némedi Dénes *(ELTE)*: Individualizmus és újítás: a durkheimi dilemma
6) Szabari Vera *(ELTE)*: Megújulási kísérletek, avagy törésvonalak a magyar szociológia történetében
7) Tóth János *(ELTE)*: A transzdiszciplináris szociológia lehetőségei az egyetemi mezőben

(3) Társadalmi metaforák, változás, innováció
(Kvantitatív Társadalmi Dinamika Szakosztály – szervező és levezető elnök: Kopper Ákos)

1) Barna Ildikó (ELTE) – Koltai Júlia (ELTE): Kvantitatív társadalomkutatás tengeren innen és túl
2) Kopper Ákos (ELTE): A határok mint ontológiai eszenciák
3) Szvetelszky Zsuzsanna (ELTE): A komplexitás homofíl és heterofíl jellege a görög mitológiában
4) Micsinai István (ELTE): Guernica, esemény, kép, metafora, emlékezés
5) Szász Anna (MTA SZKI): A kert - metfora a kortárs roma festőművészetben

(4) Jó gyakorlatok: Éghajlatváltozás és a klímabarát települések válaszai
(Holisztikus ökológia Szakosztály – szervező és levezető elnök: Antal Z. László)

1) Vág András: Éghajlatváltozás és társadalmi rugalmasság
2) Leidinger Dániel (Aquaprofit Zrt.): A pomázi „vizes klímastratégia” bemutatása
3) Antal Z. László (MTA SZKI): Éghajlatváltozás és társadalmi változások

(5) Jó gyakorlatok: Gender, kutatás, innováció. Nők a tudományban és a K+F-ben
(Feminizmus szakosztály – szervező és levezető elnök: Pető Andrea és Berán Eszter)
Előadások, majd kerekasztal-beszélgetés

1) Takács Judit (MTA SZKI): Beteljesíthetetlen vágyak? A kívánt termékenység meghatározói a 21. század eleji Magyarországon
2) Dezső Dóra (CEU): A „harmadik országokból” érkező migránsok integrációs kilátásai és jelenlegi helyzetük a munkaerőpiacon: Szakpolitikai változások és intézkedések felé
3) Acsády Judit (MTA SZKI): Rendszerváltozások Közép és Kelet-Európában – Változó gender perspektívák
4) Argejó Éva (ÁBTL): Kutatói életstratégiák a rendszerváltást követően
5) Keveházi Kata (Jól-Lét Alapítvány): GENDERWISE, men as change agents (2006-2007)
6) Krizsán Andrea (CEU): A QUING Projekt. Nemek Közötti Egyenlőség Politikájának Kvalitatív Elemzése Európában
7) Vajda Róza (ELTE): Fából vaskarika. Egy európai uniós esélyegyenlőségi irányelv magyarországi átvételének története

(6) A megváltozott közoktatási környezetben rejlő innovációs lehetőségek roma tanulók számára
(szervező és levezető elnök: Szabó-Tóth Kinga és Kanczler Balázs)

1) Szendrő Zoltán (ME): Mintavételi lehetőségek nehezen körülhatárolható és nehezen megközelíthető csoportok esetén
2) Papp Z. Attila (MTA KI): Az etnikai szegregáció és a tanulói teljesítmények összefüggései az általános iskolai oktatásban
3) Németh Szilvia (Tárki-Tudok Zrt.): Innovációs modell-kísérletek és gyakorlatok a hátrányos helyzetű és roma tanulók iskolai integrációja vonatkozásában – hazai és nemzetközi példák
4) Filebics Magdolna (Esélyek Háza, Kaposvár): A kirekesztettségben élő gyermekek társadalmi mobilitásának esélyei
5) Kanczler Balázs: Van iskolai szegregáció Kaposváron? Igen! De miért?
6) Verebélyi Gabriella (NYME): Innováció – nem biztos, hogy előre mutat
7) Szilágyi Magdolna (NYME): Lakókörnyezeti cigány/roma iskola: automatikusan szegregáció?
8) Horváth Attila (GYRKO): A Cigány Kisebbségi Önkormányzat lehetőségei az iskoláztatás terén

Konfliktusok

(7) A civil társadalom szerepe a konfliktusok generálásában és megoldásában
(Tér, Település, Társadalom Szakosztály – szervező és levezető elnök: Csizmady Adrienne)

1) Vigh Edit (SZE): Civil jogvédő szervezetek tevékenysége Magyarországon
2) Antal Attila (ELTE): Környezeti demokrácia és civil szféra
3) Balogh Péter (SZTE): Civilek, fejlesztéspolitika és területi konfliktusok
4) Megyesi Boldizsár (MTA PTI): Ideiglenes intézmények és civil szervezetek a vidékfejlesztésben
5) Csurgó Bernadett (MTA PTI): A civil szervezetek helye és szerepe a helyi fejlesztésekben – a Mezőtúri kistérség esete
6) Fónai Mihály (DE): Helyi politika, helyi társadalom – a helyi társadalom szükségleteinek hatása a helyi politikára
7) Bartus Tamás (BCE): Elérési idő és a falu-város bérkülönbség
8) Zsolt Péter (ME): Konfliktus és politikai szocializáció a budapesti agglomerációban
9) Tamáska Máté (ELTE): A szakma és a civilek konfliktusa a kulturális örökség kapcsán

(8) Elsődleges és másodlagos digitális szakadék
(szervező és levezető elnök: Csepeli György és Prazsák Gergő)

1) Tőkés Gyöngyvér (Sapientia): Az internet diffúziója és digitális egyenlőtlenségek Romániában
2) Csókay Ákos (HST.hu, ELTE): Az újmagány
3) Fromann Richárd (NFM): Digitális egyenlőtlenségek a digitális és információs írástudás tükrében
4) Gergely Orsolya (BCE): A virtuális én. Az önmeghatározás és imázsépítés új lehetőségei
5) Klucsik Gábor (DF): Az internetezők kultúrafelfogása és az interneten folytatott tipikus tevékenységek
6) Prazsák Gergő (ELTE): Elsődleges és másodlagos digitális egyenlőtlenségek változása Európában az ezredforduló után

(9) Konfliktus és politikai szocializáció
(szervező és levezető elnök: Csákó Mihály)

1) Tóth Eszter Zsófia (MOL, ELTE): „Mindenki azt mondta, amikor elkezdtem, hogy milyen extrém dolog a kerti tó tervezése". A népművelés szak és a Dialógus békemozgalom
2) Sik Domonkos (DE): A családi politikai szocializáció konfliktusai
3) Bognár Adrienn (PTE): Intolerancia, konfliktus, érdektelenség
4) Csákó Mihály (WJLF): Vallásosság és politikai érdeklődés hetedikeseknél
5) Szabó Ildikó (DE): A politikai anekdoták, mint a konfliktusok kezelésének sajátos kommunikatív szcénái Magyarországon 1945-2010
6) Marián Béla (Marketing Centrum): Demokrácia képek és a radikális jobboldal vonzereje
7) Jávor István (ELTE) – Jancsics Dávid (ELTE): Korrupciós struktúrák és értékesítési technikák: Szervezetszociológiai megközelítés

(10) Érdek és értékkonfliktusok az átrendeződő választói előtérben
(Politikai Viselkedés Szakosztály - szervező és levezető elnök: Kmetty Zoltán)

1) Róna Dániel (BCE): Önbeteljesítő prófécia
2) Krizmanits József (PI): Szavazatszonda – játékos politikai tájoló komoly szakmai tapasztalatokkal
3) Kmetty Zoltán (KGRE) – Tóth Gergely (ELTE): Civil aktivitás és politikai részvétel
4) Verdes Tamás (ELTE): A lehetséges választópolgár

(11) Pénzügyi kultúra – ismeretek és attitűdök

(Gazdaságszociológiai Szakosztály - szervező és levezető elnök: Czakó Ágnes)

1) Husz Ildikó (BCE): Mit tanulunk a válságból? A lakosság pénzügyekkel kapcsolatos ismereteinek és attitűdjeinek alakulása
2) Hajna Csongor (Provident): Családi Kasszasikerek program – pénzügyi ismeretterjesztés
3) Győri Ágnes (BCE): Kisvállalkozások és pénzügyi piac
4) Szanyi F. Eleonóra (OFI): A lakosság pénzügyi tájékozottsága
5) Papp Gergő (BCE): Középiskolások és a pénz
6) Czakó Ágnes (BCE): Vállalkozók és a pénzügyi innovációk

(12) Társadalmi konfliktusok és az oktatási rendszer. Generálja, elszenvedi, gyógyítja

(Oktatásszociológiai Szakosztály – szervező és levezető elnök: Nagy Péter Tibor)

1) Sáska Géza (EKF, ELTE): Az iskolai erőszak: tények, hitek, politikák
2) Homoki Andrea (SZIE): A közoktatási intézmények gyermekvédelmi feladata a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklésében. A gyermekvédelmi felelősök munkavégzéséhez kapcsolódó dilemmák, avagy a szakmaközi konfliktusok megjelenése egy Dél-alföldi kisváros intézményeiben folytatott kutatás eredményeinek tükrében
3) Bíró Zsuzsanna Hanna (CEU, WJLF): Szabad bölcsészet és szabályozott középiskolai alkalmazás (1900-1945)
4) Hrubos Ildikó (BCE): A „Bologna Piramis" csúcsa – közelről
5) Ábrahám Katalin (DE)– Tőzsér Zoltán (DE): Alap-és mesterképzésben tanuló hallgatók részvétele a felnőttképzésben
6) Szentesi Balázs (PTE): Intézményesített kívülállás – „szubkulturális szolgáltatások" egy budapesti alternatív gimnáziumban
7) Gábrity Molnár Irén (Újvidéki Egyetem): A vajdasági magyarok és szerbek iskolavégzettségi szintje és továbbtanulási hajlandósága
8) Héra Gábor (Kurt Lewin Alapítvány, BME) – Széger Katalin (Kurt Lewin Alapítvány): Előítéletesség és kompetenciák
9) Makovi Kinga (Columbia University) – Néray Bálint (BCE): Szeretve, vagy elismerve lenni?
10) Csaba Zoltán (BCE) – Pál Judit (BCE): Iskolai konfliktusok vizsgálata network megközelítésben
11) Vörös András (BCE) – Boda Zsófia (BCE): A népszerűség és a népszerűtlenség egyéni- és csoportszintű meghatározói

(13) Iskola és kisebbségi helyzet

(Összehasonlító Interetnikus Kapcsolatok Szakosztály – szervező és levezető elnök: Neményi Mária)

1) Vincze Enikő (BBTE): A lakóhelyi és iskolai szegregáció hatása az etnikai identifikációra Kelet-Európai roma családoknál
2) Messing Vera (MTA SZKI): Kisebbségi serdülők az oktatásban: a mindennapi életet és a társas kapcsolatokat befolyásoló tényezők
3) Neményi Mária (MTA SZKI): Identitás-modellek és stratégiák
4) Feischmidt Margit (MTA KI, PTE): Az integráció politikája és a különbségek kultúrája az iskolák és roma tanulók viszonyában
5) Vidra Zsuzsanna (MTA SZKI): Az etnicitás változó formái és az iskola
6) Kerülő Judit (NYF): „Hogyan tovább?" Eredmények és nehézségek a roma gyerekek iskolai integrációjának folyamatában Nyíregyházán

(14) Etnikai kisebbségek és a többségi társadalom viszonya a konfliktusok tükrében

(Etnikai Kisebbségkutató Szakosztály – szervező és levezető elnök: Kupa László)

1) Lugosi András: „Sztálin főhercege". Kohn báró vacsorái a Falk Miksa utcában a fajgyalázási törvény idején
2) Vajda Júlia (ELTE): Az elrabolt múlt keresése
3) Virág Tünde (MTA RKK): A migráció irányai falusi kisközösségekben
4) Bindorffer Györgyi (OBH): „Addig terjed az autonómiám, amíg a pénzem". Ellentmondások és konfliktuspotenciálok a magyar kisebbségi törvényben
5) Bayerné Sípos Mónika (PTE): Hová vezet az ideológiai megosztottság? Konfliktus közeli állapot a magyar szervezetek között Kárpátalján
6) Gábrity Molnár Irén (Újvidéki Egyetem): A nemzeti tanácsok szerepe a szerbiai interetnikus konfliktusok alakulásában
7) Kovács Laura (PTE): Önkormányzatok a diszkrimináció ellen

(15) Köznapi igazságossági ítéletek, családi transzferek és a generációk közötti igazságossági elvek Magyarországon
(szervező és levezető elnökök: Örkény Antal és Székelyi Mária, moderátor: Sik Endre)

1) Koltai Júlia (ELTE): Újfajta mérési modellek a társadalmi igazságosság longitudinális mérésére
2) Medgyesi Márton (TÁRKI): Az egyenlőtlenséggel kapcsolatos attitűdök kohorszok közötti különbségei európai országokban
3) Gál Róbert (TÁRKI): Újraelosztás teljes életpályák között: indikátorok és empirikus eredmények
4) Huszár Ákos (KSH): Teljesítményelv. A társadalmi egyenlőtlenségek igazolása Magyarországon
5) Herman Zita (LMP) – Ignácz Zsófia (Humboldt): A jövedelemi egyenlőtlenségek megítélésének és a jövedelemelosztási szabályok generációs eltérései. Magyarországi trendek és hatások
6) Örkény Antal (ELTE) - Székelyi Mária (ELTE): Családi transzferek és igazságossági normák

(16) Változó párkapcsolati és termékenységi mintázatok
(szervező és levezető elnök: Szalma Ivett és Szél Bernadett)

1) Fabó Edit (ELTE): Virtuális közösségek konfliktusai a 19. században: A „boldog békeidők" vágy- és vagyonképe
2) Magyar Henrietta (BCE): Urbánus huncutság?! – „Living Apart Together": Párkapcsolati alternatíva a 21. században
3) Murinkó Lívia (KSH NKI): A párkapcsolat-formálódás hatása a szülői házból való első elköltözésre Magyarországon
4) Husz Ildikó (BCE): Gyermekvállalás és munkavállalás falusi szegény környezetben
5) Szél Bernadett (KSH): A párkapcsolati összetartást segítő minták elemzése kvalitatív megközelítésben
6) Makó Ágnes (MKIK GVI): A nemek közötti munkamegosztás termékenységre gyakorolt hatása Magyarországon
7) Szalma Ivett (MTA SZKI): Attitűdök a házasságról és a gyermekvállalásról

(17) Ifjúsági csoportok, csoportközi viszonyok és csoportkultúrák
(Nagyalföldi Szakosztály – szervező és levezető elnök: Szabó Ildikó)

1) Kiss Gabriella (DE) – Fényes Hajnalka (DE): Fiatalok az önkéntes munka változó világában
2) Balku Anett (DE): Virtuális és valóságos csoportok – az online szerepjátékok világa
3) Németh Nóra (DE): Egyetemisták tudásközösségei
4) Pataki Gyöngyvér (DE): Campus-tér
5) Nyüsti Szilvia (DE): Egy fogalom, és ami mögötte van: avagy mit értenek napjaink egyetemistái a demokrácia alatt
6) Sőrés Anett (DE): A szélsőjobboldali ideológia reprezentációja a debreceni egyetemisták csoportviszonyaiban
7) Csákó Mihály (WJLF): A tolerancia különbségei a fiatalok lakóhelyi csoportjai között
8) Csoba Judit (DE) – Czibere Ibolya (DE): A társadalmi nemekkel kapcsolatos sztereotípiák a középiskolás fiatalok körében

(18) Fogyatékosság és integráció!?
(szervező és levezető elnök: Balázs János és Laki Ildikó)

1) Balázs János (ELTE): Az integráció – eszmény vagy realitás?
2) Hényel Katalin (ELTE): A felnőttképzés integrációs szerepe a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásában
3) Horváth Péter (ELTE): A hazai fogyatékosságügyi politika a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény végrehajtásáról szóló nemzeti beszámoló és az „árnyék-jelentés" tükrében
4) Kabai Imre (ZSKF): A felsőoktatási intézmények hallgatóinak véleménye a fogyatékossággal élőkről
5) Keszi Roland (ELTE)- Papp Gergő (BCE): Fogyatékos emberekkel szembeni attitűdök nagyvállalatok HR-vezetői körében a világgazdasági válság idején – Gyorsjelentés a 21. század elejének Magyarországáról
6) Keszi Roland (ELTE) – Kiss László (Educatio) – Papp Gergő (BCE) – Pál Judit (BCE): Autista gyermekek a mai magyar közoktatásban
7) Laki Ildikó (MTA SZKI): Szervezetek, munkaadók és a fogyatékos személyek
8) Sulyok Tamás (ZSKF): A fogyatékossággal élők tanulási lehetőségei és problémái a felsőoktatásban
9) Heiszer Katalin (ELTE): Új fogyatékosságtudományi kutatási irányzatok Williams szindrómás fiatalok részvételével

(19) Attitűdök, értékek változása Európában. EUTE-ESS IV. hullám adatainak elemzése
(Módszertani Szakosztály - szervező és levezető elnökök: Füstös László és Szalma Ivett)

1) Hajdu Gábor (TÁRKI, ELTE) - Hajdu Tamás (BCE): Társadalmi egyenlőtlenség, társadalmi igazságosság és szubjektív jól-lét
2) Göncz Borbála (BCE): Az európai integráció megítélése a közép- és kelet-európai országokban
3) Murinkó Lívia (KSH NKI): Életkori diszkrimináció Európában
4) Takács Judit (MTA SZKI) - Szalma Ivett (MTA SZKI): Homofóbia több dimenzióban – ESS 2009 eredmények
5) Ferencz Magdolna (PPKE): A fiatalok médiafogyasztása és politikai tájékozottsága
6) Barlay Zsuzsa (ELTE): Kultúrateremtők. Arcképek egy társadalmi innováció történetéből
7) Vicsek Lilla (BCE): Őssejtkutatás, őssejtterápia a magyar sajtóban és a laikus közönség körében

Kerekasztal, filmvetítés, könyvbemutató, színházi előadás, évforduló

(20) A hazai társadalomtudományi eredmények K+F hasznosítása *(kerekasztal)*
Moderátor: Ságvári Bence (BCE)
Tervezett résztvevők:
1) Kroó Norbert (az MTA alelnöke) (egyeztetés alatt)
2) Bozsonyi Károly (KRE-BTK, Forsense)
3) Kovách Imre (MTA PTI)
4) Simon Dávid (ELTE TáTK)
5) Máder Miklós Péter (Magyar Telekom)
6) Ságvári Bence (MTA SZKI, moderator)

(21) Kutatás – megőrzés - felhasználás *(kerekasztal)*
(Kvalitatív Szakosztály - szervező és levezető elnök: Kovács Éva)
Moderátor: Sipos Júlia (MR)
Felkért előadók:
Kitzinger Dávid
Lukács Bea és munkatársa
Örkény Antal
Szécsényi András
Szilágyi Csaba

(22) A társadalmi fejlődés mérése - a Stiglitz jelentés tanulságai *(kerekasztal)*
(Társadalomstatisztikai Szakosztály - szervező és levezető elnök: Harcsa István és Hrubos Ildikó)
Vitavezető: Hrubos Ildikó (BCE)
Vitaindító előadások:
Hüttl Antónia *(BCE)*: Mérés a gazdaságban és a társadalomban – lehetőségek és korlátok
Harcsa István *(KSH)*: A Stiglitz jelentés – továbbra is a régi paradigmák mentén?
Résztvevők:
Gyulai Iván *(ÖIA)*
Halpern László *(MTA KI)*
Harcsa István *(KSH)*
Hüttl Antónia *(BCE)*
Kőrösi Gábor *(MTA KI)*
Pozsonyi Pál *(KSH)*
Tardos Róbert *(MTA-ELTE)*

(23) Carlos Alvarez *(katolikus pap, Peru)***: Szabadságra nevelve. "Hálánk és üdvözletünk az árnyékok országából"** *(filmvetítés és könyvbemutató)*
Carlos Alvarez Hubert Lanssiers atya munkásságát folytatja, a börtönviselt emberek integrációját segíti elő. Az előadás közben könyvbemutató: Hubert Lanssiers: A sárkány fogai

(24) Moldova Ágnes *(rendező)***: Az abaújkéri iskolakomplexum** *(filmvetítés)*

(25) Balogh Rodrigó *(rendező)***: Tollfosztás** *(dramatikus játék)*
Helyszín: (Kesztyűgyár Közösségi Ház, VIII. Mátyás tér 15.)
Rendező: Balogh Rodrigó

(26) Kerekasztal-beszélgetés a diszkriminációról *(a Tollfosztás c. előadást követően)*
Helyszín: (Kesztyűgyár Közösségi Ház, VIII. Mátyás tér 15.)
Moderátorok:
Balogh Rodrigó *(színész, rendező)*
Junghaus Tímea *(művészettörténész)*
Kóczé Angéla *(szociológus, antropológus)*

(27) 30 éves a KAM - Regionális és Antropológiai Kutatások Központja (Csíkszereda)
7) Bodó Julianna (KAM): A KAM bemutatása
8) Bodó Julianna (KAM): Székelyföldi migránsok a transznacionális térben

Egyéb: A Kvalitatív Szakosztály tisztújító ülése

MAGYAR SZOCIOLÓGIAI TÁRSASÁG
BUDAPEST · 2010

www.szociologia.hu